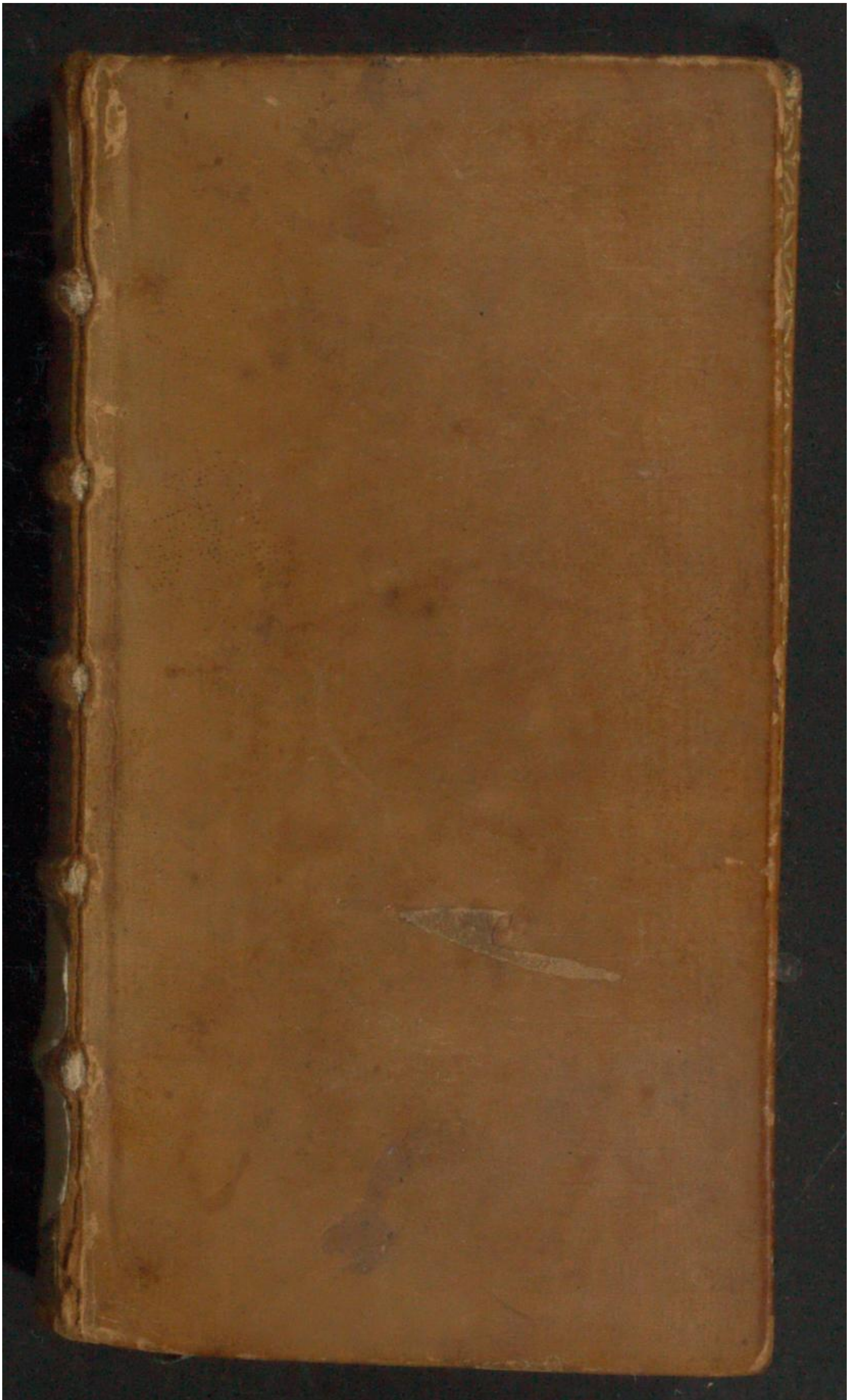

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

~~Eleemm~~
~~D. 112.~~

KW 224
D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

PRÆFATIO

ad illuſtriſsimos potentiſsimoſque

HOLLANDIÆ

VVeſt-Friſiæque Ordines.

INſpiciendam vobis, Il-luſtriſſimi Ordines, *offe-ro rempublicam, quæ nulla unquam in terris ſanctior, nec bonis exemplis ditior fuit. Hujus initia, & incrementa perdidiciſſe, omninò veſtrum eſt, quoniam illa hercle non hominem quenquam mortali concretione ſatum, ſed ipſum Deum immortalem, autorem fundatoremq; habet, cujus vos venerationem, atque intemeratum cultum ſuſcepiſtis ac tuemini. Videbitis, quid demum illud ſit, quod cives Hebræos diutiſſimè in quodam vitæ innoxio genere continuerit; quid fortitudinem in*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

illis excitaverit, concordiam alue-
rit, cupiditates frænaverit. Profectò
habuit is populus regundæ reipubli-
cæ inſtituta quædam ejuſmodi, quæ
omnium eſſent prudentum præceptis
potiora. Eorum nos magnam par-
tem poſſe ex ſacris voluminibus erui
oſtendimus. Sola eſt militaris diſci-
plina, de quâ admodum nihil tradi-
tum memoriæ poſterorum ſit. Om-
ninò tamen virtutem bellicam in
omnibus Hebræis ſummam fuiſſe
fatebitur, qui victorias eorum, atq;
res geſtas cum animo ſuo reputabit.
Quippe homines exules, Ægypti fi-
nibus, quos diu inſederant, relictis,
poſtquam longum fortuitumq; iter
emenſi eſſent, perq; annos XL incerto
errore in vaſtiſſimis Arabum de-
ſertis obhæſiſſent, tandem fortiſſimis
pugnaciſſimiſq; gentibus pulſis, fe-
liciter eas terras invasêre, in qui-
bus oppida eorũ & templum dicata
ſunt. Hic verò illi in beatiſſimo ſolo
mirificè per concordiam mutuam
creverunt. Communibus enim con-
ſiliis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſiliis omnium ſaluti conſulebant. & civitates hercle, quæ plurimæ erãt, non ſuam ſingulæ dominationem ſtabilire, ſed ingenti ſtudio libertatẽ defendere publicam nitebantur. Ad imperium autem bene atq; utiliter conſtituendum, ne quid deeſſet, etiam legibus, magiſtratibus, ſenatoribus, judicibus iiſdem utebantur: ad hæc ponderibus, menſuris, ac pecuniâ eâdem. Quare profecto, quo minus univerſa propemodum Palæſtina jam pro urbe unica poſſet cenſeri, id unum obſtabat, quod non iiſdem mœnibus omnes ejus incolæ clauderentur. Cætera enim & in commune, & per ſingulas urbes ſimilia erant atque eadem. Inter oppida tamen urbs una quædam fuit, quæ ex legis edicto cæteris eſſe omnibus dignior auguſtiorq; debuit: non hercle, quo dominatũ in cæteras urbes teneret, ſed ut omnes undique, qui in diſſitiſſimis locis habitabant, quotannis ter illuc ad ſacra communia atq; ad religionum cæremo-

nias convenirent. Quare hæc res civitatum concordiam adeò non divulſit, uti etiam vinculum ejus fuerit vel arctiſſimum. Incolebant maximam fertiliſſimamque regionẽ duodecim Iſraëlitica tribus, quæ admiranda fœcunditate ſingulæ in magnitudinem gentis excreverant. Nihil adverſus eas vis hoſtilis, bellorumve tempeſtates, aut alia id genus mala valuêre. Semper cladibus ſuis majores erant, & per cædes, ac per damna animos opeſque ſumebant ab ipſo ferro. Atque hunc quidem in modum diutiſſime Hebræorum reſpublica ſtetit: donec tandem, poſt Salomonis mortem, cum ad ſummum felicitatis perventum eſſet, magna rerum converſio inceſſit. Hieroboamus enim quiſpiam, cui ſpes opesque omnes in diſcordiis civilibus eſſent poſitæ, ſeditioſis concionibus populum commovit, totiſque decem tribubus ad ſe traductis, rempublicam quandam ſeorſim ſibi conſtituit, cujus arx atque caput Samaria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

maria mox fuit. Quare jam haud una profecto, ſed duæ reſpublicæ erant. Quarum altera, quæ Iſraëlitica & decem tribuum dicebatur, ad breve oppidò tempus duravit. quippe tota illa gens debellata mox eſt, victoremque ſecuta abiit in æternum exilium. Altera verò, quæ Iudæorum fuit, quæq; imperii ſedem Hieroſolymam habebat, etſi ante Veſpaſiani Cæſaris tempora penitus deleta non eſt, tamen vis ejus potentiaq; omnis adeò imminuta erat, ferè ut ſemper hoſtibus impar eſſet. Quorũ omnium profectò nihil evenire quidquam potuiſſet, niſi in contraria ſtudia ſciſſi fuiſſent, qui antea conjunctis viribus tot gentium terrarumque victores evaſerant. Diſcordiæ civium ſunt, Illuſtriſſimi Ordines, quæ hoſtibus magnarum rerum præbent occaſionem. Quare, quæ res Hebræorum imperium tantopere attrivit, hæc ea ipſa eſt, quæ aliarum quoque gentium florentiſſima regna deſtruxit. Per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

currite cum animis veſtris omnium temporum memoriam. Reperietis hanc pereundi cauſam fuiſſe omnibus ferme, quæ magna atque excelſa erant. Raró fortuna invidiam ſuam populo uni in alterius perniciem commodat, niſi prius ille, turbatis domi rebus, vitia ipſe ſua ſuaſque vires regere neſciat. Sane quidem Romani, verſutiſſimi mortales, quos Marcus Tullius verè ait ſociis defendendis terrarum omnium eſſe dominos factos, *præclarè intellexerunt, ad convellendas aliorum reſpublicas nihil ſibi poſſe à divino numine majus præſtari, quàm motus quoſdam hujuſmodi, diſſenſioneſque fœderatarum gentium. Ita enim, dum aut ſuppetias laborantibus ferebant, aut diſſidiorum erant arbitri, omnia latè ſubegerunt: &*, ubi ſolitudinem feciſſent, pacem appellabant. *Erant olim Achæi omnibus terribiles propter eam ſocietatem, quam ſanctiſſimis legibus, ſummâ juris atque liber-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

libertatis æquabilitate inter ſeſe inierant Peloponneſi civitates. Reſpublica autem ipſorum, ut longè optima, ita profectò fermè tota ſimilis veſtræ erat, Illuſtriſſimi Ordines, *inconcuſſa ob conjunctionis fidem, immotaque, & ſuis viribus ſubnixa. Quàm ſæpe ille rerum dominus, populus Romanus, cum inexpugnabilem fore Græciam ſciret, quamdiu ſtaret eorum ſocietas, arte & dolo diſſolvere eam conjunctionẽ conatus eſt? Datum id negotii Gallo proconſuli eſt. &, cum res non procederet, callido commento adjuncti ad eorum ſocietatem Spartani ſunt, ſed fœdere inæquali, ut diſſidiorum inter illos contentionumque cauſæ perpetuæ forent. Sanè verò ex hac una re diu poſtea Achæis fatum excidii adventavit. Poſſem id genus alia exempla, quibus pleni annales ſunt, referre: ſed non eſt hic longæ recitationi locus. Ipſa illa*

Terrarum Dea gentiumque Roma, *quam peſte totius orbis eſſe condi-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

tam Mithridates ajebat, diſſidiis civium, & factionibus procerum fatiſcens, libertatem amiſit, accepitque dominum. Sed enimverò, ut de Hebræis dicam, ponendum illud in extremo eſt, quod caput rei eſt. Vtique voluntatum illam ſtudiorumq; disjunctionem, quæ ſacrum populum, Salomone extincto, in duas partes ſcidit, dies fōpſitan tempuſque ipſum, ut fit perſæpe, compoſuiſſet, ſanitatemq; aliquam attuliſſet animis: ſed Hieroboamus, homo improba dominandi flagitia edoctus, cujus auſpiciis facta primum ſeceſſio erat, arte quadam uſus eſt, qua effectum fuit, ne unquam duodecim tribuum rediret concordia. Veterem enim rectamq; religionem futili quadam ſuperſtitione interpolavit. Ita, cum commentum ſuum facundâ oratione populo ſocordi & curis vacuo obtruſiſſet, jam exhinc non pro libertate opibuſve, ſed pro ſacris & pro aris facta dimicatio eſt. Hæc, & id

genus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

enus plura in his libris excuſſimus,
lluſtriſſimi Ordines. *neque profe-*
to infrugiferum exiſtimavimus,
ublice hæc ſpectari. Vos ii eſtis,
anctiſſimi Patres patriæ, *quibus*
emper illud animo ſtetit, concor-
ia res parvas creſcere, diſcordia
naximas dilabi. *idque ita verum*
ſe, exitus tandem comprobavit,
oſtquam numinis benignitate, &
virtute veſtra, atque invictiſſimi
rincipis auſpiciis, Reſpublica ve-
ſtra multis magniſque incrementis
am conſtituta tandem in illo faſti-
io eſt, ut nihil hoſtes, niſi de magni-
udine veſtra, querantur. Hæc ve-
ſtra, quæ tantopere vos auxit, con-
unctio, animorumque conſpiratio,
t perpetua atque ſtabilis ſit, Deum
ptimum maximum, qui reipubli-
æ hujus tutor defenſorque eſt, ſup-
lex quæſo & veneror. Equidem
go, cum prudentiam veſtram, ſa-
ientiamque, quæ in maximis re-
us ſemper eluxit, conſidero, plane
onfido ita fore, uti omnes boni cu-
pimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

pimus. Et tamen profectò nemo gloriari nunc poteſt tam feliciter ſe natum eſſe, uti non interdum convertere cogitationem debeat ad omnis ævi exempla. Iam permulti cives veſtri in partes neſcio quas diſceſſere, ſententiiſque contrariis inter ſeſe pugnant, poſtquam orta inter eos inutilis diſſenſio eſt de religionum myſteriis, quæ pleriq; non intelligunt. Sequitur affectus ſuos hinc inde multitudo, & quotidie plurium inflammatur ardor. Huic rei ut tempeſtiva remedia adhibeantur, veſtra intereſſe, vos Illuſtriſſimi Ordines *intelligitis, qui jam ſedulo in hanc curam incumbitis, ne florentiſſimæ res veſtræ damnum capiant aliquod ex hujuſmodi inteſtinis malis, quæ fuere eruntq; pluribus populis magis exitio, quam bella externa, quam fames, morbive, quæque alia terris incumbere, tanquam peſtes quædam, ſolent. Sed ſupervacuum eſt plura de his dicere, cum nihil tam*

ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ex alto reperiri poſſit, quod vobis cogitantibus in promptu non ſit. Illud à vobis peto, Illuſtriſſimi proceres, *uti rempublicam hanc Hebræam, ſanctiſſimam omnium, optimamque, quam in his libris deſcripſimus, etiam atque etiam intueamini. Erunt illic quædam, quæ reges principeſque, & rerumpublicarum moderatores ſeligere in uſum ſuum queant. Equidem ego tanto facilius animum meum induxi, uti hæc vobis offerrem, quod in illo ſenatu veſtro aſſidere primarios quoſdam ſeculi viros cogitabam, quorum eſt eruditio ejuſmodi, ut, ſi quid etiam dictum hic eſt, quod antiquitatem & nobilium autorum monumenta illuſtret, bene de eo præclareque judicare poſſint.*

Illuſtriſs. Magnitud. Veſtræ
devotus

P. CUNÆUS.

Bene-

Benevolis lectoribus ſalutem dico.

REPREHENSVS olim Alb
tius Rhetor eſt, quod de om
ni cauſa dicere cuperet, nc
quicquid debebat dici, ſe
quicquid poterat. Nos an in his com
mentationibus executi ſimus quæ di
oportebat, aliis judicandum relinqu
mus. At illud certo ſcimus, & profite
non erubeſcimus; plurima nos præte
miſiſſe, quæ dici poterant. Enimverc
cum ante nos argumentum hoc pe
tractaviſſent viri duo eruditiſſimi, Ca
rolus Sigonius, atq; Cornelius Bertra
mus, nolebam actum agere, aut quæ a
illis dicta eſſent, moleſtiſſima iteratic
ne repetere. Quare hîc nos quædan
aliarum rerum ſumma faſtigia perva
ſimus, quæ ad reipublicæ hujus conſti
tutionem pertinerent. Atque adeo
omiſſis illis, quæ Sigonius Bertramuſ
que vulgaverunt, liberrima ſcription
huc congeſſimus, quæ aliunde nobis in
promptu erant. quæ profecto & plu-
rima erant, & omnino digna obſerva-
tu eſſe videbantur. Bonam autem par-
tem eorum nobis ſuggeſſit Rabbi Mo-
ſes Ben Maimon Ægyptius, cujus in-
duſtria ſagacitaſque omni prædicatio-
ne eſt major. Eum luculentum auto-

rem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

rem transmiſit ad nos vir ampliſſimus, Ioannes Borelius, qui potentiſſimis Zelandiæ Ordinibus à ſecretis eſt. Vtique quantumcunque eſt illud, quod nobis monumenta maximi Rabbini perluſtrantibus mirifice placuit, id omne acceptum ferri ejus viri humanitati debet, à quo eximium illum rerum Iudaicarum ſcriptorem accepimus. Nos neminem ſcimus, in quo nunc plus præſidii Hebraiſmus, quam in Borelio, habeat. Adeo ille ingentem theſaurum ex Oriente eorum voluminum comportavit, quæ nunquam aut raro vidit noſter orbis. Vos, qui harum rerum ſtudio tenemini, ſummam ejus viri eruditionem, propenſamque ad literas ornandas voluntatem diligite, colite: & ex locuplete ejus Bibliotheca quondam omnia præclara atque incomparabilia exſpectate.

INDEX

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

INDEX CAPITUM
LIBRI PRIMI.

CAPUT I.

DE *Republicæ Hebrææ inſtitutis. De legiſlatione. Inanis Græcorum jactantia. Quis primus auctor ſcripti Iuris fuerit. Septem præcepta Noachi filiis data. Quid in republicâ conſtituendâ, nominandâ, atque in legibus ſanciendis Moſes ſpectaverit.* *Pag.* 1.

CAP. II. *Hecatæi liber ſingularis de Iudæa. Prudens legiſlatoris conſilium de agrorum aſsignatione. Non debuiſſe eos occupantium eſſe. De lege agrariâ, deq; ejus inæſtimabili utilitate. Redemptio agrorum. Beneficium Iubilæi. Reſtitutio gratuita agrorum. Iuris Talmudici quædam ſanctiones ſuper ea re. De Maimonide, ejuſq; luculentiſsimis commentationibus. Quid jubilæorum celebritas ſervis contulerit. Per novem dies coronati ſervi. Saturnalium quædam imago.* 6.

CAP. III. *Amplius de duplici cauſa legis agrariæ dictũ. Ex latifundiis quàm crebræ mutationes rerum. De Romana republica. Lex Stolonis. Quibus artibus veteres Hebræi ſe ſuſtentaverint. Quàm cautè legiſlator providerit ne eæ deſererent.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

rentur. Leges divinæ de ruſticatione & re pecuaria. 11.
CAP. IV. In quas anguſtias Iudæos ſeptimus quiſque annus detruſerit. Alexandri Magni beneficium huic genti conceſſum ob quandam vaticinationem. Iudæorum rara olim commercia cum exteris gentibus. Quanta in ignoratione rerum Iudaicarum verſati ſint Græci. Ariſtotelis commentum de Callanis Indiæ ſapientibus. Quibus rebus vita moreſque civium immutentur. Qui cives optimi. Nullis artificiis Iudæos celebres fuiſſe; idque in laude poſitum. De opificibus. 17.
CAP. V. Aegyptiorum odium in Hebræos, & vera cauſa ejus. Aegyptii ignavis artibus curiſque dediti. Qua ſolertia Seſoſtris eviraverit civium animos. Lex Aegyptiorum de opificum artibus ad hæredes cujuſq; tranſmittendis. De Niliaca plebe, quæ in ſervitute. De ſacerdotibus. De paſtoribus, qui tertia Ægyptiorum pars, & quam formidati cæteris Ægyptiis ſemper fuerint. Superſtitionem Ægyptiorum nihil feciſſe ad paſtoritii generis odium: & male id exiſtimari. Plebem Ægyptiam non ita agricolas execratam fuiſſe, ut paſtores. Et cauſa ejus rei. 22.
CAP. VI. Quando Iubilæi deſierint

celebrari. Cur illorum habitam eſſe rationem in annis ſabbaticis numerandis dixerit Maimonides. Rejecta Maimonidæ opinio. 26.

CAP. VII. Trina conſecratio Palæſtinæ & urbium ejus. De jure urbium. Lex de prædiis urbanis. De urbe Ieroſolyma, deque ejus privilegiis. Agrippæ impium facinus, & ſuper eo Iudæorũ legatio ad Neronem. Quibus ceremoniis proferri urbis Ieroſolymæ pomœria oportuerit. Ius muniendi à quibus datum. Quando rempub. ſuam penitus Iudæi amiſerint. De oppidis, quæ aſyli jus habebant. 34.

CAP. VIII. Quid Palæſtina præ aliis regionibus habuerit. Non potuiſſe rempublicam Hebræam in alias ſedes transferri. Explicatum Maimonidæ dictum de Babylonienſibus Iudæis. Amplæ res eorum, & regnum ab illis Hyrcano oblatum. De ſceptro Iudæ quid exiſtimandum ſit, contra Maimonidem aſſeritur. Reſpublica Iudæa ad Palæſtinam alligata. Iudæorum ſcitum de templis, quæ extra Ieroſolymam à popularibus condita. 44.

CAP. IX. Criminalia judicia intra Palæſtinam ſtetiſſe, & Babylonienſibus Iudæis aliiſque negata fuiſſe. Ad totius commentationis hujus lucem oſtenſum

quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quam diu reſpublica fuerit omnium Hebræorum, & quando Iudæorum eſſe cœperit. Hinc ſciri poſſe quidnam ſit ſceptrum Iudæ. Euſebii, & eorum, qui ſecuti eum ſunt, erudita & plauſibilis ſententia confutatur. Quid ſit majeſtas imperii, & quorum ſit. 49.

CAP. X. *Nunquam duodecim tribus Hebræas de nomine Iudæorum appellatas eſſe. Decem illas tribus, quæ ante Nabuchodonozoris tempora avectæ à Salmanaſſare ſunt, nunquam in Palæſtinam rediiſſe. duas duntaxat tribus, non plures, paruiſſe Romanis, uſque ad Flavii Ioſephi tempora. Paſſim Euſebii & aliorum error notatus.* 57.

CAP. XI. *Hariolatio quorundam, qui ſceptrum Iudaicum eſſe Davidi datum ajunt. admodum ſerò contigiſſe, quod dictum multò antè de Iudæ ſceptro erat. Quando ablatum Iudæis ſceptrum ſit.* 65.

CAP. XII. *De dictatoribus, judicibuſque. de ſenatu Sanhedrin. de initiatione ſenatorum. ἡ χειροθεσία. item ſolenne carmen. qui allecti in id concilium, qualis juriſdictio eorum. de populi comitiis. de poculo Sutha. Iudæorum delirium de magiæ uſu. de Eleazari incantamentis.* 67.

CAP. XIII. *De duobus aliis conciliis, quæ*

Ieroſolymæ fuere præter ſenatum Sanhedrin. De ſenatu XXIII *virorum, qui in ſingulis oppidis. De triumvirorum collegio. Civitatum quis modus eſſe debeat. De quinqueviris cædis expiandæ cauſa creatis. De ſeptemviris & triumviris, qui annis & menſibus intercalandis præerant. Tempora à Rabbi Hillele Babylonio ordinata. Vis concilii Sanhedrin à Gabinio callidè imminuta.* 77.

CAP. XIV. *De regis creatione, & an placuerit ea numini. Cur initio rex malus à numine adſcitus. Quas res in illo legendo ſpectaverit vates. Liber de regni jure in ſanctuario poſitus. Quarum rerum poteſtas data regibus Hebræis ſit. Quis honos illi à Pontif. maximo, à ſacerdotibus atq; à vatibus delatus. Locus Samuelis contra quoſdã interpretes ſtabilitus. Sedendi jus in atrio ſacerdotum ſoli regi datum, non ipſis ſacerdotibus, nec aliis. Cujuſmodi regibus paruerint primi homines, ex Ariſtot. Quidnam Hebræis regibus ſanctitatem adjecerit. Non eam hinc eſſe, quia vates fuere. Solos reges & pontifices maximos unctione fuiſſe initiatos. Vnguentum ſacrum à Ioſia defoſſum, nec poſt repertum aut uſurpatum fuiſſe ſub templo ſecundo. Reges Samariæ an uncti fuerint.* 82.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

CAP. XV. *Quibus artibus Hieroboamus ad regnum obrepſerit. Rerumpublicarum inclinatio, converſioque. Scipionis prudentia verecundiaque in luſtro condendo. Carmẽ luſtrale pro republica. Ingenium plebis quale. Cur urbem Sichemum tenuerit Hieroboamus. Religionũ ſacrorumq́ mutatio quoddam flagitioſæ dominationis arcanum. Ex decem tribuum ſeceßione quot mala extiterint. De Seſoſtri falſa Herodoti narratio. Regni Samaritici everſio. Tranſportatio gentium cur à victoribus facta. Iudæorum exilium. Ex Ieroſolymæ ſpoliis templum Beli, & Babylonis munitio, tum penſilia nemora, murique coctiles. Græcorum futilitas, ex Beroſo. Reditus Iudæorum in Palæſtinam. Imperium ad Levitas devolutum. Contentiones eorum de imperio.* 92.

CAP. XVI. *Reipublicæ regimen apud pontifices. Eorum flagitia, & improbæ machinationes. De Eliaſibi filiis. Templum Garizitanum qua impietate extructum ſit. Oniæ deteſtabile ſcelus. Matthias Haſmonæus, laudatißimus dux. Principatus Iudæ Maccabæi. De Alcimo nequißimo bipedum. Iudæa iterum ſub regibus. De Herode. de Idumæis, & numine eorum Coſa. Sameæ vera divinatio. Qua iniquitate Hero-*

des imperium exercuerit. Vt Iudaeorum leges temeraverit. 100.

CAP. XVII. *De Meßia, Iudæorum atq; gentium omnium rege. Myſtica vocis ſcriptio in verbis Eſaiæ. Bileami vaticinium ex Iudæorum interpretatione. Quid ſingulare in hoc regno. Rabbi Abrami animadverſiones in Maimonidem. Ezechielis obſcurißima oracula de templo, deque ſacris in regno Meſſiæ. Nimis imprudenter in iſtæc inquiri.* 106.

CAP. XVIII. *Status Iudæorum poſt Meßiæ adventum. De reſtitutione Iudæorum, quæ adhuc exſpectatur. Quæ ſit dignitas etiam hodie illius gentis. Quantum Iudæis noſtra debeat religio. An ſacri libri ab illis interpolati aut corrupti? de Maſoritarum diligentia & fide.* 111.

LIBRI SECVNDI.

CAP. I. *Familia Pontificalis. De Alcimo malè exiſtimatum. Pontificis conſtitutio penes quos. Chalcidenſium regi quid beneficii à Claudio datum. Pontificis munia. Quando nobile officium ſuum Pontifex obierit. Quem habitum tunc geſſerit. Flavii Ioſephi error, ex properantia*

rantia natus, qui omnes hactenus decepit. Ejus confutatio. Maimonidæ recta ſententia. 122.
CAP. II. *Pontificis ſacra veſtis modo à Romanis, modo à Iudæis aſſervata. De Pontificis galero. De ſacerdotum pileis. Lapides Vrim & Tummim, in quibus vis oraculi fuit. Quando ii amiſſi ſint. Cur alii facti, & adhibiti poſtea ſint, cum eorum nulla vis amplius eſſet. Quis fuerit modus conſulendi oraculũ Vrim & Tummim. Quibus de rebus reſponderit Pontifex.* 130.
CAP. III. *Veſtimenti laceratio quatenus Pontifici permiſſa. Item quatenus ſacerdotibus. De Caipha. Lex conjugii alia pontifici, alia ſacerdotibus poſita. Matrimonium virginis, viduæ, vitiatæ, & per divortium dimiſſæ. Polygamia. Habitatio Pontificis. De Auguſto Cæſare.* 133.
CAP. IV. *Contra Divum Auguſtinum, atque contra Carolum Sigonium diſceptatur de Pontificis ingreſſu in Sancta Sanctorum. Locus in epiſtola ad Hebræos malè à Sigonio intellectus. Altare ſuffituum non fuiſſe in Sancto Sanctorum, contrà quàm Divus Auguſtinus ſenſit.* 135.
CAP. V. *Philonis Iudæi quædam loca excuſſa, & explicata. Lapſus Philo-*

nis. item ejus, qui librum I. Maccabæorum ſcripſit. Poſt reditum Iudæorum ex Babylone, legem non planè ſervatam fuiſſe in templi ædificatione. Argumenta quædam diſſentientium rejecta. Quid Moſi præ Pontificibus conceſſum fuerit. 140.

CAP. VI. *Vicarius Pontificis ſub decimum diem menſis Tiſri conſtitutus. Quot gradus dignitatum inter pontificatum & ſacerdotium interpoſiti fuerint. Iusjurandum ſolenne quotannis Pontifici delatum ſub templo ſecundo. & cauſa ejus. Hæreſis orta de ſuffitu in adytis adolendo. Hircus in deſertum miſſus. Mons Hazazel. Iudæorum ſcita quædam ſuper ea re.* 148.

CAP. VII. *Initiatio Pontificis duplex, & qualis. Quando altera ceſſaverit. Quando Pontifex ab juvenci mactatione, quam lex præſcripſit, immunis fuerit.* 153.

CAP. VIII. *Sacerdotum ſtationes, &* ἐφημερίαι. *Qui judicaverint de vitiis ſacerdotum. Damnati ſacerdotes qua conditione fuerint. Lignitæ. Antigoni in Hyrcanum facinus.* 155.

CAP. IX. *Sacerdotes Levitaſq; fuiſſe partem quandā magni concilii Sanhedrin. Negotia regia atque civilia publice Levitis commiſſa. Virtutum inſignis imago*

imago in illis. Acceſiſſe eos ad meliorem partem, atque ad æquiorem cauſam, cum ſciſſa olim diviſaq; Hebræorum reſpublica fuit. Quantopere degeneraverint mox à recta indole, atque à veteri integritate. Summum reipublicæ regimen occupatum ab illis, atque immodeſte uſurpatum. 159.

CAP. X. *Qui fuerint Anſchæ Hammaamad. Quali legatione functi ſint. Sacrificia pro populo peracta. Legatos hos etiam extra Ieroſolymam munus ſuum in ſynagogis obiiſſe. De jejuniis eorum. Cur pridie & poſtridie Sabbati non jejunaverint.* 163.

CAP. XI. *De Levitis illis, quorum miniſterio ſacerdotes utebantur. claſſes eorum, & diverſa munia. Nethinæi. Lex annaria de Levitis lata quando ceſſaverit. Levitas non itidem, ut ſacerdotes, reprobatos fuiſſe. Quantum nefas fuerit, confundi eorum miniſteria.* 165.

CAP. XII. *Templum Ieroſolymitanum, Cur intus illic tanta vis auri. De templis veterum, in quæ aurum non inferebatur. non eſſe id Iudæorum inſtitutis contrarium. Confutatus quorundam error. Talmudicorum ſcitum de iis, qui ſacram ædem adeunt. Quid ſint τὰ σκεῦη in Meſſiæ edicto. Salomonis induſtria in templi extructione. Quam*

celeriter conſummata ea operis moles. Dianæ Epheſiæ ædes quibus impenſis & quam lente ædificata. cur in paluſtri ſolo ea poſita. Iudæorum commentum de monte Moria. 169

CAP. XIII. *Admiranda quædam de templo, deq; ſacrificiorum & ſacerdotum multitudine. De feſto Paſchatis ſingulare quid, & penè ſupra fidem. Lignorum tres ſtrues in altari. De æternis ignibus. Corban Habitſin, oblatio lignorum, & dies feſti ad hanc rem. Talmudicorum & Flavii Ioſephi diſcrepantia. Superſtitio eorum, qui intraverint templum, quique exiverint ex illo.* 173

CAP. XIV. *Addita religionibus majeſtas. Talmudicorum ſententia de muro, qui adyta ſeparabat. & cur is in templo ſecundo non reſtitutus. De cuſtodiis templi. An rectè eas Maimonides eſſe ex lege tradiderit? Morbi crebri ſacerdotum unde fuerint?* 177.

CAP. XV. *De Ieroſolymæ & templi excidio. Quid Romanos ad rem atrociſſimi exempli ſolicitaverit. Caſus quidam admirabiles à Iudæis notati de excidio templi prioris & poſterioris. Titi miſeratio & lacrymæ. De tertio templo, quod adhuc exſpectant Iudæi. Ælia Capitolina in ruinis Ieroſolymæ condita,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

dita, & additum à Cæſare Hadriano ludibrium. 180.

AP.XVI. De templo Samaritanorum, quod in monte Garizin. Qui fuerint Chutæi. Vnde advecti in Samariæ ſedes ſint. Quanto deteriore conditione fuerint quam Iudæi. De religione eorum quædam. Fuiſſe eos primum idololatras: mox, abdicato idolorum cultu, lapſos in hæreſin eſſe. 185.

VII. De Hæreſibus ſectiſque Iudæorũ. Quando eæ ortæ ſint; & vera cauſa earum. Cur ante exilium Babylonienſe in idololatriam, poſt illud exilium vero in hæreſes inciderint Iudæi. Quare difficile ſit ab idololatria ad hæreſin deſciſcere. De Bano, deque Gaulonitis, & Zelotis, item de impoſtoribus quibuſdam, qui in Iudæa religionum prætextu graſſati ad res novas ſunt. 189.

CAP.XVIII. Virtus bellica Iudæorum. Quanti ea fuerit apud exteros reges. Verba Chœrili à Flavio Ioſepho male accepta. Qui ſint Solymorum montium habitatores in Chœrili carmine. Tonſuræ modus Iudæis vetitus. Quid hoc ſit, quod de Phœnicum ſermone Chœrilus ait. 196.

CAP. XIX. De bello, quod lege indictum fuit, deque eo, quod ſponte ſuſceptum ab Hebræis eſt. Quales pacis leges oblatæ hoſtibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

hoſtibus ſint. Quid illud ſit, quod Ta-mudici de ſeptem præceptis tradunt quæ ſervanda omnibus gentibus fuér- Quàm citò poſt orbem conditum, quàm latè animos mortalium perva- ſerit idololatria. Hebræorum notabil ſententia de Abramo: & quando is r- ctum numinis cultum ſuſceperit. 200

CAP. XX. *Feciales pacis offerendæ cauſ- miſſos eſſe etiam ad ſeptem Cananæ populos, contra quam vulgo exiſtima- tum eſt. Cur Gibeonitis dolo atque aſt opus fuerit ad petendam pacem. Cu ſeptem Cananæa populi ad internecio- nem occiſi. Cur Ammonitis & Moa- bitis oblata pax non ſit. De ſacerdot qui prælii cauſa ungebatur.* 206

CAP. XXI. *Qui fuerint immunes mi- litiâ. Saulis ſeveritas in cogendo mili- te. Pœna in eos ſancitæ, qui ſacra- mentum detrectarent. Vnde Flaviu ſcripſerit, deos peregrinos in bello no violandos Iudæis. Laudabilis Iudæorum religio, cum Beli ædes refecta ab Ale- xandro eſt.* 210

CAP. XXII. *Sabbatorum obſervati Iudæis ſæpe noxia in bello. Ea ſuperſti- tio animis hominum exempta per Mat- thiam Haſſamonæum. Stratonicæ fe- briculoſa pietas. Auſpiciorum atqu omnium vis à Moſollamo, acerrim*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

milite Iudæo, eluſa. Oſtenta & omina eſſe in poteſtate mortalium. Lex divina de ſexuum diſtincto habitu non intellecta à Flavio. Adulterarum toga apud Romanos. Charondæ miles ſtolatus. Medorum Perſarumque mollities. 213.
CAP. XXIII. De Iudæis, qui extra Palæſtinam in aliis regnis habitavere. Gentium plurium migrationes, & voluntaria exilia. De Iudæis Aſiaticis, deque Babylonienſibus, tum de Aegyptiis & Alexandrinis. Pecuniæ ab illis Ieroſolymam miſſæ. Quantæ opes in ſepulcro Davidis. Darius à Semiramide eluſus. Iudæorum Helleniſtarum, & Palæſtinorum infenſa æmulatio. Quo jure, quaque conditione apud Romanos Iudæi fuerint poſt everſam ſacram urbem. De polygamia. 218.
CAP. XXIV. De lege, quam Iudæis Moſes ſcripſit. Opinio veterum quorundam de ſabbato confutata. De amne Sabbatico quæ Plinius, Rabbi Maimon, & Flavius Ioſephus retulere, excuſſa. Cur magis ſuibus, quam cæteris animantibus abſtineant Iudæi? Plutarchi rationes rejectæ. De Ægyptiorum morbis. Iudæos non fuiſſe Bacchi cultores, contra quam Plutarchus & alii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

& alii Romani ſcriptores ſenſerun
229.

LIBRI TERTII.

CAP. I. *Initia Eccleſiæ, & incrementa Satanæ ſtratagemata. Locus in* 1. *ca Geneſ. explicatus. De ſerpente. Quid caput libri. Error Hieronymi. Lib Enochi commentitius.* 25

CAP. II. *Eccleſia identidem admirand numinis judicio intra unam familia coarctata. Id exemplis oſtenſum.* 26

CAP. III. *Sententia noſtra de Melch ſedeco contra communem receptamqu opinionem confirmata. vis præſidium que ingens additur epiſtolæ ad Hebræo* 274.

CAP. IV. *Eccleſiæ fata ab Abrami tem poribus uſq; ad regni Iſraëlitici ſciſſio nem, quæ poſt Salomonis mortẽ contigit Divinandi vis in morituris. Iſraelitar idololatria in Ægypto. Superſtitioni bus Ægyptiorum ſæpe poſtea obnoxi Iſraelitæ in Palæſtina. Apis. Serapis Vitulorum, & ſerpentis veneratio. An Iudæi aſinum coluerint? Cur Ægyp- tii aſinum execrati ſint? Cophinus fœ- numque Iudæorum, qui Romæ erant. Res legeſque Iudaicæ intactæ Græcis Romaniſque ſcriptoribus, & quare. De Theo-*

Theopompo & Theodecte. Iudæorum adverſus exteros odium. Mendacia de Iudæis. 295.

A P. V. *De circumciſione. Quæ gentes olim fuerint circumciſæ. De Ægyptiis, Æthiopibus, & Colchis. Verba Ieremiæ de Ægyptiis à quorundam interpretatione vendicata. Pauli locus de iis, qui præputia reducunt, perperam ab Hieronymo intellectus. Immodicus æſtus Hieronymi in libris adverſus Iovinianum. Hallucinatio ejuſdem in verbis Ioſuæ de repetita circumciſione. Cur circumciſio octavo die celebrata.* 310.

A P. VI. *De religione Iudæorum. Cur Iudæi nubium & incerti numinis cultores habiti olim ſint. Quid illud in Petronii Catalectis ſit,* cœli auriculas advocare. *Non eſſe id Cœlicolis dictum. Athenienſium calumnia in Socratem. Ara ignoti Dei apud Athenienſes. Iudæorum inexpugnabilis conſtantia in unius numinis cultu poſt templum ſecundum.* 324.

A P VII. *De vatibus, deque divino afflatu. De Elia. An vates furore correpti, & mentis impotes fuerint, cum futura canerent? Montani dogma, & mulierculæ fanaticæ, quas inſtruxit ille. De Delphicis vatibus, deque impoſtura, & artibus, quæ illis in uſu. Ficta cum numine*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

mine colloquia. Hæreticorum veter
doli: & de Valente Arrianorum duc
De Eſaia, deque Ieremia. Iudæoru
veſana opinio, Danielem vatibus n
eſſe annumerandum. Inutilis alioru
contentio ſuper ea re. Cratetis affecta
pauperies. Eliæ & Ioannis Baptiſ
comparatio. 33

CAP. VIII. *De Cabala, ſive, de lege, qu*
ſcriptis mandata non eſt. Quo pac
reſecandi ſint nodi, qui in locis paralle
latent. Quam ſobriè utendum ſic an
gogis & myſtica interpretatione. I
Iudæis Karraitis, quorum factio pr
cæteris cordata eſt, & fugitans ine
tiarum. De opibus eorum. 34

CAP. IX. *Quid de Meſsia perceptu*
cognitumve habuerint Hebræi in vet
ri Eccleſia. Tota res illa diligentius ex
cuſſa. Quam pravo more omnia ad a
tem & ad formulas adſtringantu
353.

PETR

PETRI CVNÆI
De Republica
HEBRÆORUM
LIBER PRIMUS.

CAPVT I.

De Reipublicæ Hebrææ inſtitutis. De legiſlatione. Inanis Græcorum jactantia. Quis primus auctor ſcripti Iuris fuerit. Septem præcepta Noachi filiis data. Quid in republicâ conſtituendâ, nominandâ, atque in legibus ſanciendis Moſes ſpectaverit.

NON nos magnopere in his libris delectu aliquo, aut accuratâ conquiſitione utemur. Libet enim, quæ ſponte ſe offerunt, è medio arripere, &, ut aliud ex alio in mentem nobis incidit, ita quidque perſequi. Condita Hebræorum reſpublica à divino maximoque viro Moſe eſt, qui primus

rem in terris eſt aggreſſus omnium pulcherrimam. Equidem ſic exiſtimo, cum multa extent multorum præclara facta, quæ fama olim pro maximis celebravit, longe nobiliſſimam fuiſſe eorum operam, qui conciliis cœtibusque hominum, quæ civitates appellantur, jura atque leges dictaverunt. Nihil eſt enim præpotenti Deo, qui hunc mundum regit, acceptius. Sed ejus rei ut eſt magna atque excelſa gloria, ita multæ nationes pridem ſibi illam vindicavere. Sane Græci quidem, dum ambitioſe beneficia ſua cunctis nationibus imputant, legum lationem inter prima ponunt. Lycurgos enim, Dracones, Solones, Zaleucos Locros loquuntur, aut ſi quæ alia ſunt vetuſtiora nomina. Sed vana eſt ea omnis gloriatio. Gentem enim ventoſiſſimam conticeſcere Iudæus juſſit, Flavius Ioſephus, cujus apologia uſque ad miraculum erudita eſt, quæ extat adverſus Apionem, hominem Iudæis inimicum quidem, ſed tantâ nominis celebritate, atque tanto doctrinæ ſtrepitu viventem, meritò uti *Cymbalum mundi* dictus habituſque ſit. *Plin. in præfat. operis.* Oſtendit ibi Flavius Græcos legiſlatores, ſi cum Moſe comparentur, infimæ vetuſtatis eſſe, & heri aut nudiuſter-

ertius natos videri. qua enim tempe-
ate Homerus Græculorum pater vi-
it, ignotum illis legum nomen fuiſſe,
eque extare id uſquam in ejus poë-
nate. dicta modò ſententiolaſq; quaſ-
am in omnium ore fuiſſe, quibus
lebs regeretur. aut ſi opus erat, prin-
ipum juſſa interdictaque acceſſiſſe,
uę literis non conſignabantur. Enim-
erò Moſes, quod rectè obſervatum à
lavio eſt, cum Homerum multis ſe-
ulis anteceſſerit, propriam ſibi hanc
ecit laudem, quam poſtea concupivê-
e tam multi. Primus enim ille leges
cripſit publicavitque, uti diſceret po-
ulus quid jus faſque aut nefas eſſet,
uibuſque ſanctionibus ſtabilienda ea
eſpublica foret, quam conſtitui mox
n Palæſtinâ ſummus Deus juſſerat.
nte Moſis tempeſtatem ſcripta jura
on agnovit orbis. etſi enim antea
rofectò haud plane ſine legibus gens
ominum agitaverat; tamen neque
ublicis tabulis eæ, neque ullis monu-
nentis erant conſecratæ. Hujus gene-
is ſeptem præcepta illa fuêre, quæ Tal-
nudici data eſſe filiis Noachi ajunt. ea
ſtitiæ regulas quaſdam continebant,
uibus carere hominum vita nequibat.
uare vis eorum tam latè ad omnes
ertinuit, ut qui neſcirent ea, hos in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

terficere in bello, atque ex hominum communione tollere juſſi Iſraëlitę ſint. Neque id ſine cauſa fuit. omnibus enim belluis nocentiores videbantur, qui jus nullum accepiſſent. Vtique, quod Ariſtoteles divinitus dixit, deterrima ſæviſſimaque eſt injuſtitia, quæ inſtructa armis eſt. hominem autem natura cum armis edidit, ratione atque prudentiâ, quibus inſigniter ad perniciem valet, jura ſi demas. Sed dicamus de Moſis inſtituto. Ille rempublicam conditurus, quæ in terris ſanctiſſima foret, ſummam rerum poteſtatem numini detulit. &, cum alii nomina alia, ut res fert, reperiant, ac monarchiam modò oligarchiamque & interdum democratiam appellent, nihil ille horum fore pro naturâ atque indole intellexit tanti imperii. Igitur regiminis quendam modum conſtituit, quem perſignificanter Flavius adverſus Apionem vocari poſſe *θεοκρατίαν* ait, quaſi tu ejuſmodi civitatem dixeris, cujus præſes rectorque ſolus Deus ſit. Quæ enim cunque gerebantur, hujus geri judicio ac numine profeſſus eſt. Idque ita verum eſſe, claro documento probavit. Etenim, qui omnia ex ſe uno pendentia videbat, quique populum oratione flectebat in

om-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

omnem partem, nullam ex tam bellâ occaſione potentiam ſibi, nullas opes, nullos honores quæſivit. Id quod profecto vix hominis videtur. Eſt enim inſita mortalibus imperii cupido quædam, eaque vetus hercle admodum, & cunctis affectibus flagrantior: quam, ut ego exiſtimo, nunquam expellere ex pectore ſuo Moſes potuiſſet, niſi intereſſe & præeſſe rebus gerundis Deum vidiſſet, cum quo in ſocietatem regni venire extrema dementia fuiſſet. Iam vero, quo firmior reſpublica foret, ita ſanxit edixitque, omnia uti ex legibus fierent. Legum autem non dominos, ſed cuſtodes & miniſtros, eſſe magiſtratus voluit. Quæ conſtituta ab illo rectiſſimè ſunt. cum enim homines etiam optimos ira interdum aut amor tranſvorſos à recto agat, ſolæ leges repertæ ſunt, quæ cum omnibus ſemper unâ atque eâdem voce loquerentur. Atque hoc eſt, quod ſubtiliter dixiſſe mihi Ariſtoteles in libris Polit. videtur, *legem eſſe mentem quandã ſine cupiditate.* Accedit, quod rerum omnium primum eſt, æterna legum ſtabilitas, quibus adjicere aliquid aut demere piaculare nefas fuit. non veteres aboleri, non rogari novas contigit. obſervatio verò earum exacta ab omnibus rigidiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſime eſt, etiam inclinantibus reipublicæ fatis. Quod plane contrà aliis in rebuſpublicis fuit, quæ, legibus fundatæ cum eſſent, legibus everſæ ſunt. nam & dominantium plerique, ut aliquid ſuum viderentur afferre, etiam recta commutaverunt; & ſanctiones multæ per deſuetudinem, plures (quod flagitioſius eſt) contemptu abolitæ ſecuriora vitia fecêre. Sed nos eam diverſitatem nunquam mirati ſumus. Cæterarum enim gentium leges, cum hominum excogitatæ ingeniis ſint, ſeveritas pœnæ tuetur, quæ tempore plerumque, aut dominantium ſocordiâ ceſſat. at, quæ Iudæis obſervantur, æterni numinis ſcita ſunt, quibus nihil longa dies aut judicum derogat facilitas. manent enim, eademque ſunt, &, cum ſecures ac virgæ non amplius timentur, terret tamen adhuc animos religio.

CAPVT II.

Hecatæi liber ſingularis de Iudæa. Prudens legiſlatoris conſilium de agrorum aſſignatione. Non debuiſſe eos occupantium eſſe. De lege agrariâ, deque ejus ineſtimabili utilitate. Redemptio agrorum. Beneficium Iubilæi. Reſtitutio gratuita agrorum. Iuris Talmudici

quæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quædam ſanctiones ſuper ea re. De Maimonide, ejuſq; luculentiſſimis commentationibus. Quid jubilæorum celebritas ſervis contulerit. Per novem dies coronati ſervi. Saturnalium quædam imago.

SÆpe Flavius Ioſephus Hecatæum Abderiten laudat, ſumma fide atque integritate virum, qui ſe Alexandro Magno olim expeditionum bellorumque comitem adjunxerat. Is, cum terras multas adiiſſet omni copiarum genere abundantes, nullam æquè, ut Palæſtinam admiratus eſt. Quare librum de ea ſingularem ſcripſit, ex quo multa pro Iudæis Flavius adverſus Apionem recitat. Illud ad rem, de qua dicturi ſumus, pertinet, quod regionem optimam, frugumque feraciſſimam habitari à Iudæis ait, cujus amplitudo continet τριακοσίας μυριάδας ἀρουρῶν, planè ut appareat aptiſſimas Hebræis fuiſſe ſedes has, in quas ex Ægypto illos tranſmiſit numinis benignitas. Qui enim antea vitam ſemper in culturâ agri, atque in pecudum paſtione egiſſent, hic jam in ubere ſolo egregie ſuis ſe artibus locupletare, atque in rebus eſſe bonis poterant. Inter initia, cum promiſſam pridem Palæſtinam occu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

paſſet armis ſacer populus, illico Moſis juſſa ſecutus ſummus dux Ioſua eſt. Vniverſam enim regionem in duodecim partes diviſit, atque habitandam totidem tribubus dedit. Mox ſingularum tribuum familias numeravit, & pro capitum multitudine certum cuique modum agri, atque proprios fines dedit. Ita proviſum eſt, uti eadem æqualitate omnes continerentur. quæ eſt prima cura bonis reipublicæ moderatoribus ſolet. Idem Græci poſtea Romanique, cordatiſſimi mortales fecere, colonias cum deducerent. Quod ſi occupatione ſuum quidque feciſſent ii qui primi in vacua veniſſent, jam neceſſe fuiſſet pugnas motuſque civium ingentes exiſtere. Quicquid enim ejuſmodi eſt, quod ex communi facere proprium poſſis, in eo fit plerumque tanta contentio, ut difficillimum ſit ſervare ſanctam ſocietatem. Porro, quoniam ſapientis eſt non præſentia modo ordinare, ſed ea ſtatuere etiam, quæ profutura alteri ſeculo ſunt, præclaram legem quandam Moſes tulit, qua effectum eſt, ne paucorum opulentia quandoque cæteros opprimeret, neu mutatis ſtudiis cives ad novas artes peregrinaſque ab innoxio labore ſe converterent. Ea fuit lex agraria, quæ

tuit ne quis venditione aut ullo con-
actu plenum dominium fundi ſui
anſferret in alium. Nam & iis, qui
eſtate compulſi agrum vendidiſſent,
dimendi jus quovis tempore conceſ-
t. & ni redemtus eſſet, reſtitui eum
ratis in Iubilæi celebritate juſſit. Eſt
n admiratione hominũ ſcriptor ma-
imus, Rabbi Moſes Ben Maimon, is,
ui Talmudicam doctrinam ſepoſitis
ugamentis feliciter complexus eſt di-
ino illo opere, quod ipſe משנה תורה
ppellat. Nunquã ita magnificè quid-
uam de illo autore dicemus, quin id
irtus ſuperet ejus. Fato enim quodam
& ſorte naſcendi primus ſoluſque in
llâ gente rectè intellexit, quid hoc ſit,
non ineptire. Sæpe nos in his libris eum
uculentiſſimum teſtem citabimus. At-
que nunc quoque in hac ipſâ re, qua de
agimus, perutilis erit nobis ejus auto-
ritas. Multa ille de Iubilæi beneficio in
Halacha Schemitta Veiobel tradidit,
aitque id poſitum in eo fuiſſe, quod
omnes agri ad veteres dominos redi-
bant, etiamſi centies emtorem muta-
verant. Nec eos excipit eruditiſſimus
ſcriptor, quos ex donatione acceperit
aliquis. nihilo enim magis retineri eos
à poſſeſſore potuiſſe ait. Atque hoc ju-
ris Talmudici eſt: & rectiſſimum vide-

 tur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

tur. Etiam illud prodit ex eodem jure Rabbinus iſte, redemtionem fuiſſe illis modò permiſſam, qui ex lucro aliquo commodove, quod obveniſſet, locupletiores facti erant. Cujus rei ratio in promptu eſt. Sanè enim, qui pecunias mutuas ad eam rem ſumebant, aut agrum unum vendebant, uti venditum alterum redimerent, legi divinæ fraudem fecêre. expectandus enim illis hæredibuſque illorum, Iubilæus fuit, qui venditiones hujuſmodi reſcinderet. Quamquam poterant gentiles interim agnatique ſuo ære ea retrahere, quæ ſine vorſurâ redimere nequiverat inops dominus. Iubilæorum ſolennia annus quilibet quinquageſimus reduxit, cujus initium à ſeptimo menſe Tiſri erat. Nulla tempeſtas tantum gaudium publicè excitavit. Non enim modò locati rurſus in ſolido ſunt, qui prædia ſua antè alienaverant, ſed libertas quoque data omnibus ſervis eſt. Sed horum nihil fieri ante decimam ejus menſis lucem potuit, quæ jejuniis atque expiationum feſto ſacra erat. Interea temporis per novem integros dies agitata publicè quædam veluti Saturnalia ſunt, de quibus Rabbi Maimonides illud refert, quod ſcitu dignum judicavimus. Ait ille in Hala-

ha Schemitta Veiobel cap. 10: מראש השנה עד יום הכפורים לא היו עבדי נפטרים לבתיהן ולא משתעברים לאדניה ולא השדות חוזרות לבעליהם אלא עבדי אוכלין ושותים ושמחים ועטרותיהם בראשיה כיון שהיגיע יום הכפורים תקעו בית ד בשופר נפטרו עברים לבתיהן וחזרו שדו לבעליה *Ab initio anni uſque ad diem ex-iationum neque dimittebantur ſervi, ne-ue ſerviebant dominis ſuis. ſed nec agri eſtituebantur. Quid igitur? edebant, bi-ebantque ſervi, atque hilares erant, & oronam quiſq; capiti ſuo impoſuit. Mox, um dies expiationum veniſſet, Sena-ores Sanhedrin tubis clanxêre, atque è ve-ſtigio liberi abierunt ſervi, & reddita do-minis prædia ſunt.*

CAPVT III.

Amplius de duplici cauſa legis agrariæ dictum. Ex latifundiis quàm crebræ mutationes rerum. De Romanâ repu-blica. Lex Stolonis. Quibus artibus veteres Hebræi ſe ſuſtentaverint. Quàm cautè legiſlator providerit ne eæ deſere-rentur. Leges divinæ de ruſticatione & re pecuaria.

VErùm age, dicamus de legis agrariæ utilitate, quam Moſi propoſitam fuiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

fuiſſe ſuprà retuli. Sanè quod è duobu prius eſſe dicebamus, interfuit reipublicæ, ne in poſſeſſiones optimè poſita, diviſaſque paucorum avaritia irrumperet. Fermè enim egentiorem quemque ditior aliquis pretio expellit. atq; is, dum rura in immenſum ſpatiis ſupervacuis extendit, alios neceſſariis excludit. Ex quâ causâ inceſſere interdum rerum converſio ſolet. Ita enim eſt profectò. plena hoſtibus ea reſpublica eſt, in qua cives plurimi, poſſeſſionibus avitis nudati, priſcas fortunas votis expetunt. Hi odio rerum ſuarum mutari omnia ſtudent, neque in eâ conditione, cujus eos pœnitet, diutius quàm neceſſe ſit, manent. Ac Romæ quidem, cum primores patrum omnia ad ſe trahebant, prope ut ſinguli poſſiderent trecentorum civium agros, lege Stolonis cautum fuit, ne quis plus quingenta jugera haberet. Sed ſtatim evagata rectum ordinem fraus eſt. Primus enim ipſe Stolo ſanctiones ſuas violavit, damnatuſque eſt quod mille jugerum cum filio tenebat, quem ob hoc emancipaverat. Et poſtea, quàm plurimi cives diversâ arte callidi ſententiam legis circumvenerunt. Aliis enim ad emendum agrum ſubmiſſis, ipſi poſſederunt. Vidit iſtæc, & ſtabi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

legem conatus eſt C. Lælius, inſigni
tientiâ vir & Africani Scipionis ma-
nus amicus. ſed impar adverſan-
m factioni, cum in contentiones
cordiaſque iretur, ab incepto deſti-
t. Ita in ævum erupit licentia, neque
cupandi agros modus fuit. Ac tan-
m ſanè eò deventum eſt, ut pauci
idam totam Italiam vicinaſque pro-
ncias velut proprium patrimonium
nerent. Hujus rei teſtimonia recita-
, quæ plurima ubique extant, nihil
nc neceſſe eſt. Altera, quam attigi-
us, legis agrariæ ratio fuit, quod
mmus Moſes relangueſcere civium
nimos, eorumque remitti virtutem
oluit. Etenim, cum de maioribus eo-
m illuſtriſſimus quiſque paſtoritiam
tam vixiſſet, atque in agris verſatus
iſſet in aliquo opere faciundo, om-
inò omnium vitiorum atque incom-
odorum una cautio fuit atque una
roviſio, uti ne poſteri aliquando ea
udia deſererent, quæ & multùm ho-
nines locupletant, & principia habent
adem quæ mundi ſunt. Sanè verò
nimis citò deſerta ea ſtudia neglecta-
que fuiſſent, ſi lex omnia coëmere o-
nnibus, atque agros adjicere agris
ermiſiſſet. Ita enim fit plerumque;
qui tot paſcua tamque latos fundos
ſine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſine modo tenent, honeſtiſſimi lab
ris munia, aliis quæ committunt, o
re ipſi faſtidiunt: & ut plurimùm, c
operam illis locant, peregrini igno
que coloni ſunt, & mancipia ære er
pta. Ipſa plebs civium, aliena rura c
lere indocilis, ex agris intra mur
correpit, urbanas res ut uſurpet. Ibi
otium ſe tranſdit, corrumpiturque,
arte molli atque illiberali inertem v
tam tuetur. Profectò, ex quo tempo
Romani proceres, iique haud mult
ſua rura fecêre, quæ plurium fueran
ingens ruſticationis oblivio non cive
modò, ſed omnes liberos homines co
pit. qui enim agri Curios, Fabricioſ
que & Catones viderant, vinctis foſſo
ribus colebantur, & compedibus ſo
nuêre. Conqueritur Marcus Terentiu
Varro in libris de re ruſt. magnanimo
Romuli nepotes *non in ſegetibus am-
plius & vinetis, ſed in theatro & circo
manus movere.* Iam enim falcem & ara-
trum reliquerant, qui olim *annum*, in-
quit, *ita diviſerant ut nonis modò diebus
urbem adirent, reliquis ut rura colerent.*
Ita deſcitum à majorum inſtitutis eſt;
quæ dum ſervabant, utrumque ſunt
conſecuti, ut & agros fœcundiſſimos
haberent, & ipſi eſſent quàm optimè
animati. His malis tantis talibuſque,
quæ

iæ rempublicam, ceu quædam pe-
es, invadunt, benè atque ſapienter
obviam ivit conſultiſſimus rerum di-
narum humanarumque Moſes, cum
demptionum privilegia, atque in-
per jura ſancivit Iubilæi. Non ha-
iit autem ullam iniquitatis ſpeciem
æc lex; neque fraus omninò fieri
nptoribus potuit. ſervata enim pro-
ctò ſemper in agrorum venditioni-
is ratio Iubilæi fuit, &, ut ille pro-
us longiúſve aberat, ita pretium de-
endebatur majus minuſve. Hoc il-
d eſt quod in Levitico capite 25. di-
tur: *Cum vendideris aliquid proximo*
to, aut cum emeris à proximo tuo, ne
rcumvenite alter alterum. Secundum
umerum annorum, à Iubilæo eme à
roximo tuo, & ſecundum numerum an-
rum, quibus fruges provenerint, ven-
at ille tibi. Pro multitudine annorum
uge pretium emptionis, & pro paucitate
nnorum minue pretium emptionis. Nam
umerum proventuum ille vendit tibi. Ne
itur decipite alter alterum. Quod ſi ve-
ò ante Iubilæum redimere fundos
ios dominus cuperet, pariter conſti-
itum ſummâ æquitate fuit, ut de pre-
io, quod reddendum erat, tantum re-
ineretur, quantum è fructibus emp-
or percepiſſet. Quibus quidem rebus
planè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

planè effectum eſt, ne aut damnum e
poſſeſſionũ reſtitutione quiſquam ſen
tiret, aut facilè ex civium animis vete
ra ſtudia, honeſtiſſimæque artes exo
leſcerent. Vtique illud dubitari no
poteſt, qui populus qualiſque fueri
cui diſciplinam & inſtituta Moſes præ
ſcripſit. Ex tot enim, quas tulit, legi
bus, cum pleræque ceremonias religio
neſque & juſti injuſtiq; præcepta con
tinerent, cæteræ, quæ ad facultates re
rum copiaſque, atque ad ea opera per
tinent, ex quibus aliquid acquiritu
omnes ejuſmodi ſunt, ut de ruſticatio
ne aliquid ſingulare tradant. Quan
ſollicitè in Pentateucho docetur po
pulus, quando requiem terræ dare, &
intermittere ſementem oporteat; qui
in meſſibus, inque vindemiis ſervan
dum ſit; quoto anno fructum caper
ex vinea fas ſit? Ad hoc, qua ſeveritat
interdicitur, ne diverſa ſemina uni a
gro mandentur; tum ne admiſſur
animantium fiat, quæ diſparis generi
ſint, neve eæ animantes ſub eodem ju
go ſint? Cætera de fœtu pecudum, d
primitiis frugum omnium, deque de
cimis earum, penè infinita ſint. Eorun
plenior tractatio in opere Talmudico
eſt, & ſextam partem ejus, aut amplius
tenet. Complexus autem omnia Rab
bi Mai

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Maimonides eſt illo libro quem זרעים appellat, in quo rerum occulta-
um mira ſecreta ſunt.

CAPVT IV.

quas anguſtias Iudæos ſeptimus quiſque annus detruſerit. Alexandri Magni beneficium huic genti conceſſum ob quandam vaticinationem. Iudæorum rara olim commercia cum exteris gentibus. Quanta in ignoratione rerum Iudaicarum verſati ſint Græci. Ariſtotelis commentum de Callanis Indiæ ſapientibus. Quibus rebus vita moreſque civium immutentur. Qui cives optimi. Nullis artificiis Iudæos celebres fuiſſe; idque in laude poſitum. De opificibus.

TAles leges, atque ejuſmodi ſcita Hebræi acceperunt, qui res opeſque mnes ſitas in agris habebant. Ex illis el abundantia eorum, vel egeſtas pendit. Cujus rei ego maxima documenta hæc habeo, quod quoties pecuias illis exteri reges imperaverunt, ptimus quiſque annus ita in anguum oppidò omnes eorum copias ëgit, pene ut pendere eas nequivent. Erat enim edicto legis cautum, ne er illam tempeſtatem terra coleretur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

néve quis fruges tunc colligeret, qu[...]
omnis pecuniæ fundamentum eran[...]
Alexander Macedo, cum Ieroſolym[...]
ex Danielis libro didiciſſet dominatio[...]
nem Perſarum olim Græco ab hom[...]
ne deſtruendam, lætus vaticinio, qua[...]
ad ſe pertineret, Iudæos petere inge[...]
beneficium aliquod juſſit. Ibi illi ſign[...]
ficavêre, nihil ſibi poſſe majus dari[...]
quàm uti ne rex ſeptimi anni tribut[...]
exigeret. idque impetrarunt. Mox i[...]
Samaritanis, multa pro ſe cum dice[...]
rent, negatum eſt. Sed omnium e[...]
rum, quæ de hoc genere afferri po[...]
ſunt, nihil luculentius eſt, quàm Api[...]
ni quod Flavius Apolog. 1. reſpond[...]
pro popularibus ſuis, cum inquit[...]
ἡμεῖς ὔτε χώραν οἰκοῦμεν παράλιο[...]
ὔτε ἐμπορίαις χαίρομεν, οὐδὲ ταῖς δι[...]
τούτων πρὸς ἄλλους ἐπιμιξίαις· ἀλ[...]
εἰσὶν μὲν ἡμῶν αἱ πόλεις μακρὰν ἀπ[...]
θαλάσσης ἀνῳκισμέναι, χώραν δ' ἀ[...]
γαθὴν νεμόμενοι, ταύτην ἐκπονοῦμε[...]
Nos neque terram habitamus, quæ ma[...]
vicina eſt, neque negotiationibus gaud[...]
mus, neque earum cauſa nobis conſuetu[...]
cum aliis gentibus eſt, ſed ſunt urbes qu[...]
dem noſtræ procul à mari ſitæ: ipſi aute[...]
nos regionem bonam incolentes, hanc cu[...]
labore exercemus. Enimverò, cum d[...]
verſas gentes ita negotiatio ſociaveri[...]

u[...]

: quod genitum eſt uſquam, id apud
mnes natum eſſe videatur; ſoli Iudæi
tra terræ ſuæ fines, iis contenti opi-
us, quas illic natura producebat, vi-
m procul cõmerciis agitavêre. Non
im maria tranſibant, neque exteros
ſebant, & ab his non viſebantur. Ex
uo illud contigit, ut multa de illis fal-
prodiderint Græci, aliique. Perpau-
s enim notæ res eorum erant. Vnus
ecatæus comperta ſcripſit. Cæteri, ut
mâ quidque & auditione accepe-
unt, ita literis celebraverunt. Quod
uàm periculoſum in omni hiſtoria
ondenda ſit, vel ex illo poteſt exiſti-
nari, quod Ephorus, clariſſimus olim
riptor, Iberiam, quam non viderat,
nam eſſe urbem dixit, admodum me-
ius fidius ridiculè. Non enim civitas,
d magna Heſperii orbis pars erat, &
nultis habitata populis eſt. Portento-
um eſt, & cum ſumma inſcitia con-
unctum, quod Ariſtoteles apud Clear-
hum autumavit, Iudæos eſſe ab In-
iæ ſapientibus propagatos, ſed no-
nen mutaviſſe. quippe philoſophos
los, qui apud Indos Callani appellan-
ur, in cava Syria Iudæos dici. Pudet
ne anilitatis, adeò hoc nihili eſt. Sed
uod additum ibidem ab Ariſtotele
ſt, neque ſupra fidem videtur, & ap-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

primè glorioſum ſacræ genti eſt. V
niſſe enim ad ſe, in Aſiâ cum eſſet, I
dæum quendam ait, tantâ eruditio
atque ſcientiâ hominem, uti præ il
omnes Græci, qui aderant, trunci e
& ſtipites viderentur. Vtique hoc lo
gè pluris eſt, quàm de gentis origi
quod imprudenter retulit. ſatius eni
erat, non attigiſſe eam, propterea quo
incognita alienigenæ erat. Ac mi
quidem ſanè Flavius etiam gloriari
Iudæorum obſcuritate videtur, cum i
mediterraneis locis eos agere, & nu
lum aditum eſſe ad eos mercatoribu
peregrinantibuſque ait. Ita enim diu
tiſſimè incorruptos mores ſervavêr
nihilque rerum ad copiam & luxu
pertinentium illatum eſt, quibus per
re potentiſſimi populi ſolent. Cæte
verò ſic ſubjicit idem Flavius; ut p
nitus ſuperbire eum dicas: χῶραν ἀ
γαθὴν νεμόμενοι, ταύτην ἐκπονοῦμε
terram fertilem habitamus, atque in cu
tura ejus operam ſumimus. quaſi nih
majus eſſe meliuſve poſſit. Recitat Ar
ſtoteles in libris Polit. edicta quædam
ab antiquiſſimis legumlatoribus com
poſita, quæ Moſaicis pene ſimilia ſun
Nam Oxylus quidem, Eliorum rex
prædia agroſque vetuit ad mutuam
pecuniam opponi: & Locrenſibus in
ten

erdictum fuit, ne avitas poſſeſſiones
enderent. Quæ illuc pertinere maxi-
nus autor naturæ verique ait; uti ne
opulus cultionem agrorum deſere-
et. Quare toties illud iterat in Politi-
orum libris, optimam eſſe rempubli-
am, cujus cives ex re ruſticâ atque ex
aſtione vivũt. Cujus rei hanc cauſam
ddit, *ὅτι πολιτεύονται κατὰ νόμους.*
ουσι γὰρ ἐργαζόμενοι ζῆν. οὐ δύνανται
χολάζειν. quia ex legibus ſeque reſque
as regunt. habent enim ex opere ſuo
antum ſatis ad vivendum ſit. Et ta-
en eis otioſis eſſe non licet. Cæteras reſ-
ublicas, quas opificum & mechani-
orum multitudo tenet, longè dete-
ores judicat, cum ignava eorum ho-
inum deſeſque vita ſit, neque ullum
pus eorum cum virtute congruat. Ex
uo jam fit, uti intelligatur, vanum
igidumque eſſe, quod Iudæis expro-
rari vulgò Flavius ait, *τὸ μὴ καινῶν*
ὑρετὰς ἔργων παρασχεῖν, nullos in ea
nte autores novorum operum, artificio-
emque exſtitiſſe. Laus equidem Iudæo-
am hæc maxima, non probrum eſt.
ui enim pulchrum eſſe poteſt ea in-
eniſſe, quæ exercere illiberale eſt; Vti-
ue opifices omnes in ſordidâ arte ver-
ntur: & bene eos Ariſtoteles ſervitu-
em quandam ſervire, ſed limitatam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ait, propterea quòd manibus eoru
atque operâ non, ut mancipiorum,
res omnes, ſed ad unam quandam u
mur. Adeò nihil ingenuũ officina h
bet: in quâ hoc inſuper mali in e
quod corpus animumque virilem e
fœminat. Quare in rebuſpublicis oli
recte conſtitutis, quod ſolertiſſim
magiſter ait, opifices civitate don
non ſunt, ſed peregrini erant, & co
pus veluti ſepoſitum à cæteris ordi
bus fuêre.

CAPVT V.

Aegyptiorum odium in Hebræos, & ve
cauſa ejus. Aegyptii ignavis artib
curiſque dediti. Qua ſolertia Seſoſtr
eviraverit civium animos. Lex Æ
gyptiorum de opificum artibus ad h
redes cujuſque tranſmittendis. De N
liaca plebe, quæ in ſervitute. De ſace
dotibus. De paſtoribus, qui tertia Æ
gyptiorum pars, & quam formida
cæteris Ægyptiis ſemper fuerint. Su
perſtitionem Ægyptiorum nihil feci
ad paſtoritii generis odium: & male
exiſtimari. Plebem Ægyptiam no
ita agricolas execratam fuiſſe, ut pa
ſtores. Et cauſa ejus rei.

EQuidem illud etiam animadverte
in expedito jam eſſe, cur inviſi ſem

per Ægyptiis Iudæi fuerint, non cum Ægyptum modò hoſpites incolerent, ſed poſtea quoque, cum ſuas ſibi ſedes, atque propriam rempublicam haberent in propinquâ Palæſtinâ, quam terram à meridie Ægypto terminari Cornelius Tacitus refert. Enimverò id odium nulla adeò ex re magis fuit, quàm ex vitæ ſtudiorumque diſſimilitudine. Omnis enim Ægyptiorũ plebs ſellulariis artibus dedita, ſub umbra urbium intra mœnia deſidebat. Nec deerant, qui officia virilis ſexus perverterent, & lanam etiam telamque tractarent. Atque erant quidem illi ſuopte ingenio ſatis ad mollitiem proclives: ſed auxit malum poſtea enervavitque porrò eorum animos Seſoſtris rex, qui id ſtudio ſibi habuit, ſolertiamque & conſilia, ut ipſi Ægyptii perhibent, à Mercurio didicit. Acceſſit lex quoque, quæ modum ingeniis fineſque poneret. Nulli enim opifici aliam artem exercere, niſi paternam, licuit. Iuvenalis quidem, cum Criſpinum, hominem malis artibus & gratia Cæſaris ad ſumma provectum, verberare grandi convitio vult, *partem Niliacæ plebis* illum, & *vernam Canopi* appellat. Ita enim exiſtimatum eſt, ſacerdotes illic liberos eſſe, opifices verò, qui

vulgus erant, ſervire. Sed ab illo vulgo tamen multùm diverſa fuit tertia quædam populi pars, quæ ſeorſim in campeſtribus Ægypti, ac prope paludes degebat. ii paſtores fuêre, actuoſi illi quidem gnavique, ſed cunctis Ægyptiis execrabiles, propterea quod ignaviam eorum ſemper ſolicitam tenebant. Sæpè enim ingentes motus dabant, atque interdum etiam reges ſibi creârunt. Quare Romani poſtea, cum reliquam Ægyptum facilè in fide retinerent, præſidium validius in illis locis ponere, ubi id hominum genus erat, coacti ſunt. Cum omnia ratione animoque luſtrâris, hæc una res ab omni ævo paſtoribus infeſtos Ægyptios fecit, quod vires eorum vegetoſque & acres ſpiritus homines ſedentarii opificeſque non ferrent. Ipſe Parrho, cum creſcentem Iſraëlitarum multitudinem contundere atque deprimere conſtituiſſet, tali uſus oratione ad ſuos eſt: *Iſraëlitæ robuſtiores nobis ſunt. quare adeſte, callido conſilio illud agamus, ne augeſcant, neve orto bello hoſtibus ſe noſtris jungant, aut ipſi arma in nos capeſſant.* Id ego rectum verumque exiſtimo. Neque enim illis hercle aſſentior, qui cauſam publici odii ex ſuperſtitione arceſſunt, quaſi ſcilicet Hebræos homines, pecudum armen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

mentorumque paſtores, ferre ea na-
 nequiverit, cujus pars hæc oves, illa
pras, alia alias quadrupedes macta-
verita eſt, queis ineſſe quiddam di-
num credebatur. Sed ea ratio mirè
probabilis eſt. Quid enim reſponde-
nt profectò, cum aut ex Pentateu-
o diſcent, Parrhonem immanes pe-
dum greges habuiſſe; aut cum tot
oferri hiſtoriarum monumenta vi-
bunt, ex quibus conſtat, magnam
gyptiorum partem, quod jam dixi-
us, in paſcuis atque inter pecora vi-
ſſe? & tamen celebre illud in ſacro
dice eſt, *Omne paſtoritium genus Æ-
ptii horreſcunt*. De agricolis non idem
oditum eſt. neque poterat hercle eo-
m virtus formidari, aut inviſa eſſe,
æ prorſus nulla erat. Omnes enim
s inertiſſimi mortales non in mani-
s ſuis neque in ruſticationis indu-
iâ, ſed in Nilo poſuêre. Alebat au-
batque ſegetes exundans amnis, ne-
e fertilitatem modò terrarum, ſed
as dabat. quippe multo limo turbi-
s fluens novos agros ſubinde appo-
t prioribus, atque Aegyptum annuo
rremento ſemper ultra tulit. Ita mi-
us opes ſuas arvaque recens nata
lonus eſt, quæ ſine labore, & inopi-
nti obvenerant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

CAPVT VI.

Quando Iubilæi deſierint celebrari. C
illorum habitam eſſe rationem in a
nis ſabbaticis numerandis dixerit Ma
monides. Rejecta Maimonidæ opin

DE Ægyptiis, quo ingenio fuerin
& quantum à vicinis Iudæis d
crepuerint, dictum ſatis eſt. Nunc
diverticulo redeundum eſt ad Iub
læum, de quo agere cœperamus. Inte
ligendum eſt igitur; cum lata à Mo
lex agraria de poſſeſſionum reſtituti
ne ſit, obſervatam eam ſummâ reli
gione fuiſſe uſque ad ſanctuarii pri
ris deſolationem, quæ facta per Aſſy
rios eſt. Exin deſerta incultaque Pal
ſtina jacuit per annos ſeptuaginta. i
quod prædictum à vatibus erat. Poſt
quam autem longa dies fatalem illu
temporis orbem perfecerat, redierun
quidem in ſedes ſuas Iudæi, extructum
que templum de integro eſt, ſed nun
quam poſtea revocata lex agraria fui
neque celebrata amplius Iubilæorum
ſolennia ſunt. Quare nec mancipiis l
bertatem amplius jam dedit annu
quiſque quinquageſimus, neque do
minis reddidit amiſſas venditaſq; poſ
ſeſſiones. Hæc ſolerter animadverſa &

notat

ótata à Talmudiſtis ſunt, & pernnul-
ım momenti habent. Sed omnino
nplicatam habere atque involutam
ıtionem videtur, quod Rabbi Mai-
onides in lib. ſeptimo ſuæ י״ד in Ha-
cha Schemitta Vejobel, cap. 10, tra-
dit, ubi ſic inquit; אף על פי שלא היה
יובל בבית שני מונין היו אותו כדי לקד
שמיטור *Etſi Iubilæi nulli fuére ex quo*
mpore templum ſecundum ſtetit, tamen
ımerare eos mos fuit propter remiſſiones,
ıæ ex lege fiebant. Niſi hoc enodaveri-
ıus, falſum videbitur quod de Iubilæi
oolitione dicebamus. Quare expli-
ında nobis Maimonidæ ſententia eſt.
nimverò maximus Rabbinus Iubi-
eorum ſupputationem accuratiſſimè
:mper factam etiam noviſſimis tem-
oribus ait, non hercle quod aut ſervi
mnes tunc manumitterentur, aut
gri redirent ad veteres dominos, ſed
uod ex numeratione eorum penitus
ependit ratio anni cujuſque ſeptimi,
1 quo alia quædam remiſſionum jura
bſervari lex juſſerat, quæ non antè
eſſavêre, quàm everſa à Tito deleta-
ue Iudæorum reſpubl. eſſet. Vtique
arum שמיטות *remiſſionum* duplex ge-
ıus fuiſſe, conſtat. Nam & terra ſepti-
no anno inculta jacuit, & condictio
erti non dabatur ex mutuo. Sed qua
ratione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ratione annum ſeptimum pependi
ex quinquageſimo dixerit Maimoı
des, libet ex ipſo audire. Is ita inſi
ת יובל אינה עולה ממנין שני השבוע
א שנת תשעה וארבעים שמטה ושנת
ושים יובל ושנת חמשים ואחת תחלת
ט שנים של שבוע וכן בכל יובל ויובל:
Nos, ne Hebræa vertendo, Romana
orationem deformemus, ſummati
modò ſententiam recitabimus max
mi Rabbini. Nimirum illud ait, an
ſeptimi numerationem non ab ann
quinquageſimo, ſed ab eo, qui pc
hunc primus eſt, inchoari, atque ea
dem ſic deinceps nulla intermiſſion
fieri donec perventum ſit ad quadr
geſimum & nonum, qui propter
ſabbaticus fuit, quod ſepties ſepten
erat. Mox autem eum, qui ſequebatu
quinquageſimum, in numero ſeptenc
rum non fuiſſe, ſed ſupputationem ec
rum rurſus initium à quinquageſim
& primo habuiſſe. Ex quo manifeſtun
eſt, cur doctiſſimus Iudæorum dixeri
non numerari quidem quinquageſi
mum, ſed celebrari tamen. abſque ill
enim foret, continuandam ſepteno
rum numerationem fuiſſe ſignificat
quam nunc interjectio quinquageſim
interrumpit. Atque hæc quidem Mai
monidæ, & aliorum, qui Talmudico
ſequun

quuntur, ſententia eſt. Quæ quàm
era ſit, iis exquirendum relinquimus,
ui Chronologiæ ſubtiliſſima momen-
perveſtigant. E quibus ſunt profectò
uidam ſummâ doctrinâ atque excel-
nti ingenio viri, qui Iubilæorum ce-
britatem incidere in annum quem-
ue quadrageſimum & nonum exiſti-
ant. Ex quo fit, ne duos ſabbaticos
nnos continuari, & ſeptenorum nu-
erationem toties interrumpi neceſſe
t. Et ſunt, qui ex Rabbi Addæ Calen-
ario conficere ſe, id quod volunt,
oſſe autumant. Sane quod quinqua-
eſimus annus in ſacro codice Iubi-
eus appellatur, id verò in neutram
artem aliquid momenti habet. Nam
perſæpe popularis uſus, quem penes
orma viſque omnis & arbitrium lo-
uendi eſt, ſeptimanam octiduum ap-
ellat, & olim maximi ſcriptores paſ-
m Olympiadem, quæ quatuor anno-
um ſpatium continet, quinquennium
ocavêre. Equidem nos noſtrâ non
nagni intereſſe putamus, utra ſenten-
ia rectior ſit. oſtendere enim dunta-
at propoſitum nobis fuit, Iubilæo-
um ſolennia nec inutiliter à ſummo
egiſlatore inſtituta eſſe, & poſt templi
rioris excidium nunquam in uſu fuiſ-
e. Quod tamen ad hanc ipſam rem,
quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quam in tranſcurſu attigimus, attin
planè ſic judicamus, multas graveſq
cauſas eſſe, cur viri hac ætate noſ
incomparabiles Iubilæum ſpacio a
norum quadraginta & novem, n
quinquaginta abſolutorum defin
rint. Quare opinionem eorum neq
improbamus, & profectò admittim
etiam. In Levitici capite viceſimo
quinto tam de Iubilæo, quam de ann
ſeptimo agitur; cautumque illic e
preſſis verbis eſt, ne etiam in Iubila
tellus coleretur. Quæ profectò ſanct
videri ſupervacanea poſſit, ſiquide
Iubilæorum jura annus quiſque qu
drageſimus & nonus recepit, qui p
ſe ſabbaticus erat. quippe ſepties ſe
tenus fuit. Et nobis quidem in prom
ptu eſt quid rectiſſimè dici contra po
ſit. putamus tamen hanc eſſe cauſam
quæ Maimonidem in hallucinatio
nem quandam impulit. Illud certiſſi
mum eſt, Hebræos ſemper non Iub
læum modò, ſed etiam ſeptimum
quemque ſabbaticum annum à Tiſ
numeraſſe, qui anni ſacri erat menſ
ſeptimus. planè ut ſepteni omnes Iub
læique iiſdem menſibus inchoati fin
tique ſint. Ex quo apparet nullam re
periri mediam viam poſſe. Neceſſ
enim jam eſt uti aut quinquageſimu
quiſ

iſque annus fuerit Iubilæus, aut is
ercle, qui quadrageſimus & nonus
t. Sed nobis poſterior ſententia pluris
t, neque aſſentiri hic Maimonidæ
ſſumus, cujus tamen ſcita omnia re-
ioſiſſimè alibi amplectimur. Eſt enim
vir profectò, qui paucos quoſdam
ujuſmodi atque exiguos errores ma-
is diviniſque virtutibus ubique, &
ctiſſimarum rerum præceptionibus
mpenſat. Ac Iudæi quidem illi, qui
. agrorum reſtitutioné ſpatio quin-
aginta annorum abſolutorum eſſe
us ajunt, curioſè tradiderunt, quid
ter Iubilæum atque inter ſeptimum
emque annum interſit. Ita enim ex
rum ſententia Maimonides ait in
pite decimo, in Halacha Schemitta
ejobel: יתירה שביעית על היובל שהשביעית
משמטת כספים ולא יובל: ויותר יובל
השביעית שהיובל מוציא עבדים ומשמ
קרקע: יובל משמיט קרקע בתחלתו ושביעי
אינה משמטת כספים אלא בסופר *Ha-*
t illud ſeptimus annus præ Iubilæo,
od debita remittit; Iubilæus autem il-
d præ ſeptimo, quod ſervos è dominorum
teſtate educit, & reſtituit agros. Etiam
c diſcrimen eſt, quod quinquageſimus
nus in principio reſtituit agros, ſeptimus
ero debita non remittit niſi in fine. Ex
s illud quidem, quod condictionem
certi

certi in Iubilæis dari ex mutuo neg
falſum eſt, ſiquidem Iubilæi omnes
annum quadrageſimum & nonum
ciderunt. Cætera probari admittic
poſſunt, & omninò ſpeciem veri l
bent. Nam & quædam quadrageſim
nonus annus propria ex jure Iubila
rum habuit præ cæteris ſeptenis, &
ipſa paulò aliter uſurpata fuere quà
quæ in eundem annum ob hanc ca
ſam concurrebant quòd inter ſep
nos eſſet. Iubilæi celebritas, uti ar
dicebamus, exordium ab anno ve
re & naturali ſumpſit, cujus prim
menſis September eſt, is, qui ſacri an
ſeptimus erat. Quare Talmudicis, c
initio anni, decimo die primi men
reſtitutionem fieri agrorum ajunt, n
hil ſacer codex repugnat, qui eu
menſem paſſim ſeptimum appellat. I
enim diverſitas ea ex duplicis an
conſtitutione. Poſtremò illud Maim
nides refert : היובל בשביתת הארץ ודין
שמטה אחד הוא לכל דבר : כל שאסור
שביעית מעבודת הארץ אסור בשנת יובל:
וכל שמותר בשביעית מותר ביובל: *Eade*
ratio uſquequaque eſt tam Iubilæi, quà
ſeptimi anni, quod ad intermiſſionem agr
culturæ attinet. Quicquid in terræ culti
ne fas aut nefas eſt anno ſeptimo, id prob
bitum quoque aut licitum eſt in Iubilæ

No

[N]on eſt hæc Iudæorum conjectura, [a]ut probabilis opinio, ſed certa indu[b]itataque veritas, quam legiſlatoris [v]ox confirmat in Levitici capite vice[ſi]mo & quinto. Quod ſi jam verum [fo]ret, quod placuiſſe Talmudicis dixi[m]us, duos annos ſabbaticos abſque [in]tervallo fuiſſe celebratos, magna [pr]ofectò & ſingularis atque nimis inu[ſi]tata res hæc eſſet. Etenim, cum to[tu]m hoc ſit à præpotente numinis vi [p]rofectum, quod in Palæſtina ſextus [qu]iſque annus tam uberes proventus [e]dit, ut ſeptimus, quem agrorum [q]uieti & ſabbatiſmo lex deſtinaverat, [nu]llam pareret famem, jam profectò [lo]ngè majus hoc miraculum fuerit, [cu]m duo hujuſmodi anni ſabbatarii [co]ncurrerent. Neutro enim ſemen[te]m facere aut arare fas fuiſſet. Itaque, [qu]od dicitur in Levitici libro, *Benedi[ct]ionem meam dabo vobis anno ſexto, & [fa]ciet fructus trium annorum*, omninò [mi]minari hæc numinis benignitas de[bu]iſſet, cum duorum annorum, qua[dr]ageſimi noni & quinquageſimi ſab[ba]ta ex diverſis ambo cauſis conti[nu]arentur. Non enim trium jam, ſed [qu]atuor annorum ſegetibus unum il[lu]m annum ſextum indui neceſſe fo[re]t. Quorum nihil aliis gentibus ter-

 riſque,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

riſque, quæ ſunt uſquam, conceſſur eſt. Vtique ſcimus non exiguum eſ quod Palæſtina cœlo debuit : atqu adeò fatemur, etiam multa illic con traria naturæ legibus iviſſe; ſed ta men, cum tanti & tam frequentis mi raculi magnitudo nullis vatum teſti moniis, neque hiſtoriarum prodit monumentis ſit, haud committen dum profectò nobis eſt, ut credulitati vitio temerè quidlibet obſtupuiſſe vi deamur.

CAPVT VII.

Trina conſecratio Palæſtinæ & urbium ejus. De jure urbium. Lex de prædi urbanis. De urbe Ieroſolyma, dequ ejus privilegiis. Agrippæ impium faci nus, & ſuper eo Iudæorum legatio a Neronem. Quibus ceremoniis proferr urbis Ieroſolymæ pomœria oportuerit Ius muniendi à quibus datum. Quan do rempub. ſuam penitus Iudæi ami ſerint. De oppidis, quæ aſyli jus habe bant.

Aiunt Talmudici, qua tempeſtate Io ſua Palæſtinam intravit, conſecra tas ab illo omnes urbes fuiſſe, quæ mu ris cinctæ erant. Eam ipſi appellant ביאה ראשונה *ingreſſionem primam.* Sed

cum

m abductus à Babyloniis populus
cer trans Euphratem eſt, impurata
gio ab impiis fuit. Quare mox, re-
rſis in ſedes ſuas Iudæis, Ezras ſum-
us populi præſul ſolenni actu ſancti-
oniam urbibus reddidit, eaque erat
ביאה שני׳ *ingreſſio ſecunda.* Tandem
eſar Titus, cum penitus res Iudaicas
flixiſſet, omnia rurſum prophana-
:. Atque hîc Talmudicos ſuavis er-
r ludit. Meſſiam enim adhuc exſpe-
ant, qui, ut ipſis placet, regnum Pa-
ſtinæ invadet, ſacrabitque urbes.
m fore ajunt ביאה שלישית *ingreſſio-
m tertiam.* Ad hoc, tradunt iidem,
ibus in rebus poſita urbium religio
ſanctimonia fuerit; tum & quare
corum villarumque nulla facta con-
cratio ſit. Quæ exequi longum foret.
um oppida Palæſtinæ ſingulis tribu-
s aſſignarentur, etiam Levitæ ſuas
bes accepêre, quas incolerent. At
ſa regio agrique & poſſeſſiones ita
videbantur, nulla ut pars data illis
:. Decimas enim duntaxat primitiaſ-
ie & victimas cunctas habuêre. inde
ta illis, inde opes copiæque abunde
ant. Sed illa in hoc genere præſcri-
io cautioq; valet, quam Rabbi Mai-
onides adjungit, cum ſic inquit in
pite decimo & tertio, in Halacha

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Schemitta Vejobel. אה לי שאין הדברים ורים אלא בארץ שנכרתה עליה ברית ברהם ליצחק וליעקב וירשוה בניהם נחלקה להם : אבל שאר כל הארצות שכובש ך ממלכי ישראל הרי הכהנים והלויים באותן הארצות ככל ישראל ; *Videtur mi hoc omne, quod diximus, locum modò h bere in illa terra, quæ ex fœderis religio Abramo & Iſaco atque Iacobo data e quæque tenetur à filiis eorum, & divi inter illos fuit. At in aliis regionibus, qu armis ſubigunt reges quidam Iſraëliti non deterior eſt ſacerdotum & Levitaru conditio, quàm cæterorum Hebræoru* De ædibus urbanis lex ejuſmodi la fuit, uti, qui domum vendidiſſet, r dimere eam poſſet intra annum; pò autem, illo elapſo, emptor eam pr priam haberet. Sed nec propinquis j redemptionis fuit, & Iubilæi bene cium hîc nullum erat. Redditum a tem emptori à redemptore pretiu integrum fuit, etſi vendita traditaq domus ante plures menſes erat. Etia ultimo anni die redimere ædes ſu dominus potuit. Et, ſi abeſſe eum, c vendiderat, aut dolo latitare cernere curiam adiit, atque ibi, ſenatu coran pretium, quod acceperat, poſuit, egre ſuſque diffregit fores, atque ædes ſu intravit. Hæc à Talmudiſtis ſic de

ni

ita ſunt. In Levitarum urbibus haud idem juris fuit. Planè enim de ædibus illorum ſancitum eſt, quod de agris deque poſſeſſionibus ruſticis omnium Hebræorum conſtituiſſe Moſen diximus. Quare nec redimendi jus hîc anno terminabatur, & Iubilæus reſtituebat quicquid redemptum antè non eſſet. Inter omnes urbes inſigniter eminuit unius Ieroſolymæ ſanctitas, atque etiam perpetua manſit, ut Talmudici tradunt, ex quo ſemel eam urbem maximus rex Salomo dedicaverat. Itaque, quod poſtea conſecravit eam rurſum Ezras, fuiſſe ſupervacuum ajunt, ſiquidem prophanata neutiquam fuit, cum cæteræ urbes pollutæ ſacrilegorum manibus ſunt. Ex quo illud fieri iidem tradunt, uti in Ieroſolymæ everſæ cineribus ſacra facere atque victimas epulari fas fuerit. Sed quanta loci religio eſſet, ii Iudæi ſignificavêre, quibus Hadrianus Imperator permiſit, uti ſemel in anno adirent ſanctæ urbis deformes reliquias, atque ibi lugerent deplorarentque miſeram gentis ſuæ ſortem. Hæc urbs nulli tribui aſſignata forte eſt, ſed communis omnium fuit. Quamobrem teneri illam eâ lege negant Talmudici, quæ vitulæ mactatione expiari cædem juſſerat, quæ clam

patrata in tribuum finibus eſſet. Illud verò non ex ſuperſtitione, ſed ex vetere & probo gentis inſtituto eſt, quod Rabbi Maimonides narrat. Ait enim, ſi qui cœnaculum haberent paulò ſublimius, unde aſpici Sanctum Sanctorum poſſet, fas illis quidem fuiſſe ſemel in hebdomadâ illuc aſcendere uti ſarta tecta omnia ſervarent, at ſæpius, aut ob aliam cauſam, non licuiſſe. Ea eſt ſententia verborum iſtorum in Halacha Beth habbechira, cap. 7: מקום שהיה בעלייה מקוון על קדש הקדשים אין נכנסין לו אלא פעם אחת בשבוע לירע מה הוא עליה לחזק בדקו: Sanè vehementer cives ſuos Agrippa rex offenderat, cum ex palatii editâ parte proſpectaret identidem ſacram templi ſedem, cerneretque ex alto quid illic intus fieret. Id enim flagitium ingens arbitrati Iudæi, murum celſum extruxêre, qui regem intueri non ſineret quæ in templo agebantur. Ac mox decem legati, cum Iſmaële pontifice & Elcia ſacri ærarii quæſtore, miſſi Romam ſunt, qui precibus à Nerone peterent, uti confirmaret quod populum facere religio ſubegerat. Quod autem Hecatæus Abderites apud Flavium ait, quinquaginta ſtadiorum fuiſſe Ieroſolymam, quam incolebant centena vicena mil-

lia

a hominum, haud magni noſtrâ in-
tereſſet ſcire, niſi de proferendis ejus
omœriis jus quoddam eſſet ſingulare
onſtitutum, quod ex Talmudicis li-
ris prodidit Maimonides in Halacha
eth habbechira ca. 10. Id autem ejuſ-
nodi erat. Cum amplianda urbs eſſet,
nagnus ſenatus Sanhedrin, rexque, &
ates unus oraculum, quod Vrim &
'ummim vocant, conſuluerunt. Mox,
oſtquam illi de interpretatione divini
eſponſi inter ſe conſenſiſſent, ſenato-
es Sanhedrin carmina duo, in queis e-
at gratiarum actio, recitarunt, paneſ-
que totidem fermentatos ſumpſere,
atque egreſſi illicò cum cymbalis na-
bliiſque & cytharis, ad cujuſque vici
lexuras atque ad cippos omnes, qui e-
recti in urbe erant, conſtiterunt, effati-
que illa verba ſunt: ארוממך יהוה כי דליתני
*Exaltabo te domine, quoniam exaltaſti
me.* Tandem, cum ad locum illum ve-
niſſent, quem idcirco conſecrari opor-
tuit quod pomœriorum finis eſſet fu-
turus, ſubſtitêre omnes, atque illic ex
duobus panibus, quos decantato ge-
mino carmine acceperãt, unum com-
ederunt, alterum uſſerunt flammis.
Hæc ſic à majoribus accepta Talmu-
dici literis conſignavêre. neque à vero
abludunt, cum ſimilia, & penè eadem

 ſint,

ſint, quæ in Nehemiæ commentari
exſtant in capite duodecimo. Poſt t
men, cum oppreſſa à Romanis Iudæ
rum erat libertas, planè hæc pom
riorum prolatio non ex magni con
lii arbitrio, ſed ex voluntate pop
Romani pependit. Proditum verò e
illud à Cornelio Tacito eſt, Iudæos j
muniendi magna pecuniæ vi emiſſ
Ex quo apparet reginam illam urbiu
Ieroſolymam fuiſſe conditione eade
cum municipiis omnibus, quæ ſub d
tione Romanâ erant, quorum muro
nec refici ſine principis vel præſidis au
toritate, nec aliquid eis conjungi v
ſuperponi potuiſſe Vlpianus Iuriſcon
ſultus ait in li. 9. §. 4 ff. de Rerum divi
Vtique Claudius Cæſar, cum ingent
magnitudinis murum exſtrui circum
Ieroſolymam intellexiſſet, Agrippę no
vum opus nuntiavit. & rex verò ſtatin
dicto audiens fuit, ſuſceptamque rem
omiſit. Ajunt Talmudici, illud eximiu
habuiſſe Ieroſolymam præ cæteris Iu
dææ oppidis, quod nulla domus illi
poſt annum propria emptoris fieret
Sed nec hortos ibi nec viridaria plan
tari fas fuiſſe ajunt. Quod enim Heca
tæus de templi ambitu ſcripſit, id ipſ
verum eſſe de totâ urbe tradunt. Ca
davera, quæ aliquò transferebantur,
admiſſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

miſſa in eam civitatem non ſunt,ne
neſtarentur ſacra ejus. Sepulchra au-
m duo duntaxat ibi fuére,unum Da-
dis, alterum Oldæ,quæ ſtructa à priſ-
s vatibus ajunt. Major tamen religio
vitas divinxit, qui non modò in ur-
bus ſuis,ſed etiam in agro ſuburbano
pelire mortuos vetabantur.Itaq; ex-
a limitês fineſque regionis ſuę ex edi-
o numinis aliquantulum loci à cæte-
s tribubus accepêre,in quo defuncto-
ı oſſa quieſcerent. In reliquis oppidis
peliri aliquem haud nefas fuit,ſi mo-
o ſeptem viri boni aſſentirentur [1]. At
mel ubi elatū urbe cadaver erat,reci-
illud intra muros non licuit,etiamſi
ves cuperent univerſi. Ieroſolyma,
t antè diximus, caput genti, religio-
umque & ceremoniarum ſedes fuit.
uare, everſa illâ, periit reip. Iudaicæ
rma tam civilis hercle quàm ſacra.
anè quod Flavius ante urbis excidium
aditam ex templi penetralibus ait vo-
em ejuſmodi, *Exeamus hinc*, id mihi
on aliud ſignificaviſſe videtur, quàm
elendam rempublicam,adimendum-
ue ſceptrum,quod datum olim ſacræ
enti erat. Non diu enim poſtea ordi-
es, functioneſque, & ritus, atque le-

Rambam in Hal. beth habbechira, c. 10.

ges pleræque ceſſavêre, ſecutaque i
gens confuſio, vaſtitas atque diſtract
eſt. Iam primum Haſidæorum ſanct
ſimum collegium, quod à prophe
originem duxit, nullum amplius fu
quia eorum inſtitutum erat, templu
quotidie adire, & voluntarios ſumpt
in ſacrificia, atque in porticus &
muros ſanctuarii facere. Cumque M
ſes certi cujuſdam doni oblatione
alienigenis imperaſſet, qui in Iuda
mum ſe transderent, differri dein
penitus ea res cœpit in illud tempu
cum ſanctuarium tertium, quod a
huc expectant, extrueretur. Nec ve
fratrum viduas amplius, quæ ſine
beris ſunt, uxores ducunt. Et paſcha
ſolenne nunquam ex illo tempore c
lebratum rite eſt, ſiquidem præceper
lex uti in illo loco id fieret, in quo De
elegiſſet ſedem ædis ſuę. Tantum uni
urbis caſus potuit. omnia mutavit pe
vertitque, & maximi rempublica
populi in ruinas egit. De cæteris Iuda
oppidis nihil magnopere in mente
nobis incidit, quod dicamus, niſi quo
ex illis quædam ſummus Deus hoc j
re eſſe voluit, uti perfugium illic ſi
præſidiumque ſalutis haberent, q
imprudenter aliquem occidiſſent. I
lene exilium illis fuit, donec pontif

max

aximus obiiſſet, cujus mors ita eos
nnes liberavit, uti ſi forte antè de-
ſiiſſent quidam, oſſa tamen eorum,
o defuncto, avitos in tumulos fer-
ntur. Hujuſmodi oppida ſex fuêre.
unt autem Talmudici, tria adhuc il-
adjectum iri, cum in terras venerit
aximus regum Meſſias. non enim
iſtra illud ſcriptum eſſe, ויספת לך עוד
שלש ערים על השלש האל Etiam regio-
m locumque determinant. Ajunt
im delectum ad eam rem iri tria op-
da ex urbibus Keniſæorum, Cadmo-
eorum, & Cenæorum, quas icto fœ-
re promiſit quidem Abramo Deus,
l nunquam dedit. quocirca referri
uc debere quod Moſes inquit, *cum*
lataverit Dominus Deus veſter termi-
r veſtros. Hæc ſi quis nimis ſubtiliter
anxiè ab illis perveſtigata dixerit, næ
recte exiſtimat. ſed tamen tanti erat
ſervationes illorũ indicaviſſe. Præ-
r ſex illas, quas diximus, urbes, etiam
vitarum oppidis, quæ quadraginta
duo erant, idem privilegium datum
, niſi quod Talmudici negant apud
vitas tutum locum fuiſſe iis, qui le-
; beneficium ignorarent. Cætera,
æ de jure harũ urbium dici queunt,
m & quæ Iudæi commentantur de
oppidis, quæ ערי הנירחות dicta ſunt,
in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

in quorum numero nec Ieroſolyma
nec urbes refugii poſſe poni ajunt, id
præteribimus, quòd tractata dec
nullum aut nitorem habitura ſint.
quibus Rambam in Halacha Habodat
chabin oumazzaloth, cap. 4.

CAPVT VIII.

Quid Palæſtina præ aliis regionibus h
buerit. Non potuiſſe rempublicam H
bræam in alias ſedes transferri. E
plicatum Maimonidæ dictum de B
bylonienſibus Iudæis. Amplæ res a
rum, & regnum ab illis Hyrcano c
latum. De ſceptro Iudæ quid exiſ
mandum ſit, contra Maimonidem a
ſeritur. Reſpublica Iudæa ad Palæſ
nam alligata. Iudæorum ſcitum
templis, quæ extra Ieroſolymam à p
pularibus condita.

RESpublica Hebræa tunc initium h
buit, cum in Palæſtinorum beat
ſedes perductus eſt ſacer populus. Na
antea quidem, etſi in Arabum deſert
de religione atque ceremoniis vir div
nus Moſes, deque judiciis & civiu
jure ſaluberrimas tulit leges: tam
earum omnis vis ad ea loca pertinui
in queis & ſingulæ tribus ſua haberen
oppida, & urbs inſuper conſtitueret

un

a, quæ imperii arx atque ſacrorum
ſtos foret. In Pentateuchi parte ulti-
a ſapientiſſimus legiſlator, cum ſum-
atim, quæ edixerat, repetit, non te-
ere illud identidem ſanxit expreſſis
rbis: *Hæc ſunt præcepta, ſtatuta, ju-
iaque, quæ obſervabitis in terra, cujus
eſſio hæreditaria mox dabitur vobis.*
imvero habuit Palæſtina præ aliis
gionibus eximium quiddam, quod
ntem ſanctam atque rempubl. uni
i ſolo affixit. extra eas ſedes ſi quis
pulum illum abduxiſſet, & iiſdem
gibus rempublicam inſtituiſſet ean-
m, non jam reipubl. ſua ſanctimo-
a, non populo ſua majeſtas ſtetiſſet.
rtinere maximè ad rem hanc, de
a agimus, quoddam Maimonidæ di-
um videtur, quod extat in libro de-
no & quarto Miſnæ, in Halacha Me-
chim, capite quinto. Id excutere no-
s in tranſcurſu libet. Eſt autem iſtiuſ-
odi: כשם שאסור לצאת מהארץ לחוצה
לארץ כך אסור לצאת מבבל לשאר הארצו
*emadmodum nefas eſt Iudæis ex Palæ-
na ſedes movere, ita iiſdem migrare
ud licet Babylone in alias regiones.* Pro-
ctò, niſi ſemel hoc explicuerimus,
eceſſum erit ſæpe eos incurrere in ſa-
bras quaſdam, qui Hebræorum vo-
mina manibus verſant. Enimvero
Maimo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Maimonides de Iudæis loquitur, no
omnibus ſane, ſed illis modò, qui a
hoſte trans Euphraten abducti, Baby
lone atque in vicinis locis habitav
runt. Horum pars quædam explet
ſeptuaginta annis Palæſtinam rep
tivit, cæteri beneficentia regum, ſu
quis vivebant, moti, ſedes Babylon
ſuas, atque ſuas colonias retinuêr
quæ fuit ſanè ingens multitudo, a
poſtremò in gentem excrevit. Incre
dibile memoratu eſt, quàm amplas i
lic res tenuerint exules. Nam & Hyr
cano, qui ex Parthis ad Heroden pro
perabat, penè infulam & diadema
hoc eſt, pontificatum atque regnum
obtulêre: & commiſſa iiſdem eran
Babylonici imperii arcana, quæ ſacer
dos Hebręus cuſtodiit in turri immen
ſi operis, quæ extructa in Ecbatani
Medorum erat. His Iudæis ſumma
conjunctio atque neceſſitudo cum Pa
læſtinis fuit. non inſtitutorum diver
ſitas eos, non vita, non patrius ſermo
diſtinxit. omnia gemina & eadem fue
re. Quare, ut Babylone illis, procul à
patriâ, habitare permiſit Deus, quòd
contagio ibi nulla eos peregrini moris
afflaret: ita eoſdem pergere ultra, at
que aliò habitatum ire, nec fas nec jura
ſiverunt. Hoc Maimonides ſenſit, cum
illud

d Ieremiæ dictum interpretatur, בבלה יובאו ושמה *Babylonem du-*
tur, atque illic erunt. de quo dubita-
m haud poteſt. Perquàm magnifi-
n eſt, quod de Babylonienſibus ſen-
nt quidam majorum gentium ſa-
ntes, quorum opinionem probat,
ituraque Maimonides. Viſum illis
poſtquam fato in pejus fluere & re-
ſublabi res Hieroſolymitanæ cœ-
unt, ſolos Babylonienſes eſſe, ad
s tranſlatum ſit imperii decus,
d promiſerat numinis vox in cele-
rimo illo oraculo: *Non tolletur ſcep-*
m de Iuda, neque dux de fœmore ejus,
equam venerit Silo. Nos, qui Mai-
nidæ ſummas virtutes ſuſpicimus,
s reprehendere errores neutiquam
bitabimus. Certe hic quidem fugit
minem cordatiſſimum ratio, dum
citis favet popularium. Non igno-
Babylonienſes Iudæos quandam
ut rempublicam inter ſe agitaviſſe,
jura dixiſſe cæteris de eâdem gente,
i extra Palæſtinam eſſent. etiam il-
l meminimus, principatum ibi ſem-
: tenuiſſe quoſdam proceres, qui ge-
s ſuum impermixta ſerie ad Davi-
m referrent. Sed non propterea effi-
ur, quod vult Rabbi Ben Maimon.
ptrum enim, de quo proditum ora-
culum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

culum fuit, nihil eſt aliud, quàm re
publica Iudæa, hoc eſt, regnum illu
ſacerdotale, cujus non acceſſio herc
aut ſtabilimentum, ſed anima atqu
ſpiritus, fuere religiones atque cerem
niæ. Porrò ceremoniarum ſacrorum
que cuſtos non omnis urbs, ſed un
quæpiam eſſe debuit, in qua ſanctua
rium eſſet, quod numinis præſentio
vis, velut ſedem ſuam ſuamque do
mum incoleret. Ea urbs primum Silc
mox Ieroſolyma fuit, in medio Pala
ſtinæ. Quod ſi forte quidam ſegrege
Iudæi templum aliis in terris aram v
extruxerunt, reip. jura atque inviola
biles leges temeravere. Extat in hiſto
riarum monumentis epiſtola Oniæ a
Ptolemæum & Cleopatram, in qua i
le populares accuſat ſuos, quod ſan
ctuaria in Phœnicum urbibus, atqu
alibi condidiſſent contra jus faſque
Sed ipſe interim haud in minore culp
fuit, dum ſummi vatis Eſaiæ oraculun
ambitioſis cœptis ſuis prætexuit falsò
templumque in Heliopolitana præfe
ctura ædificavit. Non enim hoc fier
ſalvis ceremoniis potuit. Fuit illud in
ter ſcita vetuſtiſſimorum Iudæorum
quod Rabbi Moſes Ægyptius tradit i
libro octavo, in Halacha Biath ham
mikdaſch in capite ultimo, י שעבר
עשה

ועשה בית חוץ למקדש להקריב בו ק
לשם אינו כבית עבום ואף על פי כן כל
ששמש בבית כזה לא ישמש במקדש לע
וכן כלים שנשתמשו בהן שם לא ישת
בהן במקדש לעולם אלא יג *Si quis tranſ-*
ſus legem ſit, ædemque extruxerit a-
n præter ſanctuarium Hieroſolymita-
n, non eſt ea quidem idolorum ædes ha-
da, ſed tamen ſacerdos, qui illic ſacris
ratus fuerit, nunquam ſacra facere in
i ſanctuario, quod Ieroſolymæ eſt, pote-
Etiam vaſa, queis uſus ille eſt, nemo
ſquam ad veri ſanctuarii adhibebit
iſteria, ſed abſcondenda erunt.

CAPVT IX.

minalia judicia intra Palæſtinam
ſtetiſſe, & Babylonienſibus Iudæis aliiſ-
que negata fuiſſe. Ad totius commen-
tationis hujus lucem oſtenſum quam
diu reſpublica fuerit omnium Hebræo-
rum, & quando Iudæorum eſſe cœpe-
rit. Hinc ſciri poſſe quidnam ſit ſce-
ptrum Iudæ. Euſebii, & eorum, qui
ſecuti eum ſunt, erudita & plauſibilis
ſententia confutatur. Quid ſit maje-
ſtas imperii, & quorum ſit.

St hoc, de ſacra æde quod diximus,
permagni momenti ad confutan-
m Maimonidem. ſed proferenda
a ſunt, ex quibus conſtet rempubli-

cam, de qua annoſus vates in extrem
vitæ locutus ad Iudam eſt, non alibi
dem, niſi in Palæſtina, habuiſſe. Ha
longe eundum erit. Ipſum Maimon
den adverſus ſe teſtē citabimus. Quà
crebrò ille nos monet, populum ſa
ctum, ſi extra patriam ſit, ſolutum
ſe legibus pleriſque, quas maxim
Moſes tulit? Præclara eſt ejus diſſert
tio in Halacha Sanhedrin, in qua i
certis quibuſdam finibus poteſtate
judicum circumſcribit, tam Palæſtin
rum hercle, quàm Babylonienſiu
Vtique pro vero conſtat, legum Moſ
carum maximam partem occupari j
diciis illis, quæ Rabbini דיני קנסות, h
eſt, *criminalia* appellitant. Hæc judic
inquit Maimonides, à Babylonien
bus exerceri nuſquam terrarum p
tuēre, ne in Palæſtina quidem. Pal
ſtini autem, quemadmodum ex le
jura quælibet ſuis reddiderunt civib
intra patriam, ita extra eam nihil ſi
tuerunt in populares ſuos, niſi hoc
lis aut Babylonienſium permittere
proceres, aut alii, qui exulantium I
dæorum erant capita. Ex qua re ill
conficimus, pronuntiaſſe de crimin
bus Palæſtinos in patrio quidem ſo
ex vi legis ſemper; extra illud ve
etiam interdum, ſed precariò. at B
byl

lonienſes de iiſdem cognoviſſe nuſ-
am, non in ditione ſua, non in Pa-
ſtina, non vi legum, ac ne precariò
idem. Et hi erunt igitur illi, obſecrò,
eis datum ſceptri Iudaici decus ſit,
ſtquam fractæ Palæſtinorum res e-
nt. Profectò aut neſcivit ſummus
iptor quænam eſſet hæc ſceptri di-
itas, aut nimis benè ſenſit de ſtrami-
is proceribus aliquot, qui illic de
nte Davidis eſſe ſe gloriati ſunt. Sed
n miramur tam levem hallucina-
nem in Maimonide, cum cogita-
us quæ interpretationum portenta
pererint alii, ut ex divina Iacobi ora-
ne rectam ſententiam eruerent. Me-
ini ego ante annum hac de re locu-
m me eſſe cum viro ampliſſimo, A-
llonio Scotto, ſupremi ſenatus aſſeſ-
re, qua tempeſtate Hagæ jucundiſſi-
o otio in ædibus ejus fruerer, & lu-
lentas Rabbi Maimonidæ commen-
iones magno ardore percurrerem,
ibus ita afficiebar, pene ut omnia
nſverſo calamo delerem, quæ antè
rebus Iudaicis notata à me erant.
i ſenator ille, quæ eſt ejus eruditio
ſumma ingenii vis, identidem ſigni-
avit, videri ſibi, nullum eſſe in ſacro
dice oraculum, quod magis ſolici-
tum ab eruditis, & minus intelle-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ctum ſit. Gaudebam ego hercle, rep
tum à me eſſe, qui mecum ſenti
eum virum, cujus me autoritas & n
minis exiſtimatio compellere pote
ad convellendas quaſlibet aliorum
piniones. Quare, hortatu ejus, om
nò facturum me rectè atque ord
puto, ſi in tanta conjectantium mu
tudine etiam ego, quid judicii mei
tam illuſtri oraculo ſit, publicave
Digna enim res eſt, in qua vires ſu
exerceat cujuſque indoles. Certè c
in his libris de rebus tam Hebræoru
quàm Iudæorum communiter a
mus, ac pleraque exequimur ſine c
crimine, tamen ne cui incertus err
illudat, ſemel illud oſtendemus om
bus, rempublicam ſacram, quæ nun
nis juſſu conſtituta à Moſe eſt, ſem
quidem eandem fuiſſe, atque iiſde
conſtitiſſe legibus, ſed tamen non ſe
per fuiſſe eorundem. diu enim fui
eam Hebræorum: mox verò, circu
volutis ſeculis, duntaxat Iudæoru
fuiſſe. atque adeò oraculum Iaco
quod de ſceptro Iudæ eſt, haud per
nuiſſe niſi ad ea tempora, cum resp
blica appellari de Iudæorum nomi
cœpit. Cujus rei ignoratione effectu
eſt, ut perperam hactenus intelle
admirandi oraculi vis ſit. Nolo e
nu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nc memorare Origenis, Auguſtini, phanii, atque aliorum miſeras hal-inationes, qui exiſtimarunt, Iacobi icinatione promitti Iudæis quam-n perpetuam regum ex eâdem tri- atque per idem genus ſucceſſionem ue ad tempora Meſſiæ. Quæ qui plexi ſunt, ii profectò in multas ſa-ras inciderunt. neſciebant enim d dicerent, aut quò ſe verterent, n cernebant à Sedecię quidem mor-iſq; ad Ariſtobuli tempora regnum læorum nullum fuiſſe, poſtea autem jue ad Herodis tyrannidem ſolos vitas Haſmonæos regnum tenuiſſe. ſecutus ea nuper in Exercitationi-s Baronianis benè atque feliciter vir ſeculi noſtri eruditiſſimus Iſaa-s Caſaubonus, cui placuit Euſebii clara de hoc oraculo ſententia, quæ at in libro octavo Demonſtrationis angelicæ, in prima demonſtratione. ɔs ea omnia, quæ tam ab Euſebio, am à Caſaubono, rectè dicta ſunt, etermittimus, ne actum agamus. am illud fatemur, interpretatio-m omnium, quæ vulgatæ hactenus nt, longè eam eſſe optimam, cujus tor Euſebius eſt. Sed quoniam non-m vel Euſebius, vel qui nuper ſecu-s illum eſt, vir maximus, intellexiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

mihi videtur, quodnam illud ſit ſc
ptrum, aut quando datum Iudæis ſi
de quo annoſus vates in extremo vit
locutus ad filium eſt, certè hoc ja
expediendum nobis eſt, ſed cum veni
præfatione. Nam nec ab Euſebio di
ſentire voluptas nobis eſt, quem i
maximis ſcriptoribus ſemper numer
vimus, & virum, quem nominav
mus, ſeculi noſtri primarium, qui ſ
cutus Euſebium eſt, ita penitus ven
ramur, nemo ut nobis præ illo m
gnus ſit. Eſt enim is profectò, cuju
auſpiciis hac ætate admirabilis curſu
factus ad omnem doctrinæ excelle
tiam eſt. Sed nos ingenua ſimplicit
jubet, quid verum rectumque ſit, ſi
adfectu exquirere. Primum illud no
ſine errore cenſuit Euſebius, ſceptru
eſſe Iudæ datum jam inde à tempo
Moſis, propterea quod tribus hæc i
ter cæteras ſingulari dignitate ſemp
excelluit, locumque tenuit honoratio
rem tam hercle in caſtris, quàm in e
rum ordine, qui munera in templ
offerebant. Me verò illud argume
tum non magis movet, quàm ſi R
mæ aut Athenis quiſpiam ſceptri m
jeſtatem non apud populum Roma
num aut Athenienſem, ſed apud una
dicat tribum fuiſſe, quæ cæteris nob
lic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

r florentiorque erat. Sanè enim ex
nſtantiſſima veterum auctorum af-
mationе illud conſtat, fuiſſe utriuſ-
e hujus populi multas diverſaſque
bus, quarum aliæ erant aliis digni-
e, loco, atque ordine priores. Quid
igitur? Equidem ego ſceptrum eſſe
hil aliud, niſi majeſtatem imperii
inor, eam nempe, quæ ipſi reipubli-
aſſidet. Quare quorum reſpublica
, eorum & ſceptrum dici debet. Reſ-
blica autem Hebræa à Moſis ſeculo
uſque Roboami regnum, non Iu-
orum, ſed duodecim tribuum fuit.
quo efficitur, etiam ſceptrum per
tempora omnium fuiſſe Iſraëlita-
m. Cæterùm de hoc ſceptro, quod
u commune duodecim tribuum
it, non locutus eſt divinus patriar-
a in celeberrimo oraculo. Seros e-
m annos, & ventura ſpectavit ſecu-
, cum tribus Iudæa, ſciſſo in contra-
as partes populo, ſuam ſibi rempu-
icam habere ſeorſim ab Iſraëlitis cœ-
t, quam probavit dilexitque Deus,
que appellari de ſolo Iudæ nomine
daicam voluit, donec is mortalium
atus cœtibus eſſet, cui imperium de-
inabatur non Iudæorum modò, ſed
entium omnium. Atque hanc qui-
em ſceptri majeſtatem, ex quo tem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

pore ſemel eſſe Iudæorum cœpit, ma
ſiſſe eorundem dicimus, etſi mutat
interdum reipublicæ ſtatus ſit, ac p
nes optimates modò pontificeſqu
modò penes reges principeſque ſu
ma fuerit imperii. Nimis ineptè faciu
qui hic in arctum deſiliunt, & nomin
hujus honorem haud pertinere niſi a
reges autumant. Quicunque enim p
pulus ſuâ quâdam republicâ, ſuiſqu
legibus utitur, is rectè gloriari de imp
rio, deque ſceptro poteſt. Memori
proditum eſt, Ieroſolymæ, etiam e
tempore cum populum non principe
ſed optimates regerent, in medio ma
gni concilii, quod Sanhedrin vocan
ſceptrum pependiſſe. quæ res fuit pro
fectò quoddam inſigne illius majeſta
tis, quam [1] Marcus Tullius *eſſe magni-
tudinem quandam populi* ait *in ejus po-
teſtate ac jure retinendo, quæ vertitur i
imperio atque omni populi dignitate.* No
reges, non principes Rempublicam
Romanam, ſed conſules atque ſenatu
agitavêre, cum lex iſtæc fœderis da-
ta Aetolis eſt, quam Livius refert, *u-
ti majeſtatem populi Romani conſerva-
rent ſine dolo malo.* Atque hoc idem o
mnibus fuiſſe liberis populis impera
tum

[1] *In Partit. Orat.*

m, qui fœdere aliquo, ſed haud
uo, in amicitiam venirent Roma-
rum, teſtis eſt Proculus Iuriſcon-
tus *in l. 7. ff. de captiv. & poſtlim.*
verſis. Ne illud quidem noſtrâ intereſ-
arbitramur, quâ de gente aut tribu
rint, qui Iudaicas res moderati ſint
erintque. Etſi enim per annos ſanè
ltos regnum tenuerint Levitæ Haſ-
onæi, fuit tamen nihilominus reſ-
blica Iudæi populi. Neroni Cæſa-
illud ſapientiſſimus magiſter [1] di-
, *Non rempublicam principis eſſe, ſed*
incipem reipublicæ. Neque profectò
ia fuit ſententia Vlpiani Iuriſconſul-
is enim *majeſtatis crimen eſſe* id de-
um ait, *quod adverſus populum Roma-*
um, vel adverſus ſecuritatem ejus com-
ittitur. l. 1. §. 1. ff. ad legem Iul. ma-
t. Vtique vixit iis temporibus Vlpia-
us, cum nec juſſus amplius nec ſuffra-
a populi eſſent, ſed imperium atque
rum ſummam Cæſares tenerent: &
men, qui accuratiſſimè definire cun-
a ſolet, majeſtatem eſſe populi ait.

Capvt X.

unquam duodecim tribus Hebræas de
nomine Iudæorum appellatas eſſe. De-

[1] *Senec. lib. 1. de clementia.*

cem illas tribus, quæ ante Nabucho-
nozoris tempora avectæ à Salmana-
re ſunt, nunquam in Palæſtinam
diiſſe. duas duntaxat tribus, non p
res, paruiſſe Romanis, uſque ad Fla
Ioſephi tempora. Paſſim Euſebii
aliorum error notatus.

NOndum ſatis confutaſſe Euſebiu
videmur, niſi palam fecerimus,
quos laqueos ipſe ſe induerit impr
dens ſcriptor. Extant illa verba ejus
libro quem citavimus [1], ἀπὸ τῶν Μωσέ
χρόνων καθεξῆς οὐ διέλιπον μερικ
μὲν αὐτῶν ἄρχοντες ἐκ διαφ
ρων φυλῶν ἡγησάμενοι, καθόλου
ἡ τοῦ Ἰούδα φυλὴ παντὸς προεστῶσ
τοῦ ἔθνους. *Iam inde à temporibus M*
ſis, duces quidem Iſraëlitici, ſi partic
latim eos intueare, ex diverſis tribub
lecti imperarunt: at in univerſum to
genti præfuit Iudæa tribus. Hactenus ſi
conſtat, neque pugnantia dicit. Quo
autem ſubdit, ridiculum eſt: παρα-
δείγματι δὲ καταδέξῃ τὸ εἰρημένον. α
γὰρ ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς οἱ μὲν κατ
ἔθνος ἐπίτροποί τε καὶ ἡγούμενοι, ἐ
παρχοί τε καὶ στρατοπεδάρχαι, οἱ τ

πά

[1] *Lib. 8 Demonſtrationis Euang. in de*
monſt. 1.

έντων ἀνωτάτω βασιλεῖς, οὐ πάντες
τῆς Ῥωμαίων ὁρμῶνται πόλεως, οὐδ'
τὸ Ῥώμου καὶ Ῥωμύλου σπορᾶς, ἀλλ'
μυρίων, ἄλλος ἄλλοθεν, ἐθνῶν,
ως δὲ οἱ πάντες βασιλεῖς τε, καὶ οἱ
τ' αὐτοὺς ἄρχοντες τε ἡγούμενοι τὴν
ωμαίων ἐπιγράφονται προσηγορίαν,
ωμαίων τε τὸ κράτος ἐπωνόμασται,
ταύτης ἐξῆπται τῆς ἐπωνυμίας· οὕτω
ρὶ τῶν καθ' Ἑβραίους χρὴ νοεῖν πραγ-
μάτων· μιᾶς μὲν καθόλου τῆς τοῦ Ἰούδα
υλῆς κατὰ τοῦ παντὸς ἔθνους ἐπιπεφη-
ισμένης, τῶν δὲ κατὰ μέρος ἡγουμένων
καὶ βασιλέων ἐκ διαφόρων καθι-
κμένων φυλῶν, καθόλου δὲ τῇ τοῦ Ἰούδα
μωμένων προσηγορίᾳ. *Exemplo fa-
le percipies, quod diximus. Quemadmo-
um enim in Romano imperio gentium
ngularum moderatores rectoreſque &
æſides, caſtrorumque præfecti, quique
mnibus illis majores ſunt, reges, haud
uidem omnes urbe Roma, neque Remi
omulique ſatu, ſed ex innumeris alii
liunde gentibus orti ſunt; & tamen tam
eges profectò cuncti, quàm qui poſt illos
unt, præfecti duceſque, appellati ſunt Ro-
nani, viſque & poteſtas Romanorum di-
itur, atque ex hoc nomine pendet: Ita de
Iebræorum rebus exiſtimandum eſt, quaſi
na quidem tribus Iudæa toti genti illuſtre
uum nomen impertiverit, particulatim
verò*

verò duces ac reges creati ex diverſis
bubus ſint, qui tamen ex communi illa
dæorum appellatione honorem accepera
Vide quid non poſſit incogitantia. F
nè enim contrarium efficit Euſebi
quàm volebat. Qui enim ſceptru
fuiſſe penes Iudæos jam tum à temp
re Moſis ait, argumentum ejus rei h
adfert, quia reſpublica, imperium,
que totus populus, qui duodecim t
buum erat, appellationem habuere
nomine unius Iudæ. Hoc argumen
bis terve diverſis in locis, magnifice
effert. neque ferme in tota illa diſſ
tatione aliam rationem reperias, q
probare ſententiam ſuam nititur. A
qui, pace Euſebii, hoc omne, quidqu
eſt, futiliſſimum eſt. Non enim reſp
blica, non imperium de Iudæ nomi
dici cœpit, niſi poſtquam ſeceſſione
major Iſraëlitarum pars feciſſet Hier
boami auſpiciis, qui ſtatim Samar
regnum ſibi quoddam munïvit cer
moniarum atque religionum mut
tione. Ego & Euſebium, & eos omne
qui leviter ſacram hiſtoriam cognov
runt, quavis ſponſione provoco,
hoc ita ſit, uti dico. Sed quid illud e
quod toties & tam fidenter ait, duo
decim tribus in univerſum fuiſſe Iu
dæorum nomine appellatas? Eſt ho

Euſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſebii delirium, quod ille incautis
ortalibus obtruſit; & reperti ſunt
idam ſumma claritudine ſcriptores,
i defenderent. Nos id nunquam fa-
um dicimus, ſive tu tempora iſta,
æ ſciſſionem regni Iſraëlitici antece-
nt, ſive ea ſpectes, quæ inſecuta pòſt
ere. Et Euſebius quidem, etſi men-
m ſuam apertè non explicat, tamen,
conjicere licet, ſic ſenſit, accidiſſe il-
d inter initia naſcentis imperii, cum
ſpublica in Cananenſium ſedibus in-
tueretur, ac de nomine ejus capien-
ı conſilia eſſent. Sed hoc colorem ve-
non habet. Quare vir maximus,
ıem Euſebii defenſorem diximus, de
mpore eum aliter ſentientem facit,
quod ſentire eum credidit, probat
ſe ſequiturque. Obſervaſſe enim Eu-
bium ait, duodecim tribus Iſraëliti-
as appellationem accepiſſe de nomine
udæ, eamque appellationem tunc pri-
num cœptam uſurpari, cum regiam
oteſtatem, quam in Sedecia tribus Iu-
læ amiſerat, pontifices maximi in ſe
ranſmoviſſent. hanc autem rem in-
rimis admiratione dignam ait, quip-
e quæ accidit conſilio numinis. Ete-
nim, cum Polybius non ſine gravi cau-
ſa exiſtimet eveniſſe ut Achæi, exiguus
Græciæ populus, nomen aliquando
da-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

darent univerſæ Græciæ, ſanè eti
hic aliquid ſublimius grandiuſque ſ
ctandum eſſe, cum poſt reditum à c
tivitate omnes omnium tribuum
brahamidæ vocati Iudæi ſint. Hu
nos errorem excuſare nec poſſum
nec debemus. Enimverò, cum ſciſſu
diviſumque Iſraëlitarum regnum fu
duæ tribus, Levitæ & Benjaminit
Iudæis ſe ſociaverunt. Quia aute
pauciores tenuioreſque erant, ni
niſi acceſſio habiti ſunt. Itaque nec r
publica ab illis appellationem accep
& ipſi pene nomen ſuum amiſere.
cti enim tandem communiter Iud
ſunt. Hæc vera rectaque fatemur. n
que aliter res habet. Sed quid iſta, a
quo pacto ad cæteras decem trib
pertineant, viderint ii, quibus h
commentum placuit. Profectò, ex qu
tempeſtate ſemel decem illæ Iſraëliti
tribus abductæ à Salmanaſſare Aſſ
rio, & diſperſæ per Colchos, Partho
Indos atque Æthiopas ſunt, nunqua
deinde in patrium ſolum redieru
aut conjunctæ iterum Iudæis ſunt: ſe
inter barbararum gentium imperia
etiam hodie, ſi qui adhuc ex illa collu
vie ſuperſint, improbę defectionis gra
veis pœnas exolvunt. Itaque in repu
blica Iudæorum eſſe, aut nominis ho
norem

…rem ab illis accipere non potuere, … cum Iudæis nullum uſum nullam… conſuetudinem habebant. procul …m diverſo in orbe ſiti, aliud cælum, … ſydera intuebantur. Eſt apud Fla…m Ioſephum, inuſitatæ diligentiæ …orem, memorabilis locus [1], quem …uſſiſſe ingens pretium operę erit. ſic …m optimè rem expediverimus. Fe…at Flavius primum verba de iis, qui …lique ex vicinis terris Babylonem …fluxere, uti cum Ezra Hieroſolymã …irent. ii autem omnes erant Iudæi, …qui ſe Iudæis conjunxerant, Levitæ …ue Benjaminitæ. At de Hebræis a…um tribuum, ita ſubjicit; ὁ δὲ πᾶς …ὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ χώραν ἔμει… διὸ καὶ δύο φυλὰς εἶναι συμβέβη… ἐπί τε τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης Ῥω…ίοις ὑπακουούσας· αἱ δὲ δέκα φυλαὶ …αν εἰσὶν Εὐφράτου ἕως δεῦρο, μυ…άδες ἄπειροι, καὶ ἀριθμῷ γνωσθῆναι … δυνάμεναι. *reliquus vero omnis po…us Iſraelitarum in [2] ſedibus ſuis re…nſit.. Quare tam in Aſia, quàm in …ropa, duas duntaxat tribus in obſequio Roma-*

…ib. XI, cap. V, Antiq. Iudaic. [2] *Loqui…r Flavius de iis ſedibus, in quas decem …raelitica tribus erant aſportata trans …phraten à Salmanaſſare Aſſyrio.*

Romanorum eſſe contigit. at reliquæ
cem tribus, etiam hoc tempore, trans
phraten adhuc degunt, quarum ſunt i
nitæ myriades, planè ut propter num
ſam multitudinem noſci haud queant
nimverò durioribus uſi fatis ſunt, q
Salmanaſſar abduxit captos, quà
hercle, quos avexit poſtea Nabuc
donozor. Nam Iſraëlitas quidem
vius Euphrates, quem ſemel tran
rant, ſemper coërcuit. At Iudæi,
eundem tranſvecti erant, tandem
verſi aliquando in Palæſtinam ſu
&c, cum aut anguſta nimis, aut par
grata ipſa illa eſſet Palæſtina, per Eu
pam tandem Aſiamque latè ſedes ſ
poſuere. Hæc cauſa eſt, cur Ioſep
duas modò Hebræorum tribus ad
ſequium actas à Romanis dixerit.
enim tempeſtate populus Roman
etſi omnia pene armis ſubegerat,
ſolem utrumque currere in impe
ſuo cernebat, nondum tamen mo
rat terminos trans Euphraten. Ita
decem Iſraëliticas tribus, quas fluv
ille æterno carcere claudit, haut pari
ſe tunc Romanis, rectè proditum
accuratiſſimo ſcriptore eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

CAPVT XI.

iolatio quorundam, qui ſceptrum Iu-laicum eſſe Davidi datum ajunt. ad-nodum ſerò contigiſſe, quod dictum nultò antè de Iudæ ſceptro erat. Quan-lo ablatum Iudæis ſceptrum ſit.

Ixi ingenuè, quando datum Iudæis ſceptrum exiſtimem, de quo ora-um extat: dein, quos cives habue-ea reſpublica, quæ ortum accepit ex bis ſeceſſione. Quæ omnia Euſebius cutus non eſt. qui tamen unus in-tot interpretes recte de illo oraculo pene divine judicavit. Quæ cæteri mmenti ſunt, non referam. Plerique nen quod Euſebius eſſe factum jam le à primordiis reipublicæ Hebrææ lt, id contigiſſe eo tempore ajunt, n regia poteſtas delata ad Davidem quem tribu Iudæ ſatum ſacri anna-loquuntur. Sed hos tam ſolidè nque feliciter confutavit Euſebius, hil ut amplius addere cujuſquam ſſit induſtria. Nam & Davidis po-ros per tempus oppido exiguum, uſ-le ad captivitatem Babylonicam, te-uiſſe regnum docet: &, quæ dicun-r identidem de æterno ejus ſolio, ne atque ſapienter ad Meſſiam retu-

lit. Sed de his poſt Euſebium plura d-
cere, hominis ſit fruſtra ſeduli. Ita en
ille defunctus hac cura eſt, uti otiu
omnibus fecerit. In fine reſtat ut i
ſolicitudinem demamus, qui mirab
tur quid ita ſerò eventus exſtiterit v
ticinii, quod proditum de Iudæa re
blica eſt. Diximus enim ſub Roboa
demum cœpiſſe eam. Sed ſciant illi,
hoc quidem præter vatis mentem fu
ſe. Quippe filios ſuos moribundus
nex extremum allocuturus, velle ſe
lis ſignificare ait, *quæ eventura ſin
diebus noviſſimis*. Dein & illud me
nerint, in oraculis haud curioſè ve
gari tempora oportere. Pleraque en
interpretanda latiſſimè ſunt. Vel e
in hoc ipſo vaticinio, cum dicitur,
*ſublatum iri ſceptrum, priuſquam ve
rit Silo*, putes illud ſignificari, ſtat
cum apparuerit mortalibus Meſſi
fore ut de manibus excutiatur ſcept
genti iſti. Quod planè ſecus accid
Non enim amiſerunt id decus Iud
niſi poſtquam, exciſa urbe, incenſoq
templo, rempubl. aliquam hab
ſuam, ſeque ſuis regere legibus deſi
runt. Neque propterea defuit oracu
infallibilis veritas. Etſi enim diu a
è terris exceſſerat rerum ſalus Meſſi
contigiſſe tamen hæc ejus ætate co
ſta

Mihi quidem ſignificaſſe illud pu-
voce viſus ſemper ipſe Meſſias
cum de urbis templique everſione
unc modum infit, *μὴ παρέλθῃ*
ά αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα
)· non tranſibit hæc ætas, priuſquam
ſint hæc omnia. Hæc ſatis erunt bo-
cordatiſque omnibus. Cęteros non
amur, quibus hæſitandi cauſa ubi-
eſt. Equidem, qui viros maximos
rtis hic fluctuare erroribus cerne-
, ita paravi memet ipſum, uti
dam certum tenerem, quod dein-
ſine periculo tuerer conſtantiſſi-
Perſæpe enim ea res in hiſce libris
ros impetus tardaviſſet.

Capvt XII.

ictatoribus, judicibuſque. de ſenatu
anhedrin. de initiatione ſenatorum.
χειροθεσία. item ſolenne carmen.
ui allecti in id concilium, qualis ju-
ſdictio eorum. de populi comitiis. de
culo Sutha. Iudæorum delirium de
agiæ uſu. de Eleazari incantamentis.

Stenſum à nobis eſt, rempubli-
cam, de qua agimus, diu Hebræo-
omnium, mox autem Iudæorum
taxat fuiſſe. quod profectò ſemel
ire, magni noſtra intererat. Nunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

egreſſi ex moleſtiſſima diſputatio
dicamus deinceps, qui ſacræ genti
peritaverint, quidque de judiciis ſi
de ſenatu habendum. Non conceſſ
Moſi numinis benignitas, uti rem
blicam eam in Palæſtina ſurgen
cerneret, cujus inſtituta publicav
in Arabum deſertis. Datum id d
Ioſuæ eſt, qui, Moſe defuncto, po
ductor cum imperio maximo fuit
mi enim militiæque, quod juſſiſſet
ratumque erat. Hunc pari pote
ſecuti ſunt, qui præeundo edicendo
prætores dici dictatoreſque poten
etſi in ſacris annalibus Iudices ap
lantur, ratione haud multum div
At Flavius μονάρχας vocavit. c
nomen etiam Syllæ, Cinnæ, Ma
que, & aliis dictatoribus Roma
Græci dedêre. Hos judices, in ma
motibus, neceſſitas creavit: & c
pertum negotiis atque periculis eſ
bello feliciter illis rem ſemper pr
ſiſſe, cum regum temeritatem per
fortuna deſtituerit. Fuit etiam cu
dem rebus civilibus intenti agere
cauſaſque audirent, ſed graviores
rò enim pro tribunali ſedebant. I
modò, imperiumque, & ſumm
ad eos pertinuit. Vltimus eorum
muël fuit is, quem reges excepêre,

eſtate & imperio non contenti,ha-
i inſuper inſignibuſque & ſplendo-
ortunæ ſupra multitudinem ſe tu-
. Cæterùm, præter ſummos popu-
uctores, Iudiceſque, atque eos, qui
t appellati reges ſunt, non pauci alii
re, qui de republica conſultarent,
que dicerent, & negotiorum arbi-
eſſent. Synedria enim quędam con-
uta erant, in quibus qui ſenatores
rint, quæve res ad illos relatæ ſint,
ſſerendum deinceps eſt. Ante om-
offert ſe nobis concilium magnum
nhedrin, in quod adſcripti aſſeſſores
tuaginta erant. Id concilium, cum
nſtitutum à Moſe eſſet,ſemper dein-
ſub Iudicibus, regibuſque, & ponti-
ibus uſque ad extremam Iudææ de-
ationem fuit manſitque in ea urbe,
æ ſanctuarii ſedes atque reipublicæ
x eſſet. Sed quoniam prima tempo-
, proximaque illis, fermè obſcura
nt, & de urbe Silo nihil præcipuè ſci-
dignum ſacer codex prodidit, nos,
tale id ſynedrium in civitate principe
roſolyma fuerit, poſtquam extru-
um illic templum eſt, ex Iudæorum
bſervatione trademus. Mox de cæte-
s dicetur conciliis, quæ vel Ieroſoly-
æ,vel in urbibus ſingulis fuere. Con-
lii magni ſedes in ipſo ſanctuario

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

fuit, ubi de divinis humaniſque reb
ſenatores ſeptuaginta cognoſceren
non hercle de plebe hominum lec
ſed nobiliſſimi omnes, qui amplitu
nem majorum, ac priſca familiæ dec
ra præferebant. Eam ſedem illis ſu
mus Moſes aſſignaverat. Conveni
enim eos in locum juſſit, quem eleg
ſet Deus uti nomen illic ſuum adora
tur à populo. Ab his provocatio nõ
erat. Quicquid decidere cæteri ma
ſtratus judiceſque in Palæſtinæ op
dis atque in ipſa urbe Hieroſolyma n
quibant, id omne ad horum juriſ
ctionem pertinuit. Qui autoritate
honore præcellerent inter eos, d
fuere. quorum unus totius ſynedrii c
put erat, & à Talmudicis [1]יא בכל מקום
dictus eſt. alter huic proximus, ſed n
nor fuit, quem אב בית הדין *patrem ju*
cii appellavere. Cæteri inter ſe æqual
fuerunt. Hæc ſenatoria dignitas, qu
niam ampliſſima erat, nemini data ſi
legitimo actu eſt. Manuũ enim impo
tione opus fuit, quam Iudæi סמיכה v
cant. At Græci χειροθεσίαν dixerun
Ita Moſes Ioſuæ & ſeptuaginta ſenat
ribus manũ impoſuit. qua ſolennita
peracta, ſtatim delapſus ætheriis ſed
b

[1] Id eſt, *Princeps in omni loco.*

ſpiritus pectora eorum implevit. …i porrò, in hunc modum initiati …n eſſent, alios eadem lege auctora… …int. Non tamen potuit is ritus ex… …terram ſanctam peragi, quia vis … omnis concluſa Palæſtinæ finibus … . Perinſigne eſt, quod Rabbi Mai…nides tradidit in Halacha Sanhe…n, in capite quarto. Cum enim olim …ennem hunc actum pro arbitrio … omnes ii celebrarent, quibus im…ita ſemel manus fuerat, coarcta…n id jus à ſapientibus eſſe ait, con…utumque uti nemo deinceps illud …rparet, niſi cui id conceſſiſſet divi… ſenex Rabbi Hillel. Is autem ma… concilii princeps erat, & alterum … ſe præſidem habuit Sameam, ho…nem truculentum ambitioſumque, …us ſectatores, cùm paulò pòſt con… diſcipulos Hillelis inſurrexiſſent, …tis ſtudiis animos hominum conci…re, pene uti totus populus pertra…s in partes ſit. Tandem hæc ma…um impoſitio, quæ uſitata diu fue…, ceſſavit. Recitatum enim dunta…t carmen quoddam conceptis verbis …, quod Rabbi Maimonides fuiſſe …uſmodi ait: הרי את סמוך ויש לך רשות לדון אפילו דיני קנסות *Ecce, manus ti… impoſita eſt, daturque poteſtas tibi judi-*

cia exercendi etiam criminalia. Præt
aliam quoque formulam Talmuc
prodiderunt, quorum verba in E
cho Trihæreſii vir illuſtris Ioſep
Scaliger retulit, ſed non rectè acc
Quare nos illum locum huc trans
bemus, &, ut intelligi debet, inter
tabimur. Dixerant Talmudiſtæ d
da Babæ filio, qui vetera gentis ſua
ſtituta tutatus acerrimè eſt. Penè e
actum erat de judiciis criminalib
deque mánuum impoſitione, ni
Atlas res labentes fulſiſſet. Dehinc
ſubjiciunt : יכה לוא דוקא ביד כמו
ה מושה ליהושע אלא אפילו בדבור
די שיאמר אני סומך אותך תהיה סמוך:
Nos horum verborum germa
ſententiam hanc putamus: *Actus*
ſolennis non tantùm fit manu impo
quemadmodum Moſes Ioſuæ fecit,
etiam fit per formulam verborum dun
xat, cujuſmodi hoc eſt, quod dicitur,
impono tibi manum, & manus impo
tibi eſto. At ſummus Scaliger ex
verbis collegit, eſſe à Iuda aliud que
dam carmen repertum præter vetu
ſimam formulam, quæ ibi conce
eſt. Quorum omnium nihil Talmu
ſtis in mentem venit, neque vera ſu
Fefellit autem hoc virum maximu
quod exiſtimavit בלבד eſſe *prterqua*
cu

um contra in Rabbiniſmo ferme ſit
untaxat & *ſolum*. Sed hoc grammati-
æ pulpæ eſt, & relinqui aliis debet.
ſos hîc quædam graviora commen-
amur. In concilium magnum non
nodò cives primariæ nobilitatis, quod
am diximus, ſed Levitæ quoque ſacer-
oteſque allecti ſunt. Etiam pontifi-
em Maimonides aſcitum ait אם היה
ראוי בחכמ *ſi cordatus, & capiendis con-*
liis non ineptus eſſet. alioqui reprobare
um fas fuit. Non enim ſuo jure in ſe-
atum ibat, ſed admiſſus ſuffragiis eſt.
Cunctos autem aſſeſſores corpore eſſe
ntegro oportuit. Qui vitium aliquod
abebant, arcebantur. Sed nec pere-
grini exterive recepti in hunc ordinem
unt, niſi matre ſaltem Iudæâ eſſent.
Hos enim excipit Maimonides. Et ſanè
equum erat, neque ſecus conſtitutum
ure Quiritium eſt. Ait Vlpianus IC. *in*
l. 1. §. 2. *ff. Ad municip.* ſi quis ex patre
Campano, matre Puteolanâ natus ſit,
eum municipem Campanum eſſe. niſi
forte privilegio aliquo materna origo
cenſeatur. tunc enim filium mater-
nam originem ſequi. quare Ilienſibus
conceſſum eſſe, ut, qui matre Ilienſi
eſt, ſit eorum municeps. & Ponticis ex
beneficio Pompeii Magni competere,
ut, qui Ponticâ matre natus eſſet, Pon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ticus eſſet. atque etiam Delphis h
idem tributum & conſervatum fui
Senatoribus Sanhedrin per omn
Iudæam ire, conventuſque populi
ſtrare, in oppidis magiſtratus conde
cura fuit. Cumque Cabbala quæda
myſteriorumque doctrina jam inde
initiis reipub. tradita per manus eſſ
hujus vis omnis, auctoritaſque per
illos erat. Tum & ſtatuta de rebus
cris condere, & modos quoſdam co
miniſci, quibus lex exponeretur, ill
rum fuit. De qua re Maimonides a
curatè egit in Halacha ממרים in ca
primo. Extant apud Talmudiſtas m
tæ juris Iudaici cautiones de illo
piente, quem ipſi זקן ממרה *ſenem*
fractarium contumacemque appellan
qui juris ſacri & Cabbalæ pridem co
ſultus, ortâ mox hæſitatione aliqu
probare illud & ſequi recuſaret qu
communiter Senatores Sanhedrin ſt
tuebant. Is dein judicio magni ſyn
drii capite damnabatur. Huc illa Ma
monidæ ſpectant in eadem Halacha i
cap. tertio, ן ממרה האמור בתורה הוא
כם אחד מחכמי ישראל שיש בידו קבלה
ין ומורה בדברי תורה כמו שידונו ויורו כל
כמי ישראל שבאה לו מחלוקה בדין מן
דיינים עם בית דין הגדול ולא חזר לדבריהם
לא חלק עליהם והורה לעשות שלא
הוראתן

כהוראתן גזרה עליו תורה מיתה Quæ
m plana ſunt. Porro etiam vatum
uſa, qui graviter deliquiſſent, non
ibi, quàm in hoc ſynedrio, diſcepta-
itur. idque in animo habuit ſervator
ominum Meſſias, cum in Lucæ Evan-
lio negat fieri poſſe, *uti propheta quiſ-*
am pereat extra Ieroſolymam. Tum &,
uod ſummæ poteſtatis eſt, regem
uoque conſtituebant, ac de bello ge-
ndo, déque hoſtibus profligandis, &
: proferendo imperio deliberabant.
:d quoniam hæc ejuſmodi erant, in
uibus ſalus omnium & ſumma reipu-
licæ vertebatur, conſultatum de his
lerumque cum populo eſt. Indicta
nim comitia ſunt, in quibus ſolis po-
ulus partem aliquam caperet regun-
æ reipublicæ. Et ſane aliam capere
artem, aut aliter, non debuit. hono-
:s enim magiſtratuſque ſingulis man-
antur. quare gerere eos plebs propter
æcordiam imperitiamque nequit. At
n comitiis ſapit videtque aliquid.
Quod enim ſubtiliſſime Ariſtoteles ju-
icavit, omnis ea multitudo ſenſum
liquem habet, conjuncta ſi ſit; atque
tiam publica commoda juvat, quia
ordatiores adſunt, ducuntque. at
eorſim ſinguli ſine delectu judicioque
unt. De rege igitur, déque bello, ut
dixi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

dixi, decreta facta interdum popu[illegible]
auctore ſunt. Cætera omnia ſenato[illegible]
Sanhedrin per ſe expedivêre. Nec [illegible]
poterant illi maximis rebus eſſe imp[illegible]
res, quia delecti ſunt, quibus ingeni[illegible]
uſu ſapientiaque validum eſſet. Sa[illegible]
quidem ſummus Moſes eos ſenes dix[illegible]
non ætate modò, ſed cura experie[illegible]
tiaque. Fatemur tamen interdum ca[illegible]
ſas ejuſmodi fuiſſe coram illis diſ[illegible]
ptatas, quas explorare vis humanæ [illegible]
duſtriæ nequit. Hujus generis faciu[illegible]
Talmudiſtæ quæſtionem, quæ in ſc[illegible]
hoc ſynedrio habita in caput mulie[illegible]
de adulterio eſt, cum teſtimonia n[illegible]
adeſſent. Surrexit enim ſacerdotu[illegible]
unus, qui pars ſenatus eſſet. Is colleg[illegible]
rum juſſu diram execrationem obt[illegible]
ſtationemque compoſuit in ream, [illegible]
mox potionem ei porrexit, quæ n[illegible]
centem rumperet è veſtigio, inſon[illegible]
autem prodeſſet ad valetudinem. I[illegible]
dæi magiſtri id poculum סוטה app[illegible]
lant. Quia autem vis ejus occultior [illegible]
lege horrendi carminis latet, creditu[illegible]
ab illis eſt, ſenatores hos cunctos fu[illegible]
ſe magiæ peritos, eamque artem tan[illegible]
eſſe, uti, qui neſcirent eam, recepti [illegible]
ſummum illum ordinem non ſin[illegible]
Hæc opinio etiam nunc verpos tene[illegible]
ſed vaniſſima eſt. Iam enim diximu[illegible]
ſacru[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

crum quendam inſtinctum non de-
iſſe ſeptuaginta ſenibus, poſtquam
lenni actu impoſitæ illis manus eſ-
nt. Et ipſe Deus in Pentateucho eun-
em ſpiritum illis promittit, qui in
oſe eſſet. Quare profecto tam futilis
ientiæ præſidio non indigebant, qui
eliora certioráque edocti cœlitus
ant. Nos hunc Iudæorum aſininum
uporem non traduceremus, niſi Fla-
us Ioſephus quoque ſummus ſcri-
tor, popularium commentis dece-
tus, ſimilia aut ſtultiora deliraſſet.
leazarum enim quempiam majorum
entium ſapientem memorat, qui co-
am Veſpaſiano incantamenta quæ-
am fanaticis adhibuerit, quæ ſum-
ius rex Salomo in hunc uſum à geniis
ccepta tranſmiſiſſet ad poſteros. Mul-
a ille ibi refert, quæ ſatis digne exibi-
tri non poſſunt. Nos putamus Ioſe-
hum, quo die iſtæc ſcripſit, aliquod
urgamentum calcaviſſe. Adeò infeli-
iter, & præter morem ſuum, locutus
liena eſt.

Capvt XIII.

De duobus aliis conciliis, quæ Ieroſolymæ fuere præter ſenatum Sanhedrin. De ſenatu XXIII *virorum, qui in ſingulis oppidis. De triumvirorum collegio. Ci-*

vitatum quis modus eſſe debeat. I
quinqueviris cædis expiandæ cau
creatis. De ſeptemviris & triumvir
qui annis & menſibus intercalan
præerant. Tempora à Rabbi Hillele B
bylonio ordinata. Vis concilii Sanhedr
à Gabinio callidè imminuta.

DE ſenatu magno diximus, quæ i
mentem inciderunt. Cætera con
cilia quæ fuerint, & cujuſmodi, exp
diri paucis poteſt. Iam primum du
alia fuiſſe in ipſa urbe Ieroſolyma er
ditiſſimus Maimonides prodit in Ha
lacha Sanhedrin, capite primo. Eo
rum deſcriptio in opere Talmudic
eſt, tam in Miſna, quàm in Gemarâ. I
utroque viginti tres judices ſedeban
Quemadmodũ autem magnum con
cilium Sanhedrin in templi parte erat
quæ Gazith dicta eſt, ita è duobus hi
ſynedriis unum ad portam atrii fuit
alterum vero ad portam quæ aditum
aperuit ad montem templi. Etiam di
gnitas utriuſque diſpar fuit. Qui enim
judices ad portam montis ſancti ſede
bant, magnificum ſibi duxere, ſi in ſe
natum aſſcriberentur, qui ad portam
atrii erat. Et rurſum ex hoc ſenatu in
concilium Sanhedrin aſcendere, ho
noris gradus fuit. Quæ omnia accura

te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Rabbi Maimonides diſtinxit. Porrò
ter Ieroſolymitana hæc concilia in
gulis quoque Palæſtinæ oppidis ali-
s ſenatus juri dicundo, negotiiſque
plicis curandis conſtitutus eſt. Is
t viginti & trium virorum, qui de
ite fortuniſque civium judices ſe-
bant, cauſaſque omnes decidebant,
ceptis paucis illis, quas ad conſeſſum
nhedrin relatas dixi ſuprà. Deſcri-
Maimonides etiam triumvirorum
oddam collegium, atque id fuiſſe in
civitate ait, quæ centum & viginti
olas non haberet. Ego verò Ariſto-
aſſentior, ne quidem eſſe eam civi-
em. Quemadmodum enim navis
n eſt, quæ aut palmi unius ſit, aut
orum ſtadiorum: ita civitas nomen
ittit, modus ſi deſit. Nam & quæ
rva nimis eſt, ſuis ipſa opibus non
llet, quod civitatis proprium eſt: &
gnitudine nimia non civitas, ſed
s fit. Sed non eſt tam anxiè hæc ra-
cum Iudæo putanda. Triumviro-
n fuit de injuriis, déque pecuniis &
nis mobilibus judicare. Qui capita-
m criminum rei erant, apud alios,
os dixi, poſtulabãtur. Addit Maimo-
des [1], res quaſdam ejuſmodi fuiſſe,
quæ

[1] *In Hal. Sanhedrin, cap. 5.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quæ nec ad ſeptuaginta ſenes, neque
collegium viginti trium judicum, n
ad triumviros pertinerent. opus en
ad eas peculiari quodam ſenator
numero fuiſſe. Inter has cædem num
rat, quæ patrata in oppidi cujuſd
finibus incerto autore erat. Eam
piari oportuiſſe per quinqueviros,
tulæ mactatione, ait. Plura id ger
refert, quæ prudens prætereo. N
enim dictata reddimus. Illud miren
temporum quoque ordinationem
lectis judicibus eſſe commiſſam. N
de anno intercalari ſeptemviros,
menſe autem ſtatuiſſe triumviros ai
Sed hanc curam poſtea omnibus p
pularibus ſuis ademit homo ſui ſec
princeps, Hillel Babylonius, de quo
ro honorificè illud teſtatur Rabbi
braham Zacuth in libro Iuchaſi
הלל הנשיא תקן העיבור לכל ישראל
ם שתתבטל הסמיכה עד ימי המשיח׃
Rabbi Hillel, magni concilii præſes, co
poſuit intercalationem toti Iſraeli uſq
ad tempora Meßiæ. idque factum ab
eſt antequam manuum impoſitionis legi
mus actus abrogaretur. Profectò ni H
lel iſte tantis malis maturè occurriſſ
turbata tempora confuſaque fuiſſen
N

[1] *In eadem Hal. eod. cap.*

on enim multò pòſt ceſſavit χειρο-
τίας ſolennitas,ſive qua ſeptemviros
umviroſque corrigendis faſtis præ-
itos fuiſſe , negat Maimonides , cum
וכל אלו סמוכים *omnibus illis impoſitas*
nus fuiſſe. Sed deſinimus aliquando,
quis nos credat accuratum opus
oliri, qui nihil hercle,niſi tumultua-
s commentationes , extrudimus.
icquid autem de conciliis dictum à
bis eſt , ad eam referri tempeſtatem
oimus, cum nondum Iudæa Roma-
m victorem acceperat. Multa enim
poſtea mutavit refixitque, non li-
ine aut ſævitia , ſed retinendæ do-
nationis. In primis Gabinius, Syriæ
oconſul, cum ſtabilitas reipublicæ
ltò maxima in conſeſſu Sanhedrin
t, diſſipandam ejus vim plura per
pida exiſtimavit. Quare pari pote-
e quinque Synedria Gadaris, Ama-
nte, Hierichunte & Sephoris con-
uit. quinta ſedes Ieroſolyma erat,
e jam pars ſui & acceſſio fuit. Sanè
e in cæteris urbibus poſita à Gabi-
concilia ſunt, cum deteriora Hie-
olymitano non eſſent, etiam diu-
me poſt illud ſtetêre. Mihi quidem
llis loqui Iuſtinianus Imperator vi-
ur *in l. 17. C. de iud. & Cœl.* cum ca-
nem requirit *à primatibus , qui in*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

utriſque Palæſtinæ ſynedriis dominaba-
tur. Sed in hæc nos egreſſi non ſumu
Rempublicam enim veterem, & in
merata gentis inſtituta ſpectavim
Cætera exequi velle, quæ conve
identidem ſunt, infelicis ſtudii ſit. N
enim de illis aliquid tradi certũ pote

CAPVT. XIV.

De regis creatione, & an placuerit ea n
mini. Cur initio rex malus à num
adſcitus. Quas res in illo legendo ſ
ctaverit vates. Liber de regni jure
ſanctuario poſitus. Quarum rerum
teſtas data regibus Hebræis ſit. Quis
nos illi à Pontif. maximo, à ſacerdo
bus atque à vatibus delatus. Locus
muelis contra quoſdam interpretes ſ
bilitus. Sedendi jus in atrio ſacerdot
ſoli regi datum, non ipſis ſacerdotib
nec aliis. Cujuſmodi regibus paruer
primi homines, ex Ariſtot. Quidn
Hebræis regibus ſanctitatem adjece
Non eam hinc eſſe, quia vates fuere.
los reges & pontifices maximos uncti
fuiſſe initiatos. Vnguentum ſacrum
Ioſia defoſſum, nec poſt repertum
uſurpatum fuiſſe ſub templo ſecun
Reges Samariæ an uncti fuerint.

AIT Rabbi Maimonides in parte p
ſtrema Miſnæ, Iſraelitas tria ma
da

a accepiſſe à numine, quæ exeque-
tur cum Palæſtinam tenerent. è
bus primum erat, uti regem ſibi
iſtituerent; alterum, uti memo-
n obliterarent Amalekitarum; ter-
n de templi ædificatione fuit. Mox
: oſtendit longo quidem intervallo,
erſiſque temporibus, ſed illo tamen
ine, quo juſſa erant, confecta eſſe.
ppe creatum regem eſſe, priuſquam
um cum Amalekitis gereretur.
pli autem ſtructuram non cœptam
, niſi cum inviſiſſimæ iſtius gentis
remus dies veniſſet. Teſtimonia
is rei illuſtria Maimonides recitat,
: huc tranſſcribere ſupervacuum
In Deuteronomii capite decimo &
timo ſummus Deus, cum Iſraëlitas
etituros regem aliquem ait, cau-
adjungit, quæ veriſſima eſt, quod
nes in vicino gentes ſub unius im-
io vivebant. Ita enim eſt natura in-
iumque hominum, illam orbis par-
qui habitant. pauci libertatem,
s magna juſtos dominos volunt.
: vanè apud Tacitum Claudius Ci-
s ad Batavos ſuos ait, *Servire Sy-*
m, Aſiamque, & ſuetum regibus O-
tem. Hoc ita cum ſit, permulti mi-
i ſunt, cur indignè tulerit Deus,
mam rei à Samuele ad regem ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quem transferri, ſiquidem illud & p
baverat antea, & futurum pro ind
dixerat ſacri populi. Sed illis eru
reſpondit Maimonides, atque i
gnationem numinis ex eo eſſe or
ait, לו בתרעומת ולא שאלו לקיים
יה אלא מפני שקצו בשמואל הנביא
מר כי לא אותך מאסו כי אותי מאסו :
quia regem concupiviſſent per ambi
querelas, ſeditioſaſque voces, non uti
præceptum peragerent, ſed quòd diſp
bat illis ſanctiſſimus vates Samuel
quem vox illa numinis extat,[1] *Non te*
ſed me faſtidiverunt. Equidem ego
opinor, atque id aſſerere non dub
Deum immortalem non caritate,
reipub. curâ, imperium Sauli dec
ſed, quoniam arrogantiam ſæviti
que ejus introſpexerat, comparat
deterrima gloriam Samueli quæſiv
ut tali ſucceſſore deſiderabilior
quandoque foret. Fortuita & ext
videntur, ſed ingens momentum
bent, quæ ſpectata à Samuele eſſe i
gis electione, proditum ter quate
in ſacro codice eſt, decora facies,
pus procerum, atque alia, quæ oc
omnium animoſque trahunt.
ſunt, quæ ſummus vates in media

C

[1] *In lib. 1. Sam. cap. 8. verſ. 7.*

ne commendavit, cum locutus in
c verba eſt. [1] *Videtiſne, quem elegit
us, non eſſe ei ſimilem in toto populo?*
are profectò non jam barbarorum
d duntaxat, ſed hominum etiam
ultiſſimorum eſt, majeſtatem cor-
is venerari, magnorumque ope-
n illos capaces putare, quos eximia
ie natura donavit. Ariſtotelis, ma-
i autoris, ſcitum eſt, ſi qui naſcan-
tantò aliis corpore excellentiores,
ntò ſimulacris hominum antecel-
t deorum imagines, dignos videri
quos, qui his ſerviant. Quod ſi in
pore hoc verum eſt, multò rectius
nimo id ſtatui. ſed non eadem fa-
ate animi pulchritudinem, atque
poris, cerni. Sed nos hæc aliorum
nmentationi relinquimus. Eſt in
lico codice [2] mentio voluminis cu-
lam, in quo ſacrata regni jura ſcri-
Samuel, eaque ſic literis tradita in
ernaculo depoſuit. Sed quæ refe-
tur illîc, haud recte aſſecutus Fla-
s Ioſephus eſt. credidit enim com-
henſa illo libro eſſe omnia mala,
e metuenda ab iniquo rege prædi-
at Deus populo. Nos contra exiſti-

---

[1] *In lib.* 1. *Sam. cap.* 10. *verſ.* 24. [2] *In lib.* 1. *Sam. cap.* 10. *verſ.* 25.

mamus, fuiſſe in illo libro eas leg
quæ jubebant uti juſtitiam atque æq
tatem rex coleret, utque rempublic
bene atque ex utilitate civium mo
raretur: tum ne ſtupris aut libidini
principem ageret: poſtremò, ut
magna fortuna modeſtiam retine
quæ nec ſummis mortalium aſpern
da eſt, & à Deo æſtimatur. Ea res
verbis tradita in Deuteronomio
conſtitue regem, quem Deus elegeri
popularibus tuis. Ne alienigenam ho
nem regem facito, qui non ſit de gente
Cum autem fuerit conſtitutus, ne com
ret ſibi equos multos queis confiſus redu
populum in Ægyptum. edictum e
vobis eſt, ne amplius eam viam repet
Sed nec uxores habeat plurimas, quæ p
ciant animum ejus, neque argenti vel a
immenſa pondera. Poſtquam autem ſed
in ſolio, deſcribat ſibi exemplum legis
jus, ex illo volumine, quod penes ſace
tes Levitas eſt, habeatque illud ſecum
legat omni vita ſua, uti diſcat ve
Deum ſuum, ejuſque ſanctiones obſer
re, atque ut animus ejus non efferatur
perbia, contemnatve cæteros. Hæc l
verba nec obſcura ſunt, & ſumm
continere ejus voluminis viden
quod maximus vates in ſanctuari
recondidit. Diximus antea, Iud

re-

mpublicam ejuſmodi habuiſſe, quæ
Biblico codice regnum ſacerdota-
[1] appellatur. Ex quo fit ſanè, ut re-
s eorum non res modò civicas do-
i militiæque moderati ſint, ſed reli-
onibus etiam, ſacriſque, & ceremo-
is præfuerint. erant enim perſonæ
ϊερωμένοι[2], quibus numinis juſſus, &
itis vox, autoritatem, decus, atque
nperium dabat. Quamquam profe-
ò, quemadmodum præfectura ſa-
orum, ſummaque poteſtas, & judi-
um ad illos pertinuit; ita miniſterium
rationemque earum rerum Levitæ,
oc eſt, pontifex, ſacerdoteſque atque
ljutores eorum, ſuo jure, ſibi vendi-
verunt. Id enim illorum erat, victi-
as cædere, expiationes facere, leges
vinas coram populo recitare, item
ia munia in templo obire. Præclarè
notatum à Talmudicis eſt, quan-
major omnibus & prophetis &
ntificibus rex fuerit. Nos id obiter
Maimonide referemus, cujus hæc
rba ſunt[3], מצוה על הכהן גדול לכבד ארת
המלך ולהושיבו ולעמוד מפניו כשיבא ל
ולא יעמוד המלך לפניו אלא כשישאל

 במשפט

[1] *De quo ſupra, in cap.8. pag.48, & in lib. Exod.cap.19. verſ.6.* [2] Id eſt, *ſacratæ.* [3] *In Halacha Melachim, c.2.*

שפט האורים : אפילו נביא עומד לפני
ך משתחוה ארצה שנאי הנה נתן הנביא
א לפני המלך וישתחו למלך על אפיו ארצה:

Ea ſententiam fermè habent ejuſm
di: *Sancitum fuit, uti pontifex maxim*
regem veneraretur, & locum illi ſu
ad ſedendum cederet, atque ipſe ſtaret
quando veniret ad eum rex. At è cont
rex non ſtat præſente pontifice, niſi c
conſulit ſolenni ritu oraculum Vr
Præterea tanta regis dignitas eſt, uti
ipſe vates, quoties ei adeſt, in terram h
militer ſe ſummittat. quippe ſcriptum
Nathanem prophetam veniſſe coram re
& ſpecie honoris prono ore procubuiſſe
humum. Quid quod ipſe David, qu
pridem antea vates regem fecerat, a
eò veritus non eſt ſummi pontificis
cus uſurpare, uti ſacrum ejus ami
lum, quod Ephod appellant, indue
ſibi, ac mox quæſiverit ex numine,
auſpicatò educturus copias in hoſt
eſſet? Locus ille illuſtris extat in co
mentariis Samuëlis, quem omni
perverterunt nuperi interpretes, v
hercle eruditiſſimi, ſed qui hîc dorm
taviſſe, aut egiſſe aliud videntur. Iu
ces ego eos omnes fero, qui vel levi
has literas attigerunt. Ecce illa verb

ש

---

[1] *In lib. 1. Sam. 30. verſ. 7.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ויגיש אביתר את האפוד אל ... ſic red-
... ab illis ſunt, *applicavit ſibi Ebiathar*
...iculum Davidis cauſâ : cum planè
...d ſignificetur, quod nos diximus,
...videm, acceptâ Ebiatharis ſacra ve-
..., oraculum conſuluiſſe. Sed refera-
...s porrò, quæ ex Rabbinorum ſcri-
...s ſublegimus. Vtique etiam in illo
...itus apex dignitatis fuit, quod Rab-
...Maimonides tradit in capite ſecun-
... in Halacha Melachim, & in cap.
...timo Hal. Beth Habbechira, שאין
ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בל...
...li homini fas fuiſſe in toto templi atrio
...ere, præterquam regi, qui ex familia
...vidis eſſet. Quare & illud ibidem
...ulò antè ait, אם נכנס לעזרה והיה
מזרע דוד יש... *ſi intret atrium, & ſit de*
...milia Davidis, ſeßio ei eſt. Erat quidem
...ud atrium certis ſpatiis diviſum, ut
...rs hæc ſacerdotibus, illa populo eſ-
... aſſignata: ſed tamen ne præſcriptos
...idem terminos aliter ſacerdotes,
...àm ſtantes, tenebant. Senatoribus
...nhedrin autem ſedendi jus fuiſſe, ſed
בחצייה של ח... *in medio ejus loci, qui*
...phanum vulgus capiebat, autor Mai-
...onides eſt in Hal. Beth Habbechira
... cap. ſeptimo. At ſacratiora atrii ſpa-
... neminem ſedentem, niſi regem, ad-
...xêre; ut hoc ille eximium præ ſa-

cerdotibus habuerit, quaſi Deum p
pius contingeret, & religionum
jor antiſtes eſſet. Vtique, ſi ad alias
tes eatur, Ariſtoteles primos m
lium ait fermè habuiſſe eundem &
gem & ſacerdotem. Id quod haud
vum videri poteſt, propterea quò
naturam adhuc incorrupti ſequeb
tur, & quantò propius ab ortu &
vina progenie aberant, tantò me
quæ erant recta, cernebant. Sed u
Hebræorum regibus dicamus,
gnopere ea res conditionem illor
ſacravit, quod unctione initiati eſſ
Hoc enim illis, pontificibuſque m
mis proprium fuiſſe Talmudici
dunt. Ex ſacerdotibus autem illud
jungit, qui משוח מלחמה ab ipſis dic
eſt propterea quòd auſpiciorum ca
ungebatur, ut proſperè res bellica
cederet. Ea unctio celſitudinem qu
dam divinam regibus, majeſtatem
addidit, ſacroſancti in terris ut eſſe
& commercia cum numine habere
Sanè, quod interdum illi eâ tempeſ
te ceremonias, religioneſque con
tuerunt, aut reſtaurarunt, nequaqu
illud ex hac re factum eſt, quia va
fuerunt. perperam id exiſtimatum
quibuſdam eſt, neque probari he
poteſt. Etenim, ſi Davidem unum,
f

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

rtaſſe etiam Saulem, exceperis, cæ-
rorum nemo quiſquam divino af-
tu futura prædixit. Sed omninò Sa-
mo, & Ioſaphatus, Ezechiaſque, &
ſias, atque alii jus & poteſtatem in
divinas exercuerunt, quia vis ſacri
guenti pervaſerat ad eos. Hoc un-
entum conficere Moſes juſſus eſt, ex
is aromatum generibus, quæ Mai-
onides deſcribit in Halacha Cele
ammikdaſch in capite primo. Ajunt
tem Talmudici, adhibitum illud ini-
tioni, conſecrationique fuiſſe uſque
tempora Ioſiæ, qui illud in templo
condidit ſub humum in loco abdito
cretoque, quem diu ante ſumma cu-
rex Salomo paraverat, cum ex va-
m reſponſis didiciſſet futurum olim
i templum ab Aſſyriis ſolo æquare-
ır. In eodem ſpecu Talmudici arcam
oque icti fœderis teſtem, & Aronis
culum, tum lapides Vrim & Tum-
im cum reſiduo Mannæ poſuiſſe Io-
am tradunt, eorumque omnium ni-
il quidquam Iudæis reſtitutum eſſe,
m reverſi Babylone in patrias ſedes
mplum ſecundum extruerent. Qua-
ex illa tempeſtate regibus, pontifici-
uſque haud fuit ex initiationum my-
eriis eadem majeſtas. Sed nec cere-
oniis pleriſque ac ſacris tam præſens
adfuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

adfuit numen, ut ante ſolebat. Iacta
illa vulgò Iudæi, quæ in libro Iucha
refert Rabbi Zacuth : על המזבח
ץ ככלב כי בטל כחו שחסרו חמשה דברים
בבית שני ובבית ראשון היה כאריה: *Ignis*
per altare cubabat, tanquam canis, q
vis ejus extincta erat, poſtquam quin
res defecere in poſteriore templo. At
priore erat ignis iſte velut leo. Enimve
ait eruditiſſimus ſcriptor, illa quinq
defeciſſe, quæ jam diximus ſic occ
tata à rege Ioſia eſſe, nunquam ut p
ſtea reperta à nepotibus ſint. Pona
in extremo, quod pene me fuger
quia leve eſt. Placuit Talmudicis, re
Iſraëlis, qui, ſeceſſione à Iudæis fac
ſedem imperii Samariam teneba
haud delibutos illo oleo fuiſſe, qu
ex edicto numinis confectum à M
erat. quare Eliam non niſi balſan
vulgari uſum eſſe, cum Ioſaphati
lium Iehu ungeret. Sed ipſi addu
שדבר זה מסור ביד החכמים: *id modo*
traditum à ſapientibus eſſe. ut jam n
magnopere laboremus, quàm hoc v
rum ſit.

CAPVT XV.

Quibus artibus Hieroboamus ad regnu
obrepſerit. Rerumpublicarum inclin
tio, converſioque. Scipionis prudent

ver

verecundiaque in luſtro condendo. Carmen luſtrale pro republica. Ingenium plebis quale. Cur urbem Sichemum tenuerit Hieroboamus. Religionum ſacrorumque mutatio quoddam flagitioſæ dominationis arcanum. Ex decem tribuum ſeceſſione quot mala extiterint. De Seſoſtri falſa Herodoti narratio. Regni Samaritici everſio. Tranſportatio gentium cur à victoribus facta. Iudæorum exilium. Ex Ieroſolymæ ſpoliis templum Beli, & Babylonis munitio, tum penſilia nemora, murique coctiles. Græcorum futilitas, ex Beroſo. Reditus Iudæorum in Palæſtinam. Imperium ad Levitas devolutum. Contentiones eorum de imperio.

GEntis Hebrææ unitas, & pulcherrimi imperii contextus in duas pars diſſiluit, Hieroboami, hominis aviſſimi acerrimique, artibus, qui, iod apud Ariſtotelem Theſſalus ille t, eſurire ſibi viſus fuit, ni imperitat. Is, cum in bello tribui Ioſephi præet, atque à vate adductus in ſpem reni eſſet, ratus, id quod res eſt, princiatum fato dari, animum vaſtum cuidumque ad obtinendam dominaonem flexit. Iam primum fidem mitum ſolicitavit, eorumque ſtudia à Salo-

Salomone avertere ad ſe conatus
Sed cum palam eſſe id conſilium in
lexerat,ſupplicium ut vitaret, in Æ
pto delituit. Mox defuncto Salom
ne, in patriam reverſus, opportu
magnis conatibus reperit tranſitus
rum. Ibi tributorum onera, exact
numq; iniquitatem obtentui ſump
ad commovendam plebem,omnia
late turbavit, & maximarum cala
tatum, quæ Palæſtinam mox invaſe
autor fuit. Enimvero, eſt hoc ita na
ra comparatum, nullius ut magnæ
vitatis diu eodem loco ſtet fortu
Pervenerat tunc ad ſummum felici
tis Hebræa reſpublica. Tutæ,tranq
læque res omnes, adfluentia opum
credibilis,reges principeſque in vici
atque etiam procul, amici erant. N
que jam ultra fuit, quo exurgeret e
magnitudo. Quare, incrementis co
ſumptis, reſtabat uti fati lege decreſ
ret,iretque in pejus.Id quod profe
longe eſt in conditione rerum hu
narum miſerrimum.Scipio African
cum cenſor eſſet, & luſtrum conder
atque in ſacrificio ſolenne carmen
ſcriba præiret, quo dii immortales
gabantur, ut populi Romani res m
liores amplioreſque facerent, ſatis e
eas bonas ac magnas dixit. Itaque p
cat

is eſt, uti eas perpetuo incolumes
arent: ac protinus in publicis ta-
s ad hunc modum emendari car-
n juſſit. Vtique videbat vir corda-
mus, neutiquam fieri, ut muneri-
uis ſemper faveat cœleſtis benig-
s, aut propria ea cujuſquam popu-
iat. Quare converſiones viciſſitu-
ſque formidavit, atque omnino
auſas animo ſuo peregit, quæ ex
rebuſpublicis enatæ, nullo extrin-
s impellente, turbant eas plerum-
, vitiantque. Sane quidem Ieroſo-
a, florentiſſima urbium, cui David
moque, ſumma virtute atque pru-
ia duo reges, pacem altam & ſecu-
confecerant, haud diu quieſcere
it. Etenim, defuncto Salomone,
oſtem foris non habebat, domi
en reperit. Exortus eſt is, quem
, Hieroboamus, inquietiſſimus
talis, qui tentatum ſemel infelici-
acinus, mox meliore ſucceſſu per-
. Concione enim convocata, ſta-
publicum, temporumque condi-
em, & principis acta incuſavit
l plebem, cui ineſſe ſemper mali-
m quiddam & querulum in impe-
es ſciret. Ipſe interim libertatem,
ia id genus ſpecioſa nomina præ-
it, cum nihil, niſi alienum ſervi-
tium,

tium, & dominationem ſibi, co
piſceret. Ibi magna populi pars, q
fieri ſolet, violentis his vocibus
flammata, deteriori acceſſit; ſedi
neſque & motus civiles exſtitere,
bus interire ferme aut mutari vetu
ſima regna, atque maximæ reſpub
ſolent. Dehinc dux turbulentiſſi
illas ipſas decem tribus, quas ad re
lionem ſolicitaverat, procul à Ier
lymitanorum finibus detinuit, a
urbem Sichemum, imperii tutan
dem, ſibi elegit, unde in omnia
men foret. Cæterum, quo firmius
ptis inſiſteret, patria inſtituta m
immutavit, & diverſum quendam
minis cultum, atque alia ſacra c
mentus eſt. Vitulorum enim ad
tione ſancita, veterem ſuperſtitio
novo paxillo ſuſpendit, populum
quem cauſæ bonitate retinere in
cio nequiviſſet, religione, quæ rer
publicarum quoddam coagulum
devinxit ſibi. Quare ex illa tempe
profectò, decem Iſraëliticæ tribus,
cedine ſacrorum & nectare ebriæ
dem ſocietatemque cum Ieroſoly
tanis colere, & res cum illis com
nes habere, quaſi numinis imperi
cuſabant. & jam, ut quælibet alia
ſa hoſtilis odii abeſſet, ſumma ta
r

[o] videbatur, quæ pro religione fa-
[ce]t. Ita demum regnum conſtitu-
[tum] eſt, quod Iſraëliticum dicebatur.
[Ab] [e]o diverſum deinceps fuit Iudæo-
[rum] regnum, cujus arx & caput Iero-
[ſol]yma erat. Atque hæc igitur res om-
[niu]m malorum cauſa Hebræis fuit.
[Fe]ſſi enim, exangueſque, nationibus
[ext]eris præda facti ſunt, quos antea
[nec] orbis terrarum, neque cunctæ
[gent]es conglobatæ movere aut con-
[cu]tere quibant. Statim Suſacus Ægy-
[ptiu]s ſacram urbem, templumque ex-
[ſpoliav]it, &, ne contumelia deeſſet, co-
[lum]nas paſſim diſpoſuit, in queis, fœ-
[dum] dictu, inciſa mulierum verenda
[era]nt. Nam quod Herodotus factum
[à] Seſoſtri eſſe prodidit, error nomi-
[nis] eſt, uti rectè Flavius judicavit. Et
[fue]rant hæc quidem aſpera profectò. Sed
[quæ] poſtea uterque populus, Iudæus
[Iſra]ëliticuſque, multo tempore inter-
[ject]o, perpeſſus eſt, graviora fuerunt.
[Nam] primò quidem deſtructum penitus,
[eve]rſumque decem tribuum impe-
[riu]m à Salmanaſſare Aſſyrio eſt, tra-
[duc]taque in Mediam Perſiamque tota
[illa] gens vacuas ſedes Chytæis reliquit,
[ho]minibus profanis, quos mox dein-
[de C]æſar Caddon in Palæſtinam ex Per-
[ſide] miſit, Iſraelitarum ut terram inco-

lerent; quemadmodum mos reg
fermè eſt, gentes pro libidine huc i
transferre, pecudum in morem, q
paſtores nunc in hibernos, nunc i
ſtivos ſaltus trajiciunt. Ita enim in
nia populorum emolliuntur, mu
turque; &, qui in ſuo ſolo quidl
audent, placidi quietique in ali
ſunt. Nunquam deinde Iſraëlitis in
triam remeare, aut deletam perdit
que inſtaurare rempublicam conti
Vſque adeò enim ſeſe nefario impie
tis crimine obſtrinxerant, uti plac
numinis iram longa dies, revolutuſ
ſeculorum ordo nequiverit. Poſtqu
Iſraëlitæ in exilium abducti erant,
ſtabat uti Iudæi quoque meritam p
nam luerent. Id quod profectò fact
eſt, ſed ſero admodum. Qua en
tempeſtate Sedecias illis imperitab
Nabuchodonozor cum ingenti ex
citu Ægyptum, Syriamque armis
muit, ac Ieroſolymam, & templu
quod illîc erat immenſæ opulentiæ
cineres redegit. Inter quæ ille, nun
ta Nabolaſſari morte, cum regni h
reditatem adire magnis itineribus m
turaret, negotium ducibus ſuis ded
uti Iudæos Babylonem, & circum
loca deducerent. Atque ibi mox ſed
illis, agroſque aſſignavit, in queis ne

[...]oni vitam agerent. Superſunt vene-
[...]da antiquitatis monumenta ex Be-
[...]i annalibus, in queis ſcriptum eſt,
[...]buchodonozorem ex ſpoliis, quæ
[...]e reportavit, templum Belo extru-
[...]e, urbemque Babylonem pro ma-
[...]ate imperii auctam coctilibus cin-
[...]è muris. ad hoc, hortos aerios, &
[...]nora penſilia feciſſe, in gratiam
[...]ris, quæ in montanis Mediæ edu-
[...]a, ſylvas ſpectare, in edito quæ eſ-
[...]t, amabat. Ex quo fit, uti vanum &
[...]ili ſit, quod magno conſenſu Græ-
[...]radiderunt, admiranda ea opera
[...]ructa à Semiramide fuiſſe. Confu-
[...]enim eos apud Flavium autor om-
[...]exceptione major, Beroſus Chal-
[...]us, quem & antiquiſſimum eſſe, &
[...]ma religione ac fide res popula-
[...]n ſuorum ad æternitatem conſe-
[...]ſſe, creditum ab omnibus eſt. Iu-
[...]s neque graveis pœnas ſummus
[...]us, neque nimis longas inflixit. In
[...]io enim miti, facilique, tanquam
[...]atriis ſedibus, vixêre. Ac dein, cir-
[...]acto ſeptuaginta annorum orbe,
[...]diti Palæſtinæ ſunt, & Ieroſoly-
[...]m templumque ædificarunt, con-
[...]itaque iterum reſpublica eorum
[...] Hîc verò ſtatus rerum longè alius,
[...]m antè, fuit. Etenim imperium,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quod penes Davidis poſteros quo
dam fuerat, nunc Levitæ, vario q
dem illi & diverſo modo identide
ſed tamen Levitæ uſurparunt. Ii h
mines, ſummam poteſtatem na
rempublicam quidem ditiſſimam m
ximamque fecêre, ſed ipſi inter ſe, du
de imperio, honoribus, gloria cer
bant, divina atque humana promiſc
habuere. Ita nihil ad pietatem mo
ſtiamque illis ſanctiſſimum nomen
ligionis profuit, quos ex cæteroru
civium communione ſelegerat ſibi,
poſueratque olim Deus, uti inter ſac
ceremoniaſque, procul ambitione,
tatem agerent.

CAPVT XVI.

Reipublicæ regimen apud pontifices.
rum flagitia, & improbæ machina
nes. De Eliaſibi filiis. Templum Ga
zitanum qua impietate exſtructum
Oniæ deteſtabile ſcelus. Matthias H
monæus laudatiſſimus dux. Princip
tus Iudæ Maccabæi. de Alcimo nequ
ſſimo bipedum. Iudæa iterum ſub re
bus. De Herode. de Idumæis, & num
ne eorum Coſa. Sameæ vera divinat
Qua iniquitate Herodes imperiu
exercuerit. Vt Iudæorum leges teme
verit.

x Levitica gente, poſt templi urbiſ-
que reſtaurationem, primum pon-
ces rebus gerundis præfuerunt, nul-
principis aut regis nomine aſſum-
. Apud hos omnis gratia, potentia,
itiæ erant, aut ubi illi volebant, cæ-
vulgus erant, ſine honore, ſine au-
ritate. Itaque tanti muneris decus
n mediocribus conſiliis appetive-
nt, qui Levitæ modò eſſent. quidam
vim, plures fraudibus, fallaciiſque,
pauci vera via illuc nitebantur. Ni-
turpius cogitari poteſt, quàm quod
t Eliaſibi pontificis mortem duo fi-
ecêre. Nam & Ieſus ſummum ſa-
dotium, ope Bagoſis, ducis barba-
per nefas fratri Ianni ereptum ibat,
ritè illud, atque ex lege acceperat:
annes, ut acceptum retineret, ma-
flagitium in ſe admiſit. illum enim
um Ieſum, in templo numinis, at-
e inter religiones, manu ſua obtrun-
it, fratriſque ſanguine reſperſit
s. Ianni non multo poſt ſucceſſit
dus. Atque hujus pontificatum rur-
Manaſſes frater ſperavit. Sed is Ma-
ſſes, cum contra legis edictum Sana-
letæ filiam, mulierem peregrinam,
matrimonio haberet, orta hinc po-
li ſeditione, intellexit aut ſolven-
m ſibi affinitatem ſoceri potentiſſi-

mi, aut hercle, quod ſecundum er
amittendam ſpem eſſe ſummi ſacerd
tii. Hîc cum diu anxiam mentem
partes varias egiſſet, tandem, comm
nicatis cum ſocero conſiliis, facin
nobile concepit, quod omnis poſte
tas loquitur, ſed nulla probat. Te
plum enim ædificare in Garizin, mo
te Samariæ altiſſimo, deſtinavit, ej
que rei poteſtatem mox ab Alexand
per Sanaballeten accepit. Ita, qui Ie
ſolymæ fungi ampliſſima dignita
propter violatam legem nequibat,
adulterino templo, ſaltem quo po
rat pacto, pontifex fuit. atque id a
cutus, jam digito cœlum ſe puta
attingere. En cor nequiſſimi homin
in quo tu dubites ambitio major,
impietas fuerit. Et tamen exile hoc
detur, præ ut alia ſunt, quæ On
quartus fecit, cupidine dominatio
Is, pontifex factus, cum imparem
laſonis factioni cerneret, in gratia
Antiochi Epiphanis, quòd illo defe
ſore indigebat, leges Moſaicas ejurav
pro quibus religiones & ritus ſuſce
Græcorum. tum &, ne circumciſion
notas in corpore gereret, præputiu
arte medicâ paravit, ſuiſque omnib
idem ut facerent, author fuit. Demu
Antiochi Epiphanis impietas, miniſt

h

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

pontifice, omnia Iudæorum inſti-
pervertit. Et jam nihil priſci inte-
ue moris ſupererat, cum Matthias
monæus, magnus rerum reſtaura-
armis ſumptis, leges ſuas Iudæis
idit, remque publicam principis
ine ſub imperium accepit. Mor-
illo, principatum Iudas geſſit, is,
Macchabæus dictus eſt. Sed vis ta-
magna, auctoritaſque in pontifi-
it. Quare Antiochus Eupator po-
Ieroſolymam dolo ingreſſus, cum
e diffideret, quòd pendêre ex illo
ulum & rerum momenta cerne-
pontificem in loco ejus Alcimum
. Sed is, ſacrum honorem ubi ade-
eſſet, longe pravior fuit. Statim
n ad Demetrium Seleuci filium
ſiit, principemque Iudam, quem
imperitantem nequibat, crimi-
s apud regem eſt. Inquieta in ſe res
ietas eſt. nunquam uno ſcelere
enta fuit. Igitur Bacchiden re-
n præfectum, cum armatâ manu,
erſus patriam adduxit: reverſo-
illo, re infectâ, ad regem, copias
tares, quas à Bacchide acceperat,
curſu hominum ſceleratorum au-
Omnes undique parricidæ, ſacri-
adulteri, quos flagitium conſciuſ-
animus exagitabat, ad Alcimum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

venêre. & ipſe blanditiis, alloquiis,
gitione, omnium officia provocal
Ad extremum, præclarus hic pont
muros etiam ſanctuarii, qui à vati
atque ab Haſidæis erant ædificati,
ruere paravit, ut hoc quoque ad
laudes accederet. Sed talia agentem
que meditantem mors occupavit, c
ſtitutuſque in ejus loco pontifex à
pulo Iudas eſt, qui omnium prir
ſummum ſacerdotium unà cum p
cipatu geſſit. Hoc idem poſt eum
nathas, Simon, & Iannes fecêre,
nec Ariſtobulus, poſito principis
mine, regem ſe tulit. Ita tandem,
Sedeciam extinctum, reges iterum
dæa accepit, ſed Levitas utique, q
rum ultimus Antigonus fuit. Illo
ſo occiſoque regnum Herodes ten
quod ante à Romanis acceperat,
mo non hercle regia ſtirpe, neque
cerdotali familia ortus, ſed de I
mæorum gente, inſiticius Iudæus. N
enim Idumæi verè Iudæi erant, ſed
biti modò appellatique Iudæi ſunt
qua tempeſtate eos Hyrcanus relig
nes ceremoniaſque ſuſcipere veri
minis coëgit, cum antea Deum,
ſcio quem, Coſan colerent, cujus
cra ſemper cuſtodierat illuſtris in
natione Coſtobarorum domus. C
br

G 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ita eſt Sameæ vaticinatio, qui Hero-
m Iudæis regem datum iri, ſed in
ænam peſtemque, multò antè præ-
ierat. Neque profectò aliter cecidit.
atim enim Idumæus ille Ariſtobu-
m pontificem, admodum adoleſcen-
m; mox Hyrcanum ex Parthis alle-
um; poſtremò quicquid de Haſmo-
æorum ſanguine ſupererat, extinxit
ſtulitque. Neque melius actum cum
ptuaginta ſenibus eſt, qui aſſeſſores
agni concilii erant, quod Sanhedrin
ppellitant. Ita ſubmotis omnibus,
nde metus aut periculum erat, paula-
m inſurgere, atque ex magno impe-
o uſurpare licentiam cœpit. Patria
nim Iudæorum inſtituta mutavit,
ova invexit, multa contra leges fecit.
e quâ re ſic loquentem audire Ioſe-
um libet: ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασιν
ροδιέφθειρε τὴν πάλαι κατάστασιν,
παρεγχείρητον οὖσαν· ἐξ ὧν οὐ μικρὰ
ὸς τὸν αὖθις χρόνον ἠδικήθημεν,
μεληθέντων ὅσα πρότερον ἐπὶ τὴν
ὐσέβειαν ἦγε τοὺς ὄχλους. *peregrinis ſtu-*
iis veterem diſciplinam labefactavit, in
ua nihil novi tentatum erat. Ex qua re
oſtris his, quæ pòſt inſecuta ſunt, tempori-
us, non mediocriter læſi ſumus. Neglectui
nim habita ea omnia ſunt, quæ antea
ultitudinem ad pietatem perducebant.

CAPVT XVII.

De Meſsia, Iudæorum atque gentiu omnium rege. Myſtica vocis ſcriptio verbis Eſaiæ. Bileami vaticinium Iudæorum interpretatione. Quid ſi gulare in hoc regno. Rabbi Abra animadverſiones in Maimonidem. zechielis obſcuriſsima oracula de te plo, deque ſacris in regno Meſsiæ. N mis imprudenter in iſtæc inquiri.

ATque hunc quidem in modu poſt reditum Iudæorum ex Bab lone, imperium ii tenuêre, quorum minimè fuit, primùm pontifices, m principes Haſmonæi Levitæ, dein r ges ex eadem tribu, ac tandem Her des Idumæus, is, ſub quo natus Meſſi eſt, rex regum, ex familia Davidis o tus, ad quem unum referri demum i lud oportet, quod promiſerat Davi Deus, æternum fore ſolium ejus, co ſeſſuramque in illo prolem ejus. No enim profectò de Salomone illud, ne que de nepotibus ejus dictum eſt, ſ quidem illi regnum ſemel amiſſuri nunquam poſt exilium Babylonien receperunt. & omninò vana falſaqu fuiſſet numinis promiſſio. quod cogi tare ſumma impietas ſit. Quare ita ha

ben

dum eſt, prolem eam eſſe Meſſiam,
rtatis noſtræ vindicem aſſerto-
que, de quo angelus iſtud pronun-
it, quod ſcriptum apud Divum Lu-
n extat, τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔ-
τέλος. *regnum illius ſine fine erit.*
erba traduxit angelus ex Eſaiæ ca-
: nono, ubi Rabbi Iarchi notavit,
דרך דרש הסופרים שהמ״ם סגור בתוך המ
tili quodam diſceptationis modo quaſi-
olim à ſcribis eſſe, cur in medio vocis,
ra quam fieri ſolet, poſitum à vate ם
ſum ſit. Vtique haud de nihilo fuit
n anxia hæſitatio. & viſum Talmu-
is eſt, ſignificari ea re myſterium
ddam ingens, quod non promiſ-
, nec omnibus pateret, ſed redu-
m, & in interiore ſacrario clauſum
t. Cum permulta extent in ſacro
lice oracula de rege maximo Meſ-
, nullum æquè Iudæi dignum admi-
ione exiſtimant, quàm illud, quod
minis inſtinctu effatur Bileamus in
merorum capite viceſimo & quar-
Sed iidem, cum ſenſa vatis penitus
roſpicerent, ſagaciter deprehende-
nt, non iſtæc de uno rege dici om-
. quare ita dividundum eſſe oracu-
m, pars ut ejus ad Davidem, qui ex
dæâ ſtirpe primus regnũ tenuit, cæ-
ra ad Meſſiam pertineant, ultimum
quidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quidem ex eâdem ſtirpe regem , ſ
majorem cæteris , potentioremqu
Quæ perſecutus accuratiſſimè M.
monides eſt in fine Miſnæ. Ibide
etiam maximus magiſter eos refell
qui alium naturæ vultum , & reru
perpetuò euntium novum curſum
regno Meſſiæ exſpectant. Non eni
intellexiſſe eos Eſaiæ verba ait , qu
ſunt in capite undecimo: eſſe enim
lic ænigmata quædam, quibus ſigni
catum eſt , quietem piis boniſque or
nibus fore inter nefarios & ſcelerato
nihil ut metuendum ab illis ſit. Na
quod Rabbi Abraham , Davidis filiu
Maimonidem hîc reprehendit , &
legum Moſaicarum libris illud recita
השבתי חיה רעה מהארץ penitus dive
ſum eſt , & ad tempora Meſſiæ no
pertinet. Sed profectò perſæpè ſol
acris ille & diligens vitiorum Maim
nidæ animadverſor quædam ejuſm
di ſublegere , quæ ſpeciem magis ſol
dæ rationis , quàm vim habent, & e
cuſſa evaneſcunt. Quoties ſacra , cer
moniaſque & religionum ſolenn
perluſtro , quæ in extrema parte lib
ſui ſanctiſſimus vates Ezechiel deſcri
ſit , ſubit animum meum cogitati
quid ea velint , aut quò referenda ſin
adeo diverſa ſunt ab iis , quæ Moſ

præc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

epit, neque unquam uſurpata à
eis ſunt. id quod ipſi confitentur.
quid de illis habendum ſit, conſti-
m in Talmud eſt, in tractatu,
n Menachoth appellant. Breviter
m rem complexus Maimonides
Miſna, libro octavo, cap. 2. Ne-
nos pigebit verba ejus hîc referre.
gitur, כל שיעורי הנסכים האמורים
בספר יחזקאל ומנין אותן הקרבנות
העבודה הכתובים שם כולם מילוים
ואין נוהגין לדורות אלא הנביא צוה ו
ביצד יהיו מקריבין המילוים עם חנוכת ה
בימי המלך המשיח כשיבנה בית ש
es modi libaminum, de quibus agi-
n libro Ezechielis, & quæcunque il-
ripta extant de numero oblationum,
e ordine divini cultus, nihil ſunt niſi
ificia pacifica, quæ mortalium ſeculis
rpata non ſunt, neque in morem popu-
m tranſivêre. Iubet autem exponitque
s, quo pacto peragere debeant ſacra pa-
a in dedicatione novæ aræ, tempori-
Meßiæ, cum extruetur templum ter-
n. Non eſt hoc ſomnium Iudai-
n, neque Talmudicorum commen-
. vera certaque res eſt. aliud tem-
m, quod in Meſſiæ regno foret,
que ſacra deſcripſit vates: atque
m ſtructuram templi, atria, por-
, cæteraque ad legem operis accu-
ratam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ratam exegit. Quare Iudæi ajunt,
mam ejus non planè intelligi: Ezi
autem, cum ædem ſecundam, a
ſtar ædis Salomonicæ, conderet, e
illa ſecutum eſſe, quæ de tertio ter
Ezechiel præcipit, ſed non ultrà, q
captus hominis ſanctiſſimi fuit
obſcura implicataque. Hoc illud
quod ſignificavit ſummus Rabb
iis verbis, quæ ſubjecimus ex cap
mo, Halacha Beth Habbechira:
ה שלמה כבר מפורש במלכים : וכן
העתיד להבנות אף על פי שהוא כתוב
קאל אינו מפורש ומבואר ואנשי בית שני
ו בימי עזרא בנוהו כבניין שלמה ומעין
דברים המפורשים ביחזקאל : Eſt ta
Iudæorum hallucinatio in eo no
vis, quod extructum iri à Meſſia æ
ejuſmodi ſperant, quæ adſpici, a
& pedibus calcari poterit. Quod ſ
eſſe, nos profectò, qui in Meſſiæ re
nati ſumus, intelligimus. Omnia
quæ de modo ædificii, déque part
ejus dicta illîc ſunt, occultiorem
ſum habent. ſingula autem quid ſi
ficent, aut quo pacto ſint explica
difficile dictu eſt. Ego hercle, q
Xenophanes Colophonius apud M
cum Terentium Varronem ait, id
nibus hîc ſuadeo, uti *quid putet q*
que, non quid contendat, ponat. hom

e

m eſt hæc opinari, Dei ſcire. Vtique
æi, cum גנוזין appellent quaſdam
lici codicis partes, quarum inter-
ta lectio adoleſcentibus, juvenibuſ-
e eſt, in earum numero illa ponunt,
e vaticinatus in fine libri ſui Eze-
el eſt. Neque id injuriâ illos ſtatuiſſe
timo. Eſt enim omnis ſermo ille
mero Platonis obſcurior. Advo-
t induſtriam ſuam omnes, qui ſe
inæ ſapientiæ conſultos videri po-
ant. Sudabunt ſatis, antequam mi-
num quiddam earum rerum, illîc
e reconditæ ſunt, aperiant.

Benè qui conjiciet, vatem hunc perhi-
bebo optimum.

l multa conjectanti, opinor, nihil
cedet. Pro certo conſtat, hæc &
hujus generis quædam eſſe, quæ
ri humanis animis ſummus Deus
luit. Etſi enim in hac Euangelii luce
ens progreſſio facta ad cognitio-
n, ſcientiamque ſit, aliquid tamen
ctum admirationi eſt. Quare in his
culorum arcanis ultra id tendere,
od in expedito ſpiritus ſacer poſuit,
lidæ audaciæ ſit.

CAPVT XVIII.

tus Iudæorum poſt Meßiæ adventum.
De reſtitutione Iudæorum, quæ adhuc
exſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

exſpectatur. Quæ ſit dignitas et
hodie illius gentis. Quantum Iu
noſtra debeat religio. An ſacri
ab illis interpolati aut corrupti
Maſoritarum diligentia & fide.

IVdæos ſacerdotium regium, gen
que hominum electum dici, & ſa
ſua religioneſque ab illis ſolis ſu
tantiſper voluit immortalis Deus,
nec ille dies illuxiſſet, qui Meſſiam
rarum orbi repræſentaret. Ex eo te
pore, Dei filius beneficia cœleſtia,
diu propria uni genti fuerant, co
munia eſſe omnium voluit, idque
diſſitiſſimos populos nuntiatum
profuit credentibus. Atque hîc v
demum admiranda quædam fuit
rum converſio. Summum enim ſ
tis auſpicem, qui cœleſtia regna
querat, uti rebus hominum lapſis
curreret, cum gaudio & venerati
receperunt profanæ nationes. At
dæi, quem conſtituto tempore &
co venturum ſignificaverat olim
unus vates, eum veniſſe jam & ad
præſentem non intellexerunt. Ta
vecordiæ vis eos pervaſerat. C
erant oculi, cum animus alias res a
ret, & videre illa recuſaret, quæ po
in medio erant. Hinc abdicati ſpr
que à numine ſunt, atque *etiam* n

lentem edunt, & amiſſam deſtent *ogenituram*. Delictum eorum *in* *ßimo adamante* ſcriptum eſſe, Iere- s vates ait. Neque ſanè pœnam ipſi n deprecati ſunt, cum illud dice- , *ſanguis ejus ſuper nos ſit, & ſuper* *noſtros*. Admodum notabile eſt il- , quod Romanis prodidit Divus lus in ea epiſtola, quæ ſcripta ad il- ſt. Ibi [1] ſic infit: *nolo vos ignorare* *myſterium, obdurationem, qua eſt ex* *e, eveniſſe Iſraëli tantiſper, dum ple-* *do gentium introierit*. Profectò ade- empus, cum Iudæi in rectam ſemi- reducentur, qui nunc errant mi- ignorantiâ viæ. Nondum om- m dierum ſoles occiderunt. Fulge- illis quoque iterum ſua lux. Ceci- e eos, non excidiſſe, certum eſt. Pu- avit de eadem re etiam Ezechiel dam oracula, quæ extant in cap. XVI. Ait enim futurum vates, uti litus cor novum illis detur, rectio- que ſenſus in eorum pectore habi- t. Tunc tolletur velamen illud, od vultui ſuo Moſes impoſuerat. nvertent enim ſe ad Deum, qui vi- re eos in tenebris & ſummarum re- m inſcitia ſivit, uti tandem aliquan-

H do

[1] In epiſt. ad Roman. cap. 11. v. 25.

do occaſione uteretur notæ clem
tiæ. Atque in hunc quidem mo
nos commodè interpretamur
Pauli verba, [1] ἡνίκα δ᾽ ἂν ἐπιστρ
Ἰσραὴλ πρὸς κύριον, περιαιρε
τὸ κάλυμμα [2]. qui locus multis
ſcuriſſimus viſus eſt, & quorun
exercuit induſtriam. Res hæc, de
loquimur, magna eſt, & planè
modi, uti meritò non poſſimus in
ſterum Iudæos, velut victimas pu
odii, penitus averſari, cum adhuc
tantarum rerum ſuperſit ſpes. Et p
fectò D. Paulus veneratur eos, & l
dibus magnifice effert etiam ſic er
tes. Ait enim, *Quorum eſt adopti
gloria, & fœdera, & legis conſtituti
cultus divinus, & promiſsiones: quo
ſunt patres, & ex quibus Chriſtus eſt,
ad carnem attinet*. Quæ poterat eſſe
jor nobilitas? Tot patriarchas, va
que, & reges in avis proaviſque nu
rant, denique tot excelſos & div
virtute viros, quorum ſunt nom
cœlo conſecrata. Sunt quidem, fat
hodie vernili atque illiberali inge

C

[1] Locus extat in 2. epiſt. ad Cor. cap
verſ. 16. [2] Id eſt, *cum autem ad do
num ſe verterit Iſraël, auferetur
lamen*.

cti Iudæi; neque, ſi vitam eorum
ſtudia intueâre, quicquam ma-
pere reperias, quod ſit magnis at-
erectis animis dignum: ſed nos
rei cauſam non miramur. habent
n hæc quoque quendam velut or-
n: ut, quemadmodum temporum
s, ita & morum vertantur. Profe-
, qui dies illis candidam libertatis
em abſtulit, imperiumque de eo-
n excuſſit manibus, idem ille inge-
os quoque ſpiritus eorum perdo-
it, nihil ut amplius habeant nunc
idi vigoris. Apud Homer. optimus
næus regi ſuo Vlyſſi illud diviné ait,

ἥμισυ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα
Ζεὺς
ἀνέρος, εὖτ' ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦ-
μαρ ἑλῆσι.

emadmodum arculæ, in quibus
ni faſciis conſtricti à mangonibus
ntur, corpuſculorum incrementa
n prohibent modò, ſed minuunt
oque, atque contrahunt: ita quæli-
t ſervitus compedes quaſdam etiam
ſis animis injicit, & generoſam ſuf-
cat indolem. Quid poſſunt ſublime
irare, qui per tot annos, per totum
bem tantis fatigati contumeliis
nt? quos pueri jam olim laciniâ, viri
rbâ traxêre? denique in quos om-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nium Cæſarum detumuit furor
berius juventutem eorum per ſpe
ſacramenti, in provincias grav
cœli diſtribuit. Erat inſigniter peſt
Sardinia. In hanc miſſa quatuor m
ſunt, uti malè interirent. Haud m
pauciores Titus beſtiis objecit, cum
ryti, atque Cæſareæ ſpectacula ed
Ipſe Trajanus, qui omnium fuit pri
pum leniſſimus, decrevit ne legé l
rent. quod ab aliis quoque impera
bus crebro factum poſtea eſt. Ea
maxima afflictio, & à Rabbi Zacut
ter שמדות *perſecutiones* numeratur,
air, גזרו שמד שלא יקראו בתורי' *decreve*
perſecutionem, ne Iudæi legem lectita
Sed hæc à paganis facta ſunt. Nos,
arctiore vinculo cum illis ſociam
amemus inter nos, & hoc habea
commune, quod juſſa audimus e
dem numinis. Divus quidem Pa
pro illis caput ſuum devovere cu
adeò impenſe amat gentem. Etian
lud ait, *ſi primitiæ ſunt ſancta, ſa*
etiam eſt maſſa: &, ſi radix ſancta
etiam ſunt rami. Non ego nunc an
tioſe eorum laudes celebrabo. qui
à nulla re magis, quàm ab ineptiis,
horremus. Sed tamen ad hæc t
tempora quod attinet, ſanè, ſi benè
tionem putamus, haud exiguum
qu

d illi genti noſtra debet religio.
nam ſunt enim illi, qui nobis Bi-
volumina ſarta tecta ſervavêre,
Iudæi? Quot menda ſcriptionis in
um codicem inrepſiſſent, ſi illius
odia ſolis Lactantiis, Auguſtinis,
goriis, Chryſoſtomis, viris ſanctiſ-
s, ſed imperitis Hebraiſmi, man-
fuiſſet? Inter Græcos omnes La-
ſque, qui veterem Eccleſiam rexê-
unus Origenes cum Hieronymo
raicè ſcivit. & ferme nimium dixi.
eri nec elementa quidem didice-
t. Quare, ſi quid collapſum incu-
ibrariorum eſſet, non tali auxilio,
defenſoribus iſtis tempora tunc
bant. At Iudæis unum ſtudium,
que omnibus cura fuit, libros Mo-
vatumque, & ea quæ Hagiographa
ellantur, à temporum injuriis vin-
are. Hæc laus eorum propria eſt.
lla alia gens in illius gloriæ ſocieta-
n ſe offert. In libro Iuchaſin, quem
pſit Rabbi Abraham Salmanticen-
admodum illuſtris eſt locus, ex quo
cimus, omnia Biblica exemplaria
ſſe emendata ad quendam veneran-
antiquitatis codicem, quem ſua
nu olim conſcripſerat Rabbi Hillel,
nimus Iudæorum præſul, qui Baby-
ne in Syriam venerat ſexaginta an-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nis antequam Deus dominuſque
ſter Chriſtus naſceretur. Verba ejt
gniſſima ſunt , quæ hîc reciten
ת ליאון הוציאו ספר הארבעה ועשרי'
נקרא הביבליא שכתב אותם ר' הלל
ם היו מגיהים כל הספרים ואני ראיתי
מהם שנמכרו באפריקא ובזמני היה
ואות שנה שנכתבו והקמחי אמר בחלק
וק בפסוק למען תזכרו שהחומש היה
בטולטולא *In regno Leon eruerunt lib*
Arba Veeſrim, qui vocatur Biblia,q
exaravit Rabbi Hillel. atque ex ejus
emendarunt omnia exemplaria. cæte
ego vidi partem ejus, quæ venalis er
Africa,eratque tunc meo ævo ante D C
annos ſcriptus. Ait Kimchi in ſua Gr
matica in Paſuk למען תזכרו, *quod*
tateuchum fuit in urbe Toleta. Erat ig
illa tempeſtate penes Iudæos a
trium & vis ac norma emendandi
blicum contextum. Profectò , qu
facile illis fuiſſet, interpolare ea lo
quæ redarguere eorum deliria vi
bantur, cum vix tria verba Hebra
intelligerent Chriſtiani ? ſed obſta
pietas, vetabatque moveri, quæ ſa
eſſent. Et tamen fuêre, qui exiſtin
rent, malâ fide eos deſcripſiſſe mul
quibus hominibus luculenter reſpo
dit Origenes in octavo volumine e
planationum Eſaiæ. Equidem ego, qu
ties Maſoritarum indefeſſam dilige

tia

n conſidero,pene obſtupeſco. Om-
s enim Hebræi codicis parteis accu-
è recognitas & collatas , notis qui-
dam impreſſis obſignaverunt. Id
um eſt poſt templi ſecundi exci-
m anno plus minus quadringente-
o triceſimo & ſexto. Obſervatum
illis eſt , non modò quot commata
verba, ſed etiam quot literas conti-
rent libri ſinguli. Quare , quod po-
a , cum ſumma barbaries orbi incu-
iſſet , nullus apex de præſtantiſſimo
ſcripto perierit , illorum benefi-
m eſt. Non ſine cauſa illud à Rab-
nis eſt dictum, המסרה סיג לתורה, *Ma-*
ra eſt velut paries & ſepimentum legis.
pud Rabbi Zacuth,quem jam modò
ſtem laudavi , ſunt ineptiæ Iudaicæ,
ibus (ſi Deo placet) colligitur , ac-
ntus atque puncta tempore Ezræ ex-
tiſſe. Quod ideo retuli , uti hoc quo-
ue adjicerent ad reliqua ſua nugaciſ-
ma argumenta ii homines, qui hodie
egant eſſe hoc Maſoritarum inven-
um. Sed moneamus illud quoque , in
juſdem Rabbini libro , eâdem proba-
ione ad Ezræ ſeculum referri Targum
Onkelos. quod etſi futile eſt , & facile
oſtendit , quanti ſit prior conjectura,
reperiet tamen defenſores ſuos, vel ob
hanc ſaltem cauſam , ne alterum illud

 cadat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

cadat. Agit jam pridem multos t
pervicax ſtudium, uti, dum ad ſent
tiæ ſuæ præſidium arripiant aliqu
quo modo aut quid arripiant, ſua i
tereſſe haud putent. Nos, quod ſac
ſcripturæ lectio in incerto non ſit,
mutari jam haud amplius poſſit, i
Iudæis acceptum ferimus, qui ſerò
poſt templi ſecundi excidium vixê
Etenim, cum jam rebus magnis op
lentiſque excidiſſent, cura illis eſſe c
pit, uti in ſumma calamitate hanc ſ
tem ex naufragio reſervarent tabula
cujus eſſet pretium inæſtimabile. A
que hoc profecto unum in illis am
mus. Cætera miſerationem merentu
Apices enim, literaſque, & libros ve
ſant, ſed verſant tantúm. Sacros vero
que ſenſus nec inſpiciunt, nec quæ
runt. Itaque quadrat hoc in illos, quo
ipſi vernacula lingua ſua ajunt, ...ש
העקר טפל והטפל עקר *Quod fundamen*
tum rei eſt, acceſſionem faciunt: quod ac
ceſſio eſt, fundamentum. Atque hoc eſ
peſſimum. infantiam ipſi ſuam inſci
tiamque non ſentiunt. Etenim, cum
infelicitas eorum omnis poſita in di-
vinæ legis ignoratione ſit, illi amiſſas
patrias ſedes, ereptumque regnum, &
alia hujuſmodi cauſantur, quorum ne-
que poſſeſſio quenquam beatum, &

vere

miſerum neminem jactura facit.
paſten, uxoris fatuam, Seneca me-
at, quæ ſubitò deſiit videre. *neſcie-*
ſſe ſe cæcam, & ſubinde pædagogum
rogabat, uti migraret. ajebat do-
ſuam tenebroſam eſſe. Idem illis
que accidit. Circumferunt ipſi in
ore mali ſui cauſam. Quod ſi quis
inis favor illos Cananææ redde-
cœlum utique, non animum, mu-
nt. Comitatur eos, quocunque ſe
erint, ſua nox, neque prius deme-
quàm vecordiæ ſuæ, obſtinatio-
ne, dederint graveis pœnas.

PETRI CVNÆI
De Republica
HEBRÆORUM
LIBER SECVNDUS.

CAPVT I.

Familia Pontificalis. De Alcimo r
exiſtimatum. Pontificis conſtituti
nes quos. Chalcidenſium regi quid
neficii à Claudio datum. Pontificis
nia. Quando nobile officium ſuum i
tifex obierit. Quem habitum
geſſerit. Flavii Ioſephi error, ex pr
rantia natus, qui omnes hactenus d
pit. Ejus confutatio. Maimonidæ r
ſententia.

PRoximus regiæ digni
honos in ſummis ſacer
tibus fulſit: eſtque Ra
norum vetus verbum,
bus rebus Iſraëlem, t
quam coronis, fuiſſe decoratum, r
gno, pontificatu, atque lege. Nos, q
niam de regibus ea, quæ in mentem
cidebant, diximus, cætera eodem
cto, hoc eſt, incurioſe, & ſine delo
exequemur. Cum ſacerdotales fam

C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

n à Moſe duodecim, mox autem à vide eſſent viginti & quatuor con- ıtæ, una modò pontificalis fuit, cu- erat præ cæteris excellens nobili- Apud Flavium Onias, Oniæ tertii s, pontificali genere juvenis, per gnationem in Ægyptum aufugit, emplum illîc conderet, propterea d pontificatum libidine Antiochi nsferri ad Alcimum videbat, homi- n ſacerdotali quidem familiâ or- n, ſed non ex ſucceſſione pontifica- Hallucinatur enim eruditiſſimus onius, qui [r] eum ex poſteris Levi, non Eleazari, aut Ithamari, fuiſſe didit. Eſtque is error manifeſtus ex vii verbis, quæ de hoc Alcimo ex- t in Antiquitatum libro viceſimo, apite octavo. Poſt Alcimum etiam as Maccabæus pontificatum, ex- neus alienuſque, nullo ſucceſſionis accepit, etſi ſanè de gente ſacer- um fuit. ut jam conſtet, ad hanc nationem non omnes Aronis ne- es, ſed duntaxat paucos quoſdam venire per legitimos tramites po- ſſe. Pontifex is fuit, qui omnibus efectus erat ſacerdotibus. eamque nitatem illi univerſus conſeſſus ſep- tua-

[r] *In lib. 5. cap. 2.*

tuaginta ſenum conferebat, in q
rum judicio atque poteſtate tot
hoc, quantumcunque erat, poſit
fuit. Ita enim traditum rectiſſim
Maimonide eſt, in Halacha Cele H
mikdaſch, in capite quarto. Sed He
des, cum pauca ex honeſto & bo
pleraque autem contra leges & m
majorum gereret, creare pontifi
amovereque, uti erat libitum, inſtit
Ac tandem electio ſummi ſacerd
conceſſa Agrippæ Herodi Chalcid
ſium regi à Claudio eſt. idque jus
tentum ſucceſſoribus ejus fuit, uſ
ad extrema belli Iudaici. Ac ſacer
tum quidem cæterorum diviſa f
ctio erat, nemo ut adolere aris ho
res, vel victimas cædere, niſi factâ
titione, poſſet. Soli autem pont
omnia ſacra, & omni tempore, ob
jus faſque fuit [1]. Non enim in o
nem cogebatur, neque vices ſtation
ve obſervabat. Munus pontificis
bile atque primarium fuit, templi a
ta intrare, quæ Sancta Sanctorum H
bræi appellitant. idque ſemel in an
non amplius, fiebat, ſolenni expiat
num die, atque eâ horâ tantùm, q
dic

[1] *R. Maimon. in cap. 5. Hal. Cele Ha mikdaſch.*

ata piaculari ſacro erat. Sed de eâ mox plura dicendi locus erit. Quali bitu pontifex fuerit, cum venerabi- llud loci ſecretum celeberrimo die iret, hactenus diſceptatum à nemi- eſt. Magnâ enim ſecuritate credide- at omnes, indutum eum illo tem- re fuiſſe duobus amiculis *illis*, quo- m unum fuit Humerale & Ephod pellatum, alterum verò dicebatur ſchen ſive Rationale, propterea od cordis rationiſque ſedem, hoc , ipſum pectus, cingeret. Non nos c de artificioſiſſimo opere utriuſque ſtimenti diſſeremus. Ex auro enim, purpura, coccoque, atque gemmis nfectum fuiſſe, certum eſt, plane in m modum, uti edicitur in Exodi ca- e viceſimo & octavo. Sed illud jam imus, nunquam iis amiculis uſum ſſe pontificem in templi adytis. uare convellenda nobis opinio eſt, æ jam pridem ſummis nixa autori- s, nunc & omnium eſt, & quotidie eſcit. Atque utinam ſaltem à Ioſepho bis recedendum non eſſet, quem rum genere ortum ſacerdotali, ſum- iſque honoribus in urbe Hieroſoly- a perfunctum, ea tranſmiſiſſe ad emoriam poſterorum ſcimus, quæ derat oculis ſuis, & comperta habe-

bat.

bat. Sed quis tam conſummatæ
gentiæ eſt, cui non ſomnus inter
in longâ commentatione obrep
aut quid non poteſt feſtinatio & i
gitantia , quæ in rebus etiam o
improvida eſt & cæca ? Igitur non
ſumus illud ferre, quod in capite
mo & quinto libri quinti *ἁλώσεω*
de veſte Ephod, deq; amiculo Coſc
ταύτην τὴν ἐσθῆτα οὐκ ὁ ἀρχιερε
ἄλλον χρόνον, λιτοτέραν δ' ἀνελ
βανεν, ὁπότε δ' εἰσίοι εἰς τὸ ἄδ
εἰσῄει δ' ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνο
ᾗ νηςεύειν ἔθος ἡμέρᾳ πάντα
θεῷ. Hunc veſtitum pontifex non quo
alio tempore habebat, (viliorem q
ſumpſit) ſed tunc , cum intrabat in
tum. intrabat autem ſemel duntaxat
tannis , illo die , cum mos patrius o
jejunio colere Deum juſſit. Contra
nemo hiſcere auſus eſt. tanto conſ
accepta ab omnibus ſunt. Sed e
vero meminiſſe debebat ſcriptor o
ximus, id quod in vetuſtiſſimis Iud
rum ſcitis eſt, fuiſſe veſtimenta
tuor peculiaria , eaque alba , & ex
tantùm contexta , quibus ſolis
pontifex eſt , cum piaculare ſacru
adytis, ſemel in anno , faceret. Ex
accidit ut proprio nomine לבן
veſtes laban, id eſt, *albæ*, à Iudæis c
ren

tur. de quibus ita infit Maimoni- in capite octavo, in Halacha Cele mmikdaſch, ex tractatu Talmu- o, qui Maſſachta Ioma vocatur,
בגדי לבן הם ארבעה כלים ששמש כהן
גדול ביום הכפורים וארבתן לבנים ומן הפ
לבדו הן : כתנת ומכנסים ואבנט ומצנפ
tes laban fuere indumenta quatuor, bus indutus pontifex ſacra faciebat, jejunii. Erant autem ea albi coloris, ue ex lino tantum: nimirum tunica, chæ, cingulum, & infula. Dies jeju- , eſt dies decimus menſis Tiſri, cum Sancta Sanctorum pontifex ibat. c primi Talmudiſtæ odorati ſunt, bus nos ſine periculo hic fidem ha- nus. atque adeo miramur, qua oſ- antia neque Flavius Ioſephus, ne- quiſquam alius animum adverte- ad luculenta verba, quæ in Levitici ite decimo & ſexto extant; ex qui- s hoc, quod diximus, evincitur. Non re erit locum eum deſcripſiſſe. Ita m ibi præcipit Moſi Deus de jejunii expiationum die: *Dic Aharoni, tri tuo, ne quovis tempore ingredia- in ſanctuarium intra velum, ut non riatur. Cum his autem rebus ingredia- in ſanctuarium, cum juvenco ſub- mo, qui ſit pro peccato, & cum ariete, i ſit in holocauſtum. Tunicam lineam*

ſanctam

ſanctam induito; & bracha linea
ſuper carnem ejus; & baltheo lineo
gitor; & infula linea tegitor. Eæ
ſacræ ſunt. Mox in extremo capit
dit, *Expiationem ſacerdos faciet,*
duet veſtes lineas, veſtes ſacras. De
ris amiculis, quæ extra templi
pontifex geſſit, non jam difficile e
cere. Ea Talmudici בגדי זהב *veſti-*
ta aurea vocant, non hercle quò
textum omnibus aurum eſſet
quòd ornatiora eſſent. Fuêre a
hujus generis indumenta octo, è
bus quatuor quidem erant com
nia pontifici cũ cæteris ſacerdot
כתנת ומכנסים ואבנט ומגבעות, *t*
talaris, bracha, baltheus, & in
quatuor autem propria pontifi
rant, מעיל ואפוד וחושן וציץ *pa*
hyacinthinum cum tintinnabuli
malis Punicis; item *amiculum h*
rale ſive Ephod; tum *Pectorale*
Coſchen; & poſtremo *lamina* a
quæ infulæ apponebatur. Neque
dicat aliquis, ex octo iſtis indume
priora quatuor videri eadem eſſe
illis, quorum uſum antè diximus
peculiarem in Sancto Sancto
Nam & ex pretioſiore lino erant,
pontifex extra adytum gerebat
baltheus fuit opere Phrygiano.

nifeſtè cernet, qui contulerit quæ
untur in Exodi capite viceſimo
avo, & quæ extant in Levitici ca-
e decimo ſexto. Nam etſi linea
t, quæ deſcribuntur utrobique, ta-
n בד vulgare *linum* eſt, cum שש *byſ-*
exquiſitiſſimi generis ſit. Sed nec
d repugnat opinioni noſtræ, quod
Exodi capite viceſimo octavo, ver-
xxix. & xxxv. jubetur Aharon
m veſte Ephod, & amiculo Coſchen,
cum tunica hyacinthina ingredi in
ctuarium. Sane enim pro vero con-
t, ſanctuarii partes inſigniores duas
ſſe, quarum fuit una exterior, quæ
nctum ubique dicitur, altera vero
erior erat, quæ Sanctum Sancto-
m in ſacro codice, non ſemper qui-
m, ſed plerumque tamen, appella-
. Hæc neſcire, ſummæ imperitiæ
et. Porro de veſtibus *laban*, ſeu al-
, quod diximus pontificem eas ge-
e, niſi in adyto, non potuiſſe, uſque
o verum eſt, ut illo ipſo die decimo
nſis Tiſri, cum ex more adytum
grediebatur, ad ea tamen ſacra per-
nda, quæ etiam extra adytum
c fiebant, induere בגדי זהב *veſtes au-*
s neceſſe habuerit. Atque hoc recte
ditum in Talmud eſt, in Maſſechta
na, in capite tertio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

CAPVT II.

Pontificis ſacra veſtis modo à Roma- modo à Iudæis aſſervata. De Pontiſ galero. De ſacerdotum pileis. Lapi Vrim & Tummim, in quibus vis o culi fuit. Quando ii amiſſi ſint. (alii facti, & adhibiti poſtea ſint, c eorum nulla vis amplius eſſet. Q fuerit modus conſulendi oraculũ Vr & Tummim. Quibus de rebus reſp derit Pontifex.

QVam pulchro & admirando o re fuerint indumenta, quibus ornatus pontifex extra adytum er ex illo manifeſtum eſt, quod Flav refert τὴν ἱερὴν ἐσθῆτα *ſacram pon ficis veſtem* magna cura ſervatam turri fortiſſima fuiſſe, quam in pa templi Septentrionali olim ab Haſm næis conditam, Herodes tandem A toniam de Marci Antonii nomine pellaverat. Vtique pergloriosum f illam veſtem cuſtodire. Quare e honorem identidem Romani ſibi v dicaverunt: ac rurſus Iudæis eum, beneficii loco conceſſere. Diximus octo tegminibus, quæ aurea Talmu ci vocant, quatuor fuiſſe, quæ co munia Pontifici cum reliquis ſacer tibus erant. Inter illa galerus, ſeu in

la fu

uit. Pontificibus enim, ſacerdoti-
que nudo capite ſacra curare fas
erat. quemadmodum nec flami-
us Romanorum id licuit. Pontifi-
galerum non penitus ſimilem fuiſſe
rdotum pileis, Iudæi tradunt. Mai-
nides faſcias quaſdam ait Pontifi-
capiti ita circumdatas fuiſſe, quem-
modum membrum contritum aut
tum obvolvitur; ſacerdotum au-
pileos velut galeas fuiſſe. unde &
מגבע eos dici, quod inſtar collium
urgerent. Ab hoc diſſentit Rabbi
aham Ben David, cujus השגות *ani-*
dverſiones extant in Maimoniden.
enim ille, pileos quidem ſacerdota-
quaſi galeas fuiſſe, at pontificum
las longè altiores fuiſſe, faſciis in
em ſic circumactis, ut ſunt hodie
bum tiaræ. Hoc idem ait accuratiſ-
us author Rabbi Ioſeph, cujus
mmentationes, quæ כסף משנה *coro-*
Miſnæ inſcribuntur, inæſtimabiles
t. Lapides Vrim & Tummim, qui
timento pontificis indebantur, abſ-
nditos à Ioſia in templo priore fuiſ-
neque poſtea repertos in templo ſe-
ndo eſſe, dictum à nobis ſupra eſt.
ti tamen alii lapides, & inditi in
iculum Choſchen ſunt, non quod
n eorum ope amplius oracula pon-

I 2 tifex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

tifex ederet, ſed ut conſummatus ea
rum rerum numerus eſſet, quas max
mus Moſes ad pontificem rite ornan
dum præſcripſerat. Nam ſi quid v
minimum forte deerat, utique pont
fex מחוסר בגדים *defectus veſtibus* diceba
tur, & ſacris operari non magis pote
rat, quam ſi de prophana plebe unu
eſſet, quem talia conantem lex divin
capitis damnat [1]. Sed quid illud eſt
eur nec conſuleretur in templo ſecun
do pontifex, nec reſponſa redderet
Diſputarunt de ea re Iudæorum con
datiſſimi, & viſum illis eſt, id adeo e
hac cauſa eſſe, quod ſpiritus ſanctu
numiniſque præſentior vis illinc ab
ceſſiſſet. mentem autem humanam
fati & futuræ ſortis neſciam eſſe, ni
inſtinctus divinus afflatuſque acceſſe
rit. Quo nihil exiſtimari rectius poteſt
Refert hæc omnia Maimonides in Ha
lacha Cele Hammikdaſch, capite de
cimo: ubi morem etiam ediſſerit, qu
oraculum illud conſulebatur antea
Stabat enim pontifex, & vultum com
ponebat arcam verſus. erat autem
tergo, qui reſponſum petebat. is, cum
ſciſci

[1] *Rabbi Maimon. in Hal. Beth Habbe-chira, cap. 4. & in Hal. Cele Hammik-daſch, cap. 10.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

citatus de ſucceſſu rei eſſet, quam ad animum ſuum propoſuerat, ibi ntifex ſtatim, ſpiritu cœleſti conci-, amiculum Coſchen inſpexit, at-: ex literis mirâ vi illic protuberanus, quid futurum eſſet, didicit, renditque. Ea conſulendi ratio non vatis, aut de plebe hominibus, ſed ibus duntaxat, ſummiſque judici-, aut iis, qui publicè miſſi à populeſſent, uſurpata fuit. Quoties enim magna agebatur, itum illuc eſt. Pritorum negotia votis precibuſque icta ſunt, ne oraculi ſanctitas eviceret.

Capvt III.

ſtimenti laceratio quatenus Pontifici permiſſa. Item quatenus ſacerdotibus. De Caipha. Lex conjugii alia pontifici, alia ſacerdotibus poſita. Matrimonium virginis, viduæ, vitiatæ, & per divortium dimiſſæ. Polygamia. Habitatio Pontificis. De Auguſto Cæſare.

NVnc referamus alia quædam ſummi Pontificis jura. Inter quæ illud , quod ei veſtem lacerare in animi lore fas haud fuit. Quod præceum tamen Talmudici ad lacerations modum reſtringunt, ut Pontifici rumpere veſtem quidem, ſed infra

tantùm circum pedes licuerit; ſup
verò,& ad ſinum pectoris, vetitum
at cæteris ſacerdotibus jus eſſe la
randi à ſummâ parte deorſum aju
Ita diffinitum in fine ejus tractatus e
quem Maſſechta Horaioth appella
Quæ ſi vera ſunt, nullo neceſſario a
gumento colligitur, id quod interp
tes volunt, Caipham contra lege
feciſſe, cum ad Meſſiæ auguſtam v
cem ipſe togam ſibi per impatientia
diſcinderet, uti proditum à Divo Ma
thæo eſt in capite viceſimo & ſext
Hæc ultrà exquirere, noſtrum non e
Cum enim diligentiſſimè in his op
ram poſuerimus, reſtabit, ut nobiſm
iraſcamur, qui pedibus fimum ſca
pturimus, unde nullum granum eru
tur. In Levitici capite viceſimo & pr
mo edicitur pontifici maximo, uti vi
ginem duntaxat in matrimonium pe
tat. Quod profectò non ſine myſteri
eſt. Non enim ſacerdotibus poſita ea
dem lex fuit. quippe viduam illi uxo
rem rite duxerunt, dum modò ab ii
abſtinerent, quæ corpore quæſtum fa
ciebant, aut per divortium expulſæ
marito erant, quibuſve oblatum vi
tium fuit. In Talmud, in Maſſechta Io
ma, in capite primo, traditur, nefa
Pontifici fuiſſe uxores duas ſimul i
matri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

atrimonio habere. quod ſi haberet,
ique cum altera faciundum illi di-
rtium fuiſſe ante diem decimum
enſis Tiſri. ni id feciſſet, obire eum
iculare ſacrum ſolenni illo die in
mpli adytis nequiviſſe. Enimvero
c ſingulare fuit. Nam cæteris hercle
dæis plures uxores ducere per legem
uit. idque infra oſtendemus, cum res
a feret. In Maſſechta Middoth ſcri-
um extat, ædiculam fuiſſe Pontifici
templo extructam, in qua ille inter-
u manſitavit ferme, eamque לשכת
כהן גד *conclave Pontificis* eſſe dictam.
e domo vero, quæ extra ſanctuarium
i erat, ita Maimonides tradit, debuiſ-
eam Ieroſolymæ, atque in ipſa urbe,
on alibi, eſſe. At Romanorum legi-
s cautum fuit, uti Pontifex maxi-
us in domo publica habitaret. Qua-
Octavius hercle, M. Lepido mor-
o, cum tanti nominis honorem ade-
us eſſet, & domum publicam acci-
re à ſenatu per modeſtiam recuſa-
t, ſuarum ædium partem ipſe publi-
m eſſe juſſit, quo ſatis factum legi
et.

CAPVT IV.

*ntra Divum Auguſtinum, atque con-
tra Carolum Sigonium diſceptatur de*

Pontificis ingreſſu in Sancta Sanc
rum. Locus in epiſtola ad Hebræos m
lè à Sigonio intellectus. Altare ſu
tuum non fuiſſe in Sancto Sanctoru
contrà quàm Divus Auguſtinus ſenſ

LIbet poſtliminio ad id redire, quo
intermiſſum à nobis eſt. Diximu
enim Pontificem in templi adyta in
troiiſſe ſolenni expiationum feſt
quod die decimo menſis Tiſri celebra
tum quotannis eſt. Ita Iudæi omne
& qui Græcorum Latinorumque eru
ditiſſimi ſunt, magno conſenſu trad
dere. Neque nos profecto aliter ſtatu
mus. Non enim alio tempore, nequ
aliam ob cauſam viſere ei ſecretiſſi
mum locum fas fuit. Et tamen in ill
ipſa erudita antiquitate unus extiti
Auguſtinus, ſumma ſanctitate atqu
eruditione vir, cui ita viſum eſt, pon
tificem quotidie Sancta Sanctorum
ingreſſum eſſe, uti thura adoleret. quod
autem ſemel duntaxat introiviſſe di-
catur, id ad anniverſariam expiatio-
nem retulit, quæ ſanguine purificatio-
nis fiebat. Huic ſententiæ Carolus Si-
gonius, cum applauderet, aliud inſu-
per præſidium addidit, exiſtimavitque,
Pontificem quotidie quidem adyta eſ-
ſe ingreſſum, ſed ſacerdotum comita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

patum; ſemel autem in anno ſo-
id eſt, ſine ſacerdotibus. Profectò
eſt committendum nobis, ut tam
um errorem non refelliſſe videa-
Ac Sigonius quidem, ut de illo
dicamus, manifeſto ſophiſmate
eludere nos voluit, aut hercle im-
enter deluſus ipſe eſt. Sine dubio
verba Apoſtoli in animo habuit,
n epiſtola ad Hebræos extant in
x. εἰς τὴν δευτέραν σκηνὴν ἅ-
τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς
οὐ χωρὶς αἵματος. *ſecundum*
naculum ſemel quotannis ſolus ponti-
greſſus eſt non ſine ſanguine. Enim-
illa verba ſententiam ejuſmodi
nt, Pontifici ſemel in anno dun-
, & quidem ſoli, adyta introire
uiſſe. Sigonius autem in aliam
tem hæc diſtorſit, ſcilicet quaſi ſe-
quidem quotannis ſolus, at quo-
cum aliis intraverit. Qua quidem
pretatione nihil excogitari futi-
poteſt. Omitto Talmudicorum
ium Rabbinorumque graviſſima
ia, quæ ſemper apud omnes cor-
s permagnum pondus habuere,
ies de patriis ritibus eorum, cere-
iiſque orta diſceptatio eſt. ex quo-
ſenſu illud eſt, quod Maimonides
Halacha Beth Habbechira, in ca-

I 5 pite

piteſeptimo. קדש הקדשים מקודש היכל שאין נכנס לשם אלא כהן גדול ביום הכפורים בשעת העבודה: *Sanc*
Sanctorum eſt ſacratius reliqua p
templi, quia nemo illud adit, niſi Po
fex, die Expiationum, ipſa ſacrificii h
Nihil nunc opus eſt à Iudæis teſti
nium eblandiri tam manifeſtæ rei.
nullum ſacri codicis locum eſſe
quo colligi probabiliter poſſit, qu
quam hominem ritè illud loci a
num adiiſſe, uno pontifice excep
At ipſe pontifex quam ſæpe adyta
traverit, ex illo diſcimus, quod in
vitici capite decimo & ſexto ſcript
eſt: *Dic Aharoni, ne quovis tempore*
grediatur in ſanctuarium, quod eſt in
velum ante operculum propitiatori
quod eſt ſuper arcam, ut non moria
Nam in nube apparebo ſuper operculum
lud. Sed cum his rebus ingrediatur A
ron in ſanctuarium, cum vitulo & ar
in holocauſtum. A cœtu autem Iſrael
rum accipiat duos hircos in peccatum,
arietem in holocauſtum. cumque obtu
rit vitulum, & oraverit pro ſe, ac do
ſua, duos hircos conſtituat coram Do
no, in oſtio tabernaculi teſtimonii, & m
tat ſuper utrumque hircum ſortes, ſort
unam Domino, alteram capro emiſſar
Ecce, ſanctuarium, quod intra velu
e

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

licit, nihil aliud eſt, quàm San-
Sanctorum, ubi & arca fuit cum
culo propitiatorio. Quæ autem
llic præcipit ſummus Deus, om-
juſmodi ſunt, quæ duntaxat deci-
ie menſis Tiſri agebantur, celebri
tionum feſto. Ex quo conſequi-
nunquam pontificem, niſi quo
ta fierent, adyta intraviſſe. Id
plane edicitur. Quare faceſſat Si-
i hariolatio. non enim eſt pro in-
tanti viri, quem alibi nos ſæpe ad-
ti ſumus. Sane enim, quod ſpera-
probum erat, bene ille atque feli-
in ſumma Hebraiſmi ignoratione
udæorum compoſuit. Sed quid
uſtino reſpondebimus, qui aram
nſi fuiſſe in adytis exiſtimat, ad
n pontifex thura adoleverit quo-
? Enimvero in Magno errore ver-
homo ſagaciſſimus eſt, neque
ile illud & peracre judicium ſuum
dhibuit. Omninò enim locus ille,
uo erat altare incenſi, ſeparatus
ab ipſis adytis fuit. Quare cum in
tici capite XVI ſanctuarium, quod
a velum eſt, appelletur ipſum ady-
, contra de incenſi & ſuffituum
licitur in Exodi capite triceſimo,
e eam ante velum illud: plane ut
edio oppanſum velum inter ady-
ta

ta aramque ſuffituum eſſet. Reci
mus verba ex capite triceſimo Ex
ne lectorem ſuſpenſum teneamus
enim ibi dicitur, *Fac aram incenſi*
gnis Schittim, atque eam auro obduc
riterque latera ejus & cornua. Pon
tem eam ante velum, quod ante ar
teſtimonii, atque ante operculum prop
torium eſt, ut adoleat ſuper illud Ah
ſuffitum aromatum unoquoque m
Profecto, niſi ſtupor aut pituita ſe
noſtros tardat, illud intelligimus, a
incenſi ante velum, at velum ip
ante arcam teſtimonii fuiſſe; ut a
incenſi ab arca teſtimonii, atque
operculo propitiatorio diſtinxerit
interjectio. Equidem fateor in quad
geſimo Exodi capite, verſu ſexto,
ci, *ut ara incenſi aurea coram arca t*
monii collocetur: ſed, quod ibi de m
dio velo expreſſum non eſt, mox p
cis interjectis additur, *aram auream*
tentorio conventus ante velum eſſe p
tam. Quare iſta ratio hercle apud
nauci non eſt.

CAPVT V.

Philonis Iudæi quædam loca excuſſa,
explicata. Lapſus Philonis. item ep
qui librum I. Maccabæorum ſcrip
Poſt reditum Iudæorum ex Babylo

lege

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

...m non planè ſervatam fuiſſe in ...oli ædificatione. Argumenta quæ ... diſſentientium rejecta. Quid Moſi ... Pontificibus conceſſum fuerit.

...his indiligenter hic ſumus, qui ...hilonis Iudæi illuſtrem locum ...um produximus, qui, cum Sigo-...ulos non fugerit, admonere il-...oterat, quàm ſit inconſulta Au-...i hæſitatio. Ait ſcriptor graviſſi-...n libro, qui περὶ θυόντων extat; ...ος προσέταξε δύο κατασκευάσ-... βωμοὺς καὶ ταῖς ὕλαις, καὶ τοῖς ...ι, καὶ ταῖς χρείαις διαφέροντας. ...ὸν ἐκ λίθων λογάδων ἀτμήτων ...δόμηται, καὶ ἐν ὑπαίθρῳ πα-...ς τοῦ νεὼ προβάσεσιν ἵδρυται, καὶ προς χρείαν τὴν τῶν ἐναίμων. ...υσοῦ μὲν κατεσκεύασται, ἵδρυται ... ἀδύτῳ εἴσω τοῦ προτέρου κατα-...ματος, ὃς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἐστὶν ...ς ὅτι μὴ τοῖς ἁγνεύουσι τῶν ἱερέων· ...θηνε πρὸς χρείαν τὴν τῶν θυμια-...ν. *Lex duas poni aras juſsit, quæ ...a, loco, atque uſu differrent. quip-... ex lapidibus ſelectis, ſed impolitis ..., extructa eſt, atque ſub dio ſita eſt, ...empli veſtibulum, e uſque uſus poſi-... victimarum immolatione eſt. altera ...urea, intra primum velum, in loco*

inacceſſo eſt, quam videre nemini m
lium licet, niſi ſacerdotibus, cum in
ſunt. facta autem eſt in uſum ſuffitu
Omnino ait, aram hanc intra prim
velum fuiſſe, quod oppanſum Sa
erat; planè ut diverſum fuiſſe ab
velum ſecundum ſignificet, quod
ctum Sanctorum à Sancto ſepara
Vtique, quemadmodum Sanctum
ctorum ſacerdotes non recepit,
Pontificem duntaxat: ita Sanctum
quo ſuffimentorum ara erat, ple
arcebat, ſacerdotes autem ſolos
cum Pontifice admiſit. Apud Di
Lucam quidem Zacharias, qui ſa
dotis, non Pontificis erat digni
præditus, ad hanc ipſam ſuffitu
aram odoramenta flammis uſtula
de plebe ita ſcriptum extat, [1] πᾶ
πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμ
ἔξω, τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος.
multitudo populi foris precabatur, te
re ſuffituum. Et mox rurſum [2], ἦν ὁ λ
προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν. καὶ ἐθαύμα
ζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτόν. *Exſpe*
bat Zachariam populus, miratuſqu
eum diutius morari. Quoniam jam
tare Philonem teſtem cœpimus, l
alia quædam ex illius commentati

[1] *Luc. c.* 1. *verſ.* 10. [2] *Ibidem v.* 2

adferre. Enimvero, qui in San-
n, quod intra primum velum eſt,
introiviſſe niſi ſolos ſacerdotes
, is alibi diſertis verbis Sanctum
torum, quod intra ſecundum ve-
eſt, non à ſacerdotibus, ſed à Pon-
e adiri, & quidem ſemel duntaxat
nno, ait. Verba ejus de hac re in li-
ſecundo περὶ μοναρχίας hæc ex-
, quæ itidem Sigonius, cum vidit,
ere propoſito ſuo non intellexit.
ὡς παντὸς λόγου κρείσσων, ὡς
ἐκ τῶν φαινομένων ἐστὶ τεκμήρασθαι·
δ' ἐντὸς ἀόρατα παντί τῳ, πλὴν
τῷ ἀρχιερεῖ. *templum omni prædica-*
e eſt pulcrius, ut quidem ex iis, quæ
rent, colligi poteſt. nam quod ad ea
inet, quæ in penetralibus ſunt, ea ne-
i viſuntur, niſi uni, hoc eſt, Pontifici
cimo. Nunquam Sigonius effugiet.
manifeſtè tenetur. Addit illud ibi-
Philo de Pontifice: καὶ τούτῳ μέν-
δι' ἔτους ἐπιτετραμμένον ἅπαξ εἰσ-
ν πάντ' ἐστὶν ὁρατά. *atque huic ta-*
omnia cernere licet, cum quotannis &
el duntaxat intrare fas ſit. Oratio
dius fidius languida & elumbis,
e corrigere aliquid velle eorum,
e dicta ſunt, videtur, cum nihil mi-
s efficit. Quid enim diverſum hic,
contrarium ſupra dictis eſt? Non
magnus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

magnus labor eſt, ſententiæ vim ſi
reddere, atque ita locum conſtitu
καὶ τούτῳ μέντοι δι' ἔτους ἐπιτετρ
μένον ἅπαξ εἰσιέναι, πάντ' οὐκ
ὁρατά. Sanè hoc longe aliud eſt. P
quam enim dixerat, pontificem ur
ſolumque adyta templi videre, r
revocans ipſe ſe, *Atqui huic ipſi, inq*
cum quotannis duntaxat ſemel intrar
ſit, non tamen omnia cernere licet. Del
ejus rei ratio ſequitur, quæ ſane n
bilis eſt; πυρεῖον μὲν γὰρ ἀνθρα
πλῆρες καὶ θυμιάματος εἰσκομι
πολλῆς δὲ ἀναδιδομένης, ὡς εἰ
ἀτμίδος, κατέχεται τὰ ἐν κύ
πάντα· καὶ ἡ ὄψις ἐπισκιάζεται, καὶ ἀ
κοπὴν ἴσχει, πρόσω χωρεῖν ἀδυνατοῦ
Etenim thuribulum ignitis carbonibu
odoramentis plenum illuc infert. om
autem circumcirca tenentur multo fu
qui, ut conſentaneum eſt, excitatur.
vero & viſus quoque obtenebratur, i
beturque, neque longius ſeſe ferre q
Hoc igitur illud eſt, quare Ponti
ipſius oculis non omnia luſtrari p
ait, quæ in adytis ſunt. Atque hacte
luculenter iſta Philo, atque etiam d
ne. Quanquam illud non ſine err
dixit, quod antea ex libro ejus
θυόντων recitavimus, aram altera
quæ prope veſtibulum templi ſub

pol

ta ſanguinem victimaſque accepit,
truĉtam *lapidibus integris*, *impoli-*
e fuiſſe, *ex legis edicto.* Contra
u, lignea ut ſit, atque ære obduca-
numinis placitum eſt in Exodi ca-
xxvii. quod & Moſes exequitur
in capite xxxviii. & diu poſt ma-
is rex Salomo, cum templum
leret, non neglexit, ut eſt in libro
hronicorum, capite iv. & in li-
i Regum, cap. viii, verſ. lxiv.
d vero de ara ex ceſpite aut ſaxis
nda edicitur in Exodi capite xx,
ea tempora pertinet, cum popu-
icer, per vaſta terrarum ſpatia &
li ſolo circumerrans, ſedem reli-
ibus ſtabilem, & domicilium cer-
non haberet. Scio ego, qua tem-
te templum ſecundum ſtetit,
n hanc quoque ex lapidibus fuiſſe.
uam multa id genus alia enume-
poſſum, in quibus ſervata tunc
rum legum præſcriptio non eſt?
atroci & formidoloſo reipublicæ
pore, cum incerta ſæpe omnia me-
oſtium, & diſſenſionibus civicis
t, in ædificanda æde ſecuti dunta-
egem aliquatenus ſunt homines
iſſimi. Nam quod in primo libro
cabæorum, in cap. iv. dicitur, *Ac-*
lapidibus integris ſecundum legem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ædificatum eſſe altare novum ad form
ejus, quod fuerat prius : oppidò leve
Nos enim eum authorem, quiſ
fuit, non magis veremur erroris re
facere, quam Philonem Iudæum. V
que verbis illis deceptus eſt, qua
Exodi capite XX extare diximus.
in hæc divertere, nihil neceſſe erat
ara ſuffituum agere deſinemus, ſi
dixerimus, in quo maximum mom
tum eſt. Iubet in Exodi capite XXX
mortalis Deus cornua hujus aræ
mel quotannis vituli ſanguine rig
illo die, qui conſtitutus jejuniis &
piationi erat. Sed eum ſanguin
prius in Sancta Sanctorum inferri
mox exire illinc Pontificem, & c
ſpergere aræ cornua neceſſe fuit.
enim ſancitum in Levitici decim
ſexto capite eſt. Quare jam rem co
cimus, nihil ut opus argumentis a
plius ſit. Etenim profecto, ſi exir
adytis Pontifex ad riganda aræ c
nua debuit, aram eam in adytis n
fuiſſe certum eſt. Hæc contra Div
Auguſtinum, &, qui aſſenſit illi,
rolum Sigonium, excutienda eran
illud omnibus perſuaſum eſſet, qu
Hebræi veteres, Græcorumque &
tinorum cordatiſſimi prodidere, P
tificem ſemel duntaxat quotannis
cret

tum ſanctiſſimi loci adiiſſe. Ajunt
dem Talmudici, id quod ſupra re-
imus, Pontificem, cum oraculum
zemmis Vrim & Tummim peteret,
ie ad arcam obverſa ſtetiſſe. ſed id
i in qualibet templi parte potuit:
jam forte credat quiſpiam, toties
n adyta intraviſſe. Atque hic eſt ille
nſulendi oraculi modus, de quo ſcri-
m eſt in libro Iudicum, cap. I, &
ite xx. tum & in priore Samuelis
mmentario, in cap. x. De Moſe ali-
habendum eſt. quippe is ad arcam
imonii, prope ipſos Cherubinos, &
operculum propitiatorium, verba
ceſque commutavit cum numine.
od ex cap. xxv. Exodi, verſ. xxII,
ue ex Numer. cap. vII, verſ. ult.
tiquam obſcurum eſt. Verum quæ
nentia eſſet, Aharoni cæteriſque
ntificibus transſcribere, quæ uni
ſi contigêre? Sanè enim eum vi-
n ex communi mortalium condi-
ne Deus exemerat, poſtquam loqui
ram, & una eſſe cum illo, atque ab
aſpici etiam dignatus eſt. Quæ om-
eſſe negata aliis, annotatum in ſa-
codice eſt. Sed jam non amplius
bum addimus. Qui enim pauca de-
re de multis conſtitueramus, pene
ſtudio omnia exhauſimus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

CAPVT VI.

Vicarius Pontificis ſub decimum d
menſis Tiſri conſtitutus. Quot gra
dignitatum inter pontificatum &
cerdotium interpoſiti fuerint. Ius
randum ſolenne quotannis Ponti
delatum ſub templo ſecundo. & ca
ejus. Hæreſis orta de ſuffitu in ad
adolendo. Hircus in deſertum miſſ
Mons Hazazel. Iudæorum ſcita q
dam ſuper ea re.

QVoniam Pontificis nobile mun
in iis eſſe rebus poſitum dixim
quæ die decimo menſis Tiſri ageba
tur, idoneum viſum eſt plura exe
quæ huc pertinent. Scribit Maimo
des in Halacha Habodat Iom Hacc
purim, in capite primo, ſolum Pon
ficem omnia ſacra obiiſſe, quæ illo
fiebant, ne illis quidem exceptis, q
propria illius feſti non erant. quare i
quoq;, quæ quotidie ſacerdotes etia
curabant, commiſſa tunc Pontif
fuiſſe. Ait præterea, quo tempore
ſtum hoc inſtabat, ſeptem continu
dies cuſtoditum eum publice mag
cura fuiſſe, ne qua res fortuita eu
contaminaret, prohiberetque ſolen
ſacro. Quæ traducta ex initio tractat
Talmudici ſunt, quem Maſſechta I
m

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

vocant. Tum & illud prodit ibi-
n maximus Rabbinus, quod relatu
num eſt, de Pontificis vicario, qui
tannis creatus ſub diem jejunii eſt:
מתקינין לו כהן גדול אחר שאם יארע
פיסול יעבוד האחר תחתיו. בין שאיר
פיסול קודם תמיד של שחר בין שאיר
פיסול אחר שהקריב קרבוכת זה ש
תחתיו אינו צריך חינוך עבר יום הכפו
הרי הראשון חוזר לעבודתו והשני
ואם מת הראשון זה שני מתמני תח
ſententiam, non verba exprime-
. *Poſitum in more fuit*, inquit, *ut
ifici conſtituerent quendam alterum
tificem. Nam ſi quid ei contigiſſet,
impuratus videretur, alter ille vice e-
em ſacram faciebat. Cæterum vicario
, qui pro illo in adyta ibat, non opus
atione fuit, ſive contaminari Pontifi-
ante juge ſacrificium matutinum,
poſt oblationes peractas contigiſſet.
im primùm autem dies expiationum
eriiſſet, prior ille redibat ad munia
vicarius autem ſe abdicabat. Quod ſi
moriebatur, alter ille in ejus locum
itutus eſt*. Non multum ab his ab-
, quod traditum à Flavio eſt in li-
decimo ſeptimo Antiquitatum, in
e viii. Is enim quendam Ioſe-
n Ellemo prognatum refert, qui
num diem functus pontificatu ſit,
ſummus ſacerdotum Matthias

immundo viſu per ſomnium ſe inc
naſſet, illa ipſa nocte, quæ expiatio
feſtum anteceſſit. Hujuſmodi v
rium Maimonides סגן appellat in H
lacha Cele Hammikdaſch, in cap
IV, aitque ſub imperio ejus cunctos ſ
cerdotes eſſe. ex quibus tamen
ſunt, quos vicario eandem oper
præſtare ait, quam Pontifici ipſe p
ſtat, eoſque קתיקולין appellat. ac ru
quendam ordinem illis inferiorem
cit, in quem ſacrificulos ſeptem adſ
bit, qui אמרכלין dicti ſunt, & claves a
cuſtodiebant, nemo eorum ut ape
illud poſſet, ni unà omnes adeſſ
Rurſum his ſubeſſe tres גזברין, id
theſaurarios, ſive ſacro ærario præ
ctos, ait. quos ſequitur ראש המשמר,
cuſtodiis templi præeſt. tum is, qui
בית אב dicitur. ac tandem proxi
ab his dignitatis locum tenere ca
ram ſacerdotum plebem ait. Hoc
mè pacto ſacerdotum gradus diſti
à Talmudicis ſunt. niſi quod iidem
ter Pontificem maximum, atque in
vicarium ejus conſtituunt quend
diverſi generis ſacerdotem, qu
משוח מלחמה hoc eſt, *prælii cauſa*
ctum appellant. Sed de hoc infrà di
mus. Nunc de expiationum feſto, q
in promptu ſunt, addamus. Ap
M

imonidem [1], legati à ſenatu miſſi
amentum quotannis ſolenni more
ontifice exigunt, pridie quàm per-
ndum piaculare ſacrum erat. Id
ò fieri ex hac cauſa conſuevit, quod
templo ſecundo caput extuliſſet
reticus quidam, à quo progata Sad-
æorum ſecta eſt. Is odoramenta,
is ſuffumigandum adytum erat,
poni ignibus primùm, ac mox in-
i in adytum voluit, quum Iudæis
manus traditum jam inde à Moſis
eſſet, accendi demũ ea in ipſis ady-
oportere. idque profectò legis ſen-
tia etiam arguit in Levitici capite
I. verſu XII. & XIII. Sed novatorem
m ea verba movebant, quæ extant
ejuſdem capitis initio: בענן אראה
על הכפ *in nube apparebo ſuper propi-
torium.* Quæ certè adeò nullum
ſidium ad ipſius cauſam adferunt,
planè id ſtabiliant, quod in verſu XII
XIII expreſſum eſſe diximus. Et ta-
n nihilominus creſcebat quotidie
n improbabilis opinio, lateque ani-
s hominum pervaſerat. Quare,
n metus ingens eſſet, ne in illum er-
em ſeſe Pontifex quoq; tranſderet,

 inſti-

[1] *In cap.* 1. *Hal. Habodat Iom Hac-cippurim.*

inſtitutum fuit , ut pridie decim
diem Tiſri ſollenniter eum legati ju
jurando obſtringerét. cujus formul
Maimonides in hæc verba concept
refert, ביעין אנו עליך במי ששכן את
ו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל דבר
שאמרנו לך: *Nos te jurare jubemus*
eum , cujus nomen in hac æde habitat
quid immutes eorum, quæ dixerimus ti
Dein cætera ſubjecêre, de quibus c
tum eſſe intererat omnium. Ad c
britatem hujus feſti maximè pertin
religioſa ſortitio illa, quâ ex duo
hircis unus deſtinatus aris fuit, al
verò in vicinum deſertum ad mo
tem quendam Hazazel dimittebat
ut illinc præceps rueret. Tradunt
dæi eum hircum magno molimine
deſertum ab alienigena quopiam
ductum, ac mox de ſummo mo
detruſum ad ima eſſe. De taberna
lis quoque ab urbe Ieroſolyma uſ
ad deſertum diſpoſitis, neſcio quid,
quuntur, in queis conſederunt, qui h
cum identidem eſcâ reficerent. Tu
& funiculum, cujus pars altera cor
bus hirci, altera deligata ad ſcopulu
fuit, atque etiam colorem funiculi ,i
id genus multa alia deſcribunt, q
profectò mecum ignorant. Quare n
hæc in medio relinquimus, propter
qu

...d rationibus conjecturiſque me-
...ibus deſtituta, vim haud capiunt
...pſa frugalitate.

Capvt. VII.

...nitiatio Pontificis duplex, & qualis. Quando altera ceſſaverit. Quando ...ontifex ab juvenci mactatione, quam ...ex præſcripſit, immunis fuerit.

...Onſecratio Pontificis duas res præ-
...cipuè habuit, veſtitum unctionem-
... Sancitum enim à numine fuit,
..., qui ſummum ſacerdotium geſtu-
... eſſet, tunicis amiculiſque ſacris per
...tem dies indueretur, atque oleo li-
...retur, quod confectum ad eam rem
...ione quadam ſingulari erat. Talem
...ntificem Talmudici מתרבה בגדים
...*tum inauguratumque amictu*, &
...מש מתרבה *auctum atque initiatum*
...*tione* dixêre. Ipſe autem actus ſo-
...nis dictus ab illis eſt ריבוי בגדים
...ומש *acceſsio majeſtatis ex amiculis &*
...*ctione*. Sed enimverò, poſtquam ſa-
...um oleum periit, quod in priore
...nplo conditum eſſe ab Ioſia in ſpe-
... quodam, & nunquam poſtea re-
...rtum ab Ezra aliiſve in poſteriore
...nplo diximus, ab illa tempeſtate
...ircle Pontificum initiatio peracta ſi-

 ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ne unctione eſt. Satis enim fuit, ſo
veſtitu eos inaugurari. Veſtiendi a
tem modus ejuſmodi fuit, qualem Ta
mudici deſcripſere in tractatu, q
Maſſechta Ioma dicitur, in capite pr
mo. Amicula octo erant, quibus Po
tifex per dies ſeptem continuos ma
quidem induebatur, veſperi aute
exuebatur; totidemque per dies fi
unctio ſolita fuit, antequam amiſſu
ſacrum oleum eſſet. In Maſſechta H
raiot, in capite ultimo, traditum eſ
nullam fuiſſe differentiam inter po
tificem, cujus conſecratio unctio
fiebat, atque inter eum, qui ſolo am
ctu initiatus erat, niſi quod is, qui u
ctus eſſet, mactare numini juvencu
lege jubebatur, ſi ita deliquiſſet, ut
nius culpa peccatum ab omnibus eſſe
Hac neceſſitate ſolutus fuit, qui ſi
unguento erat veſtibus inauguratu
cæteris autem rebus omnibus amb
pares fuêre. De juvenci mactatio
quod obſervarunt Talmudici, erutu
eſt ex Levitici capite IV. Summam v
rò eorum omnium, quæ ad initiatio
nem pertinere diximus, complexus e
illis verbis maximus Rabbinus Aegy
ptius in capite IV. in Halacha Ce
Hammikdaſch. מנין כהן גדול הוא ראש
ל הכהנים ומושחין אותו בשמן המשחה
לבישין

ומלבישין אותו בגדי כהונה גדולה ׃ ואי
שם שמן המשחה מרבין אותו בגדי
גדולה בלבר. כשם שמתרבה בשמן ה
כך מתרבה בבגדים ׃ כיצד מרבים
בבגדים. לובש שמנה בגדים ופושטן
ולובשן למחר שבעת ימים יום אח
וכשם שריבוי בגדים שבעה כך מ
בשמן שבעה יום אח Sequitur dein
paucis interjectis, אין בין כהן
משוח בשמן המשחה למרובה בגדיי
פר שמביא כהן המשוח אם שגג בא
המצוי שחייב עליהן Non libet no-
æc vertendo, tempus atque ope-
conterere, propterea quòd eo-
ſententia jam relata à nobis ab-
ſuprà eſt.

CAPUT VIII.

rdotum ſtationes, & ἐφημερίαι.
ui judicaverint de vitiis ſacerdo-
m. Damnati ſacerdotes qua con-
tione fuerint. Lignile. Antigoni in
yrcanum facinus.

/m hactenus de Pontifice maxi-
no, qui ſacerdotum princeps erat,
rimus, plane fieri in tantâ rerum
nitate nequiit, quin multa attin-
mus quoque, quæ ad ipſos ſacer-
es, atque ad munia eorum perti-
t. Quæ profectò iterare nunc pro-
tum nobis non eſt. Fuêre ſacerdo-
tes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

tes ex Levitis ſelecti, uti oblation
ſacrificia facerent. eorumque e
VIII ſtationes à Moſe conſtitutæ: e
bus quatuor ab Eleazare, totiden
ab Ithamaro gentem ſuam dedu
Poſtea ſummus rex David ſtati
hujuſmodi viginti & quatuor feci
ex Eleazari poſteritate ſexdecim
Ithamari octo eſſent: quas omnes
vius Ioſephus incolumes uſque a
roſolymæ everſionem fuiſſe pro
nunquam ut permixta earum ſuc
ſio ſit. Quod tamen verum eſt,
Encæniis Maccabæi per inſeque
tempora retrò deſcenderis. Atqu
profectò vel ſiç etiam incredibile
me eſt in tanta rerum Iudaicarum
ſum ac deorſum euntium mutatio
Sed penes autorem fides eſto. Iſta
ginti quatuor claſſes per vices ſuas
gulæ Ieroſolymam veniebant, &
templo hebdomadam unam ſa
operabantur. Itaque poſt centeſim
& ſexageſimum octavum diem cui
ſtationi ſuus ordo rebibat: niſi qu
per tria celeberrima feſta, quæ Iu
רגלים appellant, fas fuit omnibus
tionibus ſimul in templo ſacra ob
illâ præſcriptione, ut votivas ſpon
neaſque hoſtias, & jugia ſacrifici
duntaxat curarent, quorum fun

tu

: in orbem recurrebat. Hæ ſunt ſta-
es illæ, quas D. Lucas, de Zacharia
ı loquitur, ἐφημερίας appellat.
e omnia divinè pertractavit vir il-
is Ioſephus Scaliger in Iſagogicis
onibus, quos in Euſebium publi-
t. Itaque in his operam non po-
ius. Multò enim ſatius nobis eſt il-
xequi potiſſimum, quæ præter-
a ab aliis, aut certè tradita incu-
è ſunt. idque jam ſecuti ab initio
us. In tractatu Talmudico, quem
ſechta Middoth appellant, tradi-
ı eſt, poteſtatem & juriſdictionem
ıtorum, qui adſcripti in magnum
edrium erant, ſitam præcipuè in
fuiſſe, quod in parte templi, quæ
ith dicta eſt, judices de ſacerdoti-
ſedebant, quibus familiæ & gene-
mota controverſia eſt. qui, ſiqui-
n causâ cecidiſſent, veſtibus induti
ris, atque exauctorati, cum igno-
ià ex atrio exceſsêre. ſin viciſſent,
ati per hominum ora ſe extule-
t, atque è veſtigio munus ſacrum
n collegis adminiſtrarunt. In capite
ındo ejuſdem tractatus Talmudici
ptum eſt, cognoviſſe etiam eoſdem
tores de vitiis, morbiſque, queis
cti ſacerdotes, tanquam mali omi-
res, ex legis edicto reprobabantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Ii damnati, deinceps in parte ten
degebant, quæ לשכת העצים dicta
quaſi tu *lignile* appelles; atque illîc
na findebant, quæ in altari ſtruer
tur. Etſi autem mulctati ſacerdo
erant, tamen nihilominus illis jus
cum ſacerdotibus ejus ſtationis, in
ipſi fuerant, adhuc de ſacris epul
Atque id proditum etiam à Flavio
ſepho eſt, in libro v ἁλώσεως, in
pite xv. Porro, quæ ex Talmud [1] j
diximus, relata etiam à Maimo
de ſunt iis verbis, quæ ſubjecim

דין הגדול היו יושבין בלשכת הגזית
ר מעשיהם התדיר שהיו יושבין ודנין
כהונה ובודקין הכהנים ביוחסין ובמומים:
הן שנמצא פסול בייחוסו לובש שחורים
עטף שחורים ויוצא מן העזרה : וכל מי
צא שלם וכשר לובש לבנים ונכנס
מש עם אחיו הכהנים : מי שנמצא
בייחוסו ונמצא בו מום יושב בלשכת
ים ומתלע עצים למערכה וחולק
בקדשים עם אנשי בית אב שלו ואוכל :

rum ſententia plana ex ſupradictis
ut opus verſione non ſit. Neque v
ſacerdotes ſolos, ſed etiam pontifi
corpore eſſe integerrimo lex juſſit.
tique apud Flavium Antigonus H
canum captum utriſque auribus tr
cat. Ita proviſum abunde fuit, ne f
g

[1] *In Hal. Biath Hammikdaſch. ca. 6*

poſterum ſacratiſſimo honore
t. atque id monere eum amici
deſtiterunt, cum ex Parthia Iu-
n ſtolido conſilio repetebat, ut il-
rodis ope priſtinum teneret ſta-
dignitatis. Res poſcere videba-
t diceremus, quæ jura connubio-
poſita ſacerdotibus ſint, deque
ione, quæ ſingulis munia fun-
is ſuæ quotidie, viceſque aſſigna-
tum, quibus gradibus diſtincti
nt, ut alii קתיקולין, pars אמרכלין,
mam גזברין dicerentur, cæteri au-
numerus & plebs eſſent. ſed hæc,
de Pontifice ageremus, indicata à
s in tranſcurſu ſunt. Atque etiam
le indumentis quatuor diximus,
communia illis cum Pontifice
mo erant. Propria enim non ha-
. Quare hæc omittimus.

Capvt IX.

dotes Levitaſque fuiſſe partem andam magni concilii Sanhedrin. gotia regia atque civilia publice vitis commiſſa. Virtutum inſignis ago in illis. Acceſiſſiſſe eos ad melio- n partem, atque ad æquiorem cau- m, cum ſciſſa olim diviſaq; Hebræo- m reſpublica fuit. Quantopere de- eraverint mox à recta indole, atque

à vete-

à veteri integritate. Summum r
blicæ regimen occupatum ab illu
que immodeſte uſurpatum.

AIt Maimonides in Halacha Sa
drin, in capite primo, Levita
cerdoteſque in eum ſenatum l
fuiſſe, qui Ieroſolymæ ſupremus
& LXXI viris conſtabat, in quem
ſcripti etiam primores cætero
Iſraëlitarum erant. Ex quo fit pro
ut non ſacra duntaxat curaſſe, ſe
dicia exercuiſſe etiam civilia, &
principe, aut ſummo populi du
conſultaviſſe de ſummâ repu
quoſdam Levitarum ſacerdotum
appareat. Magnum enim ſena
Sanhedrin rex indicebat, princep
aut quocunque alio nomine appel
dus fuit, qui ſtatum publicum tu
tur. Atque hoc eſt, quod inter M
inſtituta Flavius Ioſephus po
πρασσέτω δ' μηδὲν ὁ βασιλεὺς δί
ἀρχιερέως καὶ τῆς τῶν γερουσιαστῶν γ
μης. *Nihil agat rex, niſi de Pontifi*
ſenatorum ſententia. Neque id nos m
mur in illo regno, quod ipſe Deu
ſæpe diximus, ſacerdotale appe
Sanè in ſecundo Chronicorum li
in capite XIX, Ioſaphatus rex, cum
badiam iis negotiis præficit, quæ a

g

, atque ad populum Iudæ pertine-
t, etiam ſatrapas Levitas ei adjun-
qui in partem curarum veniant.
ultò ante illum maximus David
abiam, ejuſque agnatos mille & ſe-
gentos præeſſe Benjaminitis, &
eonitis, Iudæiſque, ac res guber-
tam divinas, quàm regias, juſſit.
nque imperium, ac planè gemi-
poteſtatem Ieriæ, agnatiſque ejus
mille & ſeptingentis rex ille in Ru-
itas, Gaditaſque, & in dimidiam
um Menaſſitarum dedit. cujus rei
imonium extat in primo Chroni-
um libro, in capite XXVI. Atqui
fectò Haſabia, & Ieria, & eorum
ati, quos Chronicorum author
mos honores geſſiſſe in republica,
uiſſe ad quater mille & quadrin-
tos ait, Levitæ erant, & nomen
m profeſſi in ea tribu ſunt, quæ ſa-
rum omnium cuſtos fuit. Accedit,
od legum omnium, & rerum hu-
narum, divinarumque ſummam
ntiam ſuo quodam ſibi jure Levitæ
dicarunt, quam in ſynagogis per
æ oppida populo tradidêre: ut
n immeritò omnis ingenii, erudi-
niſque, & bonarum àrtium patres
ue autores habiti ſint. Igitur ab his
tatis virtutiſq; exempla petita ſunt.

Etenim, cum pars ceremoniis ſa
que miniſtrarent, alii in diſciplina
cumberent, plurimi muneribus
ciiſque civilibus intenti reipub
conſulerent, omnes tamen ſine c
ditate vitam agitabant. Diſſenſi
verò tribuum ortâ, cum à Iudæ
vortium cætera gens Iſraëlitarum
ciſſet, relictis urbibus, quas inter L
litas habebant, eam partem am
ſunt, quæ patrio more integra &
corrupta religionum ſolennia ten
Sed, ut nihil perpetuum eſt, tan
poſt Babylonienſe exilium, cum ex
ctum templum ſecundum eſſet,
porum iniquitas bellorumque a
quadam fati lege cauſam depoſu
aliud ſchema. Primò enim ponti
tum maximum gerere ii ex Levitis
ſunt, quibus per legem illud affect
non licuit. Ea quaſi materies omn
malorum fuit. Fecit enim avido
mia felicitas: nec tam temperatæ
piditates fuêre, ut in eo, quod co
gerat, deſinerent. Gradus à magni
majora factus eſt, &, qui inſperata
ceperant, ſpe improbiore aſſecuti p
cipatum ſunt. Ac tandem verò, q
actum adhuc nihil eſſet, regio nom
aſſumpto diadema capiti impoſu
Hinc inſidiæ inter eos, doli, arte

pa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ritiæ, & nulla modeſtia votorum.
qua enim tempeſtate ſibi pulcrum
erunt ſupra rempublicam ſtare,
via illuc pervenirent, dum perve-
ent modò, nihil penſi habebant. Ita,
rariſſimam laudem, & nulli adhuc
lini conceſſam concupiverant o-
, innocentiam, poſtremò mutatis
diis omnia divina humanaque pro-
ſcua habuerunt, unius arrogantiæ
erbiæque dominio. Sed de hoc
am antè diximus.

CAPVT X.

ui fuerint Anſchæ Hammaamad. Quali legatione functi ſint. Sacrificia pro populo peracta. Legatos hos etiam extra Ieroſolymam munus ſuum in ſynagogis obiiſſe. De jejuniis eorum. Cur pridie & poſtridie Sabbati non jejunaverint.

N Talmudis tractatu, qui Maſſechta
Tahanajot dictus eſt, de iis agitur, qui
populo, aut ab univerſitate miſſi le-
tionem publicam obibant ſacrorum
uſa. Cujus rei obſervatio, quoniam
ne ſingularis eſt, neutiquam ſilentio
ætereunda nobis videtur. Enimverò
ud ſancitum lege erat, ut, qui numi-
victimam donumve offerret, ſacris

præſens adſtaret. Quoniam ver
lationes quædam etiam totius p
nomine fiebant, utique immenſ
civium multitudo, quæ locis urb
que diverſa habitabat, adeſſe ad ſa
ædem nequiit. Igitur inſtitutum à
cis vatibus eſt, uti ex Iſraëlitis qui
ſumma integritate & religione vi
ligerentur, qui legati univerſitat
rent, & ad oblationes, vice popul
eſſent. Atque hos Talmudici מעמר
appellant, quaſi craſſiùs paulo *vir*
tionarios dicas. Fuere autem claſſe
rum viginti quatuor deſcriptæ, p
ut de ſacerdotibus quoque, dequ
vitis diximus. ductabatque ſing
anteceſſor quiſpiam, quem המשמר
ſtationis principem vocaverunt.
porrò poſita legatis univerſitatis
fuit, ut qua ſeptimana ſtatio cuju
in orbem redibat, nemo quiſq
tam ſolenne munus defugeret. A
hercle eos quidem, qui Ieroſoly
aut in propinquo habitabant, co
nire in templum neceſſe fuit unà
Levitarum ſacerdotumque gen
claſſibus, quarum vices in eam heb
madam inciderant. Quod ſi verò
cul aliqui à ſanctiſſima urbe in re
tis oppidis degebant, his adempta
gi itineris moleſtia eſt. Satis enim

ſynagogam iſtius loci conveniſſe
una, atque animos cogitationeſ-
ad ædem tranſmiſiſſe, quæ Ieroſo-
næ erat. Ita publicam ſacrorum
ſam abſentes quidem, ſed eadem
ra tamen, atque etiam publicè, pro-
ati ſunt. Legatis his, dum hebdo-
dale munus peragebant, jejunan-
m quater fuit, & quidem certo tem-
re. Conſtitutus enim ad id dies Lu-
, Martiſque, & Mercurii, ac Iovis
Neque refert, Ieroſolymæ in tem-
, an in oppidorum ſynagogis con-
erint. Pariter enim jejunii neceſſi-
eos tenuit. Datum tamen ſabbatho
honoris eſt, ut pridie eſſent lege hac
uti. quemadmodum profectò nec
ſtridie ſe macerabant, שלא יצאו מעונג
שבת לצו *ne ſabbathi lætitiam mœror*
iperet jejuniorum. Ac de his quidem
is dictum eſt. Cætera, quæ de preci-
s legatorum univerſitatis, deque le-
recitatione tradunt Talmudici, ab
is petantur.

Capvt XI.

*e Levitis illis, quorum miniſterio ſacer-
dotes utebantur. claſſes eorum, & di-
verſa munia. Nethinæi. Lex annaria
de Levitis lata quando ceſſaverit. Le-
vitas non itidem, ut ſacerdotes, repro-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

batos fuiſſe. Quantum nefas fuerit
fundi eorum miniſteria.

SEquitur ut præterea de Levitis
dam dicamus, quorum appe
duplicem rationem habet. modò
ſic dicti communiter omnes ii
qui de tribu Levitica eſſent, ad qu
univerſum ea pertinent, quæ ſup
ximus in hujus libri capite IX. I
dum verò hoc nomine vocantur
in urbe Ieroſolyma per vices ſa
miniſterium ſubibant, quod erat
gè à ſacerdotum functionibus d
ſum. De qua re breviter dicem
nobis hîc eſt, ne eam partem no
tigiſſe videamur. Igitur Levitarum
rum munus fuit ſacerdotibus m
ſtrare, eaque obire, quæ ignobi
operæ erant. Planè enim, quod
manis inter ſacra atque in templ
ctimarii, popæque, & æditui, ac
ciæ, tibicineſque præſtitêre, id Iud
rum mos, lexque Levitis demand
rat, non omnibus hercle, ſed iis du
xat, qui progenitore Levi ſati, genu
men ſuum ab Aharone non traxer
Etſi enim profectò Aharon quo
eodem ſatu editus fuit, tamen, qu
ejus familia & poſteritate dignitas
tit ſacerdotii, non ita frequenter i

o codice Levitarum nomen datum
potibus ejus eſt. Ac initio quidem,
Moſis inſtituto, Levitæ ſacerdoti-
is duntaxat operam navabant, ar-
mque humeris portabant, & vaſa
cra curabant. Ejuſque generis mox
aſſes viginti & quatuor David fecit,
uæ ſingulæ per vices ſuas hebdoma-
am unam in templo eſſent: planè
uemadmodum etiam ſacerdotum
iviſæ ſtationes erant. Cæterum idem
le rex David eadem lege totidem
uoque familias alias inſtituit Levita-
um, quorum pars voce, alii organis
abliiſque inter ſacra canerent. Ac
urſum eodem auctore viginti & qua-
uor ſtationes æedituorum factæ ſunt.
Poſtremo, quemadmodum Levitæ ſa-
cerdotibus miniſtrabant, ita ipſis Le-
vitis dati alii ſunt, qui lignatum aqua-
tumque mitterentur. Ii primum Gi-
beonitæ erant, quos maximus populi
ductor Ioſua in bello ſervaverat. mox
Davidis Salomoniſque tempore alii ex
victis gentibus acceſſere, atque uno
nomine omnes appellati Nethinæi
ſunt, quaſi dedititios aut adſcriptitios
dixeris. Verum hæc Cornelius Bertra-
mus, Caroluſq; Sigonius, eruditiſſimis
ambo commentationibus, tam dili-
genter perſecuti ſunt, nihil ut addi à

 nobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nobis poſſit. Quare alia quædam
cumſpiciamus. In tractatu Talmu
co, quem Maſſechta Cholin appella
in fine capitis primi, annotatum
legem eam numinis, quæ Levitis qu
quaginta annos natis miſſionem
haud perpetuam eſſe, ſed eo temp
duntaxat valuiſſe, cum transfere
dum identidem ſacrum tabernacul
eſſet. mox enim, cum religionum
remoniarumque ſedes ſtabilis in a
Hieroſolymitana eſſet, nunquam
ſolenni miniſterio ſeſe abdicaviſſe,
quinquagenariis majores erant. In e
tremo ejuſdem capitis traditum qu
que eſt, non fuiſſe in Levitis id ſpect
tum, an corpore integro eſſent. nu
lum enim vitium fuiſſe, quod ſac
munere eos prohiberet. Quare prof
ctò, quod de ſacerdotibus, deque Po
tifice diximus, ad hos non pertine
Vocem tamen ibidem Talmudici e
cipiunt, quæ, grandi ætate cum defice
ret, vitium in cantoribus fecit. Scrib
Maimonides, crimen capitale fuiſſe,
Levita ſacerdotis curas capeſſeret, au
ex ipſis Leviticis muniis aliquod ejuſ
modi obiret, quod aſſignatum illi no
eſſet: puta, ſi ædituus cantoris vic
fungeretur. quod ſi ſacerdos Levita
miniſterium ſubiret, non illum capit

pœ

nas luiſſe, ſed tamen בלא תעשה *con-*
minis interdictum feciſſe.

CAPVT XII.

plum Ieroſolymitanum, Cur intus
lic tanta vis auri. De templis vete-
um, in quæ aurum non inferebatur.
on eſſe id Iudæorum inſtitutis contra-
um. Confutatus quorundam error.
almudicorum ſcitum de iis, qui ſa-
ram ædem adeunt. Quid ſint τὰ
κόλη in Meſsiæ edicto. Salomonis in-
uſtria in templi extructione. Quam
leriter conſummata ea operis moles.
Dianæ Epheſiæ ædes quibus impenſis &
uam lente ædificata. cur in paluſtri
lo ea poſita. Iudæorum commentum
e monte Moria.

Ihil rerum Iudaicarum pulcrius,
magnificentiuſque fuit, nec quod
gis celebratum monumentis om-
n ſit, quàm illud immenſæ opu-
iæ templum, quod in urbe Ieroſo-
â extructum, dedicatumque à Sa-
one eſt. Ejus deſcriptio luculenta
d Flavium Ioſephum extat in octa-
Antiquitatum libro. Quare nos,
de magnitudine, deque arte &
do operis dici poſſunt, non exe-
mur. Vtique, quod hujus ædis in-

terius ſacrarium auro magni pon-
ris obductum erat, quodque va-
numera ex puro puto auro con-
ſunt, non regis effuſa quædam li-
litas in ſummâ opum affluentiâ v-
debet, ſed juſſus edictumque nu-
fuit. Non æſtimat quidem don-
pretia, neque terrenis indiget o-
ſummus Deus, cujus eſt hoc c-
quod videmus, & non videmus: ſ-
men grata illi mortalium pietas e-
offerentium quod amant ipſi -
menter, rerumque humanarum m-
mum putant. Ait Plutarchus in -
ticis præceptis, templa quædam -
fuiſſe, in quæ ingredi nefas fuerit -
auro ante fores poſito. Ex quo -
quidam incomparabiles college-
antiquitatem, cujus judicium in-
ruptiſſimum fuit, delubra damna-
quæ donariis magnificis, & mult-
ro radiarent. In quo certè eos -
fugit. neque id Plutarchus voluit -
è veſtigio ibidem illud addit, etiam -
rum eos depoſuiſſe, ædem qui in-
vellent. & in promptu eſſe cau-
triuſque nobis videtur. nam & -
auro nummiſque, aut ornatu o-
ſiore adſtare debuerunt, qui diis -
plices in loco auguſtiſſimo eran-
rurſum, magis ſibi opem omnen-

numine poſitam intellexêre, qui fer-
armiſque ſe nudaverant. Ego verò
tarchum, iſta cum ſcriberet, cogi-
le de veteri Ieroſolymitana æde opi-
r. Penè enim eadem ſunt, quæ tra-
ntur in Talmudis tractatu, quem
ſſechta Ievamot appellant, in capi-
primo: ex quo iſta tranſſcripſit Mai-
nides, quæ in Halacha Beth Hab-
chira leguntur, in capite VII. לא יכנס
אדם להר הבית במקלו או במנעל שברו
או באפונדתו ובמעות הצרורין לו בסדי
mo in montem templi veniat cum ba-
lo, aut calceamentis pedum, neque cum
ntica aut pecuniis linteo involutis. A-
d Divum Marcum in Euangelii cap.
, ſervator hominum Meſſias, cum
ducere priſcum ac fugitivum mo-
m vult, edicit ἵνα μή τις διενέγκῃ
εῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, *ne quis per tem-*
um eat vaſis ullis, inſtrumentiſve, aut
pedimentis onuſtus. Ita enim id, quod
εῦος dicit, accipimus, ut ad loculos
iam, & aſcoperas, atque ad ea omnia
rtineat, quæ oneri exuberant. Certè
e idem Meſſias, cum propter excel-
ntem ſeculi perverſitatem vetus hoc
ſtitutum exoleviſſet, nummularios,
que eos, qui intenti diſtrahendis
ercibus erant, procul à ſacro limine
egit. Templi admiranda moles ur-
bem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

bem ex alto deſpectavit. Poſita er
in montis crepidine fuit, cujus a
tium rex Salomo ampliavit, agge
in profundiſſimam vallem humo
altitudinem quadringentorum ci
ter cubitorum. Conſummata aut
tanti operis conſtructio intra ſept
annos eſt. Quod pene incredibile d
ris. Sanè tardior in ædificando Gra
fuit, quæ Dianæ Epheſiæ templum
centeſimo & viceſimo anno vix ab
verat, etſi adjuta totius Aſiæ opi
eſt. ſed cœpti difficultas ex natura l
fuit. quippe condi eam ædem in pa
ſtri ſolo placuit, ne terræmotibus q
teretur. Vaniſſimum eſt, & exibi
debet, quod Rabbi Eliezer in capit
ſuis ex communi Iudæorum opinio
prodidit, montem, in quo ædes Ie
ſolymitana ſtetit, hunc ipſum eſſe
quo primus hominum parens Ad
mus ſacra fecit: atque ibidem m
Abelum, Cainumque munera ſua n
mini obtuliſſe. rurſus vero & No
chum illic altare poſuiſſe, cum ex a
egrederetur: & Abramum cœleſtib
monitis huc profectum fuiſſe, uti
lium mactaret. Ejuſdem generis e
quod in Bereſchit Rabba, in Paſ
ויצר, & in Talmudis Hieroſolymita
tractatu, qui נזיר inſcriptus eſt, in c

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

xxiii legitur, Adamum ex pulve-
lius montis eſſe conditum, atque
e dictum à ſapientibus veteri ver-
eſſe, שנברא ממקום כפרתו *creatio-*
ejus in illo loco contigiſſe, ubi peracta
expiatio eſt. Nemo noſtrum tam
dus eſt, qui hæc credat. Et tamen
vetus commentum placet. Sed
deliria pluribus perſequi, id vero
rum non eſt.

CAPVT XIII.

miranda quædam de templo, deque
crificiorum & ſacerdotum multitu-
ine. De feſto Paſchatis ſingulare quid,
penè ſupra fidem. Lignorum tres
rues in altari. De æternis ignibus.
orban Habitſin, oblatio lignorum, &
ies feſti ad hanc rem. Talmudicorum
Flavii Ioſephi diſcrepantia. Super-
itio eorum, qui intraverint tem-
lum, quique exiverint ex illo.

Ifficile eſſet dicere, quot ſacrificio-
rum oblationumque genera &
as Iudaica religio habuerit. Sanè,
Flavius [1] dicat, in ſingulis claſſi-
, quæ hebdomadam unam per vi-
n templo ſacris operabantur, fuiſ-
ſe

1 *In Apolog. adverſus Apionem.*

ſe plus quàm quinque millia ſacer
tum; omninò opus ingenti victi
rum numero quotidie fuit, ne tot m
nus otioſæ eſſent. Notat idem ſcrip
[1] uno die Paſchatis ducenties qu
quagies quinquies millena & ſexc
animalia immolata eſſe. Diximus
tem, ſolenni Paſchatis die, & præte
duobus aliis feſtis, omnes ſacerdot
claſſes Ieroſolymam veniſſe, & jun
operis ſacra ſimul feciſſe. ut jam
ceſſe ſit, eodem tempore, atque
uno, centum & viginti millia ſacer
tum munus ſuum obiiſſe. Quod ſi j
è numero victimarum, quas cecid
Flavius in illo feſto prodit, mactat
ſacerdotibus ſingulis binas cogites,
perſunt quindecies millenæ, & ſex
næ, quæ adhuc quærunt, cujus ma
pereant. Porrò harum omniũ imm
latio facta in uno altari eſt, in quo q
tidie tres lignorum ſtrues compoſ
fuiſſe, Rabbi Moſes Aegyptius ait.
quibus ſingulatim illud prodit, in H
lacha Temidin & Muſaphin, in cap
ſecundo: ונה מערכה גדולה שעליה
יבין התמיד עם שאר הקרבנות: שנייה
ה קטנה שממנה לוקחין אש במחתה להקטיר
רת בכל יום: שלישית אין עליה כלום
: לקיים מצוות האש שנאמר אש תמיד
ד:

[1] *Lib.6. ἁλώσ. cap.45.*

Prima ſtrues, inquit, *magna erat,*
a juge ſacrificium, cæteraque, quæ
bantur, apponebant. Secunda, ad la-
us, minor fuit: de qua ignem excepta-
acerra, ut ſuffimenta in altero altari
rent, quod prope Sanctum Sanctorum
oſitum. Tertia illud duntaxat ha-
quod ratam faceret legis divinæ præ-
nem, quæ de igne extat ejuſmodi, Ac-
s ignem perpetuum. Scribit Flavius
ro ſecundo *ἁλώσεως*, in capite
imo & primo, fuiſſe Ieroſolymæ
feſtum quendam, quem *τὰ ξυ-*
ρια ipſe appellat propterea quod
i tunc omnes ex ſylvis magnam
rum vim in templum comporta-
ad alendos ſacros ignes, quos eſſe
nos, & nunquam extingui lex di-
juſſerat. Hic verò leviter à Flavio
udici diſcrepant. Ajunt enim,
id uno tempore factum ab omni-
imul eſſe, ſed familiis ſingulis ad
rem fuiſſe certos dies conſtitu-
quod nos ita accipimus, ut ſtatus
ue dies plures familias, puta vi-
aut triginta, hujus officii cauſa
verit, non Iudæorum hercle per
uam Palæſtinam habitantium,
roſolymitanorum duntaxat. Ad-
Talmudici, eas familias, queis li-
ionum vices in orbem redierant,
holo-

holocauſtum ſpontaneum obtul
quod קרבן העצים dictum fuit, q
niam ſuperadditum lignationi eſt.
autem illis non fuiſſe, ea tempeſtat
luctu & ſqualore eſſe, aut jejuni
macerare. Talmudicorum ſententi
Maimonides illis verbis comple
eſt, in Halacha Cele Hammikdaſch
capite ſexto: קבוע היה למשפחו'
ת ליערים להביא עצים למערכי : ויום
יע לבני משפחה זו להביא העצים היו
יבין עולות נדבה וזהו קרבן העצים
והיה להם כמו יום טוב : Porrò, ut
animis major veneratio ineſſet ſa
ædis, introductum illud non lege M
ſaicâ, ſed vetuſtiſſimis Iudæorum
ſtitutis eſt, ut quiſquis templum int
bat, greſſum ad dextram oberter
ac ſic circumiret, eâque viâ egrede
tur, quæ ad ſiniſtram erat. Contra
tem, qui in luctu fuère, quive ejecti
Iudæorum communione erant,
ſubmotionis genere, quod נידוי app
latur, iis circuitio facienda à ſini
dextrorſum fuit. Quin ipſi ſacerdot
cum rem ſacram feciſſent, receſſim
portam atrii cedebant, penè ut ne
ſolent, ſed paululum tamen obliqu
latere. Hæc, & id genus plura in lib
Talmudicis traduntur, & referenda
illud tempus ſunt, cum jam in anim
hor

inum, res inſana, ſuperſtitio in-
et.

Capvt XIV.

*ita religionibus majeſtas. Talmudi-
rum ſententia de muro, qui adyta ſe-
rabat. & cur is in templo ſecundo
n reſtitutus. De cuſtodiis templi. An
ctè eas Maimonides eſſe ex lege tradi-
rit? Morbi crebri ſacerdotum unde
erint?*

t illud à ſapientiſſimo Salomone,
on ab ſeris nepotibus ejus, inſtitu-
, ut diſcreta ſacerdotum, Iſraelita-
que, & mulierum atria eſſent. Ita
riſum rectè eſt, ne religionem
mixtio fœdaret. Nam quod ipſis
rdotibus non penetrare in templi
na licuit, ſanè verò etiam id au-
læ majeſtatis fuit, cujus major eſt
culto admiratio. Atque ante qui-
, cum inter Sanctum & Sanctum
torum murus quidam unius cu-
atitudine ſtetiſſet, pòſt cum ædem
dam ii exſtruerent, qui reverſi
ylone erant, dubitatum eſt qua
ortione, quove pacto ſpatium
muri immiſſum in Sancta, inque
tum Sanctorum fuiſſet; &, cum
li ea res nequiret, vice muri duo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

vela oppanſa ſunt, inter quæ ſpati
cubiti interfuit. nam antea her
duntaxat unum pependerat. Tra
tum id à Rabbi Moſe Ægyptio eſt
capite IV, in Halacha Beth Habbec
ra. Atque ex eo conſtat, quam ſcru
loſa eorum hominum religio fue
Sed ejus rei etiam alia documen
ſunt. Ait ille idem magnus Rabbin
ſemper Levitarum ſacerdotumque
cenas quaternas ſtationes excub
nocturnas in æde ſacra, & circum
lam iniiſſe, non quod ab hoſte gra
toribuſve metus fuerit, ſed uti ho
religionibus eſſet. Leges autem i
præſcriptæ ejuſmodi fuêre, ut ſacer
tes intus, Levitæ foris cuſtodirent ;
illorum quidem tres, horum verò
ſent XXI ſtationes. Denique Levitæ
tas noctes pervigilabant. at ſacerdo
bus ſomnum capere haud nefas fu
Non culcitræ tamen, non tomen
mollem requiem illis fecerunt. d
miendum humi in ſolo erat; ut hoc
lis commune fuerit cum Delphici
pollinis ſacrificulis, qui à Callimac
perquàm eleganter dicti ſunt

γηλεχέες θεράποντες ἀσιγήτοιο λ
έβητος.

Nos hæc, quæ de cuſtodiis dixim
ſero admodum, & labante republi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

n inſtituta putamus, quo tempore
ta alia ſunt inventa, quorum nec
igium antea, nec vola extiterat.
n quod ſummus Rabbinus Ægy-
teſtimonia quædam ex Pentateu-
recitat, utique mendoſe facit.
æ enim cunque in Numerorum ca-
ſecundo & tertio edicta ſunt de
rorum metatione, quam circum
rnaculum fieri in deſerto opor-
, ea verò ad urbem Ieroſolymam
lucere, ubi ſacris ceremoniiſque
ſedes fuit, magna imprudentia
Quid quod poſt Babylonienſe exi-
n quindecim munera in templo ad-
iſtrata ſunt, de queis Iudæorum
s antea, qui de Davidis familia fuê-
nunquam cogitaverant? Ea me-
rantur in Talmudis tractatu, qui
ſſechta Schekalin dicitur, in capi-
. interque hæc fuit, cura tempo-
n ſolennium, aquarum, ſortium,
codiarum, veſtium, panum Pro-
itionis, cortinarum, ſuffimenti
ficiundi, & aliarum rerum; quas
enſere pretium operæ non eſt. Fuit
em ſingulis præfectus quidam im-
itus, quem ממונה appellabant:
tque ſub nutu ejus ingens miniſtro-
n multitudo. Ait Maimonides mul-
morbis obnoxios ſacerdotes fuiſſe,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

propterea quòd carnibus fere veſ
bantur, & leviter veſtiti inter rem
vinam amiculis lineis erant, quæ ex
re toties, & ſumere neceſſe habuē
quoties aut operationem intermit
bant, aut redibant ad eam. tum &
pavimento ſtabant ſemper, neque
dere illis in toto atrio, in quo ſa
fiebant, fas fuit. Hinc languor, ve
rumque inflatio, & mille mala. Ha
illud inſcitè dictum à Iuvenale eſt
cauſa plane ſimili,

---varicoſus fiet aruſpex.

Igitur delecti ſunt, qui publice ſac
dotum curarent valetudinem. qui
præerat is, quem ממונה על החולים
pellant. Sed de his hactenus. Cæte
quæ de templo præclare Talmud
tradiderunt, iis relinquimus, qui f
taſſis poſt nos aliquando hujus me
reliquias perſequentur. Duntaxat en
aliorum excitare ingenia voluim
Et jam illud à nobis, opinor, effect
eſt, omnes ut intelligant, permulta
ſe, quæ de rebus Iudaicis adhuc
poſt eruditiſſimorum aliquot ho
num commentationes poſſint.

CAPVT XV.

De Ieroſolymæ & templi excidio. Q
Romanos ad rem atrociſſimi exem

licitaverit. Caſus quidam admira-les à Iudæis notati, de excidio templi ioris & poſterioris. Titi miſeratio & crymæ. De tertio templo, quod adhuc ſpectant Iudæi. Ælia Capitolina in inis Ieroſolymæ condita, & additum Cæſare Hadriano ludibrium.

t ad alia divertamus. Fuit ab omni o magnis quaſſata tempeſtatibus Ieroſolyma, in qua ædes ſacra, & ionum domicilium erat. quippe riorum primò, Babyloniorum-, mox Antiochi Epiphanis, alio-que regum, ac poſtremo Roma-um quoque ſenſit arma. Capti ci-diruta mœnia, vaſta omnia mœ-ue fuere. Vetus templum incen-t Nabuchodonoſor, inſtaurave-autem denuo Zorobabel. Sed dee-t ad priſcam altitudinem ſexagin-ubita. Quare Herodes multò pòſt, ous & omni rerum copia affluens, didit illi eximium decus. Et jam hæc ædes inter orbis miracula. la fuit tam ſepoſita aut barbara s, ex qua ſpectator in Syriam non iret. Sed fati ea lex eſt, nunquam um ut ſit rebus ſummis, ſtare diu. ereverat tantarum rerum cumu-diruere Deus: &, quia vim ſuam

ingruentem frangi non volebat,
ſus eſt temeritate paucorum quo
dam ad defectionem ſolicitari po
lum. Paruit ducibus ſuis impruc
multitudo, & reverentiam exc
Romani principis. Ita error in cul
tranſiit; & cum cauſa atque origo
nis furoris apud autores eſſet, p
omnium fuit. Obſedit Hieroſolyn
vaſtavitque Titus, ac ne templo
dem pepercit, quod manſerat a
tot cladibus incolume. Res admi
da eſt, & ſingularis quædam divini
dicii nota id, quod Rabbini obſe
verunt, quibus ſtudium eſt veter
recentiora contendere, atque om
ſcrutari ſubtiliſſime. Recitabo ve
Hebræa ex Chronico, quod Seder
lam vocant : ר׳ יוסי אומר מגלגלין
ליום זכות וחובה ליום חובה שנמצאת
כשחרב הבית בראשונה אותו היום
אי שבת היה ומוצאי שביעי היתה
מרתו של יהויריב היתה ותשעה באב היה
שניה ובזה הלוים עומדים על
ן ואומרים שירה וישב עליהם את אונם:
Eorum eſt talis ſententia, ſed paulò
berius à nobis reddita: *Rabbi Ioſe*
xit: Quemadmodum meriti remunera
etiam poſt longum tempus, recidit ac
volvitur in eundem diem, ita & pecc
Atque id experimento compertum

n

n cum antea vaſtaretur templum, erat
remum ſabbati: & rurſus extremum
imi anni erat. præterea erat ſeptimana[1]
ionis Ioarib, & nonus dies menſis Ab e-
.Et ita fuêre quoq; hæc omnia in ſecun-
excidio. In utroq; autem Levitæ ſtabant
cathedra, recitabantque oden hanc:
tribuet illis iniquitatem ſuam. Apud
ephum accurata eſt excidii deſcri-
o. Sanè ait ille tam triſtem tunc re-
m faciem fuiſſe, uti miſeratus eam
ſtis quoque ſit. etenim Titum, cum
erſa omnia, dirutaque cerneret, in-
muiſſe cum dolore, & defectionis
ccenſuiſſe autoribus, quorum exe-
ando ſcelere acceleratum urbis fa-
m erat. nam illum, non niſi invi-
m, tam aſpero remedio admoviſſe
anum. Et ſanè non erat illi viro ani-
us ferox, inſatiabile gentium ma-
m. Deliciæ enim amorque non Ro-
anorum, ſed humani generis, dictus
bituſque eſt. Verùm, quid ageret?
eipublicæ causâ adhibenda ſeveritas
it, & crudelem medicum intempe-
ns æger fecit. Periit urbs, quam peri-
etiam pereuntium intererat. Iace-
at dirutum, flammiſque exuſtum

 tem-

[1] *Ita appellat Iudæus magiſter* τὴν ἐ-
φημερίαν, *ſive* φυλακήν.

templum, quod per XLVI annos
extruxerant reverſi exules: deni
quod refecerat tandem, & ad in
diam ornaverat Herodes, nihil ut j
inimici in eo, niſi pulchritudinem c
parent. Veriſſimus vates apud Div
Matthæum Meſſias eſt, cum ita in
οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον
ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται. *Non relinque*
hic lapis ſuper lapidem, qui non diſſol
tur. Inter ſummam magnificentia
& deformes reliquias momentum
terceſſit. Ita vertuntur ſubitò cun
& omninò natura, quæ ad origin
rerum parcè utitur viribus ſuis, ad r
nam toto impetu venit. Exſpectant
huc Iudæi tertium templum, ajunt
tribus Patriarchis, Abrahamo, Iſa
& Iacobo ſuam cuique deberi æde
Id erutum ab illis ex ſacri codicis q
buſdam locis eſt, quæ non intellexe
Ita ſe miſeri ſua ſpe ſolantur, & c
Sabinis ſomniant quod volunt. Te
pli urbiſque vix veſtigia reſtabant, cu
Hadrianus Cæſar, multis poſt Titu
annis, in eodem ſolo Aeliam ſuam,
pro templo veri numinis quodda
exſtruxit templum Iovis Capitoli
Ad hoc, in fronte portæ, qua Beth
mum iter erat, ſuem poſuit marmo
inſculptam, uti Iudæos malè ureret i

tui

n exoſiſſimi animalis. Hoc memo- proditum ab eruditiſſimo Euſe- eſt.

Capvt XVI.

emplo Samaritanorum, quod in mon- Garizin. Qui fuerint Chutæi. Vnde dvecti in Samariæ ſedes ſint. Quanto eteriore conditione fuerint quam Iu- æi. De religione eorum quædam. Fuiſ- e eos primum idololatras: mox, abdica- idolorum cultu, lapſos in hæreſin eſſe.

Tque ædes quidem Ieroſolymita- na, de qua jam diximus, à ſolis cul- udæis fuit. Samaritanorum autem d quoddam templum in monte rizin erat, quod Sanaballetes, ma- Alexandri permiſſu, extruxerat, generum ſuum Manaſſen pontifi- tu ornaret. Quare profectò, cum idem antea Iudæi Samaritanique r æmulationem diverſa ſacra ha- iſſent, recenti hac ædificatione mi- m in modum vetera odia exarſere: æ mitigari nec tunc quidem conti- t, cum, ducentis pòſt annis, dirutum templum ab Hyrcano eſt. De Sama- tanis, quos ſæpe rerum Iudaicarum riptores loquuntur, pauca in tranſi- dixiſſe ſatis erit. Non erant illi vera raëlitarum propago, ſed incondita

colonorum multitudo, quam ex
tæorum, Babylonienſiumque, &
mathæorum, ac Sepharvaimita
Chavæorumque ſedibus collecta
Aſſyriæ in Samariam transvex
poſtquam Iſraëlitæ omnes, qui
ſionem à Iudæis fecerant, abdu
longa exilia, diſperſique per Col
Parthos, atque Æthiopes ſunt,
quam ut ex illa tempeſtate in Pa
nam redierint. Quare jam Sama
ni, qui in vacuam eorum regio
miſſi ſunt, nihil niſi retrimenta h
num & mendicabula fuere, plan
ſunt illi apud Siculum vatem

---οὔτε λόγῳ τινὸς ἄξιοι, οὔτ' ἐ
μητοὶ,
δύστανοι μεγαρῆες ἀτιμοτάτῃ
μοίρᾳ.

Sanè quanti pretii fuerint, monet
vetus Iudæorum verbum, quod Ra
Elias refert, היה דוד המלך דומה
לכותי המחזיר על הפתחים: *Cui rex*
vid ſimilis fuit? Chutæo oſtiatim ſt
petenti. quod nos de maximo rege
ctum putamus, qui apud Aciſchu
luvie ſordibuſque ſeſe fœdaverat,
contemptu tutus foret, ubi in jure
rum præſidii eſſet. Apud Roma
quidem, profligatis penitus Palæſti
rum rebus cum victoris arbitrio j
om

nia amitterent retinerentve tam
aritani, quàm Iudæi, longè dete-
e conditione Samaritani fuere. In-
ictus enim illis omnis legitimus
s fuit: ac duntaxat teſtamentaria
monia, quæque in ultimis elogiis,
in contractibus conſiſtunt, pro-
utilitatem publicam permiſſa illis
t, ne probationum facultas angu-
etur. Iudæis vero teſtimonii qui-
n dictio contra orthodoxos in ju-
is non fuit. at inter ſe, ubi litigan-
n exiſtimaſſent, fœdus permixtum
uere, & dignos litigatoribus etiam
es introducebant. Quæ conſtituta
unc modum à Iuſtiniano ſunt *in*
x I. C. de Hæreticis & Manichæis.
m porro Iuſtinianus in Novel.
x.x, *Samaritas pridem atroces, elatoſ-*
contra Chriſtianos, & in omnium ve-
noviſſimam ſuperbiam excedentes ait:
mirari nemo amplius debeat, cur
Novel. cxliv. cautum ſit, ne majo-
natu, qui eam ſuperſtitionem co-
ſſent, ad ſacrum lavacrum admit-
entur, antequam Chriſtianiſmi ele-
ntis initiati per duos annos eſſent.
religione eorum ſimplex eſſe ſermo
quit. variata enim identidem tem-
ribus eſt. Ac initio quidem Iſraëli-
, qui à Iudæis per civiles diſcordias
ſegre-

ſegregati Samariam incolebant, a
lorum cultores fuere, vituloſqu
reos venerati ſunt ad Ægyptic
imitationem, quibus ſummum
men Apis erat. Mox, qui in vacua
des eorum adducti populi ſunt, g
lia ſinguli ſacra habuere. Chama
enim Aſchimam, Chutæi Nerga
Babylonienſes Succot Benot, H
Nibchanem & Tartacum, Sephar
mitæ Adramelechum atque Hana
lechum adoraverunt. Ea enim
uſus Eſar Chaddon Aſſyriorum rex
cum novos colonos in Samariæ ag
deduceret. Nihil ſibi fore adverſus
ditos utilius credidit, quam ſi in co
mune conſulere eos religionum
ſineret diverſitas. Quanquam poſt
dum, cum nova malorum cohors
ris illis incumberet, legatorum,
miſſi ab illis ſunt, precibus idem
permotus, ſacerdoti Iſraëlitico g
tiam exilii fecit, ut propere profect
ſacra patria eos edoceret, placaret
iratum numen. Ita veterum indigen
rum ceremonias receperunt. ſed fi
tamen in animis omnium manſit ge
tilis ſuperſtitio. Tandem autem, ſe
quidem admodum, ſed aliquandiu
men ante Sanaballetæ tempora, pen
tus omnem idolorum cultum abd

caver

ere, ſecutique eas religiones ſunt,
s divinus Moſes præſcripſerat. Hîc
notanda inſignis eorum hæreſis
Etenim, cum Iudæi tria volumina
i codicis ſuſceperint, Pentateu-
m, Hagiographa, & vatum effata,
uibus ſingulis divinitatem ſpirare,
ue ineſſe quiddam ſacroſanctum
dunt, ipſis viſum eſt ſolum Penta-
chum retinere; cætera, tanquam
ora, atque ab hominum ingeniis
fecta, aſpernati.

CAPVT XVII.

Hæreſibus ſectiſque Iudæorum. Quando eæ ortæ ſint; & vera cauſa earum. Cur ante exilium Babylonienſe in idololatriam, poſt illud exilium vero in hæreſes inciderint Iudæi. Quare difficile ſit ab idololatria ad hæreſin deſciſcere. De Bano, deque Gaulonitis, & Zelotis, item de impoſtoribus quibuſdam, qui in Iudæa religionum prætextu graſſati ad res novas ſunt.

Amaritanorum prava de Hagiogra-
phis opinatio, quam percrebuiſſe di-
mus, tunc orta demum eſt, cum à
ganorum ſuperſtitione receſſerant:
non ante facti hæretici ſint, quam
e idololatræ deſiiſſent. Sane etiam
Iudæis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Iudæis plane in eum modum res
ceſſit. de quorum ſectis ut dein
aliquid dicamus, nunc bona oc
eſt. Illud hercle conſtat, non ſem
dæos à recto numinis cultu ad
peregrina, atque ad falſos deos
convertiſſe. unde tot vatum ac
conciones in eam gentem fuere,
etiam nunc hodie ampliſſimis li
rum monumentis conſecratas vir
terit publicus uſus. Sed rurſum i
obſervavimus, ſub poſteriore ten
Iudæos, cum ab omni idololatria
niſſimi erant, diverſo genere viti
fuiſſe. Etenim ex illo tempore v
interpretationibus ſacri codicis,
ſenſionibuſque de religione, dequ
bus divinis inter ſe pugnaverunt. Q
re aliud malum, non leve profecto
tum tunc eſt, ſectæ hæreſeſque. In p
tes enim ſe diviſere varias homi
male curioſi: atque uno ex errore i
niti, diverſi omnes, & contrarii
ſunt. Iam primum Saducæorum v
na opinio permultos tenuit, eſſe a
mas, ut corpora, mortales, neque p
vitam præmia aut pœnas bonos
loſve ſequi. Et rurſus Phariſæi, ho
nes ſupra modum factioſi, commen
ſuis legem divinam multo latius, qua
ſummus Moſes voluit, extenderu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ribus dehinc Eſſæi tertium genus
religionum ſanctimoniam om-
paulo magis ſcrupulatim ad an-
quaſdam ſuperſtitiones exege-
Hæc diſſenſionum atque ſecta-
nomina tunc reperta demum
cum vates ſacri ſub templo poſte-
nulli eſſent, & idolorum cultum
ret amplius Iudæa natio. At ante,
prophetarum vox Palæſtinam
priore templo perſonaret, idolo-
um quidem ſecula viderunt, hære-
tem, perverſæque & pugnantes
ligione ſententiæ nuſquam erant.
s rei ratio perquam probabilis edi
ſt. Enimvero qua tempeſtate vates
a cum numine commutabant, aut
pacto cœlitus ea accipiebant quæ
icanda mortalium generi erant,
æ diſceptationes controverſiæque
de ſacrorum curatione, deque
bus & præceptionibus divinis po-
nt, propterea quod erant in me-
qui mortalium ineptas hæſitatio-
& diſputandi intemperiem reſe-
nt. Autoritate enim plus quam
ana armati vates, legum ſacra-
atque ipſius numinis voluntatem
oquebantur. Quare, qui illis au-
tare recuſabant, profecto quoniam
mitate judicii, aut errore vel ig-
noran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

norantia labi in pravos ſenſus n
bant, neceſſe fuit, ut refractarii
tumaceſque fierent, & excuſſa pi
ad idolorum cultum deſciſcerent
hil medium erat. Capeſſunda v
imperia erant, aut ponenda nu
reverentia fuit. At ſub templo po
riore, cum prophetas major vis, a
tuſque divinus non ageret, omnia
ſecus fuere. Quoniam enim jam n
quam erant ſacrarum legum, c
ſtiumque arcanorum conſulti, in
rum verbis ineſſet plena fides, co
nuo dehinc mortales, non cont
ſcire, quæ ab illis acceperant, ard
mentium ultra ad rimandum om
tulere, & ſuis ſe tenebris involvit
mana imbecillitas. Quare contro
ſias & quæſtiones ex ſacris literis e
re, morbus eſſe cœpit deterioris
Talmudicorum illud eſt, octode
res eſſe, de quibus contentio fuit i
familiam Hillelis & Sammæi, quas
Elias quidem expedire poſſit. Prof
hoc eſt ad deſperationem deſip
Adeo enim nodoſa atque intric
commenti ſunt duo illi diſſident
ſectarum duces, ut nec vatem quid
aut cœleſte oraculum ferre opem
tuiſſe autumēt. Accedit quod ſub p
re templo lex recitata duntaxat à

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

is populo eſt, aut etiam domi à ſin-
is legebatur. interpretatio magi-
rum, commentatioque nulla erat.
ſub poſteriore oraculis ceſſantibus,
eptum paulatim more publico eſt,
verba Biblici contextus, ſenſaque
licarentur. Ad quam rem eruditi
enium ſuum advocavere. Ex quo
æ diſputationes, ſententiæque con-
riæ ſunt, &, cum pertinax ſtudium,
vaque ambitio accederet, ſectæ at-
hæreſes extiterunt. Scio equidem,
e Babylonienſe exilium fuiſſe quoſ-
n, qui Naziræi, Kenæique, & Re-
bitæ dicerentur: ſed ii certa qua-
n vitæ diſciplina, non opinionibus
entiiſque, diverſi à reliquo populo
nt. Quare id profecto ad rem, de
nunc agimus; nequaquam perti-
. Porro jam promptum eſt divina-
cur ſub poſteriore æde, cum ortæ
eſes ſunt, idololatria locum apud
æos non habuerit. Ita enim com-
atum natura eſt. Conſtantiſſime
tales eas ceremonias religioneſ-
tenent, quas commentis ſuis at-
fictionibus adornant interpolant-
. Amat enim quiſque hoc, quod re-
um à ſe eſt, & ingenio ſuo applau-
Nulla mater filiolam ſuam æque
ſculatur, ut iſti ſectarum patres in-

venta ſua. Quare Iudæi profectò
mercede poſtremis temporibus
ſaicam religionem coluerunt, dum
ſuo adderent quippiam. Quod
per vates non licuit antea, ſæpe d
tores facti ſunt, & ad idola ſeſe c
verterunt. Diximus principes ſ
tres fuiſſe, Phariſæorum, Saduc
rum, Eſſæorumque. Eas Flavius
phus ſe perambulaſſe, tentaſſeque
gulas ait, uti quid in quaque pro
dum maxime eſſet, exquireret. N
eum ſtudio ſapientiæ flagrantem
mum coërcere nondum poſſet,
totos tres annos apud Banum q
dam ſe fuiſſe ſcribit, qui in deſerto
ticibus arborum veſtitus, cibos
taxat ſponte natos ſumebat, co
que nocte & die frigidis undis m
bat, quo vitam caſtius ageret.
apud eundem Flavium plures ali
ctæ, de quibus diſſerere longa m
eſſet. Ex his quædam, quia relig
obtentu & honeſtis vocabulis ſu
reipublicæ, atque ea, quæ imperii e
tentabant, factiones potius, con
tioneſque, quàm ſectæ fuere. V
Gaulonitæ, pervicaciſſimæ pietati
mines, ut Cæſarem de cervicibu
depellerent, ſolum Deum tener
rarum regna jactabant. Et in Ze

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

n motibus, qui omnem pene Iu-
am turbaverunt, nihil perinde ob-
, atque mos jam exortus, ut ſpe-
ſa præſcriptione homines quidam
bulenti ſpei ſuæ, cupiditatique veli-
rentur. Iam illa quoque non in-
ctu divino, ſed dominationis libi-
e evenerunt. Theudas impoſtor
dam ſub Cuſpio Fado, ingenti Iu-
orum multitudini perſuaſerat, uti
a convaſarent, ſeque ad Iordanem
erentur. Vatem enim eſſe ſe pro-
us eſt, promiſitque ſe flumen iſtud
is pedibus tranſiturum. Nec mino-
veſania Ægyptius quiſpiam popu-
ad Olivarum montem, quaſi nu-
is imperio, vocabat, iturus hinc
ſolymam, atque una voce muros
is ſubverſurus, ut per ruinas aper-
iter tutumque omnibus foret. In
verſum vero Flavius, cum Iudææ
um publicum, qui ſub Felice erat,
equitur, pene indignabundus illud
unc modum ait [1], λῃστηρίων ἡ χώ-
ἀνεπλήσθη, καὶ γοήτων ἀνθρώπων,
τὸν ὄχλον ἠπάτων. *Latronibus tota*
o & quibuſdam magis atque faſcina-
bus repleta eſt, qui multitudinem ſe-
cere. Et mox de iiſdem ita ſubjicit,

 δει-

[1] *In lib. 20. Antiq. cap. 6.*

δείξειν ἔφασαν ἐναργῆ τέρατα καὶ
μεῖα κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν γ
μενα· καὶ πολλοὶ πεισθέντες, τῆς ἀφ
σύνης τιμωρίας ὑπέσχον. *Aje*
manifeſta prodigia atque portenta ſe
turos, quæ Dei cura providentiaque
nirent. Et plurimi, cum fidem illis h
rent, dementiæ ſuæ ſtoliditatiſq; pœnas
tulerunt. Vſque adeo nihil in ſpec
fallacius eſt, quam fanaticorum c
rundam inſidioſa hujuſmodi reli
pietaſque. Statim enim plebs, ubi
numen magnis auſubus prætendi
facilem ſe ad omnia præbet, & me
vatibus ſuis, quam ducibus regi
que paret.

CAPVT XVIII.

Virtus bellica Iudæorum. Quanti ea
rit apud exteros reges. Verba Chœr
Flavio Ioſepho male accepta. Qu
Solymorum montium habitatore
Chœrili carmine. Tonſura modu
dæis vetitus. Quid hoc ſit, quo
Phœnicum ſermone Chœrilus ait.

DE rebus Iudæorum dicenti, pe
ctanda quoque ea ſunt, quæ ad
litiam eorum ſpectant. quippe om
no poſita omnia ſunt latentque in
tela atque in præſidio bellicæ virt

l profecto veterum Rabbinorum
luſtria adeo incurioſe hanc partem
publicæ Hebrææ perveſtigavit, pene
nihil hîc ſit, quod proditum com-
ntationibus eorum meminimus.
rtitudinem quidem militarem in
c gente ſummam fuiſſe illud argu-
nto eſt, quod homines exules, at-
e Ægypto profugi, quos longus er-
r, & quadraginta annorum calami-
imparatos à rebus omnibus in A-
bum deſertis attriverat, Cananæam
nem bellicoſiſſimis populis habi-
tam, brevi tempore ſubegerunt. Fla-
us verò ubique, quoties de indole
dæorum naturaque loquitur, du-
m à ſtirpe genus deſcribit, periculo-
m atque mortis ſecurum, laboriſ-
e & incediæ patiens penè ad pertina-
e infamiam. Quapropter reges ex-
ri quoque, cum auxiliares copias
unde adſciſcerent, perſæpe uſi hoc
ilite ſunt. & compertum egregiis ex-
rimentis eſt, virtute eorum atque
e res eſſe maximas patratas. Certè
exander Magnus, dum gentes mul-
udine infinitas, terrarumque ſpatiis
nge diſſitas, parva militum manu
nceret, Iudæos partem exercitus ſui
cerat, ut gloriam domiti orbis etiam
is acceptam ferret. Tum, quod Fla-
N 3 vius

vius adverſus Apionem notat, ἔα
τοὺς στρατεύεσθαι τοῖς πατρῴοις ἔθεσιν
μένοντας, καὶ κατ' ταῦτα ζῶντας. poteſ
illis fecit, ut mores patrios, priſcaq; inſt
ta in militando ſervarent, ac ſecundu
viverent. Quod profecto honori
rum datum eſt, & apprime tunc in
tatum fuit. Exiſtimat quoque Flav
Xerxem, cum nobiliſſimam illam
peditionem adverſus Græcos ſuſci
ret, Iudæos inter auxilia atq; inter
cios habuiſſe. Et in fidem ejus rei, te
monium Chœrili recitat : de quo p
liſper agendum nobis eſt, quia n
quam credere potuimus, Flavium
ctè ſententiã percepiſſe vetuſtiſſimi
tis. Verba Chœrili, quæ Flavius Ap
ni objicit, iſtæc ſunt,

Τῷ δ' ὄπιθεν διέβαινε γένος θα
μαστὸν ἰδέσθαι,
Γλῶσσαν μὲν Φοίνισσαν ἀπὸ στομ
των ἀφιέντες.
Ὤικεε δ' ἐν Σολύμοις ὄρεσι πλα
ἐνὶ λίμνῃ,
Αὐχμαλέοι κορυφὰς, τροχοκου
δες· αὐτὰρ ὕπερθεν
Ἵππων δαρτὰ πρόσωπ' ἐφόρ
ἐσκληκότα καπνῷ.

Hæc in hunc fermè modum reddi
ſunt ab interpretibus :

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Exin miranda ſpecie gens caſtra ſecuta eſt,
Phœnicum ignoto quæ voces ederet ore.
Hæc Solymos habitans montes, ſtagnum prope vaſtum,
Circumtonſa comis, ſqualenti vertice, equini
Exuvias capitis duratas igne gerebat.

c vero Flavius Solymos montes eſſe ait, quos in Palæſtina Iudæi incoat, & Aſphaltiten lacum ſignificari tat, qui omnium in Syria latiſſimus aximuſque eſt. Sed hoc, quantumnque eſt, nihili eſt. Quid enim cau dicet, aut, quam rationem nobis vius oſtendet, cur Iudæos Chœrilus ροχοκουράδας, hoc eſt, *in orbem cirmtonſos* dixerit? Sane pro certo eſt, tonſuræ genus inviſum Iudæis ombus & pene execrabile fuiſſe. quippe terdictum illis ſeveriſſima lege fuit, שלא יקפו פאת ר *ne angulum capitis rcumtonderent.* De qua re extant ver numinis in Levitici capite XIX. Iam rò, quod de Solymis montibus, dee lacu adjacente ex Chœrili celebermo carmine adfert ille, id vero diluenon difficile eſt. Alios enim montes olymos, procul à Palæſtina ſitos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Homerus celebravit, cum de Vlyſſe
vigante ita infit in Odyſſ. ε:

Τὸν δ᾽ ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρ
Ἐνοσίχθων
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴ
εἴσατο γάρ οἱ
Πόντον ἐπιπλείων.

Atque hos Piſidarum eſſe, atque
illis incoli, traditum à maximis v
ſtiſſimiſque auctoribus eſt, qui et
ſtagnum quoddam in vicino pont
planè ut omnia Chœrili verbis c
ſonent. De Phœnicum autem ling
qua locutos montium iſtorum in
las Chœrilus ait, ita exiſtimandum
latiſſimè uſum ejus idiomatis patui
ut omnes penè, qui circumcirca era
populi quaſdam veluti dialectos uſ
paverint ex Phœnicum ſermone. Q
re profectò ad ſolos Iudæos hoc per
nere, nihil neceſſe eſt.

CAPVT XIX.

*De bello, quod lege indictum fuit, de
eo, quod ſponte ſuſceptum ab Hebr
eſt. Quales pacis leges oblatæ hoſti
ſint. Quid illud ſit, quod Talmud
de ſeptem præceptis tradunt, quæ ſ
vanda omnibus gentibus fuére. Qu
citò poſt orbem conditum, & quàm
tè animos mortalium pervaſerit i*

…*olatria. Hebræorum notabilis ſenten-*
…ia de Abramo: & quando is rectum
…uminis cultum ſuſceperit.

…d, omiſſis iſtis, expediamus porrò
…uæ de militia Iudæorũ in mentem
…bis veniunt. Duplicis generis bella
…mudici conſtituunt, quæ geſta à
…ro populo fuêre. nam & מלחמות
מ… ea bella appellant, *quæ juſſu nu-*
…is, legiſque ſuſcepta ſunt: & rurſus
…מלחמות הרש ea eſſe ajunt, *quæ pro*
…erio, atque ad ampliandam rempubli-
… geſſere. De priore genere ita Mai-
…nides infit in Halacha Melachim,
…cap. v. מלחמת המצוה היא מלחמת
שבעה עממים ומלחמת עמלק ועזרת יש…
…מיד צר שבא עלי *Bellum, quod lege in-*
…um dicitur, illud eſt, quod cum ſep-
… populis, atque cum Amalekitis fuit:
… ſi ſuppetias ferri neceſſe fuit cuidam
…aëliticæ tribui, quam hoſtis invaderet.
…tem illi popli, de queis loquitur,
…runt Chittæi, Girgaſæi, Emoræi,
…nanæi, Chivæi, Perizæi, & Iebuzæi,
…orum ſedes armis invadere Iſraelitas
…bet Deus in Exodi capite XXIV, & in
…uteronomii capite VII. De memo-
… autem Amalekitarum obliteranda
…iſtre eſt numinis edictum in Deute-
…nomii capite XXV. Ad poſterius bel-

lorum genus ea pertinent, quæ ſu
cit ibidem Maimonides, ת הרשות
המלחמה שילחם המלך עם שאר העם
יב גבול ישראל ולהרבות גדלתו ושמעו:
Bellum, quod pro imperio ſuſceptum
pellant, illud eſt, quod cæteris populis
intulit, ad proferendos Iſraëlitarum f
atque ad augendam magnitudinem
mamque eorum. In eadem Halach
capite VI perſequitur Maimon
quaſdam cautiones, quas in utro
bello ſervari ſummus Deus voluit,
in Deuteronomii capite XX ſcripta
hanc ferme ſententiam ſunt. *Cum*
neris ad aliquam urbem, ut oppugnes e
primum invita eam ad pacem. Si reſ
derint ſe pacem colere velle, portaſque
ruerint, ſint tibi tributarii, ſerviant
tibi omnes, qui in ea urbe ſunt. Qu
non ineant pacem tecum, ſed bello &
mis experiri tecum malint, obſide urb
cumque tradiderit eam Deus in man
tuam, percute omnes maſculos acie gla
fœminas vero pueroſque, & jumenta,
nique quicquid erit in urbe, & omnia
lia ejus, auferes tibi, fruerìſque præda
ſtium tuorum, quam dederit tibi De
Atque hoc quidem pacto victoriam ex
cebis duntaxat in iis urbibus, quæ pro
à te aliis in terris ſitæ ſunt. At cum iis
bibus, quas tibi Deus tuus habitandas
no

æreditatis jure dat, aliter agendum
ave enim, ne illic vitam cuiquam ho-
relinquas. Hîc quod ſummus legis-
r parcendum illis gentibus ait, quæ
tam pacem acceperant, ita intel-
ndum Talmudici ex vetuſtiſſima
orum traditione ajunt, ut inſuper
ſſe habuerint eæ gentes ſuſcipere
em præcepta, quæ filiis Noachi da-
nte beatum Abrami ſeculum ſunt.
quin vitam illis relinquendam
d fuiſſe, quibus religio nulla numi-
ue obſervantia eſſet. Enimvero Iu-
rum ſapientiſſimi ita ajunt, ſex
fuiſſe, de quibus edictum numinis
perit primus hominum parens.
n & cœlitus didiciſſe eum, cele-
ndam divini nominis majeſtatem
, atque jura dici mortalibus debe-
& rurſus, interdictum illi fuiſſe, ne
guinem humanum funderet, neve
a coleret, aut rapinas exerceret,
n ne multiplicato mox hominum
ere, inceſtis ſe nuptiis fœdaret. At-
hanc quidem eſſe Cabbalicam
ndam doctrinam, quæ tradita po-
is per manus ſit ab uſque Moſis ſe-
o: cæterum, ex tacito ſenſu cujuſ-
, atque in univerſum ex verbis Pen-
euchi manifeſtum eſſe, hæc præce-
in hunc modum data primo ho-
mini

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

mini fuiſſe. Tandem vero Noac
cœleſti voce admonitum eſſe, ne n
brum vivi animalis comederet.
ptum enim in Geneſi eſſe, *carnem*
anima ejus, quæ eſt ſanguis ejus, no
tis. Ita ſeptem præcepta confici a
quibus tantiſper gens mortaliun
gebatur, donec Abramo poſita l
circumciſione fuit. Talmudic
ſententiam, quæ expoſita à nobis
eruditiſſimus Maimonides illis v
recitat, quæ extant in Halacha M
chim, in capite IX. שה דברים
ה אדם הראשון על עכו״ם ועל ברכת
ועל שפיכות דמים ועל גילוי עריות
הגזל ועל הדינים: אף על פי שכולן הן
: בידינו ממשה רבינו והדעת נוטה
מכלל דברי תורה יראה שעל אלו
ה: הוסיף לנח אבר מן החי שנאמ׳
שר בנפשו דמו לא תאכלו: נמצאו שבעה
ת: וכן היה הדבר בכל העולם עד
ם בא אברהם נצטווה יתר על אלו במילה:
Antequam à diverticulo ad rem
deamus, libet nobis exponere qui
lud ſit, quod ex Talmudicorum ſ
tentia diximus, inter ſeptem præce
quæ primis mortalibus data f
etiam hanc ſanctionem numinis f
ſe, qua interdictus illis idolorum
tus eſt. Vtique Maimonides in H
cha Habodat Cochabin & Mazzal
luculenter oſtendit, vitioſam reli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

m inter ipſa mundi initia inoleviſſe.
nim jam tum Enoſchi tempore ex
minum quadam ſuperſtitione ſide-
planetaſque in magno honore eſſe
piſſe; licet à vero numine nondum
nitus deſciſcebatur. mox, ut eſt fœ-
nda res error, templa atque ſimu-
ra ſtellis conſecrata eſſe, donec tan-
m, ſpreto plane numine divinam re-
ionem omnem planetis duntaxat
buerunt. Excipit tamen maximus
bbinus paucos quoſdam, Chano-
um, Methuſcelachum, Noachum,
mum, atque Heberum, qui Deum
ium, eundemque vere optimum at-
e maximum ſemper pura, integra,
corrupta & mente & voce venerati
nt. De errore enim, qui mortale ge-
is tenuit, deque ſeculi vitio loquitur.
ſum Abramum ſero admodum,
m jam quadraginta annos natus eſ-
t, agnoviſſe ait Deum conditorem
um. fuiſſe enim eum in Vre Chal-
æorum tenebris & caligine mentis
emerſum, inter homines ſuperſtitio-
s, idololatraſque, atque una cum il-
s eandem inſaniam inſaniviſſe. tan-
em vero, cum meliora edoctus à nu-
nine eſſet, ſtuduiſſe eum inſcitiam ve-
i Chaldæis eximere: ſed quoniam in-
idiis à rege petebatur, in Charanen-
ſium

ſium ſedes eum conceſſiſſe, atque h
in Cananæam veniſſe, ubi cœleſ
doctrinam tam feliciter ad ſuos p
pagavit, ut jure eum Maimon
עמודו של עולם *columen atque ſtabili*
tum ſeculi appellet. Hæc ſummo ju
cio animadvertit author corda
mus. Neque nos ea referre piguit,
illuſtrare Talmudicorum ſcitum p
rant, quod de ſeptem illis præce
retulimus, quæ Noachi poſteros
obligabant, ut, ſi forte populi quic
inter pacis leges ſuſcipere eorum
ſervationem recuſaſſent, eos Iudæi
ſcindere penitus, tanquam barbarie
que immanitate efferatos, juſſi ſin

CAPVT XX.

*Feciales pacis offerendæ cauſa miſſos
etiam ad ſeptem Cananææ populos, c
tra quam vulgo exiſtimatum eſt.
Gibeonitis dolo atque aſtu opus fu
ad petendam pacem. Cur ſeptem Ca
naæ populi ad internecionem occiſi.
Ammonitis & Moabitis oblata p
non ſit. De ſacerdote, qui prælii ca
ungebatur.*

NVnc porrò alia exequamur, q
Maimonides ad interpretation
illorum verborum attulit, quæ n

pa

ò antè ex Deuteronomii capite
imo adſcripſimus. Sanè quod le-
s de pace prius mitti ſummus
ad eas nationes jubet, in quas
i arma parabant, id Aegyptius ille
ſimo documento pertinere etiam
ptem populos evincit , quorum
natas ſedes Iſraëlitis Deus pro-
rat. Quod quidem contra opinio-
eorum eſt, qui ſine diſcrimine, &
exceptionis lege factam à numi-
roſcriptionem earum gentium
:. Sed refellit eos inſigne teſtimo-
, quod Maimonides noſter citat
ro Ioſuæ, ex capite XI. ubi ſic ferè
tum eſt : *Nulla fuit civitas, quæ*
n fecerit cum Iſraelitis, præter Chi-
Gibeonitas. Cæteri omnes bello capti
Induraverat enim animos eorum
ad pugnam cum Iſraelitis conferen-
ut internecione occideret eos , nec fie-
lis gratia. Enimverò illud hinc ef-
ur, deletas propterea eas gentes
quia belli fortunam tentare, quàm
icere pacem in Iſraëlitarum leges
erunt. Quod ſi fecialibus auſcul-
nt, utique jam ſalus earum neuti-
n in dubio fuiſſet. Quærit dehinc
monides, quid igitur cauſæ ſit, cur
eonitæ aſtu doloque petendam pa-
cenſuerint, ſeque gentem procul

in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

in aliis terris ſitam finxerint, cum h
cle certum illud ſit, vera via perve
eos ad hoc, quod cupiebant, potu
Sed reſpondet princeps Rabbinor
antea legatos ad Gibeonitas quo
ſicut ad reliquas ſex nationes, m
fuiſſe; eoſque ab illis ſpretos eſſe.
re ex ea tempeſtate legem numinis
verſus eos valuiſſe, quæ de interne
ne ſeptem gentium lata erat. Gib
nitas autem, cum eam legem po
reſciſcerent, copiaſque Iſraëlita
latè victrices pertimeſcerent, veni
malo caviſſe: &, quia poſt ſpretam
mel pacem vera remedia conſum
rant, fallaciis atque arte uſos eſſe. I
in hunc modum ferè deciſa à Mai
nide ſunt. Porrò, quod in ſeptem g
tes illas victoria aliter exercita, qu
in cæteras, fuit, ita ut illîc quidem
ſcindi viros fœminaſque atque inf
tes etiam, hîc verò ſufficere expiati
ſolam virorum cladem lex volue
ea diſparitas ab hac adeò cauſa
quòd ſeptem illi populi vulgo & p
ſim in ſeſe flagitia quædam fœdi
admiſere, à quibus recta ratio natu
que hominum communis refugit
que abhorret. Quare profectò ſumm
Deus eos, veluti terræ odium onuſ
fuiſſe ſignificat, cum in Levitici cap

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

III, enumeratis id genus vitiis, po-
emò ita fatur, *Polluta eſt terra, &*
quitatem ejus ego viſitavi adverſus
n, & evomuit terra habitatores ſuos.
Ammonitis & Moabitis edictum
gulare exſtat in Deuteronomii ca-
e XXIII, quo cautum fuit, ne eos
quam Iſraelitæ ad pacem ſolicita-
t. & cauſa ibidem editur ejuſmodi,
a commeatum Iſraelitis non adve-
ant ex Ægypto venientibus. tum
quod Bilhamum vatem magna
rcede conduxerant, qui omnia in-
ſta eis augurarerur. Subjicit au-
n quandam cautionem Maimo-
es, quæ huc tranſſcribenda eſt,
אף על פי שאין שואלים בשלומם
השלימו מעצמם תחלה מקבלין או
, inquit, *legatos de pace non mittebant*
os, tamen ſi ſponte ſua initio eam cu-
nt, non repellebant eos. In Halacha
lachim, quam identidem memora-
nus, in capite VII, multa prodit
yptius noſter de ſacerdote quo-
m, qui prælii cauſa conſecratus pu-
è fuit. de quo ita infit: אחר מלחמת
הרשות ואחר מלחמת המצוה ממנין כהן
אל העם בשעת המלחמה ומושחין אותו ב
המשחה וזהו הנקרא משוח המלחמ
ello, tam quod gerebatur pro imperio,
m quod lege divina indictum fuit, ſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

cerdotem creabant, qui exercitum al queretur ſub tempus prœlii, ungebantq eum oleo ſacro. Atque hic ille eſt, q משוח המלחמה *hoc eſt, prælii cauſa u ctus dicebatur.* Oratio ejus, qua ad p pulum uſus eſt, recitatur in Deuter nomii capite xx, fuitque ejuſmo *Eia, audite Iſraelitæ. Vos proceditis ho in prælium contra hoſtes veſtros. Ne m leſcat cor veſtrum, neu trepidate aut paveſcite metu eorum. Progreditur e vobiſcum in expeditione Deus veſter, p gnatque cum hoſtibus veſtris, uti ſer vos.* Refert Maimonides etiam verba, quæ ſacerdos ille ex tabula libro publice pronuntiavit, non ipſam pugnam hercle, ſed tunc, c ad bellum exiret populus. Sed nos nuiſſimas particulas, atque omnia nima manſa huc non inſeremus.

CAPVT XXI.

Qui fuerint immunes militiâ. Sauli veritas in cogendo milite. Pœna in ſancitæ, qui ſacramentum detre rent. Vnde Flavius ſcripſerit, deos regrinos in bello non violandos Iud Laudabilis Iudæorum religio, cum li ædes refecta ab Alexandro eſt.

IN Deuteronomio privilegia q rundam recenſentur, quibus vaca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

litiæ conceſſa ad breve tempus fuit:
ter quos fuere, qui recens vineam
ntaſſent, quique exſtruxiſſent no-
m domum, tum qui ſponſi aut no-
mariti eſſent. Ex quo certe conſtat,
nnia militiæ non eos duntaxat ſu-
ſſe, qui ultro nomen dabant, ſed
oſcunque rex, populive ductor ad
ramentum adegit: ut jam hoc to-
m neceſſitatis fuerit, non arbitrii.
que Saul quidem, cum arma capeſ-
e omnes vellet, membra duorum
um fruſtillatim conciſa per duode-
n Iſraelitarum tribus circummiſit,
erminatus hoc idem ſe facturum
nentis eorum, qui ſequi ſe ad bellum
tuſaſſent. Quare profecto jam non
e exemplo eſt Romanorum ſeveri-
, in quorum inſtitutis olim erat, ut,
i ad delectum non reſpondiſſent,
nquam proditores libertatis in ſer-
utem redigerentur: qui vero filium
m militiæ ſubtraxiſſet, in pace fuſti-
s cæderetur, belli tempore exilio &
norum parte multaretur. Quæ ſic
ata ex Carrii Menandri libris ſunt
L. 4. §. 10. & 11. ff. de re militari. Di-
s quidem Auguſtus equitem Roma-
m, quod duobus filiis adoleſcenti-
s cauſa detrectandi ſacramenti pol-
es amputaſſet, ipſum bonaque ſub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

jecit haſtæ. & præceptum Divi Traja
fuit, ut hujuſmodi parentes deport
rentur. Non uno edicto maximus
giſlator Moſes Iſraelitis præceperat,
terram hoſtilem armis ingreſſi, ſim
lacra omnia, templaque, & alta
Deorum diruerent, quos cæteræ n
tiones per errorem coluiſſent. Ait t
men Flavius [1], lege Moſaica conſti
tum fuiſſe, περὶ τοῦ μήτε χλευάζ
μήτε βλασφημεῖν τοὺς νομιζομέ
θεοὺς παρ' ἑτέροις αὐτῆς ἕνεκα προσ
γορίας τοῦ θεοῦ. *ne quis eos derideret, q*
gentium aliarum opinio Deos confin
neve quiſquam male illis diceret, ſalt
enim prodeſſe illis honorem tanti nom
debere. Nos ex qua Pentateuhi parte
lud Flavius in ſua ſcripta tranſtuler
divinare non poſſumus. Quin exi
mamus potius, hallucinatum eum
ſe, neque intexllexiſſe verba ea, quæ
Exodi capite XXII ſcripta in hunc m
dum ſunt, אלהים לא תקלל *non exec*
beris deos. quæ profecto in eam ſente
tiam accipienda ſunt, ut ſignificet
ſacroſanctos eſſe rerumpublicar
moderatores, qui in terris vice nur
nis funguntur. Illud vero, quod in e
dem diſſertatione Flavius adverſus
pion

[1] *In Apolog. adverſus Apionem.*

nem adducit, magis ex vero eſt, & tum Iudæorum ſummam conſtiam in retinendis patriis legibus nit. Ex Hecatæi enim, maximi ſcriris, commentariis prodit, qua temate olim Alexander Babylone erat, id inſtaurandum Beli templum, d corruerat, cunctos milites aggeterram jubebat, ſolos Iudæos ima ejus detrectaſſe, & verbera multa iſſe, atque graviter multatos eſſe, ec tandem illis & ignovit rex, & ritatem præſtitit.

Capvt XXII.

batorum obſervatio Iudæis ſæpe noxia 1 bello. Ea ſuperſtitio animis homium exempta per Matthiam Haſſamoæum. Stratonicæ febriculoſa pietas. Auſpiciorum atque omnium vis à Moſollamo, acerrimo milite Iudæo, luſa. Oſtenta & omina eſſe in poteſtate mortalium. Lex divina de ſexuum diincto habitu non intellecta à Flavio. Adulterarum toga apud Romanos. haronda miles ſtolatus. Medorum erſarumque mollities.

Vm in his ſumus, non prætermittendum eſt, quod Maimonides avit, שצאיך על עיירות כותים בשבת

ועושין עמהם מלחמה בשבת: *Iudæos*
ganorum urbes, cum ſabbatum eſt, obſi
re, atque etiam prælium cum illis co
rere. Sed hoc non ſemper profecto
ceptum ab illis fuit. Etenim Matth
Haſſamonæus, fortiſſimus imperat
cujus fuit virtus toti Iudææ ſaluta
primus popularibus ſuis perſuaſit, n
eſſe hoc divinæ legi contrarium. n
antea hercle execrabilis opinio om
tenebat, malis auſpiciis & irato nu
ne geri, quæ tali die pro ſe quiſque,
pro republica tentaret. Agatharchi
quidem apud Flavium, dum Strato
cam deridet, quæ capta à Seleuco,
ciſaque eſt, quod in fugam ſe dare
ſomnii cujuſdam ludibrium auſa n
eſſet, geminam Iudæorum & gern
nam dementiam adjungit. Capt
enim Ieroſolymam eſſe à Ptolem
Lagi filio ait, propterea quod ci
cunctos ſabbatorum obſervatio
fenſione urbis prohiberet. Ac M
thias quidem Haſmonæus, uti di
mus, hoc errore ſuos liberavit. Cæ
rum inceſſere rurſus animis homin
eandem ſuperſtitioné contigit. Po
peium enim diu poſtea potitum u
ſcimus, cunctis per ſabbata deſider
bus. Equidem ego Matthiam iſtum
ſa indole virum, atque judicio recti

o fuiſſe exiſtimo, qui fieri quibuſdam
ſibus poſſe intellexerit, ut omiſſa ce-
moniarum anxia obſervatio vel lau-
m ferat. Vtique nullæ leges poſitæ
ceſſitati ſunt, quæ ſemper magnum
ımanæ imbecillitatis patrocinium
it, & quicquid coegit, defendit. Ad-
, viri illud & ducis eſſe, non deeſſe
rtunæ præbenti ſe, & oblata caſu
ctere ad conſilium. idque valere in
nnibus rebus humanis, ſed maximè
bellicis, quæ ex pactis conventis
on procedunt, ſed ipſæ ex ſe multa
bjiciunt nec opinantibus, quæ extre-
um diſcrimen pariunt ex mora. Iam
iraculi inſtar nobis eſt, Iudæum re-
eriſſe, quem incepta urgere & favori
uminis inſtare non vetuit ſcrupuloſa
ietas. Longe diverſi generis eſt, quod
Iecatæus de milite quopiam ejuſdem
ationis prodidit: quod referemus
ımen, quia in pectore Iudæi inſignem
ıperſtitionis fuiſſe contemptum pro-
at. Ait ille ſcriptor, ſe in expeditione
lexandri fuiſſe, contendiſſeque ad ru-
rum mare cum Iudæis aliquot equi-
ibus, qui ſeſe comites addiderant: in-
erque eos fuiſſe Moſollamum, homi-
em animoſiſſimum, qui jaculandi
eritia omnes & Græcos & barbaros
nteiret. ibi, cum properantem exer-

citum augur quiſpiam ſiſteret, pro
terea quod alitem ſedentem videba
ex cujus volatu captare omen itine
parabat, è veſtigio Moſollamum, c
repta ingenti ſagitta, confixiſſe alite
atque inſuper amarulento joco ſtul
tiam eorum incuſaſſe, qui miſera
avem alieni conſciam fati credere
cum ignara ſui eſſet. neque enim ſciv
ſe eam, quantum periculi à Moſollam
Iudæo immineret. Enimvero iſtud
ſapere, non ex hariolorum reſponſi
nec è cantu ſiniſtro oſcinis, aut è t
pudiis ſoliſtimis pendere, ſed agen
vigilandoque vana oſtentorum lud
bria antecapere. Sane quidem C. P
nius, diligens harum rerum obſerv
tor, in ipſa augurum diſciplina conſi
re ait, [1] *neque diras, neque ulla auſpic*
pertinere ad eos, qui quamque rem ing
dientes obſervaſſe ſe ea negaverint. Qu
munere divinæ indulgentiæ nullu
eſſe majus fatetur. Cætera, quæ dici
re bellica queunt, vix annotare lib
Ait Flavius, inter diſciplinæ militar
præcepta & illud fuiſſe, ne in bello a
mulier virili, aut vir muliebri habit
uteretur. Enimvero quæ in Deutero
nomii capite viceſimo & ſecundo ex

tan

[1] *In lib. 28. cap. 2.*

t, paulo ille liberius audaciuſque
erpretatus in hunc modum eſt: Φυ-
ασετε μάλιστα ἐν ταῖς μάχαις, ὥστε
τε γυναῖκα ἀνδρικῇ σκευῇ χρῆ-
μήτε ἄνδρα στολῇ γυναικείᾳ. Sed
fecto male accepit verba numinis,
e in Deuteronomio extare dixi-
s. Habet enim divina iſta lex non
n in militia locum, quam domi &
pace, atque in omni reliqua vita.
lebat enim ſexus utriuſque appara-
n cultumque perverti aut confun-
mmortalis Deus, propterea quod
xime contrarium id honeſtati erat,
quam nos fecit ille, formavitque.
are profecto nec uſurpatum hoc
s gentibus unquam fuit, niſi per
ominiam, & pœnæ loco. Vtique
d Romanos quo pacto ornatæ pro
virtutibus fœminæ ambulaverint,
convictæ adulterii erant, prodi-
n multis autorum jocis eſt. ex qui-
inſigne eſt illud Martialis,

Thelin viderat in toga ſpadonem.
Damnatam Numa dixit eſſe mœcham.

ud Græcos vero Charondas, ſeve-
imus imperator, milites ſuos, qui
inem in acie deſeruiſſent, per tri-
um pro concione ſtolatos deſtituit.
o ego Medos olim ſtola ad talos de-
ſſa, mulierum in morem, inceſſiſſe:

& Perſas quoque, id quod Xenoph
in octavo Pædiæ ait, ad horum ſe i
tationem compoſuiſſe: ſed ii pop
quoniam hercle ad mundi tepo
jacebant, evirati ipſo terræ cælo &
lo erant. Quare infamis eorum m
ties apud cæteros fuit, & poſita in
tio ſemper eſt.

CAPVT XXIII.

De Iudæis, qui extra Palæſtinam in regnis habitavere. Gentium plur migrationes, & voluntaria exilia Iudæis Aſiaticis, deque Babyloni bus, tum de Aegyptiis & Alexan nis. Pecuniæ ab illis Ieroſolymam ſa. Quantæ opes in ſepulcro Dav Darius à Semiramide eluſus. Iu rum Helleniſtarum, & Palæſtino infenſa æmulatio. Quo jure, qu conditione apud Romanos Iudæi rint poſt everſam ſacram urbem polygamia.

MArcus Annæus Seneca in conſ
tione, quam ad Helviam ſcri
populos quoſdam enumerat, qui
trio ſolo relicto ſedes ſuas comm
rint, & tranſtulerint domicilia. N
& in mediis barbarorum regioni
Græcas urbes eſſe, & inter Indos
ſaſque Macedonicum audiri ſerm

n

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

n, tum civitates Achaiæ Ponticis impoſitas litoribus, & Tyrios in ica habitare, Pœnos Hiſpaniam in- ere ait. Quæ quidem omnia ille ni- aliud niſi publica exilia vocat, in alios domeſtica ſeditio, alios ex- um urbium ſuarum, quoſdam mi- ndi libido, alios alia cauſa emiſit. profecto hujus rei nuſquam illu- us documentum eſt, quam in Iu- s, qui per Ægyptum, Græciamque, que omnem Aſiam & Africam late es ſuas procul à Palæſtina poſuere, res illic amplas,契uberesque habue- t: regum autem principumque tis affecti beneficiis ſunt, ut inter eros vitam exigere, quam in patriæ to ſolo religiones, templumque erari ex propinquo mallent. Atque aticorum quidem digniſſimi, nobi- mique erant Babylonienſes, de qui- in libro primo, in cap. VIII dixi- s. Inter Helleniſtas autem quos n Ægyptus duntaxat, ſed omnis ecia acceperat, primatum quen- n Alexandrini tenebant. Vtique lemæus Lagi filius, cum Iudæorum em & virtutem ſummam perſpexiſ- , omnia Ægypti propugnacula & eſidia ipſis commiſit: &, ut Cyre- m cæteraſque Libyæ urbes firma di-

tione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

tione teneret, multas eorum colon
in ea loca deduxit. Mox Philadelph
adeo deditus Iudæis fuit, qui ſub i
perio ipſius erant, ut leges eorum,
ſacratiſſima jura verti Græce, atque
omnium eſſe manibus voluerit. I
ſtremo Philometor, & uxor ejus Cl
patra curam tutelamque totius re
Ægyptienſibus his Iudæis dedere:
piiſque illis, ex quibus rerum mom
ta pendebant, Doſitheum & Onia
homines itidem Iudæos, præfecere.
bertate autem omnes in illis ipſis ſe
bus tanta uſi ſunt, ut templum qu
que in Heliopolitana præfectura h
buerint, quod magna religione a
rent. Neque fuit id profecto tumult
rium opus, quod caſus, aut deſper
exulum temeritas excitaverat. nam
Ptolemæi regis permiſſu conſtructu
erat, & per annos trecentos ac q
draginta incolume ſtetit: ac tand
vero ſub Veſpaſiano demum clauſu
prophanatumque eſt. Manſit tam
inhæſitque tam Helleniſtis profecto
Ægyptienſibus, quam cæteris om
bus, qui extra Palæſtinam degeba
amor affectuſque in ædem Hieroſo
mitanam. Quippe pecuniæ ab illis ſ
to tempore illuc mittebantur: & d
naria eorum ampliſſima erant. Re

Flavius Ioſephus [1] literas Octavii
guſti, Agrippæque, & Norbani
ci, atque Iulii Antonii ad Cyre-
ſes, Epheſios, Sardos, atque ad alios
las, in queis ſcriptum erat, ne Iu-
, qui apud illos habitabant, dona
niaſque in uſum templi & ſacro-
mittere Ieroſolymam prohibe-
ur. Sanè quidem ii, quos Meſopo-
ia & Babylonia acceperat, urbes
s natura pariter atque opere mu-
iſſimas, Neerdam & Niſibin, ha-
re, in quibus, tanquam in ærario
dam, ſiti omnes theſauri erant,
s in Palæſtinam identidem, cum
pus eſſet, infinita hominum mul-
do devehebat, ne formidandæ
thorum rapinæ forent. Et fuit
c profectò in ſummum culmen
ta Ieroſolymitanorum opulentia,
ad eos tanta vis auri à populari-
mitteretur, qui variis locis ſparſi
s incolebant diſiunctiſſimas. Quã-
m & antea mirum in modum am-
eorundem divitię erant, antequam
ëliticæ decem tribus per diſcor-
civiles ſeceſſionem à Iudæis feciſ-
. Davidem quidem gazas incre-
les poſſediſſe conſtat, nemo ut re-
gum

In lib. 16. Antiq. cap. 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

gum Hebræorum, exterorumve c
ferri cum illo potuerit. Quare eti
ſepulchrum ejus, oſſaque, & cinere
lius ſuperſtes circumfluere opibus
luit, quæ in cellulis pluribus erant
conditæ. Earum autem quæ ſum
fuerit, facile divinabit, qui cogitave
Hyrcanum poſt mille & trecentos
nos, cum ab Antiocho Pio eſſet ob
ſus, conditorium illud adiiſſe, atque
illo ter millena talenta exemiſſe.
rurſus; multo tempore interjecto, H
roden, cum alias cellulas recludere
reperiſſe illîc quantum ſatis erat ma
mis impenſis faciundis. Iuſſerat h
dubiè divitias eas ſummus rex rec
di illîc ſecum, ut velut inacceſſæ, &
ci religione tutæ eſſent. Hac enim c
ſa permotos etiam alios ſæpe fui
idem ut facerent, proditum memo
eſt. & Darius verò riſum, jocum
omnibus excitauit, cum Semiram
monumentum intraret, cujus inſcr
tio ingentes theſauros promitte
cum nihil intus, niſi tabella eſſet, c
homini ſacrilego malam rem pre
batur, propterea quòd mortuor
loculos temeraviſſet execrando ſc
re. Sed enimverò de opibus ſacri
puli dicebamus, quæ ante tribu
aſportationem Ieroſolymæ erant.
aut

...m, quum Davidis tempore admo-
...i ingentes eſſent, longè majores
...en ſub Salomone, qui huic ſucceſ-
...ſuerunt. Advexit enim ei tertius
...que annus quæ in Oriente pretio-
...a erant. & principum, qui pro-
...abitabant, liberalitas potentiam
...bat ſapientiſſimi regis. Quare Fla-
...Ioſephus rotundo ore illud effa-
...quod ſæpe mirati fuimus, ὅτι τοῦ
...ρίου τοσοῦτον ἐποίησε πλῆθος ἐν
...οσολύμοις ὁ βασιλεὺς, ὅσον ἦν καὶ
...ν. *effeciſſe regem, uti tantum pecu-*
...*n urbe Ieroſolyma eſſet, quantum*
...*apidum.* Quæ profectò ejuſmodi
..., ut jam veniſſe ad ſummum for-
... rex ille videretur. Non ſinit nos
...ti lex pluribus hæc exequi. Re-
...dum enim ad illos Iudæos eſt,
... ſub exteris regibus vixiſſe dixi-
... Horum porrò non unum genus
... neque de omnibus ſimiliter exi-
...ndum eſt. Nam Babylonienſes
...em nihil præter jus faſque fecêre,
... extra terram ſanctam habita-
... idque ſingulare privilegium fuit.
...o antè diximus. At verò qui ante
...portationem gentis Iudaicæ, aut
...eam Palæſtinorum ſedes relinquê-
...t alias terras, quæ in vicino erant,
...lerent, eorumq; infamia poſteris
tra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

tradita eſt, judicatumque ab omni
fuit, eſſe eos terræ ſanctæ conte
tores. Recitant Talmudici ſever
ma numinis edicta, queis cautum
ne Iudæus quiſpiam migrandi l
dine patrium ſolum verteret. Eſt
eorum ſcitum quoddam hujuſm
עכומ׳ עובד כאילו לארץ בחוצה הדר
Qui peregre extra terram ſanctam d
velut ſyderum planetarumque culto
bendus eſt. Atque ejus rei fidem faci
ex dicto Davidis ad Saulem, quo
relatum à Samuele eſt: *Si te hom*
incitaverunt contra me, maledicti ſin
ram Iehovâ. quippe expellunt me hodi
pars mihi ſit in ea terra, quæ hæredit
hovæ eſt, dicuntque, Abi, cole deos ali
Vna modò cauſa fuit, quæ migra
gravi culpa liberaret. Ea autem vis
jor erat: cujuſmodi eſt fames, ſt
taſque, atque alia id genus, quæ in i
numinis, velut ultima malorum,
tunt. Non prætereundum eſt, quo
Halacha Melachim, in capite qui
eruditiſſimus Maimonides prodit
tenim poſtquam quoſdam hujuſm
atroces caſus expoſuit, ob quos Iu
fas interdum fuerit domicilia in e
ris regnis ponere, ſolam Aegyptun
cipit, quam ne quis habitandi an
adiret, tribus interdictis vetitum
à

mmine ait. Nulla neceſſitas, neque
aſio aut cauſa ulla excuſare quen-
m potuit. Supervacuum foret te-
ionia recitare. penes autorem ſi-
eſto. Rationem quidem ipſe ad-
, quæ in promptu maximè fuit,
מפני שמעשיה מקולקלים יותר מכל האר
niam facta ejus gentis deteriora, quàm
rum gentium, ſunt. Addit Rabbi
imonides, quod ſingulare eſt,
שאלכסנדריאה בכלל הא *etiam Alexan-*
m ſumma interdicti eſſe comprehen-
. Enimverò quoniam Aegyptien-
n Iudæorum nobiliſſimi florentiſ-
ique erant, qui Alexandriam inco-
nt, meritò hos quoque in ordinem
n cæteris cogit eruditiſſimus ſcri-
r. pariter enim contra legis præ-
ptum fecerant. Hi autem illi ſunt,
s Alexandri humanitas volentes
ponte procul ab Hieroſolymâ ab-
it, & cum parte Macedonum in ea
e locavit, quam de nomine ſuo
debat rex ille. Mox etiam ingens
ba illuc per Syriæ motus exunda-
ac tandem non pauciores Ptole-
um Lagi filium comitati ſunt, in-
quos ſummus quoque Pontifex E-
hias fuit. Ita per omnem Aegyptum
ſedes ſuas poſuêre. Venerunt qui-
n illi Hieroſolymam quotannis, aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

mittebant eò quoſdam ad ſolennia
ſta: ſed in contemptu apud Pala
nos erant, & deſertores habiti ſu
Vtique donaria, quæ in uſum ten
& ſacrorum afferebant, magna ac
ne immenſa erant. Sed tamen effic
ea res non potuit, uti communes c
illis habere ſynagogas cæteri vell
Auxit odii cauſas patriæ linguæ
glectus, quam plerique ne intell
bant quidem. Quare Helleniſtæ c
ſunt, tam qui Aegyptum incoleba
quàm qui ab illis profecti, Græcian
vicina tenuêre. quippe propagat
Aegyptiis fermè cæteri erant. Hor
nihil dici de Babylonienſibus po
quos Palæſtini, tanquam fratres
manos, atque ut incorruptam ma
rum ſuorum ſobolem ſummo in
nore habuerunt. Quanquam tan
illud hercle omnino in omnibus
dæis, qui extra Palæſtinam habitaru
peræque laudandum eſt, quod pa
inſtituta religioſiſſimè ſemper ſerva
runt inter prophanas gentes. Non
nim Babylonienſium propria hæc g
ria eſt, ſed communis ea etiam
fuit, qui Aegyptum jam tum ab A
xandri temporibus incoluêre. Et m
verò ii ipſi, qui per Romanum orb
variis locis ſub Cæſarum imperio
veba

ant, in quadam accurata obſerva-
ne earum legum, quas divinus Mo-
præſcripſerat, perſtiterunt. Quod
fectò haud difficile illis fuit, quo-
m benigne, leniterque, atque ho-
ifice habiti ab iis ſunt, quorum re-
ti ſedibus fuerunt. Cæterum poſt
pli urbiſque everſionem deterior
gè conditio eorum apud exteros
, & privilegia eorum ubique mul-
riam imminuta ſunt. Vtique con-
itiones imperatoriæ *in iis ſolis ſine*
eſtia eos eſſe juſſère, per quæ cultus eo-
inquinari videretur. l. 15. §. 6. ff. de
uſat. Cautum verò fuit, ne ſyna-
as novas extruere, aut cruces in
bri feſto Purim exurere ad pœnæ
ndam recordationem poſſent. *l.*
C. de Iud. & Cœl. l. 11. C. eod. De-
ue addita ſanctio quoque eſt, *ne*
em ſuum in conjunctionibus retine-
, neve juxta legem ſuam nuptias ſor-
ntur, aut in diverſa ſub uno tempore
ugia convenirent. l. 7. C. eod. At-
ex hoc poſtremo colligitur her-
licuiſſe illis per legem antea plures
ul fœminas in matrimonio habe-
quod nos ſupra diximus, cum de
ntifice maximo ageremus, cui ſoli
c interdictũ fuiſſe Talmudici ajunt,
od cæteris jura permittebant. Sanè

P 2 cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

cum [1] Davidem regem ſummus D
Nathanis voce affatur, eſſe illi dat
ſe ait Saulis conjuges. Et in Lev
capite XVIII edictum numinis ex
quo Iudæi duas ſorores eodem t
pore habere uxores vetantur, non
aliam cauſam profectò, quàm q
ardentiſſima eſſe inter has æmul
in tali conjunctione ſolet; cum c
ræ omnino, quæ ea conſanguini
non ſunt, æquiore animo ſub eod
marito ætatem unà agant. Sci
equidem primis humani generis
rentibus jus planè contrarium f
latum, quod reduxit tandem, & ex
tegro nobis ſanxit Deus Dominu
noſter Meſſias: certum tamen eſt
dæorum eam in republ. Moſaica
bertatem ex legis permiſſu fuiſſe.
que hunc quidem morem vetuſ
mum uſitatiſſimumque Iudæi ii,
nondum Meſſiæ reverentiam ſuſc
rant, diu ſub principibus Romanis
luerunt: donec tandem Theodo
Arcadiuſque, & Honorius nihil
crepare hac re à Romanis eos vo
runt. qua tempeſtate etiam plera
alia, quæ obſervata illis fuerant, e
leverunt. Ius quidem ipſum, quo
inc

[1] *In lib. 2. Sam. cap. 12.*

ps uſi ſunt, commune cum Ro-
nis fuit: *adibantque ſolenni more ju-*
a, cunctaſque Romanis legibus confe-
nt & excipiebant actiones, in his cau-
quæ tam ad ſuperſtitionem eorum,
m ad forum & leges ac jura pertine-
. l. 8. C. de Iud. & Cæl. Quare ob-
a tunc ſepultaque eorum libertas
, vix ut umbra ejus ſupereſſet. Nam
od *communi pactione ad ſimilitudi-*
arbitrorum litigare apud populares
, & ſortiri eorum judicium jure pu-
o poterant, d. l. 8. C. eod. ſanè id op-
ò exile eſt. quippe & *in civili dun-*
at negotio factum id fuit, & eorum
tentiam judices quidem, ſed Ro-
ni, exequebantur. *d. l. 8.* In ipſis ta-
n avitis ſedibus illorum paulo plus
vilegii fuiſſe illis conceſſum videtur.
nim *in l. 17. C. eod.* imperatores
eodoſius & Valentinianus quoſ-
m Iudæorum primates fuiſſe ſigni-
ant, *qui in utriuſque Paleſtinæ ſyne-*
iis dominabantur. Sed eorum pote-
tem juriſdictionemque pene in re-
s nihili fuiſſe ſitam arbitramur.

CAPVT XXIV.

e lege, quam Iudæis Moſes ſcripſit. Opi-
nio veterum quorundam de ſabbato
confutata. De amne Sabbatico quæ

Plinius, Rabbi Maimon, & Fla
Ioſephus retulere, excuſſa. Cur m
ſuibus, quam cæteris animantibus
tineant Iudæi? Plutarchi rationes
jecta. De Ægyptiorum morbis.
dæos non fuiſſe Bacchi cultores, con
quam Plutarchus & alii Romani
ptores ſenſerunt.

INter ſacræ gentis præcipua hone menta, Lex fuit, quæ à Moſe ſcri cunctarum gentium inſtitutis legib que major, certeque dignior eſt, q Deum autorem habet. Ea autem qu que libros implet. eſt enim multipl & copioſa, ac ſæpe repetita. Summ tamen ejus decem comprehenſa ca tibus eſt: quorum pars prior ad res vinas pertinet: poſterior continet quæ Marcus Tullius appellat hom num munia & officia. Omnis, qui n mini exhibetur, honos aut ſenſu a cultu conſtat. Senſus eſt reverens recta de Deo exiſtimatio. de qua plura dicere ſupervacaneum eſt, qu niam ea nunc ſpectamus maxime, qu ſunt hiſtoriæ affinia. Cultus eſt in c remoniis ritibuſque poſitus. Cærem niarum unus in decalogo & ſimpl præcipitur modus, ſabbati ſolennita quæ à primo mundi ortu inſtituta,

à ſan

ſanctis hominibus obſervata ſemper, noviſſime tandem, cum Lex fereba-tur, ſancita ex integro eſt. Cauſam ſabbati veram expreſſit numinis vox in formula decalogi. Sed Iudæi rationem ejus rei myſticam petunt ex illo celebri dicto Rabbi Eliæ, quod extat in libris Talmudicis. Ille enim tribus illuſtribus periodis, quæ æquali ſpatio inter ſeſe diſtarent, mundi tempora diſtinxit, ita ut expletis ſex annorum millibus nova rerum facies, novuſque ordo ſurgeret, & feſſa jam pridem gens hominum, melioribus deinceps auſpiciis capeſſeret beatam quandam quietem. Cornelius Tacitus Sabbati originem aliunde eruit. Saturno enim eum honorem ab Hebræis haberi exiſtimat: *ſeu principia religionis*, inquit, *tradentibus Idæis, quos cum Saturno pulſos, & conditores gentis accepimus: ſeu, quod è ſeptem ſyderibus, queis mortales reguntur, altiſſimo orbe, & præcipua potentia ſtella Saturni fertur: ac pleraque cœleſtium vim ſuam & curſum ſeptimos per numeros conficiant.* Neque hæc vero primus Tacitus dixit. Rabbi Aben Ezra recitat ſapientis cujuſdam argutias, qui novem Legis capita totidem cœleſtibus orbibus ex adverſo locat; & , ne ſeptimo die otium exiſtimetur ſine

cauſa indictum, maligna ait eſſe Saturni & Martis ſydera. quo enim die illa dominatum tenent, infeliciter cuncta tentari. Ego iſtum magiſtrum, quiſquis fuit, inter diſcipulorum cathedras plorare jubeo. Nimium ingenioſus fuit, ubi nihil opus erat. At nos minorum gentium homunciones ſumus, & ad obvia confugimus. Sabbatorum recta obſervatio poſita fuit in dictorum omnium factorumque ſanctitate, atque in cultu divino, precibuſque. Rabbi Aben Ezra author eſt, tunc etiam oracula fuiſſe conſulta. Sunamitidi quidem ait maritus, de Eliſæo loquens. *Quid eſt, cur eum hodie adeas, cum nec calendæ ſint, nec ſabbatum?* Cæterum, ne rebus divinis profanæ miſcerentur, cuncti eo die omittere ſueta opera jubebantur. qui aliter feciſſet, capital admittebat. Enimvero id docebatur populus, haud eſſe in tranſcurſu ſacris operandum. Totam ſeſe mens in contemplatione ponat neceſſe eſt, cum Deum, mentem puriſſimam, colit. Hoc nec Pythagoras, nec Numa ignoravit. & recte olim in Romanorum ſacris à præcone ſolennibus verbis clamatum eſt, *Hoc age.* At Iudæi, quorum mos eſt omnia ſanctiſſima inſtituta pervertere, multa ad Legis edictum adjecere,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

bus Moſes nihil diffinivit. Itaque
iſſimæ diei celebratio in anxiam
titionem abiit, & interdum illis
fuit. Pergendum nunc ultra eſt.
ti ſacrum otium videtur ipſa na-
optima rerum mater, approba-
ſi fidem Plinio habemus, qui in
rivum quendam ait ſabbatis
bus ſiccari. Sed ignoſcat nobis
is. Nunquam hoc credere potui.

—Sum paulo infirmior, unus
ltorum.——

tamen Romanum ſcriptorem
erit, expediam. Iudæi jam olim
iarunt, reliquas decem tribus
itarum captivas detineri prope
m, quem ipſi Sambationem ap-
ant. Hunc per totam ſeptimanam
rapidis vorticibus ferri ajunt, ne-
t tranſire poſſit: at ſabbatis quieſ-
& pedibus pervium eſſe: hanc-
œnam Iſraelitis eſſe poſitam, ut,
empore undarum impetus con-
, ſabbati eos veneratio inhibeat,
vere vetet pedem. Ita ad liberta-
ia illis ante oculos poſita eſt, ſed
jus crucientur. vident enim eam,
ſa ac relicta, intabeſcunt. Non
it magis traducere ſe Plinius,
cum tam futile Iudæorum com-
um arripuit tam avide. Pictori-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

bus poetiſque quidlibet audendi po
ſtatem eſſe, Flaccus dixit. Recte her
Sed Iudæos addi volo, qui non ex
coro, neque pudenter, ſed ſola an
libidine mentiuntur quæ diſſona
ridicula ſunt, hanc unam ob cauſa
ut mentiantur. Neque movet
quod R. Moſes Ben Maimon, qu
merito laudibus in cœlo locavim
fluvium hunc eſſe Gozan ait. No
illum deliraſſe aſſerimus, & una Io
phum quoque in ordinem redigim
qui in libro VII ἁλώσεως, in cap. x
quædam contraria quidem ſupradi
ſed tamen æque portentoſa refert. S
ne quidem Plinio non ſemel ſic dec
ab aliis contigit. Pleraque enim, q
in eodem capite memorat de fo
bus, fluviiſque, & de aquis, ejuſdem
vitatis ſunt. Rerum incredibilium
que inuſitatarum narrationem in
lio Obſequente, non in Plinio, ſumm
hiſtoriarum ſcriptore, toleramus. F
ro ſolitum modum egreditur natu
Miracula creduntur facilius, qua
fiunt. Sed enimvero tenet pleroſq
amabilis inſania, & favet ſibi atq
plaudit imprudens temeritas. Ani
ineptias tradimus in vicem accipim
que, non incauti hercle, ſed ſcient
& inter ſeria. De ſabbato diximus p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

tam ſatis ſit. Cætera perſequi, quæ
ad decalogum pertinent, non eſt pa-
tientiæ noſtræ. Poſtquam leges dua-
rum tabularum latæ fuerunt, in queis
dictum inerat de ſabbato, data eſt ex-
inc Moſi fuſior earundem legum in-
terpretatio: addiditque Deus cære-
monias rituſque: & quibus victimis
ſacriſque, ac quo modo coli vellet, po-
pulo ſignificavit. Cujus rei cauſa haud
in obſcuro eſt. Non ſufficiebat ſimplex
numinis cultus, qui decalogi ſanctio-
ne jubebatur. Quippe facile ſe cuncti
ad Aegyptiorum idola convertiſſent.
Itaque planè opus fuit rebus multis
externis, quæ ſenſus quoque eorum in
recta religione detinerent. Sanè oppi-
dò difficile eſt mortalibus, Deum invi-
ſibilem ſolo animo colere. Niſi aliquid
ſit, quod oculi uſurpent, nimium her-
clè citò incautis obrepit non intellecta
pietas. Quanquam profectò etiam
iam antea, primo ſeculo, ſacrorum ex-
tiſſe quaſdam ſanctiones, cæremo-
niaſque, certum eſt. Nam & animan-
tium mundorum immundorumque
diſcrimen divinitus didicerat Noa-
chus: & idem ille veſci ſanguine veta-
batur minaci interdictione. Sed lex,
quæ à Moſe lata eſt, magis accuratè
hæc cuncta ſuis finibus terminavit. V-
tique

tique in capite undecimo Levitici,lo-
ga extat numeratio earum anima-
tium, quarum eſu tactuve polluer-
tur Hebræi. Multa illic in cenſu impu-
rorum poſita ſunt, non naturæ aut ra-
tionis dictamine, ſed incertâ numi-
voluntate.Itaque cauſas earum rer-
exquirere, anceps eſt; nec ideò a-
quare. Quis noſtrum tam arroga-
fiducia eſt,uti ſe poſſe ea explicare o-
nia exiſtimet, quæ poſita vel in ip-
rum hominum inſtitutis ſunt? O-
Lacedæmonum legibus vetabantur
phori ſtatim,ut magiſtratum iniera-
barbæ alas paſcere. & Solonis ſ-
ctio eum, qui ſeditionem & motus
vicos quietus ſpectaviſſet, ignomi-
notabat. Non dubitat Plutarchu-
quin utrumque optimo conſilio -
ctum ab illis ſit; ſed tamen, *mens*, -
quit, *authorum ignoratur*. Et nos i-
tur idem in his contingere putem-
quæ ſummus legiſlator Deus juſ-
Doceat me quiſpiam, cur edicto n-
minis impuræ ſint quadrupedes, qu-
rum fiſſæ ungulæ non ſunt? Nam c-
niculos quidem leporeſque inter cib-
habere apud cunctas hercle natio-
fas & jura ſinunt. at ſolis Hebr-
haud licitum eſt. Quoniam verò eti-
de ſuibus in eodem Levitici capite -

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

..legis edictum, exſpatiandum pauliſ..r nobis eſt, quærendumque, cur hoc ..imal magis anxiè vitaverint ſemper ..dæi, quàm cætera omnia, quorum ..ium pariter fugamque lex indixit. ..emoratu digna ſunt, quæ Plutar..us adfert. Suem enim Iudæis haud ..iè inter res execrabiles haberi, ſed ..mmo in honore apud eos eſſe au..mat, quippe quam venerantur ut ..ationis magiſtram. Id eos primum .. Ægypto didiciſſe ait. quippe illic ..ros nunquam aratro verti, ſed, ſi..ulac Nilus poſt ſolitam exundatio..m in alveum ſe recepit, è veſtigio ..es ab incolis propelli in agros, ut u..rem glebam roſtro fodiant, & ſemi..a occulant terra. quare vomeré quoq; ..ræcis *ὕνιν* dici, originatione optima. .. quid mirum, inquit, tam fœdum ..imal à ſuperſtitioſa gente coli, cum ..gyptii quoque felem, gryphem, cro..odilum adorent? Denique, ſi abomi..antur, ſcire cauſam ſe negat, cur in..ſiſſimam beſtiarum interficere nemo ..ideat. Nam magos quidem, quibus à ..oroaſtre origo eſt, nihil pulchrius ..ibi, nihil glorioſius ducere, quam ſi ..ultos occiderint mures aquaticos, ..uos religione quadem ridicule cuncti ..dere. Hæc confutare non magnus eſt labos.

labos. Quæcunque animantia Ægyp
coluere, ea tangere manibus nulla
ligio illos vetuit. Porrum & cæpe m
ſu frangere, nefas ingens erat. Et Fl
cus joco ſe, tanquam de impia cæ
dixit;

—— Si porrum & cæpe trucidas.

Alius quiſpiam etiam indignatur
clamat,

O ſanctæ gentes, quibus hæc naſcunt
in hortis
Numina!

Et tamen hos ipſos deos manibus ſ
è terra eximebant, recondebantque
cellis armariiſque ad alios uſus vi
neceſſarios. At Iudæi porcorum vel
lo tactu polluebantur. Quod neu
quam ita eſſet, ſi ſuperſtitionis cau
fuiſſet ex cultu & veneratione. Hi
porro, cum attingere haud dignare
tur, etiam occidere nolebant. Itaq
de nihilo eſt, quidquid ait Plutarchu
Neq; pluris æſtimari debet, quod Petr
nius venuſtiſſimo epigrammate luſit

Iudæus, licet & porcinum numen ad
ret,
Et cœli ſummas advocet auric
las, &c.

Sunt hæc ex communi Romanoru
errore, in quorum animis hæc opini
inſederat. Simul & nos ſententia

mu

tamus, qui Petronii verba ſic emen-
da cenſuimus quondam,
—— *Et porcinum nomen abhorret.*
le divinavimus. Quod ſi tamen ita
iſſet, tum vero demum recte dixiſ-
nunc, quia aliter dixit, hariolatus
Sed libet nobis , potius erraviſſe
tronium, quam nos feliciter conje-
e. Enimvero optima ratione tunc
moti , eam comminiſcebamur
endationem , quam nunc ſperni-
s. Ita enim res habet. Iudæi ipſum
men hujus animantis inter res ſcæ-
& mali ominis numerant. Quoties
m loquuntur de illo , non nomi-
t illud, ſed recepto quodam more,
malam ſcævam avertant, patrio
mone דבר אחר ajunt. Romani id fe-
ter exprimere nequeunt. Nam ſi di-
is, *Res alia*, verbum quidem verbo
des; ſed ſenſum dicti non aſſeque-
At Græce eſſet, πρᾶγμα ἀλλόκο-
, ſane perquam ſignificanter. Cæ-
um , ob eandem cauſam etiam in
o paſchatis ſolicite cavent, ne vo-
n לחם *panis*, inter loquendum uſur-
nt. Ita enim exiſtimant, piaculum
mane eum admiſiſſe, qui per eos
s in cauſa fuerit, uti alter quiſquam
fermento vel leviter cogitet. Sed
id ceſſamus cauſam adferre, cur præ

cæteris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

cæteris animantibus hoc unum f
giant Iudæi? Fuit olim populus Iſra
liticus mire obnoxius iis morbis, c
Syros ut plurimum atque Ægypti
infeſtabant. Vitiligines enim, pſor
que, & tetra ulcera jam olim illis ge
tibus, velut proprias peſtes, adſcrip
re ſummi medicorum. Hos autem,
ſimiles pene morbos uno nomi
complexus Moſes eſt, & lepram vo
vit. Porro in ſuibus ſcabies & immu
dities, non vitium, ſed natura e
Quare ne ad corporum pravam af
ctionem contagio quoque acceder
aliqua ex eſu contactuve, paulo ſup
ſtitioſius averſati ſuem ſunt, quam a
lex numinis fortaſſe juſſerat, aut po
tum in gentiũ aliarum inſtitutis era
Quanquam, qui potuit nimis cau
eorum hominum videri formido,
quidem nullum vitium æque, ut l
pram, execrata lex ſit? Referuntur
Levitico ſevera Dei edicta de lepra n
hominum modo, ſed veſtium quoq
& domorum. Cujuſmodi autem
vitium in rebus fuerit inanimatis, Sy
fortaſſe & Aegyptii tunc intellex
runt. nos hercle ignoramus. Et Pl
tarchus quidem, poſtquam multa ſ
per Iudæorum ſuperſtitione conject
vit, diverſiſſima pleraque, & quæda
contr

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

raria, in hoc uno hallucinatus
eſt, quod poſtremo de lepra dixi-
ex illius ſententia. Cætera, quæ
ccho, qui fuerit idem cum Ado-
, tum quæ de interfectore ejus
addidit, non ſunt nauci. Quem-
odum & illud ſpernimus, quod
æorum ſacris myſteriiſque coli
n illum Bacchum, temulentiſſi-
numen, exiſtimet. Nam & per
quoſdam dies, inquit, ſub taber-
lis deſident, eaque palmitibus at-
ederis inumbrant: & eſt tempus,
ramos ac thyrſos geſtant. Acce-
ibarum clangor, inquit: & ſabba-
ebritas, quę poſt ſeptimum quem-
liem redit, appellationem à Libe-
ris habet. Sabi enim vox in orgiis
m auditur. Tum & ſabbatis bi-
largiter. & Pontifex maximus
diebus cum mitra cothurniſque,
nnuli pelle, ac veſte ad talos de-
a incedit, pendentque in ora tu-
tintinnabula. in ſacrificiis quo-
era pulſantur, & mellis uſus in il-
illus eſt. cumque multa pœnarum
ra apud illos ſint, hæc maxime
roſa cenſetur, cum interdicitur
natis vino. Hæc non unius Plu-
hi, ſed aliorum quoque fuit ſen-
a, quam improbavit tamen Cor-
Q nelius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nelius Tacitus. Nos eam ſumma
retulimus, non quo confutarem
operoſe ſingula, ſed uti palam e
quàm ingenioſe pagani Iudaicam
duxerint religionem. Alia enim ex
omnino falſa ſunt. quędam vera, ſed
deterrimam partem accepta ab ho
ne ſanè eruditiſſimo, ſed qui cauſas
noravit primi cujuſque inſtituti.
enim aut tabernaculorum feſtum
ſerit celebrari Deus, aut mel & cer
arcuerit à ſacris ſuis, aut *κώδωνας*
ῥοΐσκους[1], eſſe in Pontificis fimb
voluerit, juſta ratio fuit, quam Græ
ſcriptor quæſivit fortaſſe, ſed aſſecu
non eſt. Nam quod ſabbatis pot
Iudæi, atque helluantur, vitium ip
rum eſt, qui labente ſeculo rem ſanc
ſimam infamavere. atque id crebro
ſacris voluminibus illi genti exp
brant divini vates. Non potuit Iuda
magis inviſos cunctis facere Plut
chus, quàm cum edita in vulgus h
opinio eſt, eſſe eos Bacchi cultores.
pud Titum Livium, cum ſenatus
creviſſet quæſtionem de Bacchi ſacr
Marcus Cato, vir graviſſimus, cui
res extra ordinem mandata erat,
pop

[1] Id eſt, *tintinnabula, & corymbos a*
reos, qui Punicis malis ſimiles erant.

pulum in hæc verba loquitur: *Nun-
m tantum malum in republica fuit,
ad plures, nec ad plura pertinens.
idquid his annis libidine, quidquid
ude, quidquid ſcelere peccatum eſt, ex
uno ſacrario ſcitote ortum eſſe.*

---

vius Ioſephus in apolog. adverſus
pionem, de Græcis hiſtoricis, qui
res aliarum gentium ſcripſerunt:

ΑἼτιον αὐτοῖς τοῦ μὲν μὴ γινώσκειν
τἀληθὲς, τὸ λίαν ἀνεπίμικτον· τοῦ
ράφειν ψευδῆ, τὸ βούλεσθαι δοκεῖν τι
λέον τῶν ἄλλων ἱστορεῖν.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

PROLEGOMEN

in Lib. III.

Ampliſſimo viro

FRANCONI DUYCK
Conſuli Leidenſi primario
P. CUNÆUS S. D.

MEmini ego, vir amp me, qua tempeſtate mum meum ad grav quædam diſciplina ſtudia adiicerem, in mis illud mihi prop tum fuiſſe, uti in evolvendis omnis ſcriptoribus nihil æque ſectarer, q documenta quædam illuſtria earum rum, quæ ad civilem doctrinam pert rent. Exiſtimabam enim profecto, id q res eſt, pulcherrimis eos curis, cogitati buſque fatigari, qui rerumpublica incrementa converſioneſque, & impe rum præcipites caſus, ex hiſtoriarum numentis eruerent, ut inde ſibi quiſ ſuæque civitati quod imitandum eſſet peret, inde fœdum inceptu, fœdum ex quod vitaret. Quare jam pridem ante Suetonii Tranquilli, atque in Caii Corn

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

*citi quibuſdam libris luſtrandis ita ope-
m poſuimus, ut in rerum Romanarum
veſtigatione pleraque etiam attingere-
us, quæ in univerſum omnibus civitati-
s atque rebuſpublicis convenirent. Quæ
i editioni quondam matura erunt, ad te
dicem, atque ad eos, qui tui ſimiles
nt, hoc eſt, ad homines eruditos, pruden-
ſque, & rerum gnaros, pertinebunt. At
his de republica Hebræa, quos nunc edi-
us, libris, haud idem fecimus. Duntaxat
im de ſacro populo diximus. cætera gen-
s quam recte conſtitutas reſpublicas aut
cus habuerint, quibuſve legibus eas aut
ſtitutis rexerint, haud traditum hic à no-
s eſt, propterea, quod divina Moſis poli-
ia exemplo caret, atque omnino incompa-
abtlis eſt. Sane quidem cæterorum legiſ-
atorum, quos tantopere admirata omnis
etuſtas eſt; ſanctiones multæ Moſaicis ſi-
niles fuere. permagna enim civibus vir-
utis, fortitudiniſque exercendæ impoſita
eceſsitas ab illis fuit. ſed, quæ de ſacris,
eque cultu divino conſtituta ab illis ſunt,
aud ita penitus animos mortalium reli-
ione obſtrinxerunt. Moſes enim utique
Deum unum atque æternum, rerum po-
entem, cogitationum humanarum, conſi-
iorumque omnium arbitrum, atque ju-
dicem, nullius ſatu editum, immutabi-
lem, atque oculis inacceſſum tradidit, cu-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

jus formam nulla ars neque opificis exp
mere manus poſſit. Ita, cum vitam hon
num, divino numine inviſi docuiſſet, pla
omnibus, id quod res eſt, perſuaſit, nulli
bonum malumve facinus pro nihilo hal
ri. omninoque effectum eſt, ut jam non ſ
mam, aut aliorum conſcientiam, ſed
quiſque teſtem formidaret. At de cæter
vero, qui vivendi præcepta atque leg
olim gentibus dictavere, ita ſentit Flaviu
haud neſciviſſe quidem eos purum illi
unicumque, & verum numen, ſed tam
apud populum ſuperſtitione & præjudic
tis opinionibus corruptum, omnino e
hanc rem diſſimulaſſe, ὅτι τὴν ἀλ
θείαν τοῦ δόγματος ἐξενεγκεῖν οὐ
ἐτόλμησαν. propterea quod verit
tem dogmatis proferre non audeban
Ipſe Plato apud eundem Flavium fatetu
eſſe iſthæc arcana quædam, quæ in vulg
edere periculoſum ſit. Quod profecto long
ſecus eſt. Nulla enim res Moſaicam rem
publ. æque continuit, quam religionu
illa doctrina, quæ nullis fabulis, aut in
ptiarum pigmentis incruſtata, multo al
tius in Hebræorum pectora, quam quiſ
quam Græculus ratus eſſet, deſcendi
Propoſitum nobis fuerat, legum Moſaica
rum vim, ſententiamque, atque etian
cauſas ex abdito eruere, atque omnia ea
quæ hujus generis eſſent, cum inſtitutis &
ſanctio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ctionibus aliarum nationum conferre. conantes nos talia atque meditantes gnitudo operis tardavit, ut hoc, quod imus, perducere ad exitum nondum uerimus. Non tamen ſemper ſuſpenſam ectationem eorum tenebimus, qui ſæpe à nobis ſerio efflagitarunt. Etenim pro-o, quoniam per otium ſubinde, & ſuc-vo tempore commentarios adornamus univerſa opera FLAVII IOSEPHI, *i ſcriptor luculenter in libro* IV *Anti-itatum, & rurſus in ſecunda Apologia verſus Apionem, totam eam rem per-ctavit, neutiquam nobis illic deeſſe hu-ſmodi diſſertationum poterit occaſio. s, ſumme* DVYCKI, *quemadmodum ud argumentum, ubi excultum à nobis t, fore multis non inutile ſperamus, ita ne confidimus, hæc, quæ nunc edimus, uſmodi eſſe, ut præteriri à nobis non po-iſſe videantur. Pleraque enim ne atti-runt quidem ii, quibus hoc ævo de repu-ica veterum Hebræorum aliquid ſcribe-cura fuit. Interdum vero etiam com-entationis materiem nobis dedit error liorum & hallucinatio. omninoque ne-eſſe nobis fuit confutare quoſdam, quos ridem eruditio ſua, & conſentiens homi-um exiſtimatio in excelſo collocavit. Quod tamen ipſum ſemper inviti faci-mus, pene ut noſmetipſos noſtri pudeat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Proditum à Caio Cæſare eſt, eos, qui inter officia antelucana obvius fu Marcus Cato, cum caput ebrii retexiſſ erubuiſſe, planeque eſſe ita exiſtimatu non ab illis Catonem, ſed illos à Catone prehenſos. Idem nobis hic evenire conf mur. non enim honori eorum quidqu detraximus, ſed ipſi noſtræ modeſtiæ v fecimus, atque ita illos reprehendimus, laudemus. Vtinam vero adverſus nos dem æquitate utantur, qui fortaſsis a madverſiones noſtras olim ruſpabunt. b profecto cum nobis atque præclare actu eſſe exiſtimabimus. Non ſumus tam ſup bæ impotentiſque arrogantiæ, ut in tan communis naturæ imbecillitate ſolos ſupereſſe exiſtimemus, quibus interdu opus venia non ſit. Hallucinamur omn alii gravia, alii leviora. nec eſt quiſquar qui tam bene animum ſuum diſciplinis o firmavit, ut nihil fugere eum poſsit am plius, aut fallere. Adde quod interdu vitii loco eſt, nuſquam peccaviſſe. quod Apollonio Rhodio Dionyſius Longin pronuntiavit, cum ſignificare vellet arte & diligentiam in eo ſummam fuiſſe, ingenii vim negatam illi eſſe. Spernit an xiam curam animus, ſimul ac illum im plevit rei majeſtas. Miſerum eſt ferme & jejunum, quicquid ab illis ſperatur, qu ſeſe intra limites quoſdam & præſcript

ſpati

tia claudunt : qui ſenſa ſua torquent, de ſingulis rebus in conſilium eunt: quo- m hic exitus eſt, ut, quum toto anno, per nes dies, magno molimine unum li- m extuderint, vitaviſſe potius repre- ſionem, quam meruiſſe laudem videan- r. Quare idem ille acerrimi vir judicii nginus maximos homines ab omni ævo, m luculentiſſima quæque dicerent ſcri- rentque, errores interdum in minimis uſ- e adeo non effugiſſe ait, uti in quoſdam iam ſponte delati ſint. Nimis anguſta res , non errare. quod cui contigit, is ſolicite idem cuncta ad normam exegit, ſed ta- en extra culpam duntaxat eſt. At vero, i per generoſos lapſus omnia ſoluto im- tu pervadit, hic & hominem eſſe ſe, ca- ndo docet, &, quia nihil mediocre con- piſcit, proximus tenenti ſumma eſt. Eſt liqua laus, magnis excidiſſe auſubus. Sed os nunc profecto nihil tam grande agita- us. Fuit tamen ex hac ſcriptione nobis erquam ſuavis voluptas. Recolebamus nim ea ſtudia, quibus in adoleſcentia uondam mire dediti fuimus. Iuvabat dentidem cogitare, quantopere animum oſtrum delectaviſſet Hebraiſmus, cum Biblica volumina, Rabbinorum commen- arios, atque alia multa, quæ erudite à udæis ſcripta ſunt, evolveremus. Cujus ane operæ nunquam nos pœnituit. Etſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

enim poſtea aliis curis in publico mun
diſtringebamur, tamen quantum tem
ris tribuunt alii amicorum ſalutatio
bus, quantum aleæ, quantum cæteris
oblectamentis, tantum egomet mihi ad
artes celebrandas ſumpſi, quarum fruct
in omnem vitam videbatur utiliſſim
Enimvero, cum ſacri codicis lectio
Theologis modo, ſed omnibus bonis viris
præſertim eruditis, eſſe debebat jucun
ſima: quid aliud magis ſerio agendum
bis eſt, qui in hoc honeſto otio vivimus,
ut quam optime nobis cognitus intellect
que ſit is ſermo, quo olim uſus ipſe D
fuit, cum priſcos Eccleſiæ rectores ſuo
gnatus alloquio eſt? Dicendum ape
eſt. Valde ſupine atque oſcitanter vivim
Hiſpanorum, Gallorumque, & Italo
verba atque voces diſcimus: &, poſtqua
claſſes noſtræ alium orbem petivere, etia
cum Indis loquimur barbare. Tam ing
nioſi cum ſimus, unam illam non intel
gimus linguam, quam profecto unam
diciſſe, operæ erat pretium. Quod ſi q
ſint, qui animum ſuum ad pulcherrimu
hoc applicant ſtudium, admodum id
plerumque perfunctorie. Major enim pa
ad fores Hebraiſmi accedit. quod facill
mum eſt. interiora autem ſacraria, Syria
mum atque Rabbiniſmum, ne voto qu
dem penetrant. Atqui in Hebraiſmo, qu

e

uanti ſint theſauri, non eſt eorum ju-
re, qui ſola verba contextus Biblici
contenti, ſatis ſeſe doctos putant, uti
m alios docere velint. Errant illi, meo
lem animo. Pergendum ultra eſt, di-
endumque quid Iudæi, vernaculi Bi-
rum interpretes, jam olim aut recte,
ſecus dixerint. Hoc qui facit, ei jus
ue eſt de iis rebus libere diſſertare, qua-
notitia non aliunde erui, niſi ex ſacro
ce poteſt. Neque enim profecto putan-
n eſt, ad iſthæc tranſcendere illicitum
iis, quos ſuus ordo locuſque in aliis
que muniis detinet. Ignorare mihi di-
am animorum ſuorum præſtantiam
entur, qui ad unius rei miſellam ſcien-
m velut adſtricti alligatique, ultra
c aliquid tentare, haud eſſe hominis
ant. Omnia erectæ menti pervia ſunt.
per ſeſe verſat illa, concutitque, &
ietis impatiens eſt. quidquid pulchrum,
grande, ac ſcitu dignum videt, id om-
eſſe ſuum ſcit: &, quæ ſibi imperat,
raque obtinet. Atque hoc quidem etſi
eſt, verſantur tamen nihilo minus ad-
c ante oculos noſtros irritati animi eo-
m, quibus nondum ſatis ſic expiaviſſe
rociſſimi facinoris invidiam videbimur.
em enim indignam, atque intolerandam
amabunt, invadi à nobis Theologiæ fines,
os eſſe ſibi ſolis ita relictos autumant, ut
domina-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

*dominatum ibi quendam, & plenam ju-
dictionem teneant. Sed ii homines, q-
niam ſunt oppido pauci, ſed iniquiſſi-
non aliud reſponſum à nobis ferent, qu-
quod ex ipſo ſacro codice maxime nobi-
promptu nunc eſt, incedere publice per
minum ora rerum dominam, divin-
ſapientiam, atque in triviis, & in com-
tis etiam adſtare, omnino uti ad ſe inv-
non flamines hercle duntaxat, ſacerdo-
que, & ſacrorum antiſtites, ſed pleb-
quoque, & pullatam turbam. Nemin-
illa averſatur, neminem à limine ſuo
cet, qui bonam ſpem non ejuravit. Qu-
exurgat quiſque, & animos ſumat, a
quoque dignum fingat Deo. Non tam p-
clare hodie rem gerunt quidam ſacra ſ-
pientiæ conſulti, ut ex eorum ore atq-
verbis penitus pendere debeat is, qui re-
conſcientiæ fiducia, atque morum & v-
ſanctitate integrum incorruptumque
vem ſe præſtare ſummo numini cupi-
Nos, cum certamina eorum, contention-
que plus quam theologicas cernimus, p-
votis precibuſque cauſam publicam juv-
mus, &, quod unum nobis jucundiſ-
mum eſt, procul ab inſaniente multitu-
ne nobiſcum ſoli ſumus, atque inter civi-
doctrinæ & juriſprudentiæ curas, etia-
per otium ſubinde theologiam quanda-
tractamus, non illam parti alicui aut m-*

gifti-

*…ro obnoxiam, ſed hanc liberam, & ſo-
…m, frugalemque, quæ literulis noſtris
…ecis, Hebræiſque, & Latinis ſubnixa
…antiam aliorum, & litigandi intem-
…em contemnit. Reperies quidem in hoc
…io libro, Ampliſſime* DVYCKI, *quæ-
…nes quaſdam de Melchiſedeco, & Ca-
…, de fide veterum Hebræorum, tum
…s id genus plures, quas paulò ſecus,
…im vulgò fieri ſolet, expedivimus: ſed
…cum perleges, memineris, obſecro, eſſe
… paratos, ſimulac monuerit quis me-
…a, ſententiam mutare. Pertinaciam
…m pro opinione induere, haud eſt no-
…m. Ipſi nos, ſi quando errores quoſdam
…tros odorati fuerimus, ſponte hanc gra-
…m à nobis inibimus, & primi eos indi-
…imus, ne quis forte ſtudio noſtri aut
…ore deceptus, vitia noſtra cæcis oculis
…tereat. Sed hujuſcemodi lectores, opinor,
…modum paucos nanciſcemur. Plures
…im ea, quæ neutiquam reprehenſione
…na ſunt, inſectabuntur. aut, ſi nihil in-
…ſent, frigide tamen de illis judicabunt
…rcle. Quorum quidem hominum faſti-
…oſam querimoniam expugnare nos non
…borabimus. Magna enim eſſe eloquen-
…a debet, quæ invitis placeat. Cæterum
…nge maxima pars eorum erit, qui hæc ne
…ſpicient quidem, propterea quod inſita
…uadam animi veſania grande dedecus
exiſti-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

exiſtimabunt, aliquid in Hebraiſmo à…
bis didiciſſe. Non ſum falſus vates. O…
nia hac ita, uti dixi, evenient. Sed profe…
quicquid hujus erit, nihil morabor. N…
que ideo à recto bonoque recedam. Ex j…
diciis quorumlibet lætitiæ doloriſve ca…
ſas capere, id vero eſt, ambitioni ſacram…
tum dixiſſe. quod nunquam nos fecim…
Apud Flaccum, argutiſſima mulieru…
Arbuſcula, cum exploſa à multitudine…
theatro eſſet, ſatis eſſe dixit, equites ſi…
plaudere. *Idem ego aio, ampliſſi*…
DUYCKI. *Paucis lectoribus, ſed eru*…
tis, gaudeo. Inter eos autem tu es, cu…
judicium acerrimis ſtudiis, atque mul…
doctrina excultum, jure ſemper ſcio n…
feciſſe maximi. Sed nimis operoſe præfa…
ſumus. Quare illud, quod propoſitum n…
bis eſt, ordiamur.

PETR…

PETRI CVNÆI
De Republica
EBRÆORUM,
LIBER TERTIUS.

CAPVT I.

[illegible]a Eccleſiæ, & incrementa, Satanæ [illegible]atagemata. Locus in 1. cap. Geneſ. [illegible]plicatus de ſerpente. Quid ſit caput [illegible]ri. Error Hieronymi. Liber Enochi [illegible]mmentitius.

OMnis de gente Iudæorum commentatio poſita duabus in rebus eſt. [illegible]nam & de Republica eorum agendum eſt, quæ præ cæteris eximiū [illegible]ldam habuit: & inſuper inveſtiga[illegible]ud debet, qualis eorum fuerit Ec[illegible]a. Etſi enim ambæ iſtæ eſſe ſic con[illegible]tæ videntur, uti pariter incedant, [illegible]ivelli haud poſſint: eſt tamen ea[illegible] magna diverſitas, & inſpicienda [illegible]uſque indoles ſeorſim eſt. Quare [illegible], qui priorem partem duobus libris [illegible]pertractavimus, ut ſæpe alteram hanc,

hanc,quod omnino ſic neceſſe fuit
tingeremus ; nunc, quod bene at
feliciter vertat, ſingulatim ea per
remus, quæ ad Eccleſiam pertine
Sed hîc paulò magis ex alto arceſſe
nobis ſermonis initia erunt. Eten
cum antea reipublicæ ſacræ inſtitu
relata à nobis ad Moſen authorem
nunc vetuſtiora etiam ſecula luſtr
atque hinc ad Moſaicum ævum, &
ea, quæ inſecuta ſunt, tempora
ſcendere decrevimus. Ac origines
dem ipſæ, proximaque originib
quoniam ſimpliciſſimè in ſacris lib
traduntur, non præbebunt nobis m
teriem notabilium obſervationum
mox,ubi ex illis evaſerimus, res pe
quemur luculentiores. Divus Petr
qui rectè olim à quibuſdam ſign
fuit appellatus Novi Teſtamenti,
cleſiam ait eſſe regium ſacerdoti
quoddam, & genus hominum e
ctum. Ipſe Deus Moſi dixit, gentium
quidem omnium, terrarumque
dominum : ſed addit, paucos dun
xat quoſdam eſſe, quos ex hominu
communitate ſegregatos, velut th
ſaurum & peculium ſepoſuit ſibi:
que regnum tribuit, ſed ſacerdot
Hoc regnum ſanctum & inviolab
atque æternum eſt. Maximis quib

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

...e imperiis creſcendi modum natura
...fuit. licet enim nulla vis extrinſecus
...eſſat, tamen fatorum lege omnia
...agna in ſe ruunt, & cedit oneri ſuo
...rtuna. Vnum hoc regnum, de quo
...ſacris voluminibus ſermo eſt, tem-
...re ipſo in majus ſolidiuſque proce-
...,& à ſenio ſuo capit vires. Eccleſiæ
...ima incunabula mundus vidit re-
...s natus, cum in quatuor capitibus
...ret humanum genus. Confeſtim
...im impurus genius, cui ex malis no-
...is jucunda voluptas eſt, Cainum à
...cta pietatis ſemita transvorſum egit
...omne nefas. Itaque tunc Eccleſia
...ta eſt, cum improbos primum à piis
...ungere, & ſuos ſibi habere cœpit
...us. Gregem oppidò exiguum, hoc
..., quatuor oves in tantâ mundi va-
...tate agebat magnus ille paſtor. unã
...his lupus hic abſtulit. Ea fuit prima
...us victoria de humana gente, quam
...avi peccato lapſam antea erexerat
...m Deus, ut ad ſalutem perduceret.
...aud ita multo poſt evênit, ut ſacra
...eo facerent duo fratres. Quod dum
..., haud obſcuris indiciis ſignificavit
...eus, eſſe ſibi Caini munera ingrata.
...ujus rei cauſa in promptu eſt. quippe
... Caino indoles inerat pravi ingenii.
...ras autem Deus, non plenas aſpicit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

manus: & mens integra ac recta pu
cherrimus numinis cultus eſt. Cæte
rum Flavius Ioſephus, autor omn
laude dignus, & cui poſt ſacrorum vo
luminum ſcriptores prima eſſe deb
fides, haud ſatis conſideratè hac de
verba facere mihi videtur. ait enim di
plicuiſſe Deo laborioſam operá, quam
in colenda terra ſumpſerat vir ille. I
quo profectò fugit eum ratio. agrum
enim primus hominum ſator Adam
verterat, juſſu ipſius Dei: & patrem ſ
cutus filius erat optimo exemplo. Se
procul dubio Rabbinos ſecutus eſt, u
ſolet interdum. Enimverò Ioſephu
etſi gravitate ſupra cunctos Iudæo
eminet, tamen haud ubique à delira
mentis abhorret popularium ſuoru
Id apparet vel ex frigido illo myſteri
quod latitare credidit in voce אחד qu
eſt Geneſ. cap. 1. Nam ratio, quam i
alio ſcripto ſe editurum ait, cur Mo
unum diem, non *primum*, dixerit, Ra
binica fuit. Extat liber Iudaicus, que
מכלל יופי appellant. In eo ſentent
hæc Rabbi Moſis Ben Ezræ refertu
מר אחד לפי שהאחד הוא סימן להתחלה אשר
אין תחלה קודמת לה *Dixit, Vnus, quia un*
eſt nota principii, ante quod principiu
eſt nullum. Aut hoc profectò, aut
mile quiddam Ioſephus prodidiſſet i
libr

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

αὐτολογιῶν, qui non eſt nunc in
bus hominum. Periiſſe quidem
etiam illius intereſt, qui ſcripſit.
enim aliud, niſi autorem ſuum
xiſſent tam putidæ argutiæ? Sed
t ad Adamum, unde digreſſa eſt,
). Is, inter hæc initia, filium vidit
indignâ peremptum cæde à quo
nè decuit: &, dum unius lueret
em, magis tamen alterius triſta-
lere eſt. Hic ego exiſtimo, prope
uti Satanæ dolis rurſus apertum
daret, rueretque. Sed firmavit
is major. Plus enim fuit, quod
bat, quàm quod videbat. Vetus
o eſt, eaque omnium erudito-
irmata conſenſu, Meſſiam hu-
generis ſervatorem promitti
s parentibus noſtris, cum cir-
criptorem colubrum in hunc
m alloquitur Deus, in capite ter-
eneſeos, *Inimicitas ſeram inter te,*
ue mulierem: inter ſemen tuum, &
quippe ſemen ejus conteret tibi ca-
& tu conteres ejus calcaneum. Vti-
hoc veriſſimum eſt. Concepit ani-
damus ſpem cœleſtis atque æter-
tæ. Quoniam tamen rationem
m cunctarum eſſe dominam cu-
s, ſæpe mirati ſumus, hoc ab illis,
um ſcripta quidem vidimus, ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

gis affirmari pro certo, quàm oſte
Quare viſum nobis eſt ejuſmodi t
monium quærere, quod eſſet inexp
nabile. Enimverò ad veritatis ple
fidem haud ſatis eſt concors judici
& opinio multorum. Nulla myſt
ex verbis contextus Biblici erue
ſunt, niſi quæ alibi ſpiritus Meſſiæ,
timus ſui interpres, digito monſt
Clauſus enim, obſignatuſque eſt ſa
Scripturæ liber, cujus ſignacula ſo
leo ille ex tribu Iudæ. Ac nobis quid
de tota re ſeriò cogitantibus occu
bat illuſtris locus, qui eſt in Apocal
Divi Ioannis. is eſt iſtiuſmodi. γυν
γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν ὠδίνουσα καὶ
σανιζομένη τεκεῖν· καὶ ἔτεκεν υἱὸν
ῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πά
τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. *mulier*
gnans clamabat parturiens, & cruci
tur uti pareret. peperit autem filium
ſculum, qui reget omnes gentes virga
rea. Ecce Eccleſia, & Meſſias. His
draco inſidiatur, de quo ſubiicit A
ſtolus: καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγα
ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Δ
βολος καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν
οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γ
Et projectus eſt draco ille magnus, ſer
ille antiquus, qui vocatur Diabolu
Satanas, qui ſeducit totum terrarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

projectus, inquam, eſt in terram. s ſerpens ille, idem eſt, cujus verti- ſoboles mulieris frangit. Quid- alii dixerint, nullum præterea eum autorem, me judice, iſta ha- t interpretatio. Satis tamen eſt u- ille. qui enim hunc ſequitur, mag- : atque nobili nomine tuetur. Poſ- etiam quadam argumentorum ctione & per ambages huc trahe- rba Divi Pauli, quæ ſunt in prima ola ad Timoth. capite 2. ἡ γυνὴ ηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε. ήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν είνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ. *mu- cum ſeduceretur, cauſa prævarica- s fuit. ſervabitur tamen liberorum , ſi in fide & charitate permanſerint.* etſi aliud ibi agit, reſpicere tamen tur ad pollicitationem Evæ fa- . Hæc illa ſunt, quibus ſtabiliri munis illa, & pridem ab omnibus pta ſententia debet. Cætera, quæ untur, ſpeciem veri habent: at, ſi ius intueâre, nauci non ſunt. No- haud ferendum eſt, uti res, quæ per rtiſſima eſt, præſidio nitatur fri- probationis. Pulcrè ait Moſi s, *Exue calceos de pedibus tuis. locus , in quo ſtas, terra ſancta eſt.* Hoc co- nt illi, qui contextum Biblicum

perveſtigant. nudâ mente ſint, & a-
ctus gerant ab opinione præjudicii
vacuum. qui verum optimè excu-
rit, rex eſto. Certè Hieronymi inc-
tantiam excuſare non poſſumus, q
cum vera argumenta prætermiret, u
eſt falſis. In egiſtola ad Hebræos c
capite decimo, exponitur Davidis v
ticinium de Meſſia, ἰδȣ̀, ἥκω· ἐν
Φαλίδι βιβλίȣ γέγραπται περὶ ἐ
Ecce venio. in capite libri ſcriptum eſ
me. Id vaticinium David recitat ex
bro ſecundo Legis Moſaicæ. Quod
nè notum omnibus eſt. At divi
Hieronymus magna fiducia aſſe
verba illa vatis eſſe ad Geneſeos p
cipium referenda. *Caput libri, eſt Ge-*
ſeos principium, inquit. Non ego n
quæro, utrum vocem liminar
ראשית, an vero pollicitationem, q
de prole mulieris eſt, in animo hab
rit ille. eſt enim ubi utrumque ſpe
vit. Illud ſatis eſt, eſſe eum falſo te
monio uſum ad probandum qu
volebat. Nobis conſtat, Hieronym
omnium, qui olim interpretati ſac
literas ſunt, fuiſſe eruditiſſimum.
eo penitus perdidicerat Hebraiſmu
Itaque quoniam fieri haud potuit,
tantus vir temere & ſine gravi ca
ſic erraverit, age, dicamus qua ex re

n

tà iſthæc hallucinatio. Rationem
idem ſententiæ ſuæ ipſe prodit non
nel, *Quia omnis ſcriptura unus eſt li-*
. Equidem haud dubito, quin vir
aximus ſcitum vetus Iudæorum ſe-
tus ſit, quibus placet, univerſa Bi-
a fuiſſe olim פסוק אחד, id eſt, *unum*
rſum, ita ut nullis ſectionibus nullis
pitulis, neque notis diſtincta fuerint
lumina ſacra. Memini ego amicum
endam noſtrum exemplar cario-
m vidiſſe, quod Iudæorum manu in
nc modum eſſet olim exaratum.
iam illud non animadverterat Hie-
nymus, quid ſit hoc, quod Apoſto-
s *κεφαλίδα βιβλίȣ* appellat. Nihil
nim aliud *κεφαλίδες* ſunt, niſi ea,
æ Iudæi, & præſertim Talmudici,
ocant פרקים, hoc eſt, *membra & par-*
s librorum. Quare Apoſtolus, Iudæus
ſe, & ad populares ſuos Iudæos cum
riberet, percommode uſus tali voce
ſt. Nam quod dicebam modo haud
iviſum diſtinctumque fuiſſe Biblicum
ontextum, ſane vero id ad ſcriptionis
nodum & continuatū tenorem perti-
et. At nulla tamen hinc confuſio fuit.
Nomina enim, titulosque, & ſectionem
ujuſque partis diligenter didicerant
omines uſque ad deriſum ſuperſti-
ioſi, in quorum manibus, ceu pinguia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſuccina, attritos vidiſſes libros ſacr
Satis jam manifeſtum eſt, quare dec
ptus Hieronymus ſit. Nunc illud ad
mus, vaticinium illud, quod de M
ſia proditur in principio Geneſec
haud potuiſſe à primis parentibus n
ſtris intelligi, niſi ex interpretatio
Dei, qui arcanos hos abditoſque ſenſ
quadam animi miſeratione illis ret
xit. Nam ſi id modo ſequimur, qu
verba ſonant, tota res optime in ſe
pentem quadrat. Qui aliter exiſtim
runt, næ nos in illis magnopere h
judiciũ deſideramus. Enimvero, qu
reperias omnium veterum, etiam ge
tilium, ſcriptis tam vulgatum, qua
hominum naturale in ſerpentes odi
Hanc pœnam iſti animali poſuit Deu
cum antea eſſet mortalium gene
amiciſſimum. Apud Artemidorum,
libro ſecundo, ſerpens inimicitiaru
ſymbolum eſt. & in Theocriti Ἀδω-
νιαζούσαις ait muliercula,

Ἵππον καὶ τὸν ψυχρὸν ὄφιν τὰ μάλι-
στα δέδοικα.

Ecce, anguem rem cunctis maxim
formidabilem eſſe ait. Faliſci olim Ta
quinienſeſque, teſte Livio, M. Fabiu
Ambuſtum prima acie fuderunt, cu
ſacerdotes eorum, anguibus prælati
inceſſu furiali militem Romanum in
ſuet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ita turbarent ſpecie. Quod autem
...libus amiſſis reptile factum ſit id
...imal, ſane neutiquam Satanæ con-
...nit. Ariſtoteles, quia veram cauſam
...norabat, rationem ejus rei mire in-
...niosam ex ipſa attulit natura. Nos
...eliore uſi magiſtro, eſſe iſtud ſcimus
...irato numine. Neque vero res inau-
...ta eſt, brutum animans excepiſſe vo-
...; & reddidiſſe. nam & de Bileami
...na palam eſt; & alibi balænam af-
...tur ipſe Deus. Pœnam quoque haud
...merito tulit coluber. quippe mini-
...rium impuro genio commodaverat
... immane flagitium. De contritione
...pitis quod ſubditur, aptiſſimum eſt.
...enim hac parte qualiſcunque læſio
...guibus lethalis eſt. itaque quoties
...riculum imminet, admiranda indu-
...ria in ſpiram ſe colligunt, & caput
...liquo operiunt corpore. cujus rei lu-
...ulentus eſt teſtis Hieronymus. Sed
...on eſt his diutius immorandum. Li-
...et Eccleſiæ naſcentis initia perſequi,
...n quibus mira divinæ ſapientiæ vis il-
...uxit. neque per tempora, ſed per ſpe-
...cies, ſingula, ut quidque obſervatu eſt
...igniſſimum, notabimus. Non enim
...iſtoria nobis contexitur. Sæpe inte-
...rum ſeculum tranſiliemus. De Caini
...oſteris pauca memorantur. nō enim

R 5 de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

de gente Dei electa erant. At Sethi
lios, nepoteſque, & totam ab origi
gentem ſolicite tradit ſcriptura. ex h
enim ſtirpe patriarchæ & Meſſias fu
re. Sethus natus eſt centenis plus m
nus annis poſt Abeli cædem, cum C
ni progenies prophana late ſuas ſec
poſuiſſet, & regnum teneret impieta
At Sethus Dei metuens erat. Itaque ſt
tim, ut de illo loqui cœpit ſcriptor G
neſeos, ſubjicit illud, *tunc cœptum*
invocari nomen divinum. Non intelle
hoc Rabbi Schelemo Iarchi, qui tu
ait cœpiſſe עבודה זרה *idololatriam*;
addit, בשמו של הקב״ה *ad eam rem abuſ*
eſſe nomine veri Dei. Quæ inepta ſu
idolorum enim cultum illa mundi i
fantia ignorabat. & tamẽ excepta eſt
pleriſque hæc interpretatio cum pla
ſu. In Sethi nepotibus aliquandiu ſ
pita fuiſſe virtus videtur. aut, ſi aliqu
in illis viguit, paulum diſtat ſepult
inertiæ. celatur enim. At Enochu
qui ſextus ab illo fuit, inſignis nobil
tat pietas. Eum virum Deus mori v
tuit. viventem enim ad beatas ſed
traduxit corpore integro. Iudæi ſat
inepte ajunt, שבעה בני אדם שקפלו
ת העולם כולו ואלו הן אדם הראשון:
מתושלח ושם ויעקב ועמרם ואחיה השילוני
ואליהו ועדיין הוא קיים: *ſeptem eſſe v*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

r, qui omne mundi ævum volvunt. eſſe *item hos, Adamum primum, Methuſa-* *m, Semum, Iacobum, Amramum, A-* *iam Siloniten, & poſtremò Eliam, qui* *lhuc ſupereſt.* Vtique ſtultiſſimum id t. Pari enim ratione dixerit quiſ-am, non ſeptem, ſed duos tantum ſe, Adamum, & Enochum, qui poſt damum LVI annos in terris fuit, umque ſepeliit. Quanquam certè opi-antur Iudæi, & inter hos præcipuè abbi Aben Ezra, fuiſſe Enochum, ommuni lege, fato functum. Nos Di-o Paulo credimus, qui obiiſſe illum egat. Et profectò, quod Enocho con-igit, id cunctis datum fuiſſet homini-us, ſi in vitæ integritate perſtitiſſent. Iunc noſter nos error, graviſque no-a, mortalitate damnavit, quam per nguores & mille corporis mala ex-lemus. Non eſt dubium quin ſevera ncrepatione Enochus improbitatem aſtigaverit hominum ſui ævi. Atque æc res quoſdam nugatores excitavit, uia ſtulta perſuaſione ſyderati, ſpera-ère ſe poſſe ſeræ poſteritati illudere. uippe inglorio ſtudio, & jejuna ope-a librum olim in vulgus extruſerunt, quem ipſi, ſi Deo placet, ab Enocho criptum ajebant. Profectò is liber aut è diluvii undis integer evaſit, cum per-irent

irent ferè omnia: aut poſtea ex cœlo delapſus eſt. quod eſt anile. Quanquam quid non audebit aſſerere ineptorum vecordia, cum etiam Iudæi dicant Eliam, ſeptimo anno poſtquam raptus fuit, literas ad Ioramum regem dediſſe ex cœlo, & addant, עכשיו הוא כותב מעשי כל הדורות כולם *adhuc hodie illic omnium temporum faſtos ab illo componi.* Et illorum quidem hallucinatio veniam meretur. non enim intellexêre verba, quæ extant in libro ſecundo Paralipomenûm, in capite viceſimo & primo. Cæterùm Enochi commentitia oracula ita ſprevit cordatior antiquitas, uti Hieronymus Iudæ epiſtolam, quæ de ſeptem Catholicis una eſt, ob hanc cauſam à pleriſque è catalogo ſacrorum voluminum dicat expunctam, quia teſtimonium ibi citatur ex hoc futili ſcripto.

CAPVT. II.

Eccleſia identidem admiranda numinis judicio intra unam familiam coarctata. Id exemplis oſtenſum.

POſtquam Enochus terras reliquit, illa ipſa Sethi familia, quam ſibi ſelegerat Deus, afflata ſeculi veneno eſt. Qui enim antea ſolicitè matrimonii con-

onditiones quæſiverant in ea gente,
ntra quam Eccleſia arctabatur, nunc
nos affectus amplius non tenuêre.
ſens eorum vanas accepit imagines.
luris eſſe formam, quàm morum
nctitatem, vitio ipſa ſuo favens cre-
idit libido. Hæc res contagionem de-
it, quæ ab impiorum filiabus profe-
ta, manavit latius. Protinus in ævum
rupit omne nefas. Perierat jus, inte-
ritas, fides, &, qui ſemel dimiſſus nun-
uam redit in gratiam, pudor. Nullum
celus exemplo caruit. nec vacabat
uiquam vetus odiſſe crimen, cum
uotidie oriretur novum. Tam imme-
licabile malum aſpero remedio indi-
uit. Non poterat improbitas extirpa-
i, niſi cum hominibus. Perdendum
uit mortale genus. Supererat adhuc
nus Noachus, vir ſcelerum purus;
uem D. Petrus præconem appellat
uſtitiæ, quia voce illius uſus eſt Deus,
ti ad ſanam mentem flecteret nefa-
ios. Datum illis eſt ſpatium centum
& viginti annorum, intra quod reſi-
iſcerent. Omnino ſic accipiendum
ſt id, quod dicitur in ſexto capite Ge-
eſeos. Nam Flavius quidem Ioſephus
erperam hæc verba in alium ſenſum
detorſit. Nec verò obſtat, quod tem-
porum, quæ ſecuta ſunt, calculus haud
ſatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſatis cum ſerie congruit narration
Viderunt hoc eruditiſſimi Rabbin
rum, Aben Ezra, & Salomo Iarchi. ſ
addunt iidem, quod diligenti dignu
obſervatione eſt, ן מוקדם ומאוחר בתורה
in libris Moſaicarum legum non tra
quid ſit prius aut poſterius geſtum. Cu
fruſtra datum ad pœnitentiam ten
pus eſſet, concitis undique fluminibu
& immiſſa pluviarum vi orbis terr
effuſus in undas eſt. De tot modò mi
libus pauci ſupererant, quos Deus rel
querat in ſemen, uti humani gener
jacturam nova ſobole repararet. Mo
inſtauravit rectum numinis cultu
Noachus: &, ne diluvium alteru
formidaret, intueri iridem, atque hu
fidere ſacramento juſſus fuit. Erat Ec
cleſia tunc paucorum hominum.
tamen diſplicuit Deo indiſcreta mu
titudo. Iterum in minorem numeru
contractio fit. Etenim, cum Noach
tres filios, Semum, Chamum, & Ieph
tum genuiſſet, in unius Semi ſtirpe Ec
cleſia hæſit. Chamum natu minimu
fuiſſe quidam perperam colligunt e
verbis Moſis, quæ ad Chami filiu
potius referri decet. nam ipſe Chamu
quidem anno uno Semum anteceſſit
uti rectè divinavit Rabbi Zacuth. Ce
tè Hieronymus eandem ſecutus ſen
tentiam

ntiam eſt. atque etiam myſterium
hac re latêre ait, quod, ſi verum
on eſt, at eſt tamen ingenioſum. *nu-*
tum patrem, inquit, *irriſit major fi-*
us, minor texit: & Deum crucifixum
luſerunt Iudæi, & honoraverunt genti-
s. Verba extant in diſceptatione il-
us adverſus Luciferianos. Poſt Se-
num aliquot annis pauca memora-
i digna evenêre: niſi cui libeat de
urri Babylonica tragicè ampullari,
ut genealogiis volumina implere. à
uo mirum in modum mea ſemper
atio naturaque abhorruit. Demum
bramus, qui de Semi nepotibus erat,
nter vetuſti ſeculi heroas illuſtre ex-
ulit caput: ſub quo juventa quædam
ccleſiæ, & velut robuſtior maturi-
as fuit. Enimverò hic eſt ille juſtus,
uem ab Oriente excitum ait elo-
uentiſſimus vatum Eſaias. Terram
nim Chaldæam, quæ prima naſcen-
em exceperat, patrioſque lareis, &
ætera omnia, quæ longè mortalibus
ucundiſſima ſunt, deſeruit, uti igno-
am adiret regionem, in qua, pedem
bi poneret, non habebat. Sed paren-
dum Deo fuit, cujus auſpiciis voca-
batur ad majora. Excelſa generoſa-
que res eſt animus ſapientis. nunquam
iiſdem ſpatiis, quibus hæc contine-
tur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

tur vita , cogitationes ſuas termina
quæ multis pòſt ſeculis eventura ſun
ad ſe quoq; pertinere credit. Intellex
rat vir divinus regnum Cananææ fa
poſteris ſuis deberi. hoc ſolatio il
præſentem mœrorem edulcabat. Ca
terùm ſpem eam , quam de poſterit
te habebat, multa morabantur. i
ſe ſenex erat , & per ætatem deflux
rant vires. uxor vetula, quæ nec fl
rentibus annis peperat prolem. & t
men , quoniam cœlitus ingentia pro
miſſa animum ejus firmabant , cred
dit Dei immenſa virtute fieri id poſſ
quod negabat naturæ infirmitas. It
que jure parens credentium dictus h
bituſque eſt. primus enim eas res, qu
nec erant uſquam , & eſſe non por
rant, animi cogitatione præſentes ſib
fecit , intuituſque eſt. Atque hoc pro
prium eſt fidei, quam pulcrè ſacer co
dex ὑπόστασιν appellat τῶν μὴ ὄντων
Natus dein Iſacus eſt: is nempe, e
cujus familia olim Meſſias oriretur
Hic iterum numinis conſilia, haud ini
qua certè, ſed arcana tamen, mirari li
bet. Ex Agare Iſmaëlem ſuſceperat A
bramus , à quo Saraceni Arabeſqu
traxêre originem. & rurſus Cetura il
enixa erat non unam prolem. Tot li
berorum pater erat religioſiſſimus ſe
nex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

cæterùm ex omnibus unus mo-
xtitit, cui præcipuè ſuam addice-
benevolentiam ſummus rerum ar-
r Deus. Ab unâ Iſaci gente coli, ab
una religionem, ſacraque, & cæ-
onias ſuas ſuſcipi voluit. Sæpe jam
itus hujuſmodi delectus fuit. ne-
enim verebor identidem id itera-
quod ſcitu eſt perquàm neceſſa-
n. Ex Adami liberis tantum Se-
s, ex hujus ſtirpe Noachus, ex Noa-
filiis Semus, ex illius poſteritate
amus, ac poſtremò ex numeroſa
ami ſobole unus Iſacus placuit e-
uſque eſt, cujus familia Eccleſiæ
nen atque dignitatem ineffabili ra-
ne, velut per ſucceſſionem, ſibi
dicaret. Cæteræ gentes, tanquam
phanæ, ſpretæ à numine, poſtha-
que ſunt, donec Meſſias terrarum
em ingreſſus, intergerinum disje-
parietem, effecitque, quod du-
n Abramo promiſſum fuerat, uti
ſobolem ejus cunctis nationibus
diſcrimine daretur ſperata ſalus.

CAPVT III.

*Sententia noſtra de Melchiſedeco con-
communem receptamque opinion-
confirmata. vis præſidiumque ing-
additur epiſtolæ ad Hebræos.*

QVæ cum ita ſint, monet me a-
mus quædam de Melchiſedeco
cere. Etenim res inopinata, & mi-
culi ſimilis eſt, illo tempore cum Ecc-
ſia unius familiæ hæreditas eſſet, ex-
tiſſe in impia Cananæorum gente eu-
virum, qui non modo rectum tene-
numinis cultum, ſed Abramo quoq-
ſummo Eccleſiæ præſuli, & recens-
eas terræ oras advecto, cœleſtia bo-
precatus, impertituſque ſit. Equid-
ſcio ego quæ ſit aliorum de Melchi-
deco ſententia. ſed mihi religio n-
erit ab ea recedere. non enim cuj-
quam præſcriptum ſequimur. nec
id ſiverit genius noſter, uti in ali-
juremus verba. Inæſtimabilis res lib-
tas eſt: quam eſſe judicii animam
crediderit, is ſententiæ ſuæ adſcri-
meam. Luculenta eſt Hieronymi e-
ſtola ad Euagrium, in qua ille ex G-
corum docet voluminibus, fuiſſe M-
chiſedecum hominem mortalem, C-
nanææ incolam, Salemenſium

gulu-

[..]um, & ſummi numinis ſacerdo-
[..]i, qui velut imagine quadam & fi-
[..]a Ieſum Chriſtum, maximum iti-
[..]m regem atque pontificem, morta-
[..]n ſeculis repræſentavit. Dein expli-
[..] verba Apoſtoli, quæ ſunt ſuper hac
[..]n epiſtola ad Hebræos. Magna ma-
[..]as eorum eſt, quos authores nomi-
[..], Irenæi, Hippolyti, Euſebii Cæſa-
[..]nſis, & Emiſeni: tum & Apollinarii
[..]que, & Euſtathii, quem primum
[..]t Epiſcopum Eccleſia Antiochena.
[..]rum judicium magno conſenſu
[..]untur hodie cuncti eruditi. Etſi
[..]n ſuas ſinguli rationes produnt,
[..]en diverſis argumentationibus
[..]veniunt in unum. Non eſt, fateor,
[..]vellendum temere, quod à pluri-
[..] conſtanter ſtatutum eſt. quippe,
[..] hoc fit, periculum eſt, ne omnia
[..]vertat innovandi libido. Cæterum,
[..]niam receptæ opinioni adverſari
[..] ratio mihi videtur, valentior eſſe
[..]ni authoritate debet veritas. Ego
[..]exiſtimo, Melchiſedecum, non ho-
[..]nem utique ex hominibus genitum,
[..] divinioris naturæ fuiſſe, majorem-
[..] homine, ac digniorem certe, qui
[..]to benedixit patriarchæ. Miſerat
[..]Hieronymum Euagrius librum in-
[..]ti authoris, qui hoc, quod diximus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nos, aſſereret. Sed rejectus ſpretu
ab Hieronymo eſt, plane, ut mih
detur, præter meritum. Etenim, q
ties epiſtolam, quæ ſcripta ad Hebr
eſt, inſpicere ſoleo, toties in eam
ductus ſententiam fui, ut exiſtima
aut plane intelligi eam epiſtolam
poſſe, aut certe rectum, verumqu
lud videri, quod nos contra opi
nem Hieronymi, cæterorumque o
nium aſſerimus. De Melchiſedeco n
quam eſt mentio in libris veteris te
menti, niſi duobus locis; videlice
cap. XIV. Geneſ. & in Pſal. CX. Ex
petitum eſt, quidquid ſublimi orati
diſſertavit Apoſtolus in ea epiſt
quam ad Hæbræos ſcripſit. Tant
tius profectò rem confecerimus. S
cet valido argumento ſeſe niti a
trantur, qui urbem, in qua imperi
rex iſte tenuit, fuiſſe Salem ajunt,
ſita in Cananæa fuerit: ut non p
hoc regnum rectè, niſi hominis, in
ligi. Sed quæro ex iſtis, quo cujus
cto non licebit nobis potius Apoſt
quam iſtis, credere? Ecce, ait diſe
πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βα
λεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βα
λεὺς σαλὴμ, ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήν
qui primum quidem ex interpreta
dicitur Rex juſtitiæ, deinde verò et

ſalem, *quod eſt, rex pacis*. Duo no-
a tribuuntur huic ſummo regi in
heſi. prius eſt *Melchiſedec*, alterum
echſalem. non enim illud magis,
m hoc, exiſtimari nomen pro-
um decet. Vox *melech* Hebræis *re-*
, *ſedec juſtitiam*, *ſalem pacem* notat.
ue tironibus in Hebraiſmo haud
gnotum. Itaque *ſalem* non eſt hîc
omen urbis, quemadmodum ne-
ſedec. aut eant, qui veteribus erro-
is novos ſuperſtruunt, & in regno
hanææ imaginariam urbem aliquã
ec collocent. par enim ratio ejus
cum ſtramentitio illo *ſalem*. Sed
leve eſt. Nos profectò, niſi ſolidis
umentis agimus, imprudenter tot
ditiſſimorum hominum, totque
ulorum labefactare conſenſum ag-
ſſi ſumus. Sed bene ſperamus. Pro-
dant in numerum cætera, quæ idem
bis Apoſtolus ſubminiſtrat. Is ma-
a epiſtolæ parte docet, excellentius
juſque fuiſſe Meſſiæ ſacerdotium,
am Aaronis aut Levitarum. quippe
vitarum munus fuiſſe tempora-

 neum,

[1] *Fuit quidem* Salem *oppidum Cana-*
æ, ſed hic pro appellativo accipitur, &
x vertitur ab ipſo Apoſtolo. Hoc multi
n ſatis perpenderunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

neum, quia dignitatem ſacerdotii qu
que cum vita amittebat, & in locum
mortui ſubibat alius. At Chriſti, inqu
ſacerdotium, pariter ut Melchiſedeci,
ternum eſt. & verò, ne fides dictis de
Davidis vaticinium de Meſſia recitat
pſalmo centeſimo & decimo. *Tu es*
cerdos in æternum, ſicut Melchiſedecus.
Græco eſt, κατὰ τάξιν, *ſecundum or-*
nem. Sed David, cujus mentem mag
quam verba ſecutus eſt Apoſtolus, a
כדברתי מלכיצרק, quod erudititiſſimus Ra-
binus Aben Ezra rectè explicat כת
מלכיצרק *in morem Melchiſedeci*, v
quemadmodum Melchiſedec. Neque aliu
profectò verba Hebræa ſonant. Enimv
rò ita res eſt. Profligaverat prælio reg
impios Abrahamus, & victrices redu
cebat copias. Forte tunc in itinere ol
vium ſe illi tulit filius Dei, ſpecie hum
nâ, habitu ſacerdotis regiſque indutu
ejuſque animum fauſtis vocibus ad om
nia ingentia erexit. Etiam panem vinum
que feſſo dedit, ne quid hac quoque pa
te deſideraret ille principum debellato
Statim Abramus eſſe hoc majus quid
dam celſiuſque ſenſit. Itaque quod ſu
imagine latebat, mente coluit, & Meſ
ſiæ, ſummo regi ſacerdotique, quem
mortalibus olim datum iri intelligebat
præſenti præſens munera decimaſque ob

tulit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

. Et quid cauſæ, obſecro, eſt, cur
c juſtitiæ & pacis regem non creda-
fuiſſe eundem illum filium Dei, qui
ea, ad quercum Mamre, duobus co-
tus ſociis, Abrahamo apparuit, ci-
cum illo ſumpſit, adfuit unà in u-
edibus, ac denique collocutus cum
eſt? Mihi ſanè majus certiuſque ar-
mentum divinæ cœleſtiſque naturæ
tur, homini in media via derepente,
t è machina, ſupervenire, eique be-
cere, & alimenta potumque dare,
m hominis tectum ſubire, hoſpitio
excipi, epulis accumbere, ſermo-
cum illo ſerere. Vnum modò diſcri-
n eſt, quod in capite XVIII Geneſeos
reſſe tandem dicitur, Deum fuiſſe,
Abramum adierit: de Melchiſedeco
m illud non ait quidem ſcriptor Ge-
os, ſed myſterium hoc relinquit ex-
andum Davidi & Paulo, qui nos de
dubitare amplius non ſinunt. Nec
ò obſtat, quod rex ille ſacerdoſque æ-
us quadam propria appellatione Me-
ſalem & Melchiſedec vocatur. Sæ-
enim ſacer codex Deo nomina hu-
modi ex re nata aptat, quorum om-
poſita vis in ſignificatione rei eſt, de
forte tunc agitur. Itaque alibi *Ehie*
er ehie dictus eſt, & *Emmanuel*; pla-
t nunc *Melech ſalem* & *Melchi ſe-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

dec. Nemo miretur multis nominib
eum appellari,qui unus eſt omnia.T
ſunt nomina ejus,quot ſpectamus vi
tutes atque opera. Virtutes autem ej
quis fando enumeret ? cum mult
percenſueris, longè erunt plures , qu
omittes. Ne illud quidem ſcrupulu
iniicere cuiquam debet, quod in Gen
ſi ſcriptum eſt, *Erat ſacerdos Dei altiſ*
mi. Hoc enim πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ ἱερέω
ſive *ad habitum ſacerdotis* pertinet , q
induerat Dei filius. Et profectò fu
cum etiam alias ſumeret perſonas. c
jus rei exempla in illuſtri poſita ſun
Ajunt præſtantiſſimi theologorũ,qu
tieſcunque Deus immortalis homin
bus apparuit , apparuiſſe perſonam ſ
cundam,id eſt, filium. Quod ſanè ab i
lis rectè exiſtimatum eſt. Vtique cu
Apoſtolus ait , *Sæpe Deum antea p*
Prophetas , noviſſimè autem locutu
fuiſſe per filium , non ille negat viſu
antea in terris Meſſiam eſſe , ſed hau
obiiſſe eum concionandi illud munu
ſignificat , quod olim à vatibus ſem
per, ac tandem verò ſuſceptum ab ipſ
eſt. Etiam nos exiſtimamus, filium De
cum in via Abramo occurreret , eu
vultum , eumque habitum corpor
ſibi finxiſſe , quem poſtea geſſit in ter
ris. atque hoc illud eſſe, quod Apo
ſtolu

lus ait, ἀφωμοιωμένος τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ. *Aſſimilatus filio Dei.* Non pote-
t ipſum illud corpus induere, quod
terris poſtea intuiti ſunt, & contre-
avêre mortales. Id enim ſerò admo-
um genitum formatumque eſt, ne-
ue antè exſtitit. quare imaginem
ntaxat illius repræſentavit Abramo,
d planè eandem, quam inter homi-
es habuit. Neque alio pertinere mihi
detur, quod ſcriptum à Ioanne eſt,
*bram geſtiit videre diem meum, & vi-
t, gaviſuſque eſt.* Id enim uni Abra-
o contigit, & ſingulare quiddã fuit:
um de cæteris illud dicatur, *Multi
ophetæ & juſti cupiverunt videre, quæ
idetis, & non viderunt.* Sed neque hoc
ntentiæ noſtræ repugnat, quod juſti-
iæ ille paciſque rex ἀπάτωρ καὶ ἀμή-
τωρ, *ſine patre, ac ſine matre* fuiſſe dici-
ur. non enim profectò Divus Paulus
nyſterium illud duplicis naturæ ſpe-
tavit, quod ejuſmodi eſt, uti Meſſiæ
uidem divinitas patrem, mortalitas
erò matrem, at ſeorſim neutra u-
rumque parentem agnoſcat. Perti-
ere illud ad ea tempora non potuit,
um nondum hominem induiſſet
umani generis ſervator. Sed hoc
tique ſenſit potius Apoſtolus, non
eſſe eum communi lege ex patre

 atque

atque matre, neque ex libidine aut co
junctione viri fœminæque ſatum, ſed a
ternum eum eſſe, & (quod Eſaias vat
in capite LIII ait) *nihil poſſe dici de g
neratione ejus.* Sane verò ii ipſi, qui Me
chiſedecum Salemenſium regulum, h
minemque mortalem fuiſſe volunt, fat
ri coguntur ea omnia, quæ de illo Apo
ſtolus dixit, etiam Meſſiæ convenir
Quod cum ita ſit, profectò non alite
Meſſiam ἀπάτορα καὶ ἀμήτορα, *pa
tris matriſque exortem* cogitare poſſu
mus, quàm eo pacto, uti jam nos ſigni
ficavimus. Equidem ego animadvert
quoque, Melchiſedeci ſacerdotium
Divo Paulo perpetuum atque infinitum
conſtitui. ita quippe ait, μήτε ἀρχὴν
ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, μέ
ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. *neque initium
dierum, neque vitæ finem habens, mane
ſacerdos jugiter.* Ex quo colligitur, ſ
Meſſiam atque Melchiſedecum non eſſ
unum eundemque, ſed duos credimus
etiam hinc duos jam effici ſacerdotes,
quorum functio nullis circumſcripta an-
norum ſpatiis in omne ævum durat
Quod certè nemo veterum antea, neque e
recentioribus quiſquam hactenus vel per
ſomnium dixit. Nunc tandem illud di-
camus, quod rerum omnium primum
maximumque nobis eſt. Haud dubium
eſt,

ſt, quin Iudæos genius aliquis malè ad-
ocatus in eum detruſerit errorem, uti
xiſtimarent, id quod hodie in ſcriptis
orum legitur, *Melchiſedecum fuiſſe fi-
ium Noachi, Semum, qui ad tempora
ſque Abrami Iſacique ſuperſtes fuerit.*
Hac futili opinione imbutos Iudæos A-
poſtolus ad ſublimiorem vocat contem-
plationem: &, de hoc ipſo Melchiſede-
co, qui non Semo tantùm, ſed cunctis
major eſſet hominibus, verba facturus,
hac præfatione utitur, *περὶ οὗ πολὺς ἡ-
μῖν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέ-
γειν. De quo nobis multa ſunt dicenda,
taque difficilia explicatu.* Ecce, ſtupet ad
magnitudinem perſonæ, & ineffabilem
confitetur. quod nunquam facit, cum de
aliis umbris typiſque loquitur, quibus
fuerat olim regnum Meſſiæ figuratum.
Dein ſubjicit, *χωρὶς πάσης ἀντιλογίας
τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλο-
γεῖται. Sine ulla controverſia, non be-
nedicit niſi major minori.* Hoc vult, di-
vinioris cujuſdam naturæ eum fuiſſe, nec
in hominibus numerandum: quia, qui
tanto benedixit patriarchæ, certè major
illo digniorque eſſe debuit. Etiam com-
parat illum cum Levitis, [1] *καὶ ὧδε μὲν
δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι
λαμ-*

---

[1] *Ad Hebr. cap. 7. verſ. 8.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. *Atque hîc quidem homines, qu moriuntur, decimas accipiunt; illic autem is, de quo teſtatum eſt, quod vivit* Duo notat; primum, quod Levitæ quibus decimæ dabantur, *homine* erant: dein quod *morerentur*. at hun ſacerdotem, cui Abramus decimas de dit, non hominem, non mortalem ai fuiſſe, ſed eum, *de cujus vita & æterni tate*, inquit, *teſtimonium habemus omn exceptione majus.* Quodnam autem illud eſt? nempe hoc Davidis, quod citat [1]; *Tu es ſacerdos in æternum, ſicut Melchiſedec.* Quaſi dicat, *Tu es ille juſtitia paciſque rex, ille,* inquam, *ſacerdos, qui vivus æternuſque es; quem vidit Abrahamus, decimiſque & muneribus veneratus eſt, & Melchiſedecum appellavit, cum appellare eum majore atque ampliore nomine haud poterat.* Etiam illud ſcriptum extat, verſ. 15. & 16. κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. *Ad inſtar Melchiſedeci exoritur ſacerdos alius,* diverſuſque à Levitis, *qui non ex lege, cujus mandatum ſit carnale, ſacerdos eſt, ſed ex vi indiſſolubilis*

[1] *Ibid. verſ. 17.*

is vitæ. Nimirum, quod in Levitis fuiſſe negat, id in Meſſia & Melchiſedeco ponit, *vim indiſſolubilis vitæ*. Paulo ante dixit, v. 11; *Si conſummatio per Leviticũ ſacerdotium erat, quid amplius erat opus alium exoriri ſacerdotem, ſecundum ordinem Melchiſedeci?* Vtique hoc omnino ſignificare vult, nullam conſummationem earum rerum, quæ promiſſæ quondam erant, fieri potuiſſe per Leviticum ſacerdotium. itaque opus fuiſſe ſacerdotio perfectiore, cujuſmodi fuit Meſſiæ illud, ſive Melchiſedeci. at ſi Melchiſedecus mortalis homo fuit & Salemenſium regulus, ſacerdoſque, ut iſti ajunt; ſane ineptum ſit majorem perfectionem hujus ſacerdotio, quam Levitarum, adſcribere. Salemenſes enim ſiti in media erant Cananæa, quæ regio nondum ſacra ſuſceperat rectæ religionis, quoniam recens in eos terræ fines advenerat Abrahamus. Sed eſto. fuerit apud eos ſummi numinis reverentia. quis tam rerum omnium ignarus eſt, uti neſciat cultum religionis, etiam in ipſis patriarcharum familiis, rudem duntaxat informemque fuiſſe, donec lege lata ſocietatem atque ordinem Levitarum inſtituit ipſe Deus, præcepitque quibus cæremoniis ſacriſque coli deinceps vellet,

vellet, cum id antea haud uſquequa-
que factum eſſet debitis ritibus ? Si
omnia argumenta convectare velim,
juſto volumine opus ſit. Satis diu jam
hoc ſaxum volvo. liberari cupio. Di-
cendum tamen in extremo eſt, quid
veteres recentioreſque commenti ſint
ad locum Apoſtoli interpretandum.
Videbant rem obſcuram & difficilem
eſſe. Magnum aliquid audendum fuit.
In re crepera & ancipiti præceps ca-
pienda via eſt. Igitur illud, *ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, ſine patre, ſine matre, ſine genealogia*, haud ideo di-
ctum putant, quia parentes non ha-
buit Melchiſedecus, ſed *quia nec antè, nec poſtea eorum nomina adſcripſit Mo-ſes*. Et rurſus, *μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μή-τε ζωῆς τέλος ἔχων, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. nec initium dierum, neque vi-tæ finem habens, manet ſacerdos in æter-num*. Nempe, *natus quidem eſt*, inquiunt, *mortuuſque; ſed quoniam ejus rei mentio non ſit, fuiſſe æternus exiſtimatur : & Meſſiæ divinam naturam velut typo re-præſentavit*. Profecto, hoc non eſt my-
ſteria, ſed rerum ludibria conſectari.
Quot enim poſſem Levitas ſacerdotes,
quot alios ſanctos illuſtreſque heroës
ex ſacris libris recenſere, de quorum
natalibus & morte altum ſilentium
eſt ?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

t? Igitur, quod felix fauſtumque ſit,
m totidem figuras Meſſiæ habebi-
ius. Iudæi credunt Iacobum non ob-
iſſe, quia in Geneſi non dicitur, *Et*
ortuus eſt Iacob, ſed, *expiravit.* Iam
ud alii ad juvandam firmandamque
ulgarem de Melchiſdeco opinionem
rodiderunt, quo autore, incertum
t, ſed authore tamen Iudæo. Ego
uidem certe in ſcriptis Rabbi Schele-
ionis Iarchi id me legiſſe memini,
d purum putum exiſtimavi delirium
ſſe, neque magis excuſari debere,
uam hoc, quod de Melchiſedeco va-
e creditum eſt. Qui tale præſidium
d ſententiæ ſuæ probationem adfe-
unt, næ illi nugas nugis propugnant.
Nihil tam facile reperitur, quam ine-
tiendi occaſio. Et quid tandem non
iet? Iam etiam metuo, ne Tobiæ ca-
iem aliquis ſine cauda fuiſſe putet.
uippe nihil de ea ſcriptum eſt. Sed
mnes futilitatis numeros implevit
Athanaſius, qui Melchiſedecum quen-
lam fingit, cujus imprecationibus ef-
ectum ſit, uti terra ima dehiſceret, pa-
remque illius & cunctos abſorberet
onſanguineos. atque hanc cauſam
ſſe ait, cur eum Apoſtolus fuiſſe ſine
arentibus, & ſine genere dicat. Ne-
mo ægrotus quidquam ſomniat tam
in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

inſandum, quod non aliquis affirm ſapiens. Nihil vane hariolatus eſt M cus Terentius Varro. Quotidie ma magiſque hoc verum reperio. Sed m tamus ludos. Si nihil aliud dixit Apoſtolus, quam ἀγενεαλόγητος, duci poſſem uti in eorum ſententia pedibus irem. nunc diſerte expli verba ſua, aitque [1], *μήτε ἀρχὴν ἡμ ρῶν, μήτε τέλος ζωῆς ἔχων, μ ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. nec initium d rum, nec vitæ finem habens, manet ſac dos in perpetuum.* Vtique non quid M ſes dixerit, tacueritve, ſed quid res ſ & quid ſibi videatur, ait. Quidqu tribuit illi Apoſtolus, fultum eſt n Moſis reticentia, ſed Davidis affirm tione. Quod hactenus non obſerva runt interpretes, non enim ait [2], *cu mors reticetur à Moſe*, ſed contra, *quo Davidis teſtimonium exſtat, quod v vit. ὁ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ.* Quod pr fecto longe aliud eſt. Poteſt is obiiſ cujus obitus tacetur: poteſt & in vi eſſe. quod enim ſilentio tranſmittis, incerto eſt. nihil quippe affirmas. de quo dicitur, ὅτι ζῇ, *quod vivit*, quidem *cum emphaſi, ad differentia Levitarum, qui in eodem commate appe*

lant

[1] *In cap. 7. verſ. 3.* [2] *Ibid. verſ. 8.*

ntur [1] ἄνθρωποι ἀποθνήσκοντες, *ho-
mines mortales*; is, inquam, de quo
am evidenter hoc aſſeritur, non po-
eſt mortalis fuiſſe. aut, ſi fuit, profe-
to jam non hominum, ſed angelo-
um lingua locutus eſt Apoſtolus. eam
utem linguam an alii per inſomnium
ut revelationem didicerint, neſcio.
go quidem homuncio ad iſtum ſa-
ientiæ gradum non perveni. Cæte-
um, qualis ſit hæc vita, quam Melchi-
edeco tribuit Apoſtolus, nemini ob-
curum eſſe poteſt. Ait David, *Tu es
acerdos in æternum, ſicut Melchiſedec.*
empe ſacerdotium æternum Melchi-
edeco adſcribit vates: & ad exem-
plum illius, etiam Chriſto. Hoc Davi-
lis teſtimonium citat Apoſtolus, ver-
bis quidem aliis, ſed eodem ſenſu,
μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. quod perin-
de eſt, ac ſi diceret, *is, qui teſte Davide
n æternum vivit, ſacerdoſque eſt.* Hæc
eſt vera & genuina ſententia verbo-
rum Pauli. aut, ſi aliter exiſtimamus,
actum eſt de facili interpretatione epi-
ſtolæ, quæ ſcripta ad Hebræos eſt. E-
quidem ego diu miratus apud ani-
mum meum ſum, repertos fuiſſe quoſ-
dam, quibus hæc epiſtola diſpliceret

T qui-

[1] *Ibid. verſ.* 8.

quidem, quia favere Novatii errorib
videbatur, quod temere tamen & f
ſo creditum fuit: at neminem vero c
prehendiſſe perplexa illa ænigma
quæ in his de Melchiſedeco verbis
terent, ſiquidem ex communi int
pretum opinione explicarentur.
gant ſe verſentque in omnes partes
quos & præſens & prior ætas tulit. N
hil niſi nubes atque inania prenſabu
nequicquam, & ſuis ſe tenebris invo
vent. Non utar circuitione. Ego ir
tio, cum operam darem, ut quam m
nimo negotio deciderem cum tan
incommodis, de epiſtola quidem ha
quin merito olim à Latinis Eccleſi
ſpreta eſſet, nullus dubitabam. cæt
rum Davidis verba, quæ de Melchiſ
deco ſunt, non ad Meſſiam, ſed ali
vorſum trahebam. Enimvero Iudæ
magiſtros ſequebar, quorum eſt pe
ſæpe in Biblico contextu interpreta
do admiranda induſtria. Rabbi Abe
Ezra ait, pſalmi iſtius authorem eſ
non Davidem, ſed quendam המשוררים
è cantoribus. Itaque cum ſtatim initi
dicitur, *Dixit Deus Domino meo, ſede a*
dextram meam, donec inimicos tuos fec
ro ſcabellum pedum tuorum, &c. verb
hæc ſunt non Davidis de Meſſia, ſed
ut ipſe vult, cantoris de Davide, ut hi
ſi

it ſenſus, *Locutus eſt Deus Domino meo
Davidi : eſto rerum omnium ſecurus. ho-
ſtes enim tuos Peliſtæos ſic omnes fundam,
ut eorum capitibus inſultes.* Poſtquam
plura in eandem ſententiam dixit pſal-
tes, tandem adiicit, *juravit Deus, & non
pœnitebit : tu es ſacerdos in perpetuum, ut
Melchiſedec.* Perſæpe ſpiritus divinus
reges principeſque & ductores popu-
li, ſacerdotes appellat, quia cæremo-
niarum ad eos, religionumque cura &
tutela pertinet. Itaque, *Eris ſacerdos*,
mutatis verbis eſſet, *regnabis, eritque ti-
bi ſummum imperium in cives tuos.* Il-
lud vero, *In ſeculum*, putat Rabbi Kim-
chi dictum ob hanc cauſam, quia Sau-
lis fuerat execrabilis & brevis pote-
ſtas. at David inter res lætas florenteſ-
que conſenuit. Sequitur, *ſicut Melchi-
ſedec.* Hîc non idem ſentiunt Iudæi.
Rabbi Abraham ait, המעם שישראל
ילחמו ואתה תקח המעשר כאשר לקח מלכי
צדק מאברהם mens verborum eſt, *pu-
gnabit Iſrael, & tu decimas prædæ acci-
pies, ut Melchiſedec accepit ab Abraha-
mo.* Rabbi Moſes ne ad hiſtoriam qui-
dem hæc retulit, ſed Chaldæum ſecu-
tus Targumiſtam eſt, cujus eſt hæc in-
terpretatio, דאנת מתמני לרבא לעלמא
בגין זכותא דהויתא מלך זכאי: ראתי *tu
conſtitueris dux princepſque annis conſe-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quentibus, idque propter juſtitiam. qu
es rex juſtus. ita enim accipio ver
Chaldaica, quæ alii ſecus intellexê
Vt ad pauca redeam, memorat plu
id genus pſalmos Aben Ezra, in quib
non David, ſed cantor, quiſquis fuit
le, de Davide loquitur. Inter eos
pſalmus viceſimus, *exaudiat te Deus*
die anguſtiæ. Tum & is, qui ſequitu
domine in fortitudine tua lætabitur r
item ſeptuageſimus ſecundus. H
cum hunc in modum cogitarē, co
modum obtulit ſe oculis noſtris luc
lentus locus divi Matthæi, qui eſt
capite viceſimo & ſecundo. Ibi Pha
ſæos interrogatione illaqueat i
Chriſtus, πῶς Δαβὶδ πνεύματι κ
ριον καλεῖ χριστὸν; λέγων, εἶπεν ὁ κ
ριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξι
μου, ἕως ἂν &c. *Quomodo David ſpi*
tu divino actus, appellat Chriſtum D
minum? dicens, ſede ad dextram mea
uſque dum &c. Non alio argumen
nobis opus eſt ad confutandam var
tatem delirii, quod penè nobis impr
dentibus obtruſerant Rabbini. Per t
tum illum pſalmum non cantor
Davide, ut ipſis placet, ſed David
Meſſia loquitur. Id Phariſæos in Eua
gelii libro docet ſupremus, maximu
que magiſter, penes quem fides eſt

Errav

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

irravit Aben Ezra, Rabbi Moſes, &
Kimchi, atque Chaldæus Targumiſta,
& quantum uſpiam eſt verporum.
Manet manebitque veritas myſterii,
quod de Melchiſedeco effatus eſt Da-
vid, quem ſecutus eſt Apoſtolus, cujus
epiſtola ad Hebræos ſacroſancta eſt, &
nihil niſi Deum ſpirat. Neſcio equi-
dem an poſt Euangelium Ioannis ullus
ſit novi teſtamenti liber, in quo plus
profundæ reconditæque ſit theolo-
giæ. Quare non ſine cauſa antea cru-
ciabat me conſcientia averſi genii mei,
cum unius loci non intellecta vis judi-
cium tardaret meum de tam illuſtri
ſcripto, quod cæteris ſui partibus om-
nia prodebat magna & excelſa. Non
temere poteram divino ſpiritu dicta-
tum credere, in quo tam inconcinna
cernerem: & tamen, ſicut magnorum
fluminum capita admiramur, & in
ſylvis quibuſdam ſecretum umbræ, at-
que arborum proceritas fidem numi-
nis facit; ita, cum oculos ad ea conji-
cerem, quæ in eodem illo autoris mo-
numento ſupra hominum eſſent me-
diocritatem, decreveram cum animo
meo tantiſper iſthæc venerari, donec
cætera quoque, quæ non capiebam,
tandem aſſequerer aliquando. Et pro-
fecto non peſſime res ſucceſſit. Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

quæ de Melchiſedeco diximus, ſi non omnino certa, at veriſimilia tamen ſunt. Filius Dei fuit, cui Abrahamus decimas dedit. Neque aliter quæſtionem hanc, quæ mere hiſtorica eſt, decidimus. Equidem neſcio quibus ſit documentis uſus ſcriptor ἀνώνυμος quem tam cupide damnat Hieronymus. argumentationes enim illius nec recenſet, nec confutat. Fortaſſis ille imperite defenderat cauſam optimam. quod fit interdum. Sententia quidem ejus recta veraque eſt. Quanquam illud tamen improbamus, quod putavit Spiritum Sanctum apparuiſſe Abramo. quippe ſatius eſt, uti jam oſtendimus, filium Dei eum fuiſſe. Cæterorum diſceptationes referre, ſupervacuum eſt. Magni tamen noſtra intereſſet, extare Origenis homilias, in quibus multa ille de Melchiſedeco diſputavit, teſte Hieronymo, ac tandem illuc perduxit rem, uti *angelum fuiſſe* eum diceret. Quæ opinio, etſi nobis non admodum placet, quia incommodi quiddam habet, tamen laudanda eſt præ iſta, quam Hieronymus & cæteri ſunt amplexi veteres recentioreſque. Quod manifeſtum faceremus, ſi opus eſſet. Certe magno fuit vir ingenio, atque excellenti eruditione Origenes:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nes : uti non immerito ſcientiam il-
; optaverit Hieronymus, etiam
n invidia nominis. Fuit ille quidem
nicioſorum quorundam dogma-
m author : ſed tamen, quia præſtan-
imus erat ſacræ ſcripturæ interpres,
ſpernendi errores ejus fuere, uti ni-
derogaretur ſummis ejus virtuti-
s. Falli & hallucinari humanum eſt.
itudinem quærat oportet, qui vult
m perfectis vivere. Penſanda vitiis
na cujuſque ſunt, &, qua major pars
genii ſtetit, ea judicandum de homi-
eſt.

Capvt IV.

cleſiæ fata ab Abrami temporibus uſque ad regni Iſraëlitici ſciſſionem, quæ poſt Salomonis mortem contigit. Divinandi vis in morituris. Iſraelitarum idololatria in Ægypto. Superſtitionibus Ægyptiorum ſæpe poſtea obnoxii Iſraelitæ in Palæſtina. Apis. Serapis. Vitulorum, & ſerpentis veneratio. An Iudæi aſinum coluerint? Cur Ægyptii aſinum execrati ſint? Cophinus fœnumque Iudæorum, qui Romæ erant. Res legeſque Iudaicæ intactæ Græcis Romaniſque ſcriptoribus, & quare. De Theopompo & Theodecte. Iudæorum adver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

adverſus exteros odium. Mendacia Iudæis.

POſtquam ex his ſcopulis enavigavimus, pertexendum jam eſt, quo antea exorſi ſumus. Perduximus ad Abrahami tempora Eccleſiam: in qua ſeligenda hoc maxime ſpectavit Deus, uti in una familia, & interdum pene unum eſſet. Abrahamo unus Iſacus ſucceſſit. ad cæteros ejus liberos non eſt devoluta tantæ rei hæreditas. Rurſus, cum ille ex Rebecca gemellos, Eſavum & Iacobum, ſuſcepiſſet, ſingulare fatum Iacobi fuit. idque multo ante ex oraculo intellexit mater adhuc gravida. Secuta divinam prædictionem patris auguratio eſt. Sæpe heroicis temporibus patriarchæ, ſanctiſſimi mortales, conceptis verbis res futuras ſignificavere liberis ſuis, paulo antequam illis natura finem vitæ faceret. Nimirum erat in animis eorum quiddam præſentiens atque divinans, cum illud inſtabat tempus, quo oneroſis corporis vinculis exoluti, ad cœlum ſuum, & ſperatas beatorum ſedes migrarent. jam tum enim, etiam in terris adhuc, frui divinitate ſua incipiebant, & majore vi agebantur. Idem Iſaco accidit. Oculos ejus caligo pepulit:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

: menti lux acceſſit: &, cum in vino mors erat, vatem egit. Longum ſet diſſerere, per quas rerum difficultates eluctatus Iacobus ſit, dum inſidias illi tenderet frater, vir haud admodum numinis obſervans, ſed qui progeniem poſt ſe reliquit longè nequiorem. Atque hîc inſignis jam rerum mutatio inceſſit. Etenim ex Iacobi duodecim filiis ortus eſt is populus, quem Iſraëlem appellat ſacer ſpiritus. Itaque cum hactenus identidem alia atque alia familia, ſed plerumque una duntaxat, ſacrorum religionumque fuiſſet cuſtos, tandem nunc id decus latum cunctis Iſraëlitis eſt; quibus certe ſolis licet conſecrare origines ſuas, & ad Deum referre authorem. Hæc gens incredibile memoratu eſt quantis incrementis aucta ſit brevi tempore. Sed quæ vita, qui mores fuerint, per quos viros, quibus artibus potentiam adepti ſint, abunde in iis dictum eſt libris, quos de Republica eorum ſcripſimus. Nunc libet alia perſequi. Sanctum populum ſtatim initio longa ſterilitas & agrorum ingratitudo alias in terras expulit. Sedes illi præbuit Ægyptus, quæ regio mirè ſegetibus ſemper exuberat, & Nili ſui inundationibus læta nihil cœlo imbri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

buſque debet. Illic dum fuêre, per mu-tos annos patriis ritibus eorum & a-vitis ſacris incorruptus honos ſteti-. Sed tandem, ut nihil perpetuum eſt, i- ſuperſtitionem delapſi ſunt, quæ jan olim per Aegyptiam gentem fuſa, tun quoque illorum imbecillitatem occu-pavit. Certè Iſraëlitis objicitur in ca-pite viceſimo Ezechielis, quod in Ae-gypto idola & ſtercoreos deos hono-raverint. Nihil illa oratione, quæ ib extat, luculentius eſt. At in capite vi-ceſimo & tertio, paulo obſcurior ſer-mo eſt; ſed idem tamen dicitur: *Fil hominis, duæ mulieres, unius matris filiæ fuerunt, quæ fornicatæ ſunt in Ægypto. Ibi preſſa ſunt ubera earum. major Aho-la dicta eſt, & ſoror ejus Aholiba. meæ inquam, fuerunt, & filios filiaſque pepere-runt.* Fictis nominibus Iſraëlem deſi-gnat & Iudam. Diu Iudæis idololatriæ adhæſit contagio, quam ab inſolenti & ventoſa natione traxerant. Etenim quod ſerpens æneus, quem in paucos dies, & ob aliam cauſam Moſes erexe-rat, thure poſtea & ſacrificiorum liba-mentis uſque ad tempora Hiſkiæ cul-tus ſit, id verò totum ab Aegyptiorum profectum vanitate eſt, qui, ut Marcus Tullius ait, *quamlibet carnificinam prius ſubierint, quàm aſpidem aut ibin violent.*

Ipſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ùm Serapidem draco repræſenta-
t, eminuitque id animal præcipue
er fercula Iſiacæ pompæ, de qua O-
lius in hunc modum loquitur,

Tigraque labatur circum donaria ſer-
pens,
Et comes in pompa corniger Apis eat.

rcommodè Apin nobis in mentem
ocat Naſo. quippe is fuit ſanctus bos,
ſummum numen Aegyptiorum. Eos
nitatus Hieroboamus Iſraëlitarum
x eſt, aureamque bovis imaginem in
ethel & Dan erexit, uti hac re popu-
m ſibi retineret, firmaretque, Aegyp-
acæ ſuperſtitionis memorem. Quid
nulta? quotieſcunque Iudæi, ſpreta
Ioſis lege, animalia quædam, effigieſ-
ue venerati ſunt, ad Aegyptiorum ſe
xempla compoſuerunt. Itaque mirari
atis nequeo, quid Plutarcho, aliiſque
naximis autoribus in mentem vene-
it, cum Iudæos aſinum divinis coluiſ-
e honoribus tradiderunt. Futilia hæc
unt & nugatoria. nam nec legibus eo-
um iſtud ſancitur, quæ adhuc integræ
n manibus hominum ſunt: & rurſus
ab Aegyptiis eſſe ejus rei origo nequit,
quoniã profectò nullum animal ma-
gis inviſum huic genti eſt. Typhonem
enim quendam Oſiridis interfectorem
omnibus contumeliis mortuum inſe-
ctaban-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ctabantur : & , quia is fulvo crine fu
rat, cunctos aſinos ; ob ſimilitudine
coloris , de ſaxo præcipites dare , m
eorum fuit. Nemo quiſquam ruſt
reperiebatur, qui non publicè ludibr
eſſet. Etiam Buſiritas ac Lycopitas
Plutarchus tubis non uſos,quod ſon
earum quiddam clangere aſininu
viſus eſt. Supra omnem feſtivitate
eſt, quod de Ocho Perſarum rege pr
dunt. Eum Aegyptii identidem aſinu
appellaverant, incredibilem hoc ign
miniam rati. quibus ille, ὁ μέντοι ὄνος
οὗτος ὑμῶν κατευωχήσεται τὸν β
atqui, inquit, *iſte aſinus veſtrum bove*
comedet. Apin autem deſignabat. Fa
ſum eſt igitur, quod de Iudæis magn
conſenſu memorant tot ſcriptores. I
tamen adeò blandita eſt iis homin
bus commenti dulcedo,ut reperti ſin
qui ſeptimo quoque anno hominen
peregrinum huic fuiſſe aſino immola
tum affirment. Nos hæc omnia i
odium ſacræ gentis conficta arbitra
mur. neque id inſolens fuit Romani
Græciſque. Ingenioſa eſt ad mentien
dum impietas , & favet ipſa induſtria
ſuæ. Sed tempus eſt ab his faceſſere. Ad
Iſraëlitas redeo,quos in Aegypto ſede
poſuiſſe jam retuli. Nihil rerum mor
talium tam inſtabile ac fluxum eſt,

quàm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

iam aliorum quod beneficio tenes. iagna enim mobilitate ſunt animi ominum. quiſquis alterius rebus conilit, ſuam ipſe fortunam habet in onſilio. ubi res poſtulat, fides & pacta oſthabentur. Enimvero Ægyptii beeficium ſuum rati, quod Hebræi in ebus bonis eſſent, poſtquam metus im erat, ne advenæ in partem regni cciti contra omnes valeſcerent, aniium mutavere, & , quos diu benigne roſecuti erant, repente velut fatigati eſtituunt. Placuit eos dura ſervitute ppreſſum ire. Hoc factum ea tempetate ait Moſes, cum Ioſeph & cuncti ratres ejus fato functi eſſent. Non nagni eſt, quod Rabbini notant:
אין לך בכל השבטים שקצר ימים פחור
מיוסף ואין לך בכל השבטים שהאריך ימים
יותר מלוי וכל זמן שהיה לוי קיים לא
נשתעבדו ישרי למצרים ומשמת לוי התחיל
המצרים לשעבדם: מכאן אמרו אחד מן האחים
שמת ודאגו כל האחים אחד מן החבירה
שמת תדאג כל החבירה: ſententia eſt, *Ioſephum minime diu vixiſſe, diutiſſime autem Levi. quo extincto, oppreſſos Iſraelitas eſſe. Atque hinc natum eſſe Hebræorum illud adagium, unius fratris obitu cæteros omnes affligi, & uno ſocio ablato, in luctu eſſe totam ſocietatem.* En acumen Iudaicum. Equidem ego ſic ſemper exiſtimavi, pleraque Hebræorum adagia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

gia inſulſa eſſe & frigida. Valde len maxillis edunt, quibus iſtæ deliciæ piunt. Non ſunt nauci, ſi admirabil vim & felicitatem cogites, quæ in G cis Latiniſque eſt. Sed hæc præter r ſunt. Quam miſeris modis ſancta gentem prophana adflictaverit nat traditum in iis libris eſt, quibus M ſaicæ continentur leges. inſtabant c ri operum exactores. in ceſſantiu terga ſævitum fuſtibus eſt. ibat cœ clamor virorum. Alii lateres conde dis urbibus coquere: quidam ſtipu convectare, pars ſtercora egerere: p ſtremo, cuncti ſervilibus officiis inte ætatem agere. Iudæis in hujus rei m moriam etiam hodie in cœna Paſch li puls quædam comeditur, quam p culiari nomine חרוסת appellant. Neq profecto alia cauſa eſt, cur Iuvena Iudæos Romæ ſemper cophinum f numque habuiſſe dicat in ſupellectil

——Cophino fœnoque relic
Arcanam Iudæa tremens mendicat
aurem,
Interpres legum Solymarum, & m
gna ſacerdos
Arboris.

& antea quoque,

Nunc ſacri fontis nemus & delubra l
cantur

Iudai

Iudæis, quorum cophinus fœnumque ſupellex.

nimvero cophinum fœnumque ge-
bant, cum quod fiſcellis ſtercora lu-
mque portaverant in Ægypto, tum
ia ſtipulis fœnoque uſi erant ad fin-
ndos lateres. Intererat eorum, per
c monumenta cunctos docere mor-
les, quam aſpera olim & fœda per-
liſſent. Nemo illa poëtæ verba rectè
planavit, præterquam Philippus Be-
baldus, inter Italos quondam appri-
e eruditus vir. Satis gravem teſtem
tavimus, Iuvenalem. Sed tamen pro-
dat etiam alter, cujus ſermones haud
nerem quæritant. Venuſtum eſt
artialis epigramma in Gelliam; quæ,
m honeſtiſſimas conditiones re-
uiſſet ſæpe, tandem ſuperbiæ pœnas
edit, & Iudæo nupſit, contemptiſſi-
o bipedum.

Dum proavos, atavoſque refers, & nomina magna,
Dum tibi noſter eques ſordida conditio eſt,
Dum te poſſe negas, niſi lato, Gellia, clavo
Nubere, nupſiſti, Gellia, ciſtifero.

Mendicabulum hominis, Iudæum,
ocat ciſtiferum, qui cum fœno co-
hinoque perambulabat urbem. Ne-
mo

mo facile magnæ calamitatis obli
citur. Manebat alta mente repoſitu
inclemens Ægyptiorum imperiu
Cæterum, dixerat Abrahamo D
fore, uti per quadringentos annos
gyptiis ſervirent Hebræi. quod ſec
cecidit. conſilia enim in melius retu
haud dubie miſertus eorum. Ad ha
rem pertinet quod Chaldæus Targ
miſtes ſcriptum reliquit: *Abbreviat*
eſt tempus præfinitum propter merita p
trum, qui comparati ſunt montibus.
deminuit de tempore ſervitutis centum
nonaginta annos propter juſtitiam m
trum, quæ comparatæ ſunt collibus. H
bebat ea ætas divinum virum Moſe
cujus auſpiciis ex Ægypto evaſit pop
lus Hebræus, ingreſſuſque iter longu
eſt per deſertiſſimas ſolitudines. N
fuit *exeundi autor Hieroſolymus aliq*
aut Iudas; neque *conquiſitum collectu*
que vulgus, tanquam inviſum diis, al
in terras, monitu Hammonis, avexit B
choris rex. hariolatus eſt Cornelius T
citus, atque ii omnes, qui hæc illu
docuerunt. Sed nihil mirum eſt ta
falſa prodidiſſe de Iudæis eos ſcript
res, qui ſacra volumina nunquam in
ſpexere. Odit profanum genus dam
natque tenebris Deus: neque paſſus e
profecto, uti ſancti populi res cogn
ſcerent

[di]cerent etiam ab ea parte, quæ publi[c]a eſt. Extant apud Flavium Ioſephum [v]erba Demetrii: qui, mirante Ptolemæo, cur Moſaicarum legum nec hiſtorici ulli, nec poëtæ meminiſſent, [c]auſam ejus rei contulit in magnitudinem negotii, quam anguſtiæ pectoris illorum non caperent. Ad hoc, divinitus pœnas dediſſe ait, qui eas ſollicitaſſent, Theopompum atque Theodecten. quippe illum mente, hunc viſu eſſe orbatum. Quod ſi qui ſint inter eos, qui de illis aliquid ſcripſere, pluribus modis labefactata ab illis veritas eſt. Nemo illorum quiſquam eſt incorruptam fidem profeſſus. Etenim, ut quædam vera ſunt, ita ſingulis ferme aſperſum mendaciolum eſt, & quidem malignum. Quocunque oculos conjeceris, tale quiddam deprehendes etiam in præſtantiſſimis authoribus. Vel Iuvenalis, ecce, quam aliena effutivit, cum de Iudæorum loqueretur ſuperſtitione?

Romanas autem ſoliti cõtemnere leges,
Iudaicum ediſcunt, & ſervant, ac metuunt jus,
Tradidit arcano quodcunque volumine Moſes:
Non monſtrare vias, eadem niſi ſacra colenti,

Quæſitum ad fontem ſolos deduce
verpos.

Vera falſis miſcuit, plane uti confu
res ſit. Sane vero non fuit tanta ame
tia Moſes, ut hoc tam barbarum j
introduceret. Quid fuiſſet aliud de h
mine in ferum animal tranſire, ſi n
hoc fuiſſet? Præclare ab Ennio d
ctum eſt,

Homo, qui erranti comiter monſtr
viam,
Quaſi lumen de ſuo lumine accenda
facit.
Nihilo minus ipſi lucet, cum illi acce
derit.

Natura ad humanitatem nos forma
vit. hujus imperio petere & dare jub
mur quæ poſita in communi ſun
Quidnam eſt igitur? injurii in Moſe
ſunt, qui hoc illi affinxere. Diu po
tempora illius, cœpit hoc eſſe Iudæ
rum primo vitium, dein mos quoque
ut recte Hieronymus dixerit, *pejores e*
eos nunc, quam olim. Fuit illis hinc ad
verſus omnes gentes hoſtile odium
ſeparati epulis, diſcreti cubilibus, alie
nigenas, ut purgamentum, vitaban
in ſumma mendicitate ſuperbire, De
ſe gentem dicere, patriam religione
& antiqua nomina jactare, deniqu
nihi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nihil moderati neque penſi habere. Profecto, inſigniter invidos & zelotas oportet fuiſſe, qui decretum iſtud Hyrcani & Ariſtobuli tempore fecere, quod Rabbi Zacuth memorat in libro Iuchaſin, ארור מי שילמד לבנו הכמה יונית *Maledictus ſit; qui filium ſuum Græcorum inſtruxerit diſciplinis.* Ab eadem malevolentia fuit, quod tantopere indignati ſint, legem Moſis fuiſſe Alexandriæ in profanum ſermonem converſam, Philadelphi, optimi regis, juſſu. dolorem quidem certe ſuum quotannis ſolenni jejunio ad VIII Teveth faſſi ſunt. Hæc mera ærugo erat, hic nigræ loliginis ſuccus, qui animos eorum venenaverat. Sed non opus eſt tantas moles convectare ad refellendum, quod Tacitus falſo dixit de Iudæorum exitu ex Ægypto. Faceſſat Romanus ſcriptor, ubi vir divinus loquitur Moſes, ἐκ τῶν Διὸς δέλτων γὰρ ὁ μάρτυς. *quippe is teſtis eſt ex Iovis tabulis.* Poſtquam in Arabum deſerta ex Ægypto evaſerant Iſraëlitæ, mire illis adfuit ſemper numinis clementia. Ajunt Rabbini tres fuiſſe inſigni pietate homines, quibus tria maxima beneficia tulit accepta populus Iſraël. מן בזכות משה עמור ענן בזכות אהרן באר בזכות מרים מתה מרים נסתלקה הבאר וחזרה

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

להן בזכות משה ואהרן מת אהרן ונסתלק
עמוד הענן חזר להן בזכות משה מת משה
נסתלקו שלשתן ולא חזרו שנית שנאמר
ואכחיד את שלשת הרועים בירח אחד׃
Manna illis contigit ob merita Moſis, columna nubis propter Aaronem, puteus propter Miriam. Moriente Miriam, periit puteus. ſed reſtitutus eſt propter Moſem & Aaronem. Obiit Aaron, evanuitque columna nubis. reddita tamen eſt propter Moſem. At Moſe extincto, ſublata ſunt ſimul tria hæc. Scriptum enim extat, exſcindam tres paſtores menſe uno. Verba, quæ citantur, Zachariæ ſunt. Sequitur autem Rabbinicã interpretationem, uti ego opinor, Hieronymus: atque inſuper cauſam addit, cur uno menſe obiiſſe eos dixerit vates, qui, ubi accurate rem exigis, potius uno ceciderunt anno. Vt ut hæc ſunt, præpotens numinis vis fuit, quæ populum exulem & omnium rerum egenum, in aſperrimis locis tam diu ſuſtentavit. Quod ſi jam illa intueare, quæ paulo poſt evenerunt, cum Cananæam ingreſſus Iſrael eſt; ibi vero, quot res geſtæ, tot miracula occurrunt. maximæ hoſtium copiæ parva manu fuſæ: per altiſſimos fluvios ſiccis pedibus, velut continenti, pervium iter. oppidorum mœnia, nullo impellente, ſubverſa. Quæ omnia ejuſmodi ſunt, uti vim

eludant

eludant humani ingenii. Illud vero multo maximum eſt, quod etiam Solis curſum voce ſua tardaverit per integrum diem ſummus populi ductor Ioſue. Chaldæus Targumiſta Cantici Canticorum ait, Ioſuen tunc ceciniſſe hymnum illum, qui ex decem, quos numerant, quintus eſt. Quid cauſæ ſit, cur Iudæi, autoritate cujuſdam Rabbi Ioſe permoti, tradiderint hoc factum eſſe בירח של ניסן *Kalendis menſis Niſan*, atque in eam diem, præter ſolitum, incidiſſe æquinoctium; nos divinare non poſſumus: niſi quod profecto fatalis delirandi libido ſubegerit eos miraculi extenuare magnitudinem. Satius fuiſſet, ad venerabile rei myſterium ſtupere. Sed tandem habeat finem aliquando hæc diſſertatio. Poſtquam igitur Cananenſiũ potiti Iſraëlitæ ſunt, diu Eccleſia communis fuit duodecim tribuum. nec ante mutatio inceſſit, quàm Salomonis deceſſus inter dominandi avidos certamen ingens excitaſſet de regno. Ibi ſciſſus in contraria ſtudia ſacer populus eſt, cum pars hæc Roboamum Salomonis filium, pars illa ſequeretur Effraimitam Hieroboamum Nabatho genitum. A Roboamo Iudas & Benjamin ſtetit: ab Hieroboamo reliquæ decem tribus.

ille Hieroſolymam & finitima loca hic Sichemum tenuit. Ita duo regn extitere: quorum alterum Iudaicum alterum eſt Iſraëliticum dictum. Neque vero manſit intemerata religio quippe ad idolorum cultum tribus ſuas averterat Hieroboamus, ut ſacrorum diſſimilitudo diſſidium quoque augeret infenſarum partium. Quare ex illa tempeſtate ad ſolos Iudæos redacta Eccleſia eſt; quorum nomine etiam Benjaminitæ propter ſummam, quæ fuit inter eos, conjunctionem, appellantur. In libro quidem Eſteris, Mardochæus dictus Iudæus eſt, cum eſſet de nepotibus Benjamini. id quod Rabbi Elias publicavit. Hæc eſt illa tantopere celebrata Eccleſia Iudaica. cujus quæ fata, quæve mutationes fuerint, paucis ſic dixiſſe, ingens operæ pretium fuit. Nunc ad alia pergimus.

CAPVT V.

De circumciſione. Quæ gentes olim fuerint circumciſæ. De Ægyptiis, Æthiopibus, & Colchis. Verba Ieremiæ de Ægyptiis à quorundam interpretatione vendicata. Pauli locus de iis, qui præputia reducunt, perperam ab Hieronymo intellectus. Immodicus æſtus Hieronymi in libris adverſus Iovinianum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nianum. Hallucinatio ejuſdem in verbis Ioſuæ de repetita circumciſione. Cur circumciſio octavo die celebrata.

PErdiu ſane populus ſanctus reliquas inter gentes nulla diverſitate notabilis fuit. Noſcebat ſuos, quos delegerat Deus; & ab his noſcebatur. inſignia & notæ aberant, quæ uſurpari oculis poſſent. Primus Abrahamus, cui facta rerum maximarum ſpes erat, ſacramentum accepit, cujus vi de futurorum eventu eſſet certus. Iuſſus eſt circumcidere ſuorum præputia, ejuſque rei exemplum tranſmittere ad poſteros; quibus eadem poſita lex fuit. Nihil tam religioſe obſervatum ab illis eſt. Sed imitatæ tamen morem hunc etiam aliæ gentes ſunt. quæ res accuratiſſimos ſcriptores in errorem impulit. haud enim ſciverunt ex qua ſit origine hoc ductum. Herodotus ait ſolos omnium mortalium Ægyptios, Colchoſque, & Æthiopes id feciſſe. Syros verò, qui in Palæſtina ſunt, hoc eſt, Iudæos, ab Aegyptiis didiciſſe. neque verò dubitandum eſſe, cum hoc confiteantur illi ipſi Syri. Sed enimverò danda eſt errori huic venia. obſcura enim propter vetuſtatem ſunt rerum initia. Nos Abramum circumci-

ſionis authorem cunctis Iudæis fuiſſ
non opinamur hercle, ſed certò ſc
mus. In hoc uno tamen Herodotu
ſua non fefellit divinatio, quod A
thiopes potius ab Aegyptiis, quàm hc
ab illis accepiſſe morē exiſtimat. Quip
pe primi Aegyptii Hebræos, quos ſed
bus ſuis exceperant, imitati ſunt. Exin
de res manavit ad finitimos, Colcho
Aethiopeſque. Quoniam de propha
narum gentium circumciſione dixi
mus, confutandus nobis eſt eruditiſſi
mus Rabbinus, cujus extat liber in
manibus hominum, qui Aruch dici
tur. Magnum atque memorabile faci
nus inceptat, qui in animum induxi
ruſpando ventilare quicquid errorum
eſt in Rabinicis ſcriptis. Homines enim
Hebræi, egregia eruditione, ſagaciqu
ingenio, cum ſacri codicis ſenſa patrio
ſermone evoluta nobis darent, mult
feliciter repererunt, quæ aliorum nun
quam aſſecuta eſſet induſtria. Sed iiſ
dem rurſus aut confidentia interdum
aut ambitio interpretamenta quæ
dam dictavit, quorum falſitatem in
cogitantibus deprehendere haud faci-
le eſt, quia veris proxima ſunt. Non
ego nunc de allegoriis, myſteriiſque,
neque de fabulis loquor, quibus ſua ip-
ſi ſcripta miſerum in modum infama-
verunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

erunt. monſtra enim hæc ſunt, in
uæ ſi Hercules incidiſſet, putaſſet ſibi
ertium decimum laborem veniſſe.
ed eas dico interpretationes, quibus
הפשוּ, ut ipſi vocant, hoc eſt, *ſimplex*
erborum ſententia explicatur. Hac e-
im parte ſoli Iudæi, ingratiis omniũ
entium, tenent quendam principa-
um. Et nobis quidem de Iudaicarum
nterpretationum virtutibus vitiiſque
lio loco abunde dicetur. Nunc Iere-
niæ recitabimus verba, ex quibus au-
hor libri Aruch olim commentum
abricatus eſt, quod probavêre ample-
tique ſunt hac ætate viri eruditiſſimi.
Ait apud vatem Deus in capite nono:
Ecce, prope adſunt dies, cum animadver-
tam in omnes, qui circumciſi ſunt cum
præputio. & addit, in quos animadver-
ſurus ſit; *In Ægyptios, & in Iudæos, in*
Edomitas, & in Ammonitas, Moabitaſ-
que. Circumciſi cum præputio, ii ſunt,
inquit autor libri Aruch, qui poſtquam
circumciſi eſſent, præputium attraxê-
re. Tales autem erant Aegyptii, in-
quit; quia circumciſi quidem erant,
quo tempore vivebat Ioſeph: at, illo
mortuo, adduxerunt ſibi præputium.
Nempe hoc ſentit Rabbinus, odio
Iſraelitarum Aegyptios, ut obiit Io-
ſeph, omiſiſſe circumciſionis ritum,
V 5 quem

quem olim, vivente illo, ab ipſis didi-
rant. quin & ad hanc rem arte u-
eſſe ait, quæ abſciſſam cutem repa-
ret. noluiſſe enim eos quidquam co-
mune habere cum ea gente, quam p-
ſe pridem paſtoritio vitæ genere in-
ſam, ob unius tamen Ioſephi mer-
hactenus, ſed ægrè hærere in parte re-
ni ſiverant. Hæc eſt ſententia præſta-
tiſſimi Rabbini, qui putat Aegypti-
non fuiſſe circumciſos, ex qua temp-
ſtate, relictis eorum finibus, in Palæſ-
nam conceſsêre Iſraëlitæ. Sed non i-
eſt profectò. Etenim ſuo adhuc æv-
recutitam priſco more fuiſſe eam ge-
tem, Herodotus atque Strabo, &, q-
diu poſt illos vixêre, Hieronymus Am-
broſiuſque memorant. Enimverò pe-
peram intellexit ſcriptor Hebræus ve-
ba Ieremiæ, quorum interpretatio m-
hi ea videtur optima, quæ eſt pervu-
gata. Scio equiquem cum autore lib-
Aruch etiam ſentire V. C. Ioanne-
Druſium, quo ſumus magiſtro quon-
dam uſi. Sed ille, quâ fuit animi æqu-
tate, dediſſet ingenuo candori noſtr-
veniam. Etenim incorruptam liberta-
tem profeſſi, ſine amore, ſine odio-
quid rectiſſimè dicatur, exquirimus.
Profectò, quoniam ſpiritus ſacer *cir-*
cumciſos cum præputio appellat pri-
mun-

ũm Aegyptios, dein Iudæos; inter-
retamentum iſtud de omiſsâ ſpretâ-
ue circumciſione, ſi ad Aegyptios re-
rtur, falſum quidem eſt, ut jam oſten-
i, ſed tamen colorem veri habet. at
bi Iudæos ſpectas, de quibus ibidem
rmo eſt, jam nequaquam procedit
ommentum. Etenim is populus, etſi
d impietatem identidem prolapſus
ſt, & Deum negligere, ſacra propha-
aque omnia polluere didicit, circum-
iſionis ritum tamen retinuit conſtā-
iſſimè, eaque re gloriatus ſemper eſt
ſque ad ineptias, & cum deriſu. Sed
miſsâ hac diſceptatione, redeamus
d primam ſanctiſſimi inſtituti cau-
ſam, quam diximus hanc fuiſſe, uti po-
pulus Iſraëliticus aliqua diverſitate
noſceretur. Libet & alteram huic ad-
dere, quæ gravior certè, majorque eſt.
Inter eas res, quæ Meſſiæ ſacrificium fi-
guraverunt, etiam ſanguis ille fuit, qui
præputiorum circumciſione fundeba-
tur. Quoniam autem rerum ſoliditas
inania pellit umbrarum, æquum fuit,
ut, poſtquam Meſſiæ vultus terrarum
orbi affulſiſſet, eæ imagines tolleren-
tur, in quibus fuerat olim myſterii hu-
jus occulta quædam ſignificatio. Qua-
re illâ tempeſtate vim ſuam circumci-
ſio perdidit. Nam neque ii, qui ex pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

phanis gentibus venerati Meſſiã ſun præputia ponere neceſſe habuerun uti Eccleſiæ ſacris initiarentur; & ru ſum Iudæis, ſi qui adorare eundem v luêre, nihil quidquam officiebat, qu recutiti eſſent. Eſt ſuper hac re luc lentus divi Pauli ſermo ad Corinthic in capite ſeptimo primæ epiſtolæ. π ειτετμημένος τὶς ἐκλήθη; μὴ ἐπ σπάσθω. ἐν ἀκροβυστίᾳ τὶς ἐκλήθ μὴ περιτεμνέσθω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐς καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστιν, ἀλλὰ τήρ σις ἐντολῶν θεοῦ. *Circumciſus aliqu vocatus eſt ? ne attrahat præputium. præputio aliquis vocatus eſt? ne circum cidatur. Circumciſio nihil eſt, ſed obſerv tio mandatorum Dei.* Enimverò erat illo ęvo quidam malè ſuperſtitioſi, qu cum ex Iudaiſmo ſeſe in Chriſtiani mum tranſderent, uſque adeò null Iudaici ritus ſupereſſe veſtigia in cor pore ſuo voluêre, uti præputia quæ in fantes amiſerant, jam repararent vir Ad eam autem rem medicorum uſi o perâ ſunt. Quæ fuit profectò nimis an xia religio. Et jure igitur eam culpavi Apoſtolus. Sæpe ſubiit animũ meum cogitatio, quonam modo D. Hierony- mum fugerit ſententia verborum Pau- li, cum tamen nihil illo viro eruditiu viderit veterum ætas. Exiſtimat ille,

totum iſtum locum de cælibatu
de conjugio agi. Verba autem ſic
erpretatur: *Eo*, inquit, *tempore, quo*
tus es & credidiſti, ſi circumciſus,
eſt, caleb eras, noli ducere uxorem,
t, noli adducere præputium, ne cir-
cciſionis & pudicitiæ libertatem one-
ſarcina nuptiarum. Rurſum, ſi in
putio quis vocatus eſt, ne circumcida-
Habebas uxorem, cum crediditi.
fidem putare cauſam diſsidii. in pa-
nim vocati ſumus. Quæ de ſervis ad-
ntur à beato Apoſtolo, eodem pa-
explicat. Hæc, & his gemina, non
o loco Hieronymus; ſed præcipuè
commentationibus, quas in Eſaiam
dit. Et verò, uti oſtendat Pauli lo-
m non eſſe verbo tenus, aut ſine al-
oria explicandum, diſertè ait, *haud*
poteſtatis noſtræ, præputium addu-
e poſt circumciſionem. Nos Hiero-
mo non opponemus illuſtrium me-
orum conſenſum, qui fieri id poſ-
affirmant, quod negitat ille. Satis
um redarguit tot hiſtoriarum fides.
uanquam hercle, quod in Macca-
æorum libris ſcriptum eſt, filios
obiæ feciſſe ſibi præputia uti Græcis
ſent ſimiles, illud ipſum frigida in-
rpretatione pervertit. Atqui Flavius
oſephus ejus rei tam certus eſt au-
thor,

thor, uti addubitare amplius, non hominis ſobrii. Enimverò ita res Abripuit Hieronymum, ultra qu ſatis eſt, cælibis vitæ amor. H enim ille uti mortalibus commen ret, omnia ſolicitavit prophetar atque apoſtolorum dicta, pleriſ etiam vim fecit. Quemadmodum quatis & veternoſis, lutea quæ n ſunt, æquè ut lutea videntur: ſic, jus animo ſemel ſedit pervicax o nio, deſinit ille res verâ notione cernere, & quidquid obviam uſpia eſt, id omne inſervire ſuæ cauſæ a tumat. Certè quidem in libris adv ſus Iovinianum effertur ſine haben exuberans exultanſque. argumen rum verò delectum habuit nullu Etenim, quod magnæ imprudent eſt, cum multa ſe in pectus illius in nuarent, omnia, quæ animi calor a mittebat, in vulgus publicavit. permagnum adiit nominis ſui peric lum. ut omittam, quod nimius fu rit cum in laude virginum, tum in v tuperatione nuptiarum. Marcioni nim & Manichæo favere viſus eſt: & dum unum latus protegit adverſus Io vinianum, in altero vulnus accepit ſpurciſſimis hæreticis. Quare Pan machius, ſummus amicus ejus, pler

qu

ue exemplaria ſuppreſſit. & ipſe pro
ſcripſit apologiam, adeò pulcram
edius fidius, uti jam in ſanctiſſimo
ro illud continentiæ vehemens &
re ſtudium non feram modo, ſed
nem quoque. Quod enim plerique
aledictum ingens exiſtimant, eam
o laudem duco maximam. Modus
idem tenendus eſt, fateor: ſed quia
ifficile eſt temperamentum, quid-
uid æquo plus futurum eſt, in hanc
otius partem præponderet. Sed ite-
um longius, quàm decet, receſſimus
propoſito. creſcet in immenſum no-
tra commentatio, niſi in poſterum
nagis preſsè inſiſtamus lineæ. Circum-
iſio per quadraginta annos, dum in
Arabum deſertis errabant Hebræi, o-
niſſa eſt. Etenim, quoniam ſæpe mo-
venda caſtra erant, ægrorum imbe-
illitas ex recenti vulnere moram in-
eciſſet profectioni. Accedit, quod in
aſtiſſimis illis locis nullæ erant gen-
es, quibus miſceretur ſacer populus.
quare diſtinctione & notis neutiquam
opus erat. Interea tamen, quoniam
circumciſos proſequebatur ſingularis
quædam numinis benignitas, utique
valde infelices videri poſſint, quos
in ſolitudine natos fati vis extinxit a-
cerbo funere. Sed nobis ſacri codicis
con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

contextum acrius inſpectantibus nu-
la adhuc reperta ratio eſt, cur in deſe-
to crederemus aliquos periiſſe, qui n-
ti ibidem eſſent. Illud conſtat, eoru-
omnium, quos ex Ægypto Moſes
duxit, neminem, exceptis duobus,
Palæſtinam veniſſe. Itaque, quod ſu-
mus populi ductor Ioſua, cum Iord-
nen tranſiiſſet, Iſraëlitas denuò ci-
cumcidiſſe memoratur, id verò ad e-
pertinet, qui circumciſi nondũ fuer-
quia nati in deſerto erant. Repetita t-
men circumciſio dicitur, quia revoc-
batur mos, qui uſurpatus olim in Æ-
gypto, ac dein intermiſſus, poſtr-
mo penitus abierat in deſuetudinem.
At Hieronymus præter rem hîc ſe f-
tigat, & nodum quærit in ſcirpo,
cum diſputat, qualis ea fuerit circum-
ciſio, quam repetiverit Ioſua. *Nam*
juxta literam illud accipimus, inquit
penitus ſtare non poteſt. non enim exci-
pellicula iterum naſcitur. Aliqua via el-
bendum fuit. in rebus creperis forti-
ſima quæque conſilia tutiſſima ſunt
& capienda hîc præceps via eſt. Igitu-
uti nobili aliquo facinore ſeſe expe-
diat, *cultellum quendam Euangelicum*
fingit in hac iterata circumciſione; ne-
que aliud hercle ſignificari ait, ni-
mundationem animorum. Eſt hæ-
no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

non exigua hallucinatio. & tamen ipſi commentum placet. Cæterum, quod dixi eos, qui nati in deſerto ſunt, incolumes evaſiſſe cunctos in Palæſtinam, conjectura modo noſtra eſt. putamus enim, non aſſerimus. Si qui tamen interea temporis, dum intermittebatur circumciſio, mortui forte ſunt, his non minus propitium fuiſſe credimus numen, quam illis, queis natura finem vitæ fecit antequam inſtitutus ſolennis hic ritus eſſet. Idem de infantibus quoque judicandum eſt, quos dulcis vitæ exſortes, & à matris ubere ante octavam lucem raptos, abſtulit atra ſors. Quapropter ridicula eſt verporum hodie ſuperſtitio, qui pueros ſic extinctos, circumcidunt tamen apud ſepulcrum. Quoniam omnia perſequimur, (volumus quidem certe) dicendum eſt etiam, cur circumciſioni octavus ſacratus dies ſit. Nimis longe arceſſitum eſt, quod plerique hîc de ætate octava ajunt, quæ vitæ æternæ redditura mortuos eſt. Myſteria ex rebus quibuſque obviis & apertis effodere, eorum eſt, qui via hominum pervulgata ſapere faſtidiunt. Quæ res ſæpe excidit in febriculoſam putiditatem. Nos non inventionum acumen, ſed rerum pondera amamus.

Cunctæ animantes, cum recens natæ ſunt, quia brevem lucis uſuram habuêre, & incertum adhuc eſt an vita illis vitalis ſit, ante octavum diem vix in cenſu animantium æſtimantur. ad hoc, nondum ſpurcities diffluxit, quæ ex utero illis, atque ex partu credita eſt adhæreſcere. Ea cauſa eſt, cur ex hoc genere mactari victimas ſibi vetuerit Deus, cui ingratum eſt, quicquid ſemiperfectum aut impurum eſt. Extat edictum in Levitici capite viceſimo & ſecundo; *Bos, ovis, & capra, cum genita fuerint, ſeptem diebus erunt ſub ubere matris ſuæ. die autem octavo & deinceps offerri poterunt domino.* Igitur, quoniam etiam circumciſio velut quoddam ſolenne ſacrum fuit, per quod puerorum ſurgentem ſpem conſecrabant numini, plane oportuit hîc eandem oportuni temporis legem eſſe. Placuit autem octavus dies, non ob arcani vim, quæ in numero eſſet: ſed quia nec ante peragi ſacer ille ritus potuit, &, ut diutius differretur, haud neceſſe fuit. Quod ſi dies poſt octavum quivis alius ex parentum fuiſſet delectus libitu, jam metus erat ne ſupinitate hominum & ſocordiâ quotidie res in deterius iret. Ita enim fit in vitâ. Primum prolatatio & ignaviæ quæ-
dam

dam dulcedo allubeſcit: mox contemptio ſuccedit atque neglectus. Neque vero ipſe ſabbati dies, ſi octavus à natali eſſet, exceptus fuit, quamvis ab omni alio opere continerent tunc manus ſuas Iudæi. Verba facit hac de re ipſe Meſſias in capite ſeptimo Euangelii, quod ſcriptum reliquit Divus Ioannes. Quæ de circumciſione dicenda erant, perſecuti pleraque ſumus. niſi libêret nobis Thomam Aquinatem & alios præſtantiſſimos quoſdam ſcriptores refellere, qui circumciſioni adhibitum à Tzippora & Ioſua culteſlum ajunt, non ferreum, ſed lapideum; eâque re ſignificari Meſſiam, ſalutis auſpicem, exiſtumant, de quo divus Paulus illud pronuntiat, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. *petra autem erat Chriſtus.* Sed nos ab hac porrigine ungues continebimus, cum poſitum in laude commentantium ſit, rebus illuſtribus immorari. Cætera iis relinquenda ſunt, qui palmarium petunt ex ignobili labore.

CAPVT VI.

De religione Iudæorum. Cur Iudæi nubium & incerti numinis cultores habiti olim ſint. Quid illud in Petronii Catalectis ſit, cœli auriculas advocare. *Non eſſe id Cœlicolis dictum. Atheniensium calumnia in Socratem. Ara ignoti Dei apud Athenienſes. Iudæorum inexpugnabilis conſtantia in unius numinis cultu poſt templum ſecundum.*

ETſi omnibus locis adeſt Deus, mortaliumque audire vota ubique poteſt; tamen edicto legis Moſaicæ ſancitum eſt, uti, cum populus Hebræus in Cananæam perveniſſet, una modo urbs eſſet, in qua ſacra publica, privataque, atque omnes cæremoniæ peragerentur: illuc cuncti ex tribubus atque oppidis ſuis ad religionum ſolennia convenirent: ibi primitias offerrent; Deum caſte adirent; ſanctè vota redderent. Nos, quoniam de ſtatutis Moſaicis quædam diximus, utique prætermittere jam hoc non poſſumus, quod maxime habuit neceſſitatem legis. Extat illud edictum in capite duodecimo Deuteronomii, pertinuitque ad ſolos Hebræos, quorum infirma mens ad cultum numinis facillime

cillime

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

cillime excitabatur, quum ſacrificiis ſolennibus non dies magis ſtati, quam loca eſſent in quibus fierent. Religionum ſedes hæc, Hieroſolyma fuit, poſtquam Silonem ſpreverat Deus. Et initio quidem tabernaculum quoddam erat, quod præſentior inſidebat numinis vis. Tandem Salomo, rex ſapientiſſimus, auſpicato inauguratoque templum condidit immenſæ opulentiæ. Ibi altare, & arca cum inſignibus ſacri fœderis erat: ad hoc, alia multa, quæ adjiciebant aliquid receptæ religioni. Quiſquis deſideria ſua numini exponere, quiſquis vel opem ab illo, vel delictorum impetrare veniam vellet, is ad templi atrium accedebat. nuſquam magis propitius mortalium preces exaudiebat Deus. In Ioannis Euangelio Samaritana mulier ad Meſſiam ait, ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. *Vos dicitis Hieroſolymis eſſe locum illum, ubi oporteat adorare.* Et alibi dicitur, ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ἕτερος τελώνης. *homines duo adſcendebant in templum uti adorarent: unus Phariſæus, & alter publicanus.* Neque vero erant hac religione ſoluti, qui in diſſitis locis vivebant, queiſque

adire non contingebat ſacram urbem. nam & illi, cum Deum adorabant, id quod unum in tali re fieri potuit, ad ædem Hieroſolymitanam ſe convertebant. aliter nefas erat. Daniel quidem certe, Babylone, cum ter in diem genibus flexis ſupplicaret numini, feneſtras cænaculi aperiebat, locabatque ſe Hieroſolymam verſus. Ipſe Salomo, in ſacro illo carmine, quo conſtructam à ſe pulcherrimi operis molem dedicabat, plane futurum ſpopondit, uti poſteri ad templum ſeſe obverterent, quoties aut ab hoſte capti in alias terras abducerentur, aut malis affligerentur extra patriam. Verba ejus luculentiſſima extant in libro primo Regum, in capite octavo. Eſt etiam apud Ezechielem infenſus Dei ſermo in eos, qui tergis ſanctuario oppoſitis Orientem adſpiciebant precantes. Quem locum eruditiſſimus Rabbi Iarchi interpretatus eſt perquam feliciter. Porro, templi adyta, præter ſummum ſacerdotum, videbat nemo. Primus Romanorum Cn. Pompeius, cum ex Aſia victrices circumageret copias, debellatis in tranſitu Iudæis, templi penetravit intimos receſſus. Ex illo tempore vulgatum eſt, inquit Tacitus, *vacuam eſſe ſedem, & inania arcana.* Enim-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

vero tenuerat antea mortaleis opinio, eſſe intus numen aliquod, Apin, Ammonemve, aut Anubin, cujus nomen inter ipſos modo notum pronuntiari apud exteros profanoſque fas haud eſſet. At poſtquam Pompeius, jure victoriæ, adyta reſeravit, palam omnibus factum eſt, de nihilo eſſe tot ſacra, totque cæremonias, ſiquidem neminem Deum præcipue colerent. Hoc voluit Cornelius Tacitus: ex cujus ſententia illud Lucani eſt explicandum;

—Et dedita ſacris
Incerti Iudæa Dei.

Ab eadem fama jactatum vulgo in Iudæos eſt, eſſe eos nubium & cœli cultores. Certe apud Rabbinos, cum decem ſint Dei nomina, in eorum numero השכינה *habitatio* ponitur & המקום *locus*, & השמים *cœlum*. Quam uſitata autem illis res eſſet, jurare per cœlum, non poteſt ignorare qui divi Matthæi verba legit in capite quinto, ubi iſtum morem reprehendit ſervator hominum Meſſias. Cæterum, non poſſumus hic aſſentiri Ioſepho Scaligero, viro illuſtriſſimo, cujus admirabilem in omni doctrinæ genere excellentiam jure veneramur. Is, cum apud veteres ſcriptores crebra ſit mentio ſectæ cujuſdam cœlicolarum, qui fuere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſemichriſtiani Iudæi, de iiſdem putat loqui Petronium in Catalectis,

Iudæus licet, & porcinum numen adoret,
Et cœli ſummas advocet auriculas: &c.

Quod ſecus eſt. pertinet enim non ad hæreſin quandam ſectamve Iudæorum, ſed ad Iudæos cunctos. Neque aliter accipi poteſt id, quod ſubjicitur,

Ni tamen & ſummas præciderit inguinis oras,
Et niſi nudatum ſolverit arte caput,
Exemptus populo, [1] graja migrabit ab urbe,
Et non jejuna ſabbata lege premet.

Sanè fuit hoc commune convitium, quod ridiculè confinxerunt Romani, ut invidiam facerent Iudæis, quaſi nil præter aërem colerent, qui colere omnium aliarum gentium recuſabant deos. Sed non tunc primò id factum eſt. Iam enim antea Athenienſes quoque per ſummam malevolentiam, Socra-

[1] *Legendum eſt* ſacrâ. *vel, ut alii*, gratâ. *ſed prius malo.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ratis numina eſſe dixerunt nebulas, & fluida elementa. Omnia, quæ Ariſtophanes in ſcena luſit, nihil niſi vulgi voces fuerunt,

> Ὦ δέσποτ' ἄναξ ἀμέτρητ' ἀὴρ, ὃς
> ἔχεις τὴν γῆν μετέωρον,
> Λαμπρός τ' αἰθὴρ, σεμναί τε θεαὶ νεφέ-
> λαι βροντησικέραυνοι.

Et mox,

> Αὗται γάρ τοι μόναι εἰσὶ θεαὶ, τἄλ-
> λα δὲ πάντ' ἐστὶ
> Φλύαρος.

Spernebat vir ſapientiſſimus eos Deos, quos colebat civitas ſuperſtitionibus obnoxia, religioni adverſa. Hoc cuncti cives ultum ivêre putido maledicto. Dum iſthæc de Socrate ſcribimus, aliud nobis in mentem incidit, ſed quod magis ad propoſitum noſtrum facit. Proprium & peculiare vitium fuit Athenienſium, laborare multitudine numinum: uſque adeò profectò, uti etiam Iſraëlitarum verum illud & ineffabile numen colerent, ſed neſcientes. Aram enim poſuère *ἀγνώστῳ θεῷ*, *ignoto Deo*. De qua re extat narratio in commentariis Actuum Apoſtolicorum, in capite decimo & ſeptimo. Vidit

dit hoc divus Paulus, & miſeratus eſt
itaque juvit eorum inſcitiam, & f
denti orationein medio Areopago a
cives dixit, ὃν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτ
τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. *Que*
vos ignorantes colitis, hunc ego vobis a
nuntio. Non ſine ratione hoc dixit A
poſtolus. Etenim, cum appellation
amplius non poterant reperire num
num, quæ colerent, colebant ign
tum aliquod. quare cum nullus eſſ
falſus Deus, cui poſita Athenis no
erat ara, reſtabat uti hic unus, qui *ἀ*
γνωςος ignotus erat, eſſet verus. Na
divo Paulo quidem, qui talem fuiſ
affirmat inſcriptionem, magis cred
mus, quàm Hieronymo, aliiſque, q
de titulo neſcio quid diverſum tr
dunt. Iudaicæ religioni honorificu
teſtimonium Tacitus, etſi aliud agen
dedit, cum iſta ſcriberet, *Iudai men*
ſola, unumque numen intelligunt, ſum
mum illud & æternum, neque mutab
le, neque interiturum. Non potera
grandius aliquid homo paganus dixiſ
ſe. Habet hoc ſacratiſſimæ religioni
majeſtas. ornamenta ſua etiam a
illis capit, qui contemnunt. Sed id ta
men ſæpius factum eſt alia quadam ra
tione. Caius Agrippæ filius, Iudæan
prætervehens, apud Hieroſolyman
no

non ſupplicaverat. Placuit numini, ut hoc, quod adoleſcens ex principe domino deliquerat, tota Roma lueret. quippe inopia, fames, & ſumma annonæ caritas urbem attrivit. itaque errorem ſuum Octavius agnovit, qui nepotem ſuum Caium collaudaverat. Certè admodum illuſtre pœnitentiæ documentum ab Octavio datum ex Agrippæ regis oratione ad Caligulam colligimus, quam Philo recitat in libro de legatione. Ait ille, ſacrificia Hieroſolymæ quotidie ſupremo Hebræorum Deo facta fuiſſe de pecunia Auguſti. Ita juſſerat is princeps, qui conſtantiſſimè per omnem vitam averſatus peregrinas cæremonias eſt. Nimis ridiculè faciunt, qui hîc in dubium vocant Agrippæ fidem. Etenim profectò homo Iudæus non impune tuliſſet tam futile mendacium, apud Caium, & in eâ urbe, ubi recens adhuc omnibus hærebat memoria Octavii. Non minus præclarum eſt, quod de Alexandro Magno refert Flavius Ioſephus, in Antiquitatum libro undecimo. Sed non libet nobis omnia recitare. Satius eſt perſequi quæ ſuggerit Tacitus noſter. Inter cætera illud eſt: *Iudæi profanos credunt, qui Deûm imagines mortalibus materiis in ſpecies*

homi-

hominum effingant. Igitur nulla ſimulacra urbibus ſuis , nedum templis ſunt. Putes Tacitum deditâ operâ Romanos ſuos ſtultitiæ damnare. adeò gravitatem aſſeverat, dum hæc dicit. At in Plinio haud idem ſtudium videas: nam velut fauens publico errori illud dixit, *Iudæa gens, contumelia numinum inſignis.* Sunt in libris Moſaicis multa edicta, quibus idolorum vetatur cultus. Ne aurum quidem idolis argentumve auferre fas fuit. Quanquam non poteſt violatæ legis reus videri ſummus rex David, qui capiti ſuo impoſuit coronam Molochi. quippe acceperat à Iethæo Philiſtino, & purgatum jam erat vitium rei, quæ dominum mutaverat, ac præda fuerat non hominis Hebræi, ſed alienigenæ. Sæpe infractam Iudæorum admirati virtutem ſumus, quos Romani compellere non potuerunt, ut imaginem reciperent Cæſaris. Subegerat rerum dominus populus non Iudæam modo, ſed Aſiam Africamque: & prolata jam tanti imperii reverentia ad illos quoque erat, qui alium ſolem, alia ſydera intuebantur. Vna Iudæa aliquid negare auſa victoribus eſt, qui auferre vi, quod non impetrant, ſolent. quippe poteſtas, non modo

modo ſi invitet, ſed etiam ſi ſupplicet, cogi. Primum experimentum tenaciſſimi propoſiti datum ſub Tiberio eſt. Sed tunc id modo agebatur, uti in urbe locarentur ſtatuæ. & cito deſtitit præfectus, cum non poterat hoc, uti erat cœptum, pertendere. Mox Caius etiam inferri templo voluit, & recuſantibus minitatus extrema eſt. Acceſſit tandem numinis cœleſte auxilium. quippe Petronius, qui provinciam tenebat, nuntium de Caii morte multo ante accepit, quam eas literas, quæ tribus menſibus ante ſcriptæ, excidium jubebant ſacræ gentis. Et ſane ſignificaverant hoc Caio Iudæi, malle ſe cum urbe penitus deleri, quam admittere, quod foret contra edictum divinæ legis. Tanta cupido glorioſæ mortis non in proceribus modo, ſed in plebe quoque, atque in mulierum apparuit ſequiore ſexu.

CAPVT VII.

De vatibus, deque divino afflatu. De Elia. An vates furore correpti, & mentis impotes fuerint, cum futura canerent? Montani dogma, & muliercula fanaticæ, quas inſtruxit ille. De Delphicis vatibus, deque impoſtura, & artibus, quæ illis in uſu. Ficta cum numine

mine colloquia. Hæreticorum veteres doli: & de Valente Arrianorum duce. De Eſaia, deque Ieremia. Iudæorum veſana opinio, Danielem vatibus non eſſe annumerandum. Inutilis aliorum contentio ſuper ea re. Cratetis affectata pauperies. Eliæ & Ioannis Baptiſtæ comparatio.

DVabus rebus, ante Meſſiæ adventum, ad recta compellebatur ſacer populus; legum ſanctionibus, & oraculorum terrore. Itaque potiſſimam ſacri codicis partem cum edicta Moſaica, tum vatum ſcripta occupavere. In divi Lucæ Euangelio dicitur diviti cuidam purpurato, *Habent Moſen & prophetas. illos audiant.* Ac de legibus quidem antea diſſertatio nobis fuit. nunc poſtulare res ipſa videtur, ut etiam de vatibus aliquid dicamus. Vates ii erant, qui iram numinis peccanti populo denuntiarent; quique miracula ederent, & futuros rerum prædicerent eventus. Inter vates inſigniter eluxit ſanctitas & celſa quædam virtus Eliæ, qui, uti Deum totum admitteret, hominem exuerat: &, cum in deſertis locis duram atque aſperam ageret vitam, ad civium cœtus non adibat, niſi ut corrigeret. Eliæ vaticinia plera-

Ceteraque, cujus generis fuerint, diffi-
cile dictu eſt. pauca duntaxat in libris
Regum ſunt, ſed quæ de Meſſia nul-
lum perhibent teſtimonium. Scripta
eius, ſi quæ fuere, Achabus ſuppreſſit.
Non enim extant in manibus homi-
num. Cæteri ferme, quos ſequens tulit
ætas, oracula ſua literis conſignavere.
Habent autem eorum libri tam infal-
libiles prædictiones earum rerum, quæ
multis poſt ſeculis contigerunt, uti
non alio argumento magis defendi
ſacræ ſcripturæ debeat divinitas. Non
illa ſcientia conſtare ſtudiis, arte, aut
præceptis potuit. quicquid dictum illic
eſt, à numinis inſtinctu fuit. Zacharias
quidem, Daniel, Ezechiel, quid aliud,
quam cœli commercia habebant? Sæ-
pe inter angelos eſſe ſe cernunt, lo-
quuntur cum iis, populorum fata diſ-
cunt. Ad ſummam, vere illis contigit,
tranſilire mortalitatem ſuam. Atque
hæc cauſa eſt, cur in libris eorum, ſer-
mo numinis ad eos ferme cum hac
præfatione ſit, *Audi, fili hominis.* peri-
culum enim erat ne inſoleſcerent, &
caducæ ſortis ſuæ fierent immemo-
res. quicquid leve atque inane in ani-
mis eſt, inter res tantas atque tam in-
uſitatas, ſeſe extollit. Cæterum neuti-
quam eſt exiſtimandum, fuiſſe vatum
men-

mentem extra ſe raptam, plane uti impos ſui eſſet, atque ut ipſi ea neſcirent, quæ loquerentur. *Spiritus vatum, ipſis ſubjectus eſt*, ait divus Paulus. quod ſecus eſſet, ſi frænos morderet, & rectorem ſuum raperet, ferretque extra rerum terminos. Celebre eſt illud Meſſiæ, *Multi vates cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt; & audire, quæ auditis, & non audiverunt.* Sane deſiderare non potuiſſent, quæ penitus ignorabant. Res quidem præſentes oculis cernuntur: quod illis non contigit. at futuras mente intuiti ſunt. Ioannem omnibus prophetis majorem ideo prædicavit Lucas, quod quem cæteri venturum cognovere, ille digito monſtravit coram, dixitque *Hic eſt.* Hoc unum diſcrimen eſt. non ecſtaſis in illis, non animorum alienatio raptuſve fuit. Montani delirium olim hoc fuit, quod ille obtruderé mortalibus nitebatur, uti fraudibus ſuis nubem objiceret. Maximillam enim & Priſcam, mulierculas inſanas & bacchantes, velut in ſcenam adduxit, quæ in illo mimo partes ſecundas tractarent. Furere, & incompoſitis motibus agitari, eorum eſt, quorum os rabidum fatigat impurus genius domatque corda & fingit premendo.

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

etſi hujuſmodi homines ſane omnibus ſeculis pauciores fuere, quam vulgo creditum eſt. Dolus plerumque, & impoſtura fuit. facile ſub perſona furor ſimulatur: facilius quidem profecto, quam mens ſana. Vatibus Delphicis quæſtui erant animi hominum ſuperſtitione capti. Habebant per omnem Græciam emiſſarios ſuos, qui res & fortunas cujuſque diſcerent. mox conſulti, reſpondebant cuique convenientia. Inerant tamen dictis latebræ, & poterat eventibus interpretatio aptari. Marcus Tullius, cum diſputat cur jam pridem Pythii Apollinis ceſſaverint oracula, cauſam adfert veriſſimam, quia minus eſſe creduli homines cœpiſſent. Nam quod vetuſtate extinctam vim loci dicant, nihili eſſe, cum nulla vetuſtas vim divinam conficiat: ac Demoſthenem vero, ante trecentos annos recte iſtud dixiſſe, *Pythium* φιλιππίζειν. Non pluris fuerunt Ammonis reſponſa, Præneſtinæ ſortes, & alia de hoc genere. Atque in eundem ordinem igitur adſcribimus Montani inſanas fœminas. Fuere hæreticis nimium uſitatæ iſtiuſmodi artes. Qui opinionum fingunt portenta, nunquam illis bene procedit inceptum, niſi advocetur ex machina

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Deus. Arrianorum dux Valens, poſtquam perſuaſerat Conſtantio, fuiſſe ſibi cum angelo ſermonem, altius dehinc ſemet extulit, principiſque abuſus ſimplicitate ad ſua libita eſt. Sed faceſſant illi. non enim id nunc agebamus. Inter eos vates, qui de Meſſia ſcripſere, perquam diſertus eſt Eſaias. oratio ejus erudita ubique, & majeſtatis plena, facile oſtendit, qua eſſet natus origine. Vir enim nobiliſſimus, & principum conſanguinitate clarus, artes omnes ſcientiaſque didicerat, quibus ingenia ad magnę fortunæ cultum excitantur. Liber autem ejus non tam vaticinia continere, quam Euangelia videtur. Res eſſe pridem geſtas, non futuras, putes. Ieremiæ omnis majeſtas poſita in verborum neglectu eſt. adeo illum decet ruſtica dictio. multa ille effatus in Aſſyrios eſt, quos identidem per columbam deſignavit. quippę fuerat hoc Semiramidis אזרח דגל *ſymbolum*, uti erudite cenſuit autor Iudæus, cujus liber מאור עינים extat hodie. Cæterum, vaticinandi virtute nemo præ Daniele eſt. docet enim quo tempore ſit venturus Meſſias, & regum ediſſerit ſequentium ſeriem, annoſque numerat; &, ne quid deſit, etiam prænuntia addit ſigna.

Quæ

Quæ omnia ejuſmodi ſunt, uti Porphyrius, cui ſtudium fuit iſthæc eludere, neſciverit quo ſe verteret. quippe arguebat eum manifeſta rerum fides. igitur ad calumniandum redactus eſt. quod ipſum adeo frigide fecit, uti cordatis hominibus gravedinem moverit & tuſſim. Defricanda hic nobis pauliſper Iudæorum inſulſitas eſt. Prodidit jam olim ſanctiſſimus Hieronymus, Danielem ab illis non inter vates, ſed hagiographos poni. Mea ſic eſt ratio, & ſic animum induco meum, eſſe hoc ab illis perquam inepte factum; ſiquidem hercle tot & tam illuſtria ſunt illius viri vaticinia. Et nuper quidem hæc res diſceptandi cauſam dedit viris duobus hac ætate eruditiſſimis, cum vatem unus eſſe, alter haud ſic ſenſiſſe Iudæos aſſereret. Quæ profecto contentio non eſt tanti. Ego, non quid fecerit olim veſana gens verporum, ſed quam recte fecerit, id vero exquirendum arbitror. Quid autem affertur tandem, cur hoc laudemus? Ratio quidem aut cauſa nunquam à Iudæis expoſita eſt. aut, ſi eſt, legiſſe me non memini nunc. At divinatur tamen, & conjectura fit, ut in re crepera. Nempe, audio, quia in aula atque in regum cultu ætatem egit: quia po-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

liticus fuit, & vatem profeſſus non eſt. Atqui nec profeſſus hagiographum eſt. Et cur igitur illum hagiographis adſcripſere? Vtique hoc friget. Iam vero, quæ res vetet eundem amicitia principum florere, & ſimul vatem agere, nondum intelligo. Ipſi Rabbini, Iudæorum columina, vulgo illud ajunt, שאין הנבואה שורה אלא על אדם עשיר *Prophetiam non recubare niſi ſuper divitem.* itaque ſuo ſe gladio confodiunt. & nos ſcimus, Davidem olim, alioſque, qui ſummum imperium tenerent, res futuras ſacro afflatu ceciniſſe. Miſeros vero vates, ſi nominis hujus honorem nemo tulit, niſi qui cum baculo aut pera ambularet. Apud Ariſtotelem Crates, ambitioſus ſapientiæ affectator, paupertate & ſordibus gloriatur illis verbis, οὐκ οἶδας, πήρη δύναμιν ἡλίκην ἔχει, θέρμων τε χοίνιξ. *habet neſcio quam vim pera, & lupinorum modius.* mendoſe profecto, me judice. etſi ille veritus eſt peram quoque illam carmine celebrare, flexis leviter ad eam rem verſibus Homericis, quibus nobilitata Creta eſt,

Πήρη τις γαῖ' ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι
τύφῳ,
Καλὴ καὶ πίειρα, περίῤῥυτος, οὐδὲν
ἔχουσα.

Pera

Pera eſt tellus quædam in medio nigri
fumi ſita,
Pulcra, pinguiſque, & undique madida, ſed nihil habens.

ſcilicet, quaſi illuvies ſapientiam gigneret, aut bonam mentem. pluris erat una Creta, quam ter mille peræ. Sed nobis fas haud eſt inter ſeria jocari. Illud iteramus, ſolennia deliraſſe Iudæos, cum Danielem ex eo ordine eximerent, quem ille maxime honeſtat. Nunc ad propoſitum revertamur. Vaticinatus eſt Daniel in exilio Babylonico, quemadmodum & Zacharias, Aggæuſque, &, qui poſtremo hos ſequitur, Malachias. Qui viri ubi deceſſere, omnino vaticinandi illa vis apud Iudæos ceſſavit. donec tandem Ioannes Baptiſtes prodiit, qui Malachiæ longo ſed intervallo proximus fuit. Is ſimul & vatum ultimus extitit, & euangeliſantium primus. Vatem certe fuiſſe, ſignificatum eſt verbis cantici, quod apud Lucam pater grandius ore mortali ſonat, καὶ σὺ παιδίον προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ. προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ. *Tu vero, fili, propheta altiſſimi vocaberis Eris enim Domini anteambulo, uti viam illi pares.* Extat Malachiæ oraculum in

hæc verba editum, *Mittam vobis Eliam prophetam, anteqam veniat dies Iehovæ maximus & verendus.* Eliam illum optimus oraculorum interpres Meſſias non eſſe alium, niſi Ioannem, indicavit. Eſt autem alteri alterius nomen commodatum à vate, propter ſummam, quæ inter utroſque eſt, ſimilitudinem. Cinctura & veſtis eadem fuit. Ieſabelem ille, hic Herodiadem offenderat libertate increpationis. Vaſta ambo & inculta loca, procul à mortalium profana multitudine, habitavere; plane uti profectum ab illis videatur pium & laudabile veterum Eremitarum propoſitum. Adde, quod idem numinis afflatus, & eodem pacto utrumque inflammavit. Neque illud vane dictum ab angelo eſt, *in virtute Eliæ venturum.* Meſſias quidem, cum in monte quodam, diſcipulis coram, in cœleſtem quendam habitum ſe indueret, Eliam ad familiarem ſermonem adhibuit. id quod apprime glorioſum fuit. cæterum, qui Ioanni datus ab eodem honos eſt, haud minor erat. negat enim quenquam hominem natum eſſe, qui eum antecelleret. Ita ille acerrimus rerum judex luculentum dedit teſtimonium ei homini, qui natus erat quidem omnium ultimus,

ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſed tamen vaticinari ante cœperat, quam natus eſſet: qui integritatis exemplar fuit, totus innoxius, totus ſacer: denique, cujus apud ſepulcrum Paula, fœmina ſanctiſſima, vidit quondam dæmones cruciari. Hieronymo enim, qui illud indubitanter affirmat, haud deroganda fides eſt.

CAPVT VIII.

De Cabala, ſive, de lege, quæ ſcriptis mandata non eſt. Quo pacto reſecandi ſint nodi, qui in locis parallelis latent. Quam ſobrie utendum ſit anagogis & myſtica interpretatione. De Iudæis Karraitis, quorum factio præ cæteris cordata eſt, & fugitans ineptiarum. De opibus eorum.

LEgem Iudæi duplicem habent. quarum altera ſcriptis mandata, altera autem verbis duntaxat edita quondam eſt. Et de ea quidem quæ ſcripta eſt, pauca quædam, quæ offerebant ſeſe nobis antea, retulimus. Supereſt Lex altera, hoc eſt, Cabala, ſive ea doctrina, quæ licet à ſummo numine tradita ſit, tamen in tabulas relata non eſt, ob hanc cauſam, uti plebs Iudaica, quæ tunc adhuc rudimentorum decurrebat ſpatia, arcanos ſacrorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

voluminum ſenſus admiraretur potius, quàm intelligeret. Didicerat Moſes myſtica quædam legis interpretamenta, dum in monte Choreb ſermonem cum Deo ſereret. Hæc poſt illum aliis data commiſſaque fuêre, qui Spiritu ſacro agebantur. Abſit enim , uti nunc Cabalam appellem putida quædam deliria, & nugas plus quàm aniles, eaſve expoſitiones, quas ante Chriſti ævum , & diu poſt illud Iudæorum magiſtri quidam, febriculoſi mortales, ceu myſteria alii aliis tradidere. Longè hoc aliud eſt. Ego veram Cabalam appello, myſticum intellectum earum rerum, quæ in ſacris libris latent. Is intellectus, cum antea penes vates fuiſſet, ſed non vulgandus mortalium ſeculis, tandem divino munere Apoſtolis & Euangeliorum conceſſus ſcriptoribus eſt, uti, quod diu latuerat, publica voce illorum proderetur univerſis. Itaque Cabalam , non cum vulgo eam dico , quam alii aliis tradidere , ſed quam cœlitus acceperunt viri ſancti. eſt enim קבלה *acceptio*. Divus Palus, qui ad pedes Gamalielis ſederat, eaque didicerat omnia, propter quæ ſuperbirent Iudæorum eruditiſſimi , tunc demum Rabbinicam didicit Cabalam; cum jam Apoſtolus factus, didicerat

veram.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

veram. neſciebat enim antea, τὸν νόμον εἶναι πνευματικὸν, *legem ſpiritualem eſſe.* Danda eſt mihi pauliſper opera, uti hæc manifeſta ſint. In Numerorum libro quædam de principibus & ducibus, deque tribunis & centurionibus referuntur. Ea narratio hiſtorica eſt. neque aliter tunc eam accepere Hebræi. At D. Paulus ſublimiore ſenſu illa verba intellexit, &, quod illis ineſt ſecretum, publicavit, cum ad Epheſios ſcriberet, *eſſe in cœlis principatus, eſſe dominationes, eſſe poteſtates atque virtutes, & alia miniſteriorum vocabula.* Etenim nefas ſit, Paulum, qui ſacra volumina accurate, ſi quiſquam alius, perlegerat, quidquam dixiſſe, quod in illis ſcriptum non extaret. Non veremur nos hîc Hieronymum ſequi, qui planè ſic opinatus eſt. Verùm, age; proferamus alia quædam, quæ pluris ſint. Certè illud confutari non poteſt, quod jam dicam. In Deuteronomii capite triceſimo, ſapientiſſimus legiſlator Moſes, extrema oratione, qua populum allocutus eſt, ſic inquit, *Præceptum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non eſt occultum à te, neque longinquum. non eſt in cœlis, ut dicas, quis aſcendet nobis in cœlum, & capiet illud nobis? neque eſt trans mare, ut dicas, quis tranſibit mare,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

& accipiet illud? propinquum eſt tibi verbum hoc valde, in ore tuo & in animo tuo, ut facias illud. Nempe hoc ait, non eſſe Hebræis longe eundum, uti ſciſcitentur numinis voluntatem. quippe in medio eorum eſſe legem. Hæc omnia Divus Paulus in Epiſtola, quæ ad Romanos ſcripta eſt, in capite decimo, aliovorſum traxit, & de Euangelio interpretatus eſt. Ac primo quidem ſpectavit verba Moſis, quæ in Levitici capite decimo & octavo extant. [1] Itaque ait, *Moſes deſcribit juſtitiam, quæ eſt ex lege, quod, qui præſtiterit ea, vivet per illa.* Hic ſimplici ſenſu verba legiſlatoris accipit, uti ſonant. Subjicit dein alia ejuſdem verba ex Deuteronomio, non præter mentem quidem ejus, ſed longe tamen aliter, quam intellecta non dicam ab Hebræis, ſed à cunctis mortalibus fuerant uſque in illum diem. [2] *At, quæ ex fide eſt, juſtitia, ita dicit: ne dixeris, quis aſcendet in cælum, aut deſcendet in abyſſum? prope te enim verbum eſt in ore tuo, & in corde tuo. Hoc eſt verbum illud fidei, quod prædicamus.* Valde errant, qui hic nihil niſi quandam eſſe verborum alluſio-
nem

[1] *In epiſt. ad Rom. cap.* 10. *v.* 5. [2] *Ad Hebr. cap.* 10. *verſ.* 6.

nem arbitrantur. Duplicem enim eſſe juſtitiam Apoſtolus, autore Moſe, ait, alteram ex operibus, alteram ex fide. Vnum teſtimonium legiſlatoris citat, על משמעו, *uti ſonat*: alterum Cabalice, על מדרשו, hoc eſt, ex ſenſu quidem Moſis, ſed myſtico. nam poſtquam verba ejus retulit, addit,[1] *Hoc eſt verbum illud fidei, quod prædicamus.* Nos hujuſmodi expoſitionis modum etſi non intelligimus, tamen, quia à ſpiritu Dei eſt, rectum eſſe credimus & verum. Etiam in verbis, quæ extant in capite ſecundo Geneſeos, agnoſcimus Cabalam. Quod enim ibi dicitur, *relinquet homo patrem matremque, & adhærebit uxori,* ex illo ignotum mortalibus ſacramentum revelat idem Apoſtolus, in capite quinto Epiſtolæ ad Epheſios: *myſterium hoc magnum eſt: loquor autem de Chriſto & de Eccleſia.* Plura ejuſmodi in illo luculento ſcripto ſunt. Eſt enim profecto Epiſtola ad Epheſios plena myſticis atque abditis ſenſibus. id illi ſingulare contigit. Cæterum haud credendum eſt, Cabalæ eſſe locum in ſolis legum libris. Latius enim ea res patet. Quidquid fatidici vatum libri, quicquid hagiographa continent, ejus eſt duplex ſignificatio; una

Y 6 nuda,

[1] *Ad Rom. cap.* 10, *v.* 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

nuda, quæ פשוט recte dicitur, altera obſcura latenſque, quam vel אגדתא vel דרש appellare licet, quia eruenda, veſtigandaque eſt. Vetus eſt Rabbinorum verbum, אין מקרא יוצא מידי פשוטו אבל יש לו פשוטו עם מדרשו ואינו יוצא מידי כל אחר מהן Sententiam duntaxat referre libet, ne nobis neceſſe ſit [1] βαρβαρίζειν. *Nuſquam*, inquiunt, *ſcriptura eſt abſque ſenſu ſimplici. ſed habet pariter, ut myſticum, ita & ſimplicem. his duobus non eſt ut careat.* In octavo Pſalmo, de hominum excellentia agitur, qui dominatum in cætera animantia tenent, & propemodum dii ſunt terreſtres. At D. Paulus [2] Davidem locutum ait de altero mundo, deque Chriſto, qui illic rerum potitur. Nemini iſtud poſt natos homines in mentem veniſſet. adeo diverſa ſunt. nunc nihil indagemus ultra. expoſitio Cabalica eſt. hoc ſatis eſto. Eadem arcana edoctus Matthæus fuit. Etenim beatam virginem, metu Herodis, in Ægyptum aſportaſſe filiolum, & mortuo rege rediiſſe ait, eaque re effectum eſſe id, quod olim prædixerat vates, *Ex Ægypto vocavi filium meum.* Atqui

[1] *Barbare loqui.* [2] *Epiſt. ad Hebr. cap. 2, v. 5. & 6.*

qui Hoſeas, quidquid ſe verſant fatigantque eruditi quidam interpretes, non de Meſſia, ſed de populo Iſraëlitico locutus illic eſt, quem eduxit ex Ægypto quondam Deus, quemque filium ſuum non ſemel alibi, & primogenitum appellat. Itaque expoſitio, quæ apud Matthæum eſt, tota eſt myſtica & Cabalica. neque aliter profecto exiſtimandum eſt, niſi vim facere apertæ orationi, aut fingere ipſi nobis quaſdam chimæras volumus. Nihil nobis facilius eſſet, quam illud multis argumentis evincere. Sed breves eſſe laboramus. Profecto, nulla res omnibus cordatis viris plus negotii faceſſit, quam recta interpretatio teſtimoniorum, quæ ex lege & vatum ex libris in ſua ſcripta transtulere Apoſtoli. quippe multa aliena videntur atque omnino uſurpata præter mentem Moſis atque vatum. quæ qui defendere alia via, quam iſta, ſtudent, fruſtra ſunt. Et tamen haud ignave jam ante à præclaris viris elaboratum eſt, uti conſonare omnia & quiddam habere convenientiæ inter ſe atque ſimilitudinis viderentur. Sed pace eorum dixerim, non explevere nobis animum. Nam qui hæc nihil niſi alluſiones eſſe quaſdam volunt, næ illi haud intelligunt

ſe ni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſe nimis frigide excuſare Apoſtolos. Cur enim citant Moſis & vatum verba? nempe, ſi verum amamus, ob hanc cauſam, uti fidem faciant ſuis ſcriptis. At quam fidem facient, ſi mala fide uſurpent authorum dicta? denique, ſi ſenſum eorum aut torqueant, aut, quod pejus eſt, pervertant? Adde, quod ipſi profitentur plerumque, ſe illos teſtes citare, &, factum eſſe illud, quod illi quondam vaticinati erant. Bene atque in tempore jam ante dixi, clauſum uſque in eam diem fuiſſe ſacræ ſcripturæ librum, cujus ſignacula ſolvit leo ille de tribu Iudæ. Hoc iterandum fuit. Scitum eſt iſtud, δὶς καὶ τρὶς τὸ καλὸν, *bis & ter repetatur quod pulchrum eſt*. Enimvero, leo ille, Meſſias eſt, qui divina vi atque quadam inſpiratione Apoſtolis dedit myſticum intellectum earum rerum, quas nemo quiſquam aſſecutus fuerat. Nos ea, ad quæ mens noſtra imbecilla haud aſcendit, ſola admiratione veneremur: &, quoties cauſas rationeſque iſtiuſmodi probationum non cernimus, dicamus, Cabalam eſſe, non illam ineptam Iudæorum, ſed hanc, cujus author Deus eſt. Hoc unum aſylum ſupereſt, ad quod confugere licet. Secus, nodos video inextricabiles, &

implexa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

implexa ænigmata, quæ diſſolvere haud opis eſt noſtræ. ſed nec in alio quopiam eſſe eam ingenii vim opinamur. Diximus de myſtica interpretatione, quod ſentiebamus. ſed addimus, haud promiſcuam eam eſſe, nec plurium, ſed ſtare ſuis finibus. ſtat ea, inquam, intra Apoſtolos & Euangeliorum ſcriptores, quorum ſunt commentationes θεόπνευστοι. Nam quod poſtea ſancti Eccleſiæ antiſtites idem illud imitati ſunt, alia res eſt. nullum enim eorum inventum probare cogimur, niſi probe nobis ejus intellecta ratio ſit. Ad Cabalæ divinitatem opus eſt, uti in hominis pectus vis cœleſtis deſcendat. Non poteſt res tanta ſtare ſine numine. Origenes, maximus ſane vir, in anagogis tantum ſibi permiſit, uti modum exceſſerit, neutiquam verecunde. at Auguſtinus & Hieronymus pudentiores fuere. quare, ut nulla eorum commenta authoritatem obtinent ſacram, ita ſunt pleraque tamen pulcherrima. Vel illud Hieronymi quam luculentum eſt, quod ideo referam, quia ad legis arcana, de quibus diximus hactenus, pertinet. Diſſerit ſuper Matthæi verbis, quæ ſunt in capite viceſimo & ſeptimo. *Velum templi ſciſſum eſt in duas partes, à ſummo uſ-*

que

*que deorſum. Iuxta anagogen dicendum eſt,*inquit, *quod inclamante Ieſu & emittente ſpiritum, velum templi ſciſſum ſit, & omnia legis revelata ſint myſteria, ut, quæ prius recondita tenebantur, univerſis gentibus proderentur. In duas autem partes, in vetus & novum teſtamentum: & à ſummo uſque deorſum: ab initio mundi, quando homo conditus eſt, & reliqua, quæ facta in medio, ſacra narrat hiſtoria, uſque ad conſummationem mundi. Et quærendum, quod velum templi ſciſſum ſit, exterius, an interius? Mihi videtur in paſſione domini illud velum eſſe conſciſſum, quod in tabernaculo & in templo foris poſitum fuerat, & appellabatur exterius: quia nunc ex parte videmus, & ex parte cognoſcimus. Cum autem venerit quod perfectum eſt, tunc & velũ interius dirumpendum eſt, ut omnia, quæ nunc nobis abſcondita ſunt, domus Dei ſacramẽta videamus.* Hæc & erudita ſunt, & pie excogitata. Sane pleraque de hoc genere, quæ priſci Patres ſcripſere, plus genii habent, quam Iudæorum argutiæ. qui tamen homines, plurima cum habeant eruditionis præſidia, nihil intentatum reliquerunt. Nimium ineptiunt plerique, qui inter eos interpretati legem ſunt, ſupercilioſi magiſtri, qui errores erroribus tegunt, ne perpluant, & diſcipu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

os ſuos magna mercede unum hoc
locent, *Nihil ſapere.* Qui plurimos ſui
imiles, hoc eſt, putidos & nugatores
ffecerint, ii primas tenent, & nomi-
ne admodum inſolenti ſeſe appellitant
מרביצי תורה, quaſi tu barbare dixeris,
Qui efficiunt uti lex recubet, hoc eſt,
quieſcat inter eos, & ſedem habeat in
ola gente Iudaica. Eſt tamen eorum
factio quædam cordatior. ii ſunt Kar-
raitæ, qui ſpretis hominum placitis,
Talmudica præcepta pro nugamentis
habent, & nihil admittunt, niſi ſacri
codicis contextum. Sēd id hominum
genus cæteris Iudæis inviſiſſimum eſt.
Itaque, cum ſint oppido pauci, ſed ad
unum omnes ditiſſimi, filias ſuas cum
dote ſumma vix dare nuptum queunt.
Hoc, quia ab aliis proditum jam eſt,
non referrem, niſi perſæpe nobis mo-
viſſet riſum. Profecto uſque adeo bo-
nam mentem ejuravere putidiſſimi
mortalium, uti malint pecuniam, re-
rum reginam, ſpernere, quam ſoce-
rum habere non ineptientem.

Capvt IX.

Quid de Meßia perceptum cognitumve habuerint Hebræi in veteri Eccleſia. Tota res illa diligentius excuſſa. Quam

pravo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

pravo more omnia ad artem & ad formulas adſtringantur.

IN ſuperioribus libris, cum Iudæos, poſt Meſſiæ adventum, ſpretos poſthabitoſque à numine diceremus, demonſtravimus cauſam ejus rei fuiſſe ſummam illorum incredulitatem. Et ſane quæ potuit eſſe deſperatior perverſitas, quam quod oculis ipſi ſuis, ſuiſque auribus fidem haud habuerint, cum aderant jam non rerum teſtimonia ſignaque, ſed res ipſæ? Vtique hoc vindicandum ultricibus pœnis fuit. Nunc libet nobis poſtliminio regredi in ea tempora, quibus Meſſiæ beneficia per imagines modo figuraſque, atque per vatum prædictiones ſignificata quondam Hebræis ſunt. Enimvero, cum inſint in oraculis arcani ſenſus, cumque oppido arduum ſit mortalibus res futuras, nedum earum umbras, intelligere, diu illud inter homines eruditiſſimos diſceptatum eſt, quid de ſummo ſalutis auſpice ſperaverit olim credideritve antiquior illa Hebræorum natio? Habet ea res magnum momentum ad rectam interpretationem totius ſacri codicis. adeo late patet illius ambitus. eſt enim ubi Divus Paulus quædam diverſa dicere

videtur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

videtur. atque eadem eſt velut diſcrepantiæ ſpecies in aliorum ſcriptis. Itaque excutienda hæc nobis ſunt, haud ſane in tranſcurſu. Iuvat enim interdum philologorum ſpatia relinquere, & in his conſiſtere, quæ ſunt ſublimioris contemplationis. Eatur, quo nos rerum magnitudo vocat. Niſi ſemel ſtatuerimus, quod conſilium in illis ſequamur, ſemper æſtuabimus. Dignus hic vindice nodus eſt. Et opiniones quidem aliorum non percenſebimus. poſitæ enim in magna varietate ſunt. & præterea, nemo dixit quod penitus placeret. Nos nihil cuiquam detrahentes, mediam quandam ſecuti rationem, patenti via pergemus ad verum. Ac primo quidem de patriarchis deque vatibus dicamus, quos animi ſui fiduciam in Meſſia poſuiſſe, ſcientiamque habuiſſe ſummi myſterii, utique ſcimus pro certo. Tantæ rei cognitio, quoddam beneficium ſingulare fuit, quod numinis quidem favor illis tribuerat, ſed omnibus haud ex æquo. Minus enim clare hoc quidam ſciverunt, etſi ſciverunt tamen. Inter omnes, qui per illa tempora vixere, nemo fuit quiſquam, qui plus crediderit, quam Abramus. Itaque de illo perquam magnifice ait iſtud ſervator hominum,

minum, *Abraam pater veſter geſtivit ut videret diem iſtum meum: & vidit, ac gaviſus eſt.* Quid poteſt pulchrius excogitari? Agitabat ille animo omnia magna atque excelſa: ſed munimenta non habebat, quibus inſiſteret. orbitas enim ejus, quia ſine liberis erat, ſpernebatur. Id angebat viri animum. Audivit vota ejus propitius Deus, & progeniem illi pollicitus eſt, quæ late regnaret. at ille ſtatim hinc altius aliquid meditatus eſt, & fore intellexit uti ex ſe Meſſias oriretur. ita enim divus Paulus [1] interpretatur, *Abrahamo dicta ſunt promiſſiones, & ſemini ejus. Non dicit, Et ſeminibus, ut de multis: ſed ut de uno, Et ſemini tuo, qui eſt Chriſtus.* In eodem ordine Iacobum, Davidem, atque alios quoſdam, ſed paucos, locamus. Quæ cæteris contigit ejuſdem rei cognitio, obſcurior fuit. idque ſignificatum eſt illo Meſſiæ dicto, quod antea quoque citavimus, *Multi vates & juſti cupiverunt videre, quæ videtis, & non viderunt.* Vtique, quem venturum ſciebant, cernere deſiderabant. Hæc fides illorum fuit. Deſideravit & Abramus. Hoc inter eos commune erat. At diverſitas in eo eſt, quod vidit ille, quæ videre

[1] *Ad Galat. cap. 3 verſ. 16.*

videre cæteris haud datum eſt. *Abraam cupiit videre, & vidit, lætatuſque eſt.* Hæc Abrami felicitas profectò non vatum modo, ſed angelorum quoque exceſſit ſortem. De qua re nos certos facit divi Petri iſthæc oratio. [1] *De qua ſalute inquiſiverunt prophetæ, ſcrutantes in quod vel quale tempus prænuntius ille, qui in ipſis erat, ſpiritus Chriſti, declararet eventuras Chriſto perpeſſiones, & gloriam illas conſecuturam. quibus patefactum eſt, eos non ſibi, ſed nobis ea adminiſtrare, quæ nunc annuntiata ſunt vobis, in quæ deſiderant angeli introſpicere.* De his, qui ſanctæ gentis capita fuere, quique futura vaticinati ſunt, ita habendum eſt, uti diximus. Atque id neutiquam obſcurum eſt. At multitudinem & vulgus piorum ſi cogites, jam exquiſitiore opus oratione eſt, uti expedias quid crediderint. Nobis haud committendum eſt, uti ullo pacto ſequi videamur quoſdam delirantium ſectarum duces, homines vaniſſimos & ſpiritu vertiginis actos, quorum opinio eſt, non eſſe Iudæorum plebem transmiſſam in eum rerum ſtatum, in quem pios cunctos vindicavit Meſſiæ virtus. Plane enim contra ſentimus. Certum eſt,

[1] *In 1 epiſt. cap. 1. v. 10.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

eſt, indubitatumque, quod Apoſtolus ait Hebræis ſuis, in capite nono, *ob id novi fœderis mediator eſt, ut morte intercedente in redemptionem earum prævaricationum, quæ fuerant ſub priore teſtamento, promiſſam æternam hæreditatem acciperent, qui vocati erant.* Enimvero ait expiatum eſſe, quod ante deliquerant Iudæi. Neque alio pertinet, quod ſcribitur ad Galatas, in capite tertio, *Antequam veniſſet fides, ſub legis præſidio tenebamur, concluſi in eam fidem, quæ erat revelanda.* Hæc negare, id vero eſſet ad ſummum vecordiæ veniſſe. Non ſumus tam imprudentes. Scimus illis obtigiſſe cœleſtia bona. Sed de fide eorum, diſpiciendum amplius eſt. Age igitur, primo conſideremus, an non potuerint illis hæc omnia obtingere etiam ſine ſacra fide? Mox, ubi hoc palam fuerit, reliquum erit, uti &, fuiſſe in illis aliquam fidem, & cujuſmodi ea fuerit, oſtendamus. De priori capite ſic ſtatuimus; etiamſi multitudo nihil cognitum perceptumve habuiſſet de Meſſia, nihilo tamen minus cœleſtem beatitudinem dari illis potuiſſe propter patriarchas, qui Meſſiam mente intuiti ſunt, & fœderis hanc promiſſionem accepere à numine, *Ero Deus veſter & poſteritatis veſtræ.* Hinc perſæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

perſæpe Iſraëlitæ in ſacro codice, cum veniam ab irato Deo, & inſuper magna impetrant beneficia, cœleſti voce monentur, uti hoc totum acceptum ferant majoribus ſuis, Abramo, Iſaco, Iacobo. Creber ille ſermo eſt in Pentateucho, & in vatum ſcriptis. Porro fœderis illius, quod cum patriarchis ſancitum diximus, ſponſor Meſſias fuit, qui ob eam cauſam à vate appellatur *angelus fœderis*. Quare, quod ſi multitudini Iſraëlitarum data ſic ſalus eſſet, propter Meſſiam data eſſet, profuiſſetque hoc illis, quod majores eorum tantis promiſſis quondam habuerant fidem. Et vero, qui hoc diceret, nihil faceret inſolenter, ſiquidem etiam bene eſſe infantibus illis exiſtimamus, quorum naſcentia fata mors abrumpit in vitæ limine. valet enim illis ad ſalutem pietas parentum, uſque adeo certe, uti divus Paulus dicat, liberos, qui nati ex altero parente impio ſunt, ſanctos tamen eſſe propter alterius fidem. Locus eſt in epiſt. 1. ad Corinth. in c. 7. *Maritus incredulus ſanctificatus eſt in uxore, & uxor incredula ſanctificata eſt in viro. alioqui certe liberi veſtri impuri eſſent. nunc autem, ſancti ſunt.* Non ignoro equidem, exſtare ſcripta graviſſimorum hominum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

num, qui in infantibus, uti captus eorum eſt, ineſſe quandam ſacræ fidei vim tradunt. Sed hoc tam fatuum eſt, ut flagris caſtigari dignum ſit. Apoſtoli enim vox eſt, [1] ὅτι ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, *ex auditione fidem eſſe*. addamus nos, *etiam ab aſſenſu*. Agant vero illi, quorum eſt iſtud delirium, & memoriam pueritiæ ſuæ, quoad poſſunt, repetant ultimam. Sane haud dicent ſe vel illo tempore, cum inter æquales primulum ludere inciperent, quicquam magnopere compertum habuiſſe de ſummo religionis myſterio. aut, ſi dixerint, tum vero mihi incedant cum manicata tunica. Ita decet profecto. nam ab incunabulis ſapiunt. Cæterum, haud abs re eſt, quod Iſraëlitas cum infantibus compoſui. Cauſa enim, cur numinis juſſu in Arabum deſertis per Moſen lata lex ſit, hæc fuit, uti religionum ritus quidam cæremoniæque extarent, iiſque ſe elementis infans ſolaretur populus, donec in terras veniſſet promiſſus majoribus ipſorum Meſſias. Præclare divus Paulus ad Galatas ait in hunc modum: *Lex tranſgreſſionum gratia addita eſt, uſque dum veniſſet ſemen illud, cui facta eſt promiſ-*

[1] *Ad Rom.* 10. v. 17.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

promiſſio. Et paulo poſt: *Lex nos, velut pueros, manu duxit ad Chriſtum.* Sed apertiſſime, in cap. 4: *Nos, cum eſſemus infantes, ſub elementis mundi eramus in ſervitutem redacti.* Ea elementa ibidem *infirma & egena* appellantur, quæ relinquere, & ſolidam veramque doctrinam capeſſere juſſi ſunt mortales, cum Meſſias veniſſet. quippe ſcriptum alibi eſt, *Mortui cum Chriſto eſtis & defuncti elementis mundi.* Quare, qui hodie ſuperſunt Iudæi, non amplius pueri ſunt, nec ſub pædagogo vivunt. Atque adeo, non pertinent nunc ad eos illa beneficia, quæ olim rudi infantique plebi propter majores dari potuiſſe diximus. Venit enim ille dies, qui virile quiddam atque conſummatum ab illis requirit. Ex his, quæ retulimus, conſtat, fœdus olim duplex fuiſſe. Alterum cum patriarchis factum eſt, idque ſancivit Deus promiſſionibus, quæ de Meſſia ſunt. Hinc illa ſunt in epiſtola ad Galat. [1] *Abrahamo dictæ ſunt promiſſiones. pactionem autem confirmatam ante à Deo reſpectu Chriſti, Lex poſt annos* 430 *lata non facit irritam, ut aboleat promiſſionem.* Et in commentariis Actuum Apoſtolicorum dicitur, *Nos vobis, læta portan-*

[1] *In cap. 3. verſ. 16. & 17.*

portantes, annuntiamus eam promiſſionem, quæ facta Patribus eſt. Alterum fœdus cum multitudine pepigit Deus, ſanxitque legiſlatione. In eo fœdere pariter, uti in priore, promiſſiones quaſdam fecit Deus, ſed earum rerum, quas ideo deſperabat populus, quia vivere ex legis præſcripto non poterat. Conanti enim officiebat naturæ infirmitas. Itaque quod ſcriptor Epiſtolæ ad Hebræos ait in capite octavo, *Chriſtus excellentius miniſterium ſortitus eſt, quo præſtantioris eſt fœderis interceſſor, quod præſtantioribus promiſſis ſancitum eſt:* ſane illic novi teſtamenti pactio non componitur cum fœdere, quod datum patriarchis eſt, ſed cum eo, quod diu poſtea ſancitum lege eſt. Locus ille obſcuriſſimus eſt, & niſi commode ſic, uti jam ſubjiciemus, explicetur, tenebras offundet ſacræ ſcripturæ. Enimvero ita res eſt. Novi teſtamenti tabulæ haud promittunt res meliores, quam olim promiſſæ patriarchis fuere, neque *novum* dicitur teſtamentum, quaſi veterem pactionem cum Abrahamo factam abroget, ſed quia illius vi aboletur alterum illud fœdus, quod cccc xxx annis poſt priorem pactionem ſancitum legibus eſt, in quo promiſſiones quidem fiunt populo,

pulo, ſed quas *deteriores* appellat Apoſtolus, quia conditionem illis adjecerat legiſlator, quam præſtare nemo poterat, *Qui fecerit ea, vivet in eis.* At de Abrahamo, cui in priore pactione promiſſus Meſſias eſt, ait ſacer ſpiritus in Geneſi, *Credidit, & juſtus habitus eſt.* Hæc cum hunc in modum de priori illo capite dici perquam probabiliter poſſint, pergamus ad alterum, probemuſque fuiſſe olim quandam fidei vim in multitudine piorum. Ac primo quidem, quæ in univerſum vulgus Iſraelitarum credere neceſſe habuit, ea ferme iſtiuſmodi ſunt; Dei virtute res poſſe maximas & admirandas perfici; certa eſſe illius promiſſa: colendum illum non vultu & fronte, quibus ſimulatio facillime ſuſtinetur, ſed animi obſequio: eam gloriam, eas opes eſſe pulcherrimas. Plura ejus generis referri queunt, cum ejus rei multæ ſint magnæque affinitates. Sed nos nullis terminis eam circumſcribimus. Ridicula ſuperſtitio eſt, de definitionibus ſemper ſollicitum eſſe. Quædam enim haud recte limitantur. Ita rerum indoles fert. Profecto doctores umbratici, qui omnia in formulas includunt, ſæpe in arctum deſiliunt, unde pedem referre haud ſinit pudor, & incepti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

lex. Hinc diſcordia, iræque, & nulla modeſtia contentionis. Apoſtoli & Euangeliorum ſcriptores, ſi brevi uſura lucis ad mortalium cœtus redirent, mirarentur ad libros ſuos interpretandos tot eſſe analyſes methodoſque, & ex ſophiſtarum nugis tot inſanas moles convectatas. Divina quædam res eſt in eorum ſcriptis. horrida illa ſimplicitas, quam olim tanto quiſque felicius ſecutus eſt hercle, quanto propius tempora illorum attigit. Nunc, in hoc mundi ſenio, poſtquam intra famelicæ artis ſpatia ſtetimus, levibus atque inanibus præceptis effectum eſt, uti corpus divinæ ſapientiæ enervaretur & caderet. Sed non eſt hic nobis declamandum. Ad fiduciam illam, quam in univerſum ponere in Dei virtute promiſſionibuſque debuit gens Iſraelitica, pertinent verba diſertiſſima Divi Pauli in epiſtola ad Hebræos, aut quocunque nomine appellandus is author eſt, qui epiſtolam ſcripſit ad Hebræos: [1] *Nobis euangelizatum eſt, ſicut & illis. Sed non profuit illis auditus ſermo: quippe qui fide contemperatus non fuerit apud eos, qui audierant.* Oratione uſus eſt haud admodum adſtricta.

[1] *cap. 4. v. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ĉta. Nam, ſi veteres Iſraelitas ſpectes, Euangeliſmum appellat, promiſſionem quietarum ſedium, quas in Cananæa ſibi fore intellexerant ii, qui cum Moſe Ægyptum reliquerunt. Illis autem ſedibus plerique haud potiti ſunt, hanc ob cauſam, quia in vaſtiſſimo deſerto, inter varios caſus, rerumque inter diſcrimina, identidem in querelas quaſdam & ſeditioſas voces erumpebat incauta mortalitas, neque durare fortiter, aut ſemet rebus ſervare lætioribus poterat. Paulo ante [1] dixit divinus ſcriptor, *Quibus autem juravit, non ingreſſuros eos in requiem, niſi iis, qui non obedierant?* Nimirum hoc ait, excluſos fuiſſe *eos, qui immorigeri fuere.* Itaque fides, de qua ibi ſermo eſt, fuit obſequium: incredulitas autem, contumacia erat & inobſequens adfectus. Sed incredulitatis illius indoles manifeſtior eſt in illis verbis, quæ ibidem [2] ſcriptor epiſtolæ recitat ex Pſalmo nonageſimo & quinto: *In deſerto tentaverunt me patres veſtri, probaverunt me, & viderunt opera mea quadraginta annis. quapropter infenſus fui nationi iſti, & dixi: ſemper errant corde, ne-*

[1] *Hebr. cap. 3. verſ. 18.* [2] *Ad Hebr. cap. 3. verſ. 9. & 10.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

que cognoverunt vias meas. Rurſum vero ibidem, atque ex eodem Pſalmo, alterum quendam melioremque eruit euangeliſmum: cui quiſquis fidem haberet, is non Cananææ ſedes animo contemplaretur, ſed æternam cœleſtemque quietem, quam non Ioſua, ſed Meſſias, ſummus rex, ſuis civibus conficit. Hoc eſt [1] in illis verbis, *ſi Ioſua eos in requie collocaſſet, nequaquam de alio poſthac die locutus fuiſſet. itaque reliquus eſt aliquis ſabbatiſmus populo Dei.* Enimvero ait eos, qui Ioſua duce in Cananæam venerunt, tamen propterea non frui cœleſti requie. Atqui jam dixit eos per fidem veniſſe in Cananæam. Ex quo profecto palam fit, fidem eam, quæ in Meſſiam eſt, haud ex omni parte eandem eſſe cum iſta, quæ in univerſum Dei adhibetur promiſſionibus. Certe quidem ipſe Moſes prohibitus tranquillis Cananenſium ſedibus eſt, quia numinis diffidebat virtuti, cum ſaxum feriret. Hæc fuit mera incredulitas, & expreſſe id ſcriptum eſt in capite viceſimo Numerorum. at idem tamen ille quantam ſpem in Meſſiæ meritis habuerit, diſcimus ex illis verbis; [2] *Moſes majores divitias arbitra-*

[1] *cap. 4. verſ. 8.* [2] *cap. 11. verſ. 26.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

arbitratus eſt probrum Chriſti, quam Ægyptiorum theſauros : conciiciebat enim oculos in mercedem, quæ ſibi daretur. Itaque quidquid de veterum Iſraelitarum incredulitate in capite tertio & quarto dicit Apoſtolus, id vero caute accipiendum eſt. Monet enim ſui ſeculi Hebræos, magnopere providendum eſſe, ne illis ad capeſſenda bona cœleſtia obſit ſua incredulitas, quoniam profecto majores eorum, poſtquam Deum irritaviſſent, excluſi fuere beata illa regione, quæ meliorem hanc cœleſtemque patriam figurabat. Hæc eſt ſimpliciſſima interpretatio illius loci, ex quo nunquam fore ſperaveram uti me expedirem. Omnis iſte ſermo nihil aliud niſi levitatem vanitatemque Hebræorum ſignificat, qui in Arabum deſertis, vitio humani ingenii, ſæpe lapſi graviter ſunt, & mala ſibi ſua accerſivere. Quanquam haud fuit ſane majus animi robur in illis, qui terram promiſſam intraverunt, quique ſacra illuc & religionum tranſtulerunt cæremonias. Extant de eo populo querelæ numinis adeo multæ, uti in vatum libris utramque paginam faciant. Vtique, ſi omnia perſequi vellemus, magna nos circumflueret rerum copia. Sed breviter rem ediſſerit Sulpicius Severus, epi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

ſcopus ſanctiſſimus,&, Auguſtino judice, vir doctrina atque ſapientia pollens. Ejus verba, quia elegantiſſima ſunt, huc tranſcribam. *Semper Hebræi,* inquit, *in ſecundis rebus immemores cœleſtium beneficiorum, idolis ſupplicabant: in adverſis, Deo. Vnde, cum reputare in animo ſoleo, populum tot beneficiis Dei obligatum, tot cladibus, cum peccaret, coercitum, expertumque & miſericordiam & ſeveritatem Dei, nequaquam fuiſſe emendatum, & cum ſemper veniam erroris acciperet, ſemper peccaſſe poſt veniam: nihil mirum videri poteſt, Chriſtum ab his non eſſe receptum, cum jam inde ab initio toties in dominum rebelles deprehendantur. magiſque mirum eſt, illis ſemper peccantibus, nunquam Dei, ſi quando eum imploraverunt, defuiſſe clementiam.* Satis diximus de fide, quam in univerſum Dei verbis commodare vetus Hebræorum debuit populus. Nunc tandem, quod caput rei erat, etiam illud dicimus, plebem piorum olim, antequam Meſſias veniſſet, de Meſſia quiddam certum cognoviſſe atque crediſſe. Id demonſtari pauciſſimis quidem teſtimoniis, ſed demonſtrari tamen poteſt. In capite quarto Euangelii, quod ſcriptum à Ioanne eſt, muliercula Samaritana ex communi & recepta pridem

homi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

hominum opinione, Meſſiã, quem veniſſe ignorat, ſic affatur, *Novimus Meſſiam venturum, cum venerit ille, omnia nobis annuntiabat.* Erant Samaritani reſidua pars Iſraelitarum, quos à Iudæis olim Hieroboamus avulſerat. itaque ignorare non poterant quod vulgo cuncti Hebræi ſuper hac re ſenſerunt. Luculenter Apoſtolus in capite undecimo epiſtolæ ad Hebræos, fidem eam deſcribit, cujus vim ingentem in omnibus piis fuiſſe ait. Ejus deſcriptio eſt iſtiuſmodi, *fides eſt illud, quo extant, quæ ſperantur, & quæ demonſtrat, quæ non videntur.* Subjicit exhinc, *ob hanc elogio ornati ſunt priſci illi.* Poſt hæc, omnis ævi faſtos percurrit. Fidei autem hujus laudem non ſummis modo populi ductoribus, ſed plebi quoque Iſraeliticæ tribuit, quæ Dei juſſis obſecuta, Ægyptum reliquit. ait enim: *per fidem tranſiverunt rubrum mare, velut per ſiccam terram.* Sane non poſſumus cogitare populum illum corpori tantum & ſenſibus fuiſſe deditum, cum eadem fides illi adſcribatur, per quam alii heroes, qui in illo capite recenſentur, Meſſiam & cœleſtia contemplati ſunt. Extat hercle ibi [1] illud quod de

[1] *In Epiſt. ad Heb. cap. 11. v. 26.*

Moſe jam recitavimus, *qui divitias putavit eſſe probrum Chriſti.* Et de aliis ibidem dicitur, *Secundũ fidem mortui ſunt iſti omnes, eminus promiſſa conſpicati, ac profeſſi ſe hoſpites & advenas eſſe in terra. meliorem enim patriam expetebant, hoc eſt, cœleſtem.* De Ioſepho quoque illud ibidem haud de nihilo eſt; *Per fidem Ioſeph moriens de egreſſu filiorum Iſrael meminit: deque oſſibus ſuis mandavit.* Enimvero ſciebat ille fore, uti in Cananenſium ſedibus olim Meſſiæ infantia vagiret. itaque quieſcere illic ſua oſſa voluit. Alioqui valde hæc profecto inepta ſolicitudo fuiſſet hominis ſapientiſſimi. Quid enim intereſt quo loco ſepeliare, cum nec illud tua interſit, an ſepeliare? Semel hoc beneficium dedit morientibus Deus. cœlo teguntur, quos urna non tegit. Mæcenas, cætera vita molliſſimus, hoc unum viriliter dixit,

> *Nec tumulum curo: ſepelit natura relictos.*

Nondum illud retuli, quod ampliſſimis verbis de plebe Iſraelitica ſcribit ad Corinthios D. Paulus;[1] *patres noſtri omnes eandem eſcam ſpiritualem ederunt, & omnes eundem potum ſpiritualem biberunt.*

[1] *In 1. epiſt. cap. 10. verſ. 3. & 4.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

berunt. bibebant enim ex ſequente ſpirituali petra. petra vero erat Chriſtus. Etiam, quæ ſequuntur mox, ſine piaculo non poſſunt omitti: *Ne tentemus Chriſtum, ſicut quidam patrum tentarunt, & à ſerpentibus perierunt.* Iam perveniſſe ad calcem videbamur, cum incidit in mentem nobis, nondum rem omnem nos enodaviſſe. Etenim extat Divi Pauli oratio ad Corinthios, quæ confutare id omne videtur, quod hactenus dictum à nobis eſt. Verba ſunt; [1] *Moſes imponebat velamen faciei ſuæ, ne intuerentur filii Iſrael* εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου, *in finem ejus, quod aboletur.* Iam dubium neutiquam eſt, quin velamen Moſis, cæcitas ſit Iudæorum. τὸ καταργούμενον, eſt *lex, cujus vis nunc ceſſat.* finis autem τοῦ καταργουμένου eſt *Meßias.* de quo ſcribitur ad Romanos; [2] τέλος νόμου Χριστὸς, *finis legis eſt Chriſtus.* Sed profecto hæc res nullum momentum trahit, neque cauſæ eſt, cur ſententiam mutemus. Non enim ait eruditiſſimus Apoſtolorum, Iudæos nihil de Chriſto cognoviſſe: ſed hoc vult, neſciviſſe eos quodnam fuerit Dei conſilium, cum legem ferret. Lex

[1] *In 2 epiſt. cap. 3. verſ. 13.* [2] *In cap. 10. verſ. 4.*

ret. Lex enim cæremoniæque omnes Chriſtum ſpectabant. idque erat myſterium admirabile, & quod Iudæi de plebe olim haud intellexere. & tamen venturum Meſſiam, atque res lapſas feſſaſque reſtauraturum didicerant cuncti, ex vatibus utique, non ex lege. Hæc nos, quæ in ſacro codice obſervavimus de re intricatiſſima, ingenue ſic publicare neutiquam veriti ſumus. Diximus autem neque omnia, neque nihil. De ſingulis operoſe diſputare, atque argutias ſerere, noſtrum haud eſt, ſed nec cujuſquam ſani hominis. Non debet cœleſtis ſapientia in has anguſtias ex ſua majeſtate detrahi. Nec vero ii ipſi, quibus hoc facere cura eſt, quidquam magnopere proficiunt. Nihil enim ſibi, niſi flexus diſponunt, quos cum magna moleſtia debeant relegere.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 D 16